

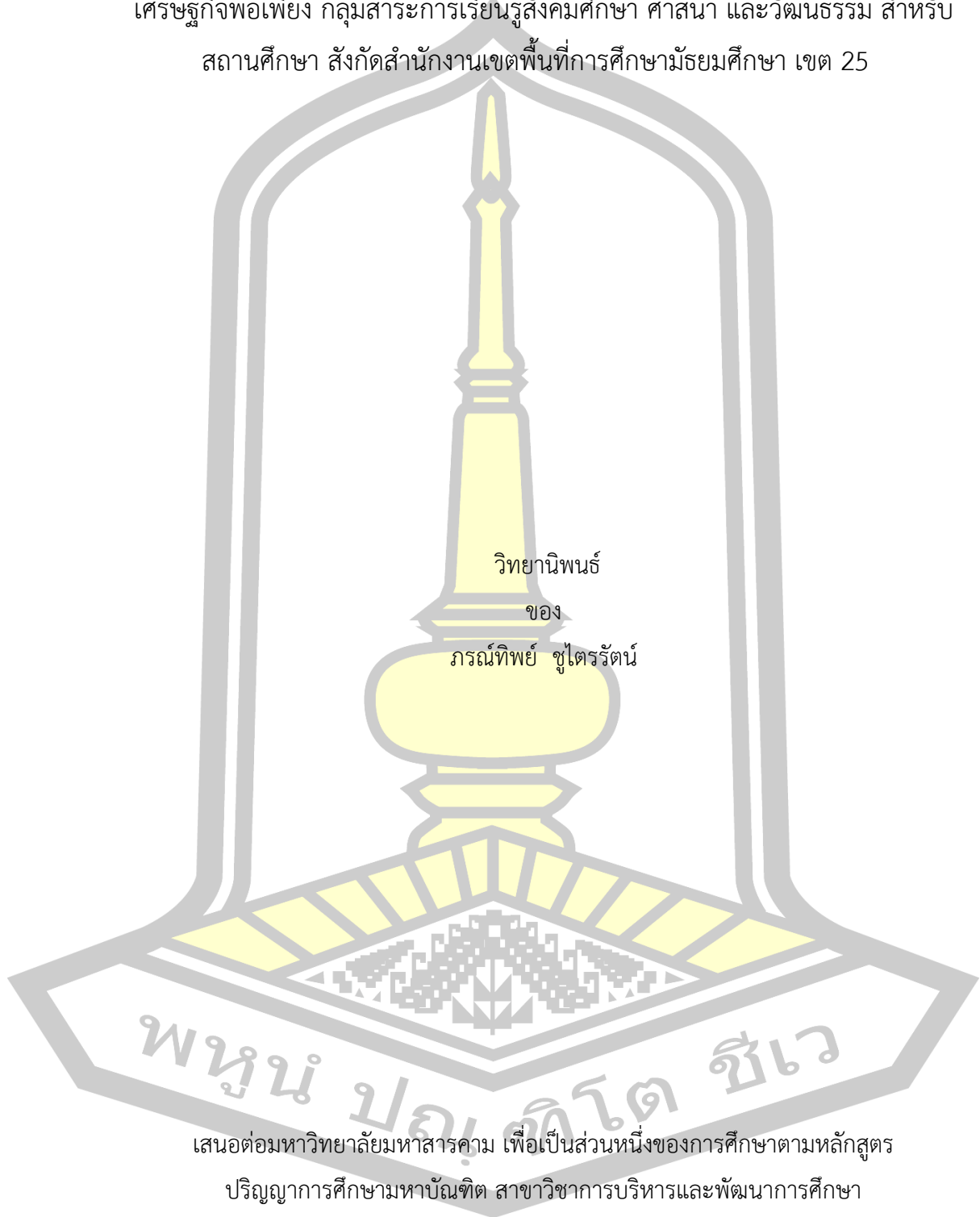
การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

วิทยานิพนธ์
ของ
ภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
ตุลาคม 2561

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

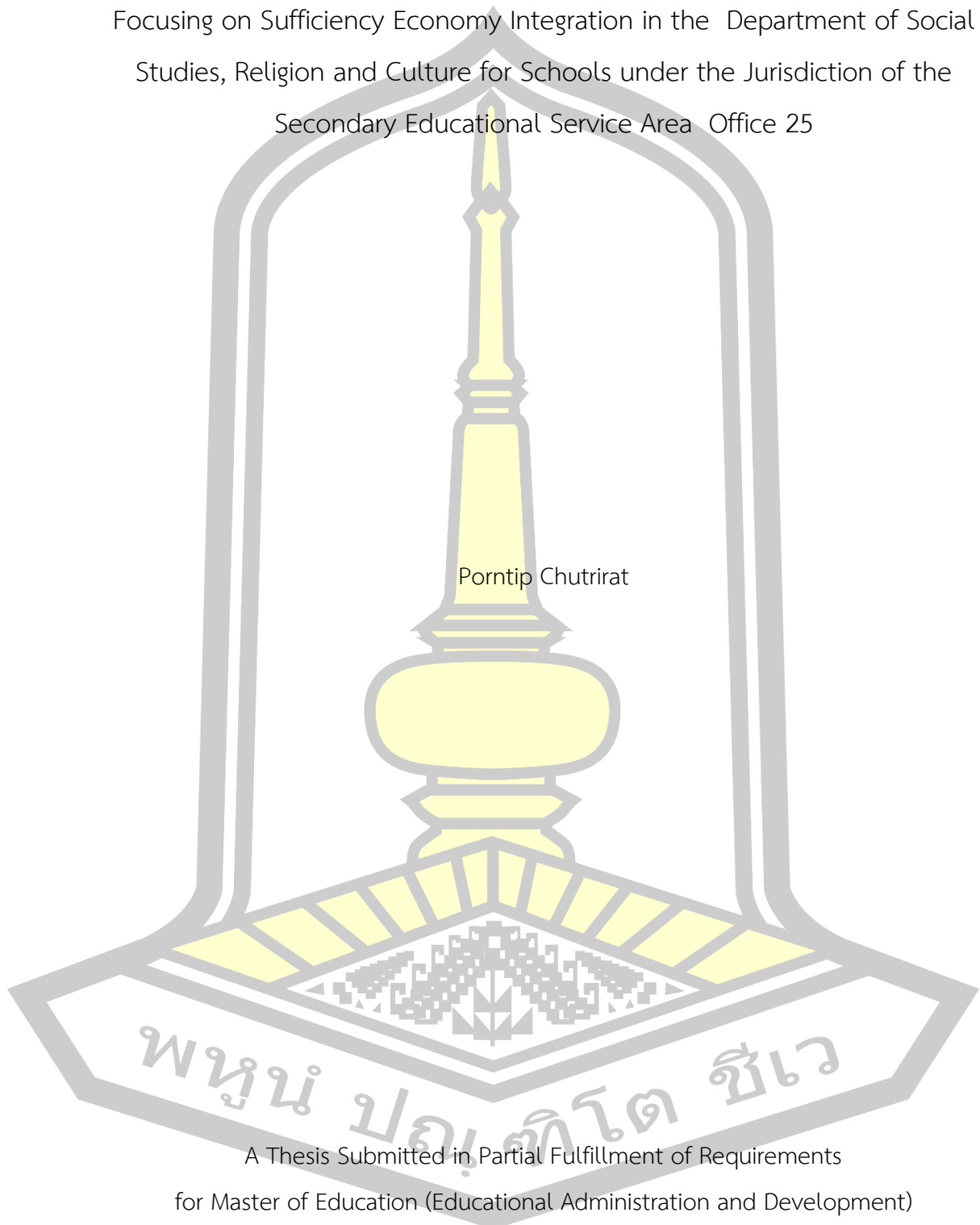

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

ตุลาคม 2561

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Development of a Program to Strengthen Teachers' Learning Management
Focusing on Sufficiency Economy Integration in the Department of Social
Studies, Religion and Culture for Schools under the Jurisdiction of the
Secondary Educational Service Area Office 25

Porntip Chutirat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

October 2018

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์ แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. เฉลิม กิจระการ)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. จิระพร ชะโน)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(อ. ดร. พุทธรัตน์ ทะสา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริศิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน.....เดือน.....ปี.....

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25		
ผู้วิจัย	ภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. เผชิญ กิจระการ		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 3) พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการ ในการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบ การจัดการเรียนรู้ โดยการบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยการบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้นจำนวน 363 คน และระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประเมินโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยหาค่าคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการ ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การวางแผนการสอน 3) การกำหนดเนื้อหา 4) การดำเนินการสอน 5) การ

ประเมินผลการเรียนรู้

2. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด วิธีการในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้วิธีการพัฒนาครู 3 วิธี ได้แก่ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ และ 3) การเป็นพี่เลี้ยง

3. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 3 ลำดับ คือ 1) การประเมินผลการเรียนรู้ 2) การวางแผนการสอน และ 3) การดำเนินการสอน ตามลำดับ

3.2 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีส่วนประกอบดังนี้ 1) หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรม และ เครื่องมือพัฒนา และ 5) การประเมินผล

3.3 การประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : โปรแกรมพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พหุบัณฑิต ชีวะ

TITLE	Development of a Program to Strengthen Teachers' Learning Management Focusing on Sufficiency Economy Integration in the Department of Social Studies, Religion and Culture for Schools under the Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 25		
AUTHOR	Porntip Chutrirat		
ADVISORS	Associate Professor Pachoen Kidrakarn , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2018

ABSTRACT

The purposes of this research aim to 1) study the factor and the learning indicator of learning management focusing on Sufficiency Economy integration in the Department of Social Studies, Religion and Culture for schools under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 25 2) study the current circumstance and the satisfactory characteristic to develop teachers' learning management focusing on Sufficiency Economy integration in the Department of Social Studies, Religion and Culture for schools under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 25 and 3) develop the program of teachers' learning management and the research was divided into three phases as following: the first phase consisted of the study of factors and indicators in learning management integrating with Sufficiency Economy by five qualified persons. The second phase comprised the study of current circumstance and satisfactory characteristic to develop teachers' learning management focusing on Sufficiency Economy and the samples consisted of school administrators and teachers from the Department of Social Studies, Religion and Culture totaling 363 samples and The third phase was composed of the development of the program of teachers' learning

management by five qualified persons. The research statistical tools used for qualitative data were composed of Index of Item – Objective Congruence (IOC), discrimination, correlation coefficient interpretation, and coefficient Alpha of reliability. Basic statistics used in the research analysis for the result of the study of current circumstance and satisfactory characteristic consisted of frequency, standard deviation, modified priority index and hierarchy of needs. The results found that;

1. The factors of learning management integrated by Sufficient Economy in the Department of Social Studies, Religion and Culture for schools under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 25, consisting of five factors consisting of 1) objective specification 2) teaching planning 3) content specification 4) teaching management 5) learning evaluation.

2. The whole image of current circumstances for learning management was at satisfied level in every aspect and the satisfactory characteristics were at very satisfied level. The development approaches of teachers' learning management focusing on Sufficient Economy integration were applied in three methods as following 1) educational workshops 2) additional educational training courses and 3) mentoring.

3. The program of teachers' learning management focusing on Sufficiency Economy integration.

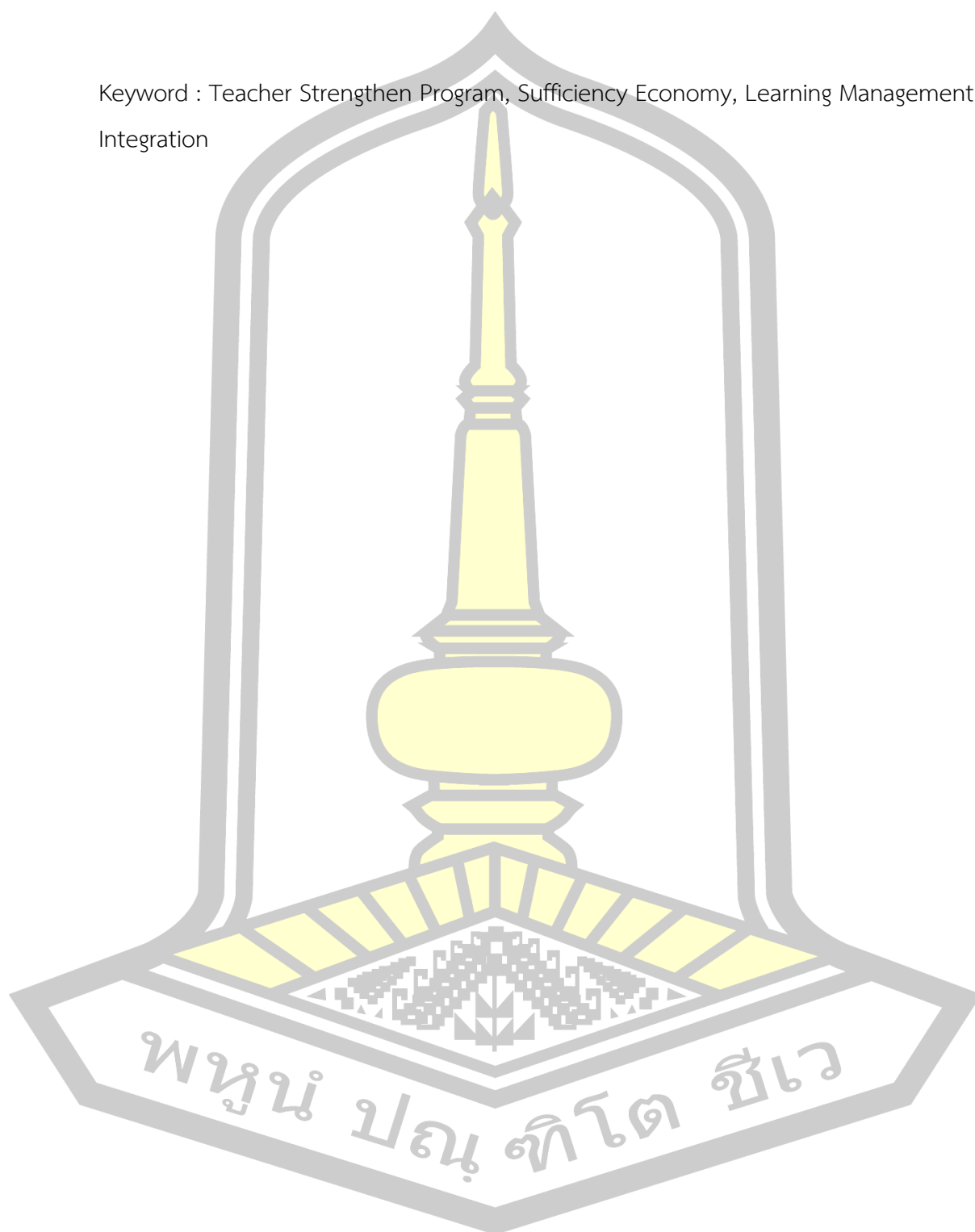
3.1 Modified priority index of the program of teachers' learning management focusing on Sufficiency Economy integration, it was arranged by hierarchy of needs respectively as followings: 1) learning evaluation 2) teaching planning and 3) teaching process respectively.

3.2 The program of teachers' learning management focusing on Sufficiency Economy integration, it consisted of the factors as followings: 1) rational and importance 2) objectives 3) contents 4) activities and developmental tools and 5) evaluation.

3.3 The evaluation of the program of teachers' learning management focusing on Sufficiency Economy integration in the whole image, the appropriateness of the program was very satisfied and the possibility of the program was also very

satisfied.

Keyword : Teacher Strengthen Program, Sufficiency Economy, Learning Management Integration

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เผด็จ กิจระการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นารินทร์ รักวิจิตรกุล ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาคำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขในการทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ นายธำรง ชื่นนิรันดร์ นายณัฐวุฒิ ศักดิ์คำดวง นายคมศร บุญเรือง คุณครูสาวลักษณ์ นามจันดี และ ดร.จตุพร วงศ์โพธิสาร ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ กรุณาให้ข้อเสนอแนะ และตรวจสอบองค์ประกอบ

ขอขอบพระคุณ ดร.สายสมร ศักดิ์คำดวง นายทวีศักดิ์ สมนอก ดร.ณัฐพงศ์ โสสองชั้น ดร.จิรัฐติกุล ดอนวิจารย์ขจร และ ดร.พายุพงศ์ พายุหะ ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ และ ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 25 ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนคณะผู้บริหาร และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ และเพื่อนนิสิตสาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษาทุกท่านที่ได้ ให้คำแนะนำและส่งเสริมกำลังใจตลอดมา นอกจากนี้ ยังมีผู้ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่ง ผู้วิจัยไม่สามารถ กล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

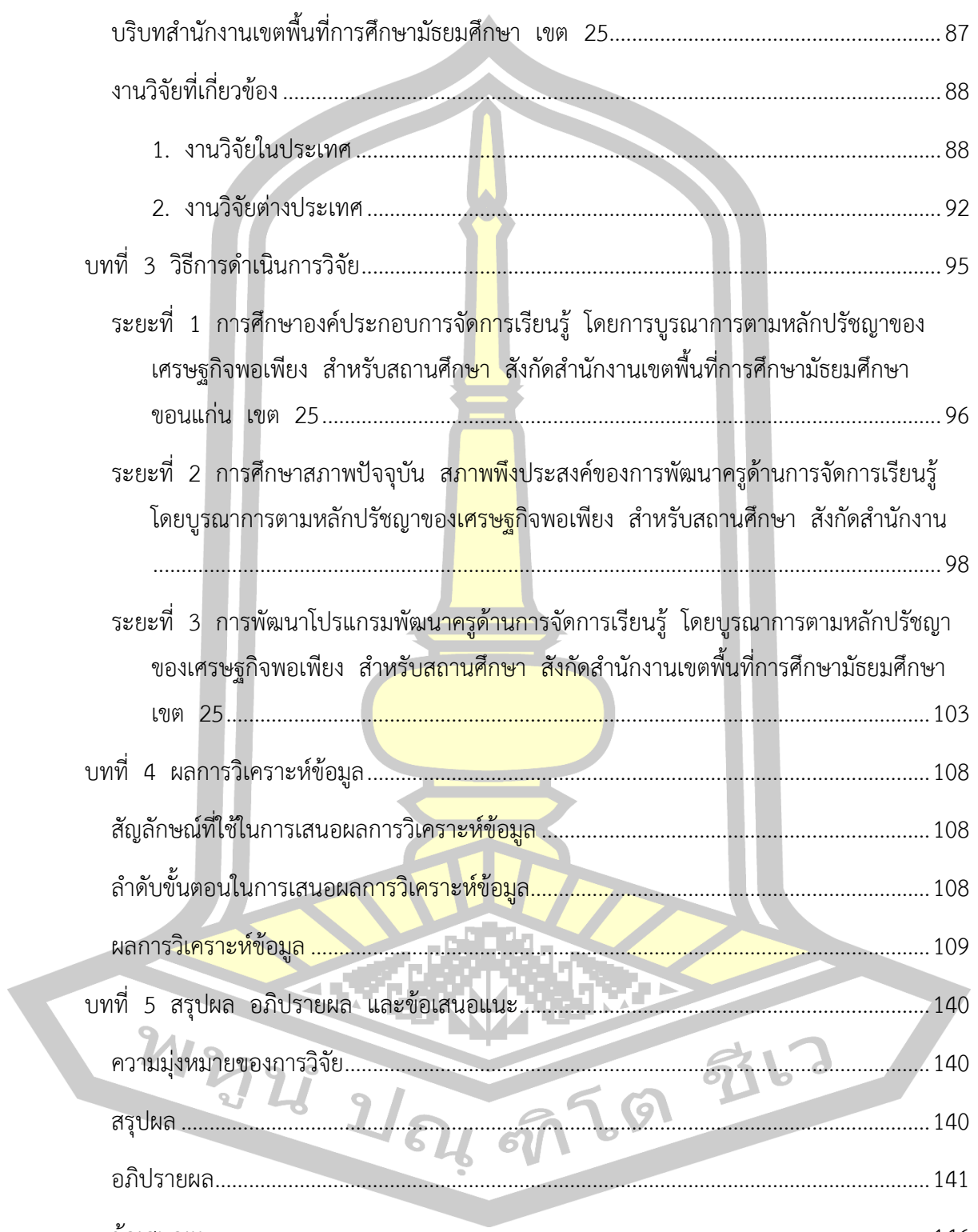
ขอขอบพระคุณ นายเปี้ยก ชูไตรรัตน์ นางนาง ชูไตรรัตน์ และนางสาวพรรณวิไล ชูไตรรัตน์ ครอบครัวที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนทั้งด้านกำลังใจ และกำลังใจทรัพย์แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ ทำการศึกษาด้วยดีตลอดมา คุณค่าและประโยชน์ทั้งหลายที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบ เป็นกตัญญูแก่เวทีแต่บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

ภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฅ
สารบัญ.....	ญ
บัญชีตาราง.....	ฐ
บัญชีภาพประกอบ.....	ฒ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	12
การจัดการเรียนรู้.....	27
การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	33
แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	47
วิธีการพัฒนาครู.....	56

โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม.....	82
บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25.....	87
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	88
1. งานวิจัยในประเทศ	88
2. งานวิจัยต่างประเทศ	92
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	95
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยการบูรณาการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ขอนแก่น เขต 25.....	96
ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน	98
ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25.....	103
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	108
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	109
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	140
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	140
สรุปผล	140
อภิปรายผล.....	141
ข้อเสนอแนะ	146
บรรณานุกรม.....	147

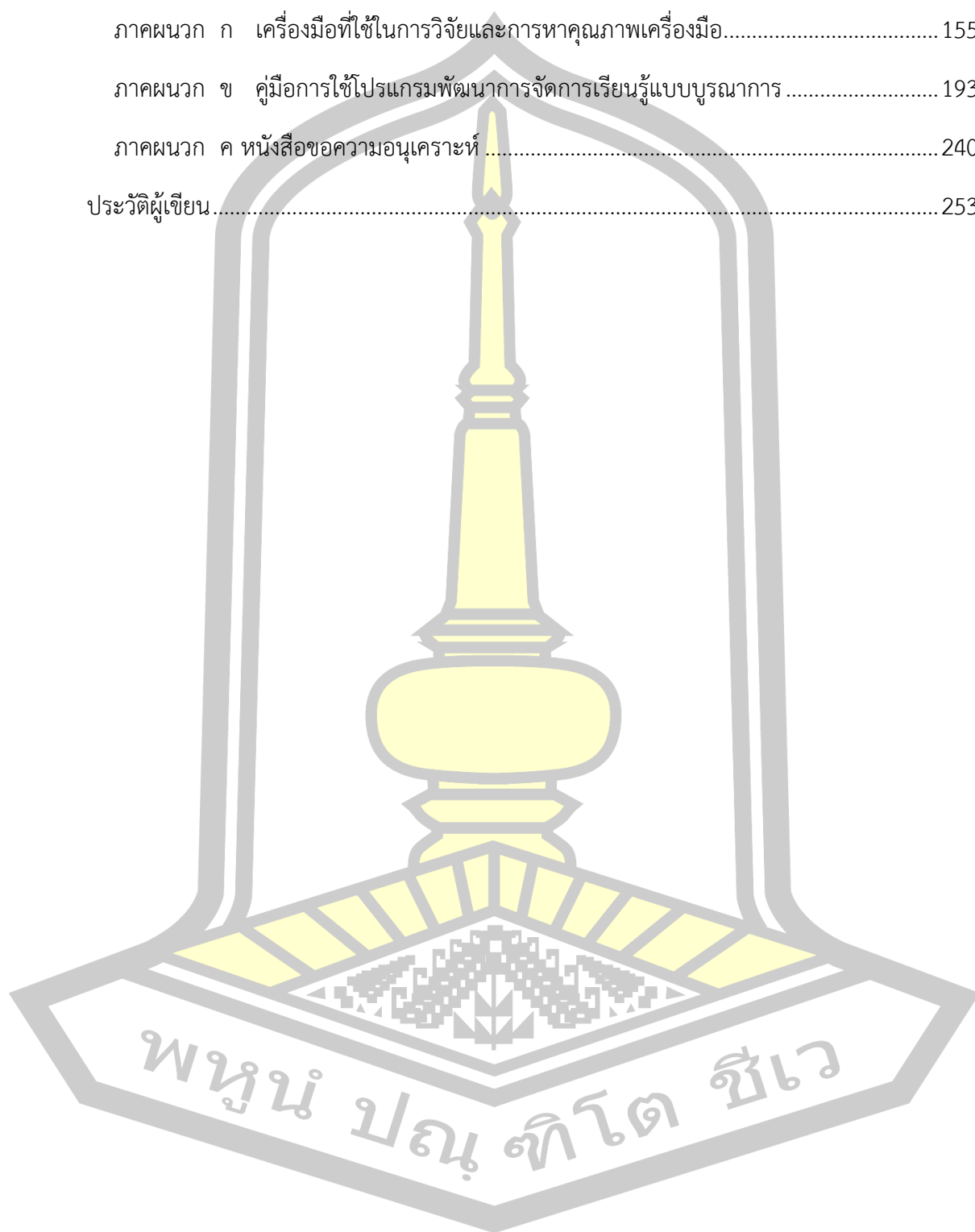
ภาคผนวก..... 154

 ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ..... 155

 ภาคผนวก ข คู่มือการใช้โปรแกรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ..... 193

 ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์..... 240

ประวัติผู้เขียน..... 253

บัญชีตาราง

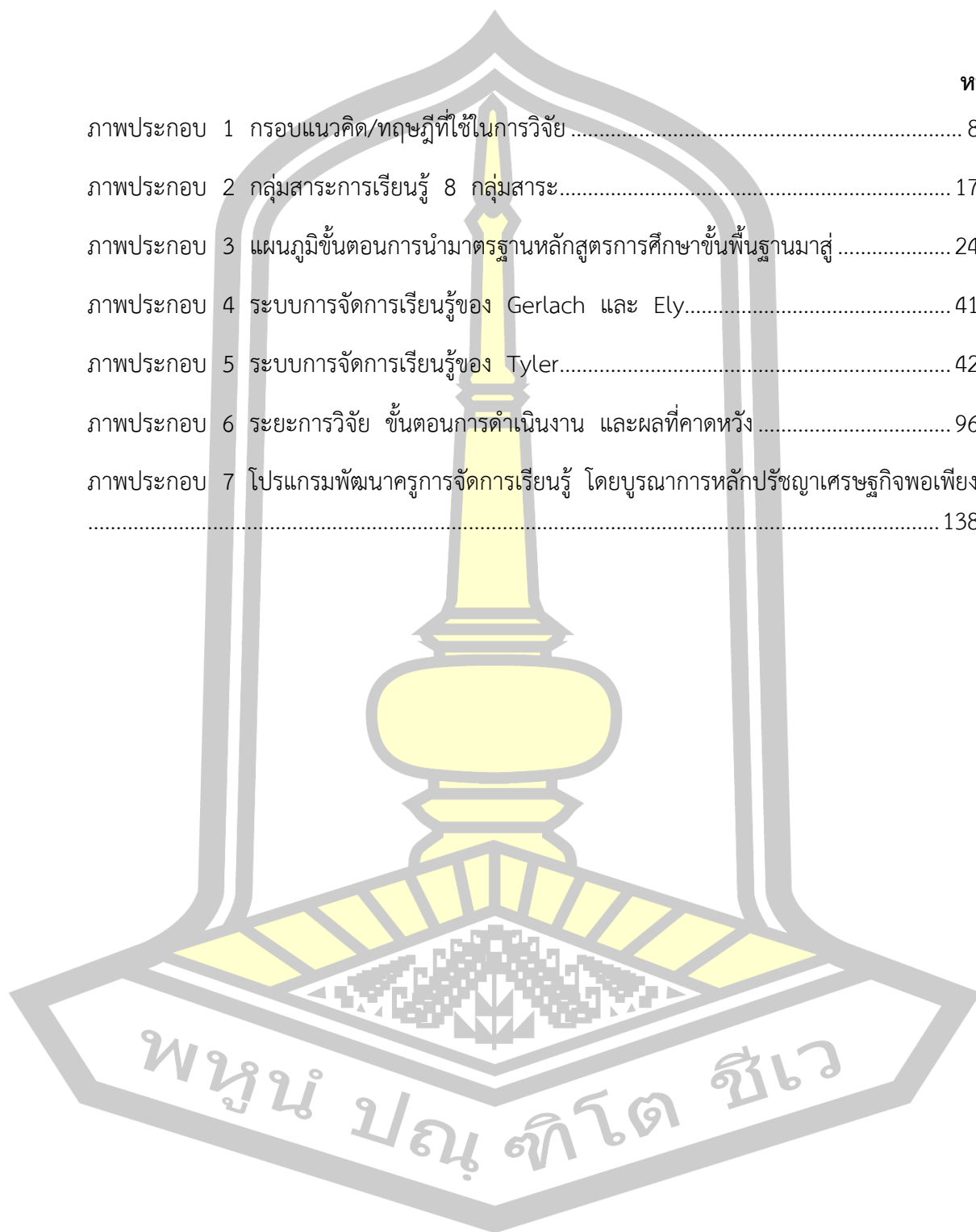
	หน้า
ตาราง 1 การประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง.....	27
ตาราง 2 สังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการ	44
ตาราง 3 สังเคราะห์วิธีการพัฒนาครู.....	73
ตาราง 4 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	99
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ ...	109
ตาราง 6 แสดงสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	110
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัด ..	111
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัด ..	112
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การ ..	113
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัด ..	115
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัด ..	117
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัด ..	118
ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ วิธีในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลัก ..	120
ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ..	121
ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ..	122
ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ..	123
ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ..	125
ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ..	127
ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ..	128

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้	139
ตาราง 21 ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) แบบสอบถามเรื่อง “การพัฒนาโปรแกรม	187
ตาราง 22 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (rxy) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้.....	189
ตาราง 23 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (rxy) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม สภาพที่พึง.....	191

บัญชีภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	8
ภาพประกอบ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ.....	17
ภาพประกอบ 3 แผนภูมิขั้นตอนการนำมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาสู่.....	24
ภาพประกอบ 4 ระบบการจัดการเรียนรู้ของ Gerlach และ Ely.....	41
ภาพประกอบ 5 ระบบการจัดการเรียนรู้ของ Tyler.....	42
ภาพประกอบ 6 ระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินงาน และผลที่คาดหวัง.....	96
ภาพประกอบ 7 โปรแกรมพัฒนาครูการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	138

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในช่วงระยะสองทศวรรษที่ผ่านมา ทุกประเทศทั่วโลกได้ริเริ่มและดำเนินการปฏิรูปการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ สู้ยุคสังคมนิยมแห่งการเรียนรู้ ครูเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการศึกษา เพราะเป็นด่านหน้าและกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาครูและเตรียมครูที่จะเข้าสู่วิชาชีพให้มีสมรรถนะสูง เพราะครูต้องพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนาครู คือ การเสริมสร้างและปลูกฝังเจตคติที่ดีและถูกต้องในการเป็นครูมืออาชีพ การสร้างและสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งผลให้ครูมีองค์ความรู้ ทักษะในการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมให้มีระบบสนับสนุนให้ครูสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) และเมื่อครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา คุณภาพของครูจึงมีความสำคัญ เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อผู้เรียนที่มีคุณภาพ ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) ดังนั้น ครูในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอนที่จำเป็นต้องมีความทั้งความสามารถ ด้านการสอนและความสามารถด้านอื่น ๆ รวมถึงต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะของการเป็นครูไทยมืออาชีพอันประกอบด้วยความมีจิตวิญญาณของความเป็นครูและสร้างแรงบันดาลใจพัฒนาตนเองให้มีความเป็นครูที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์อยู่อย่างสม่ำเสมอ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2558)

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนและสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพของประเทศ ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในภารกิจดังกล่าวจึงมีนโยบายที่จะสร้างกระบวนการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยอัญเชิญมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองได้ เกิดความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ ในการดำเนินชีวิตและเป็นพลเมืองดีของชาติโดยกำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา มีข้อข่ายขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ข้อที่ 5 ในจำนวน 8 ข้อ คือ อยู่อย่างพอเพียงและ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาในสังกัดทั่วประเทศ ตระหนักเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาในกระบวนการคิด และปลูกฝังการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้กำหนดกลยุทธ์ ปี พ.ศ. 2555-2558 คือ การปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งนวัตกรรมการจัดการศึกษา แนวทางการจัดการเรียนรู้โรงเรียนตามมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) ได้กำหนดในสาระการเรียนรู้สู่ความเป็นมาตรฐานสากล สาระการเรียนรู้โลกศึกษา (Global Education) คือ การเรียนรู้ถิ่นฐานสี่ปสานวิถีไทย มองโลกศึกษาโลก สืบโชคชะตามนุษย์ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นหลักการประยุกต์หลักคิดจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งสิ้น ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ นโยบายในการปฏิรูปการศึกษารอบที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) เป็นการปฏิรูปใน 4 ประเด็น ประกอบด้วย พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยเรื่อง ราวเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต รวมถึงศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม วิชาสังคมศึกษาจึงช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร และเข้าใจถึงการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ตามกาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและเข้าใจผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่าง มีคุณธรรม มีความอดทน อดกลั้น สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก อันเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการเรียนวิชาสังคมศึกษาความสำเร็จของการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คือ การที่ผู้เรียนเข้าใจ และนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ให้เป็นชีวิตที่ดีงามและช่วยสร้างสรรค์สังคม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนสังคมจึงเชื่อมโยงและบูรณาการให้เด็กได้เรียนรู้การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง อยู่อย่างมีความสุข โดยเรียนผ่านสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในห้องหรือในโรงเรียนหรือวิเคราะห์จากตัวอย่างสถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคม เพื่อให้เด็กฝึกคิดวิเคราะห์ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง รู้จักตัวเอง สามารถจัดการชีวิตของตนเอง และมีวิถีชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มณีรัตน์ ศุภานุสนธิ์, 2551)

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะในการทำงาน สามารถนำความรู้ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้ ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจของตนและชุมชน ตลอดจนการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า การประหยัดอดออม อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม แล้วยังมีทักษะและกระบวนการต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิต

และการมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองที่ดี ตลอดจนการนำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนามาพัฒนาตนเองและสังคม ทำให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ส่วนสถานศึกษายังมีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารจัดการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้ ทำให้ได้หลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนในลักษณะองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญาและสังคม ทำให้นักเรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกช่วงชั้น (จักรพรรดิ วัฒนา, 2555)

จากการจัดการศึกษาที่ผ่านมา รวมถึงสภาพแวดล้อม สภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน โรงเรียนซึ่งเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและมีครูซึ่งทำหน้าที่จัดการเรียนรู้และต้องเข้าใจว่าเด็กแต่ละคนมีความรู้ความสามารถไม่เท่ากัน เพราะพื้นฐานครอบครัวของแต่ละคนไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้น ในการจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่ปัญหาก็ยังมี เช่น นักเรียนขาดทักษะกระบวนการ ขาดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ไม่สามารถบูรณาการเชื่อมโยงไปยังเนื้อหาสาระอื่น ๆ ได้ ปัญหาความไม่ต่อเนื่องของการเรียนการสอน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ในการวางแผนการจัดการศึกษาให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับความต้องการในการจัดการศึกษาในอนาคตโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครู ซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคคลที่สำคัญและมีบทบาทหน้าที่ในการนำนโยบายมาสู่สถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ตอบสนองตามเป้าหมายการจัดการศึกษาในปัจจุบันและตอบสนองต่อการปฏิรูปการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองอย่างได้ผลและเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมและเป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน จึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา เพื่อสะท้อนสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข สอดคล้องกับยุคปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา ทำให้ครูมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 มีอะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 เป็นอย่างไร

3. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25
3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ที่หน่วยงานสามารถนำไปพัฒนาบุคลากรครูในสังกัดได้
2. ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25
3. หน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ สามารถนำไปพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ที่สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ให้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นเขต 25 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย

ตามระยะการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

1.1 องค์กรประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ประกอบด้วย

- 1.1.1 การกำหนดวัตถุประสงค์
- 1.1.2 การกำหนดเนื้อหา
- 1.1.3 การวางแผนการสอน
- 1.1.4 การดำเนินการสอน
- 1.1.5 การประเมินผลการเรียนรู้

1.2 องค์กรประกอบของโปรแกรม

- 1.2.1 หลักการและความสำคัญ
- 1.2.2 วัตถุประสงค์
- 1.2.3 เนื้อหา
- 1.2.4 กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา
- 1.2.5 การวัดและประเมินผล

1.3 วิธีการพัฒนาครู

- 1.3.1 การเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 1.3.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 1.3.3 การศึกษานอกสถานที่
- 1.3.4 การฝึกปฏิบัติในงาน
- 1.3.5 การสอนแนะงาน
- 1.3.6 การใช้ระบบพี่เลี้ยง
- 1.3.7 การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้

1.4 แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 3 องค์กรประกอบดังนี้

- 1.4.1 ความพอประมาณ
- 1.4.2 ความมีเหตุผล
- 1.4.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดี

1.5 เงื่อนไข 2 เงื่อนไข ได้แก่

- 1.5.1 เงื่อนไขความรู้
- 1.5.2 เงื่อนไขคุณธรรม

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถามและความมุ่งหมายการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 163 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 303 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้นจำนวน 466 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 139 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จำนวน 224 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 363 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง Krejcie และ Morgen (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) และใช้เทคนิควิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากเป็นโรงเรียนจำแนกตามขนาด ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

1. ศึกษา Best Practices เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนกัลยาณวัตร 2) โรงเรียนจตุรมิตรวิทยาการ

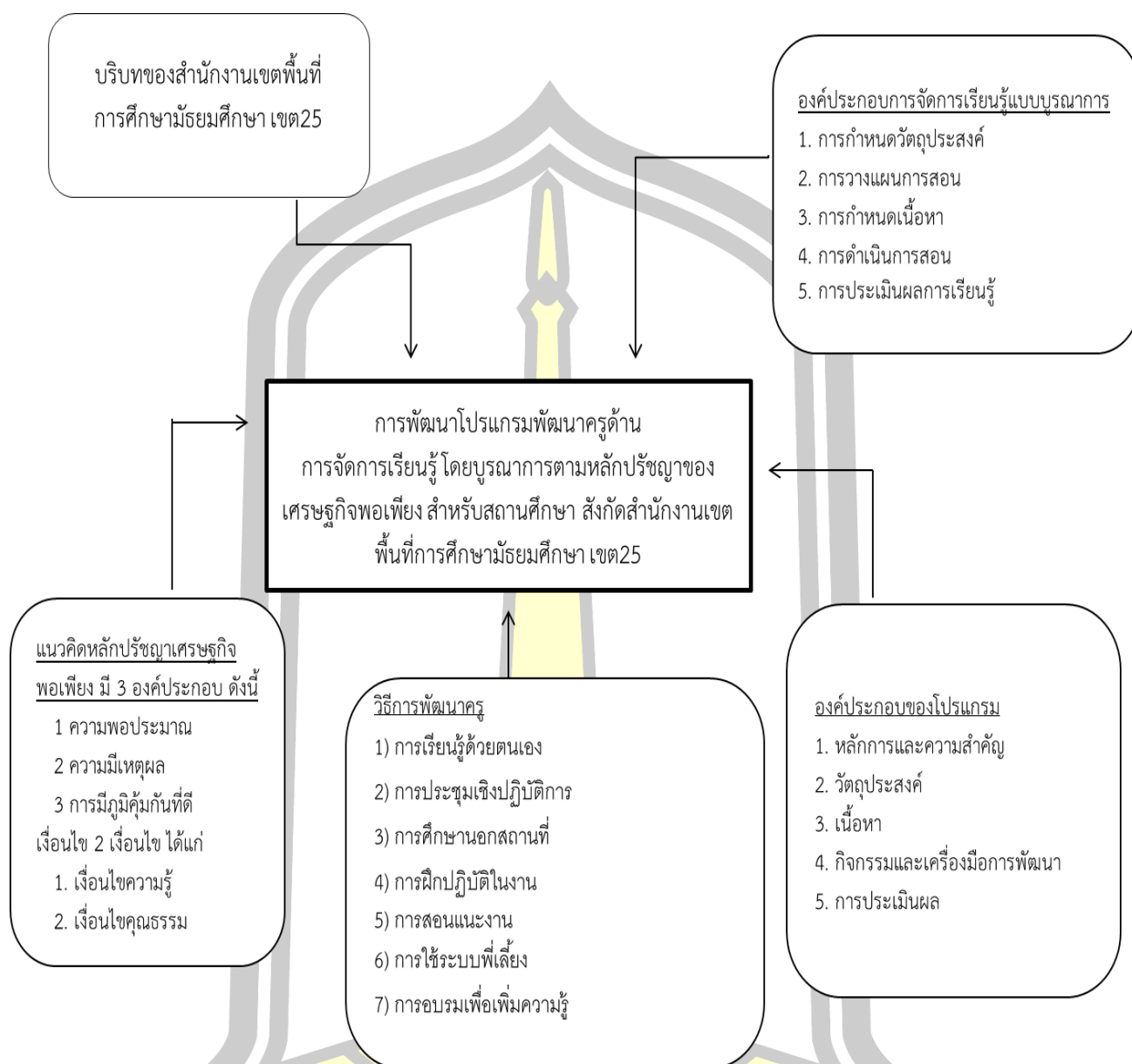
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ได้แก่ ผู้ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 (โดยประเมินความถูกต้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์และคุ้มค่า) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยมีคุณสมบัติ 1) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารและมีความรู้ทางด้านทฤษฎี 2) ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แก่ครู

มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป 3) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถและด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง/ครูที่มีความรู้ทางด้านวิจัย

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจาก หน่วยงาน องค์การ นักวิชาการ ดังนี้ (Gerlach and Ely, 1971; Tyler, 1950; อัญชลี สารรัตน์, 2542; กรมวิชาการ, 2543; สำลี รักสุทธี และคณะ, 2544) ประกอบด้วย 1) การ กำหนดวัตถุประสงค์ 2) การวางแผนการสอน 3) การกำหนดเนื้อหา 4) การดำเนินการสอน 5) การประเมินผล
2. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ "คุณธรรมนำ ความรู้" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 ห่วง (พอประมาณ มีเหตุผล มี ภูมิคุ้มกันที่ดี) และ 2 เงื่อนไข (ความรู้ คุณธรรม) โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน 4 มิติ (เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)
3. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม ผู้วิจัยได้นำกรอบของ (ไท คำล้าน, 2551; อ่าง บัวศรี, 2542; ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์, 2553; สุมินตรา พงศธร, 2550; พรรษา สุขกาล, 2543) มาสังเคราะห์จนได้องค์ประกอบแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วย 1) หลักการและ ความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา 5) การ ประเมินผล
4. กรอบแนวคิดวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ได้สังเคราะห์จากวิธีการพัฒนา บุคลากร/ครู ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากหน่วยงาน องค์การ นักวิชาการ (Hughes, 1999; Spark, 1989; กรมวิชาการ, 2545; กรมสามัญศึกษา, 2543; นพพงษ์ บุญจิตราดุล, 2534; สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2551; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541; อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์, 2559; Drago-Severson, 2004; Glickman, 2004; Seldin, 1988; Slavin, 1990; Spark, 1989) สังเคราะห์ได้ 7 วิธี ดังนี้ 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3) การศึกษานอกสถานที่ 4) การฝึกปฏิบัติในงาน 5) การสอนแผนงาน 6) การใช้ระบบพี่เลี้ยง 7) การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง กระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนครู ให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผนวกรวมเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่เนื้อหาสาระ ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการ ผสมผสานหลักสูตร - ความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ผสมผสานกระบวนการสอน/กระบวนการเรียนรู้/ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมอันดีงาม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและ

ความสามารถทางสติปัญญา ซึ่งการบูรณาการทางการสอนจะช่วยฝึกให้ผู้เรียน รู้จักนำความรู้ไปผสมผสานกันฝึกให้รู้จักใช้เหตุผลและการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

2. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักคิดและแนวทางที่ชี้ให้เห็นถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนตามทางสายกลางของประชาชนในทุกระดับเรือให้ดำรงทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยคำนึงถึงความพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว การตัดสินใจและการดำเนินการด้านต่าง ๆ ต้องถูกกำกับด้วยเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืนบนพื้นฐานขององค์ประกอบ 4 ด้านได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย

2.1 ความพอประมาณ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิต การดำเนินธุรกิจหรือการบริหารประเทศที่อยู่บนพื้นฐานการรู้จักตนเองยึดทางสายกลางซึ่งมีความพอดีไม่สุดโต่งมีความสุขโดยไม่เบียดเบียนตนเองและแบบเรียนผู้อื่นและพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลง

2.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอประมาณมีกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องนำความรู้มาใช้อย่างมีสติเป็นไปอย่างมีเหตุผลและไม่ใช้ความรู้สึกส่วนตัวสามารถอธิบายได้โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับการกระทำนั้นนั้นอย่างรอบคอบ

2.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัตการกระทำที่สามารถเรียกได้ว่าพอเพียงคำนึงถึงเหตุและผลอย่างรอบคอบ

2.4 เงื่อนไข หมายถึง ปัจจัยในการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงซึ่งต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานดังนี้

2.4.1 เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านและความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันมาใช้ในการตัดสินใจในการดำเนินงานในการจัดการเรียนรู้

2.4.2 เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง การสร้างเสริมประสบการณ์ความตระหนักในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตความอดทนความเพียรและการใช้สติปัญญาของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้

3. โปรแกรมพัฒนาครู หมายถึง แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ใช้การพัฒนาครู ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณลักษณะ และความชำนาญในการจัดการเรียนรู้ของครูที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนซึ่งการเสริมสร้างครูให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องเป็นไปตามความต้องการของครูและต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

4. วิธีการพัฒนาครู หมายถึง วิธีการที่สำคัญเพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพิ่มประสิทธิภาพในด้านทักษะ ด้านความรู้ ความชำนาญในการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งการเสริมสร้างครูให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องเป็นไปตามความต้องการของครูและต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่

4.1 การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Study Learning) หมายถึง วิธีการเสริมสร้างที่เน้นให้ครูมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยผ่านช่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ครูมือการใช้โปรแกรม และเอกสารประกอบโปรแกรม

4.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญ ความสามารถและเปลี่ยนแปลงทัศนคติทำที่ความรู้สึกรู้ของครูโดยให้ครูได้มีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้จากเอกสารประกอบโปรแกรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกลุ่ม นำเสนอผลการศึกษา และฝึกปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 การศึกษานอกสถานที่ (Site-Visiting) หมายถึง วิธีพัฒนาครูโดยการนำครูไปศึกษาเรียนรู้ในสถานศึกษา ที่มีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ซึ่งทำให้ครูสามารถนำแนวคิดที่ได้รับจากการดูงานนอกสถานที่ไปประยุกต์ใช้และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

4.4 การฝึกปฏิบัติในงาน (On the Job Training) หมายถึง วิธีการพัฒนาครูด้วยการจัดการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริงในชั้นเรียนหลังจากการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงานนอกสถานที่ เป็นการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาปฏิบัติในสถานที่ทำงาน และในช่วงการจัดการเรียนรู้ ซึ่งวิธีการนี้จะเน้นประสิทธิภาพการทำงานในลักษณะการพัฒนาพื้นฐานให้ครูเข้าใจและสามารถจัดการเรียนรู้และปฏิบัติงานด้วยตนเอง

4.5 การสอนแนะงาน (Coaching) หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มาสอนงานให้ครูที่มีความรู้ ความชำนาญ มีทักษะ เพื่อที่จะสามารถออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.6 การใช้ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) หมายถึง การพัฒนาครูแบบมีส่วนร่วม (Development Partnership) โดยผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ครูที่มีความรู้ ความสามารถ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อมูลต่าง ๆ และมุมมองส่วนบุคคลเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถ ทักษะและเจตคติที่ดี สามารถจัดการเรียนรู้และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.7 การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะบุคคลที่มุ่งเน้นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบ เพื่อพัฒนาทักษะ ความชำนาญ ความสามารถ และทัศนคติของบุคคล ให้ไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่าง ๆ ในปัจจุบันและอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การนำเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่มีเนื้อหา ลักษณะคล้ายคลึงกันมาเชื่อมโยงผสมผสานหลอมรวมความรู้เข้าด้วยกันตั้งแต่สองวิชาขึ้นไปมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันภายใต้หัวข้อเรื่องเดียวกันทำการเรียนรู้ในช่วงเวลาเดียวกัน ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุดได้ประยุกต์ความคิดอย่างมีประสิทธิภาพด้วยประเด็นสะท้อนเชื่อมโยง ปรับใช้ เพื่อได้เรียนรู้ บทเรียนสำคัญ มีองค์ประกอบดังนี้

5.1 กำหนดวัตถุประสงค์ หมายถึง ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการกำหนดความรู้ ความสามารถที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรเขียนให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

5.2 การวางแผนการสอน หมายถึง ครูมีความรู้ ความเข้าใจในรายละเอียดเนื้อหา การเรียนการสอนตั้งแต่ต้นจนจบ โดยสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้ ซึ่งอาจจัดในรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาหรือรายคาบ รวมทั้งสามารถระบุวิธีการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งความรู้ ทรัพยากร การวัดผลและประเมินผล

5.3 การกำหนดเนื้อหา หมายถึง ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยการศึกษาหลักสูตรและสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกันในเรื่องที่จะสอนตั้งแต่ 2 กลุ่มประสบการณ์ ขึ้นไป เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวเรื่อง และความคิดรวบยอด

5.4 การดำเนินการสอน หมายถึง ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานเนื้อหาวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อมาปรับใช้ในเรียนรู้ บทเรียนและพัฒนาทักษะ รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจ สามารถแก้ปัญหาได้ อย่างสร้างสรรค์โดยวิธีการสะท้อนความรู้สึกละและความคิดที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาหรือที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้วเป็นองค์ความรู้ใหม่แล้วนำมาปรับใช้ ในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งปัจจุบันและอนาคต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ในแต่ละกิจกรรม

5.5 การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง ครูมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีการ ประเมินผลการเรียนรู้ สามารถประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน โดยบรรลุวัตถุประสงค์ของการ จัดการเรียนรู้ ออกแบบเครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ตามขั้นตอนการประเมินผลการเรียนรู้ มีวิธีประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพจริง รวมถึงการประเมินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการบันทึกจุดเด่น จุดด้อยของกิจกรรม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดย บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

พูน ปณ ภิโต ชเว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. การจัดการเรียนรู้
3. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
4. แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. วิธีการพัฒนาครู
6. โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม
7. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1. หลักสูตร (Curriculum)

หลักสูตร เป็นแผนและประสบการณ์ที่ต้องจัดทำขึ้นหรือพัฒนาขึ้นเป็นแนวทางจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือผู้เรียนบรรลุผล มีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดซึ่งหลักสูตรควรได้รับการวิเคราะห์ และพัฒนาให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์อยู่เสมอเป็นระยะ (Ornstein and Hunkins, 2004; กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ได้สรุปความหมายไว้ 5 ประการ ดังนี้

 - 1.1 หลักสูตร คือ แผน
 - 1.2 หลักสูตร คือ ประสบการณ์เรียนรู้ของผู้เรียน
 - 1.3 หลักสูตร คือ ระบบที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร กระบวนการจัดการบุคคลและกระบวนการนำระบบไปใช้
 - 1.4 หลักสูตร คือ สาขาวิชาหนึ่ง เช่น สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
 - 1.5 หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชา
2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก นอกจากนี้ยังได้มีการปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาที่มีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของตนเองผลการวิจัยและประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในช่วงระยะ 6 ปีที่ผ่านมา พบว่ามีจุดดีหลายประการ คือ การส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่น และสถานศึกษามีส่วนร่วมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม อย่างไรก็ตามพบว่า หลักสูตรบางส่วนยังมีปัญหา และความไม่ชัดเจนบางประการที่ทำให้การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติที่ไม่สะท้อนมาตรฐานการเรียนรู้

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้พัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีความชัดเจน และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

วิสัยทัศน์ : มนุษย์ที่มีความสมดุล

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัด การเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย : คนดี มีปัญญา มีความสุข

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา

มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับ
ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนา
ผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิด
สมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มี
วัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง
เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม
รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูล
ข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดย
คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิด
สังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่
การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรค
ต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ
เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์
ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึง
ผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ
ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และ
การอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและ

ความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นยังเป็นกลไกขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้สะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร ต้องสอนอะไร จัดสอนอย่างไร และประเมินผลอย่างไร

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า ต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

ตัวชี้วัด

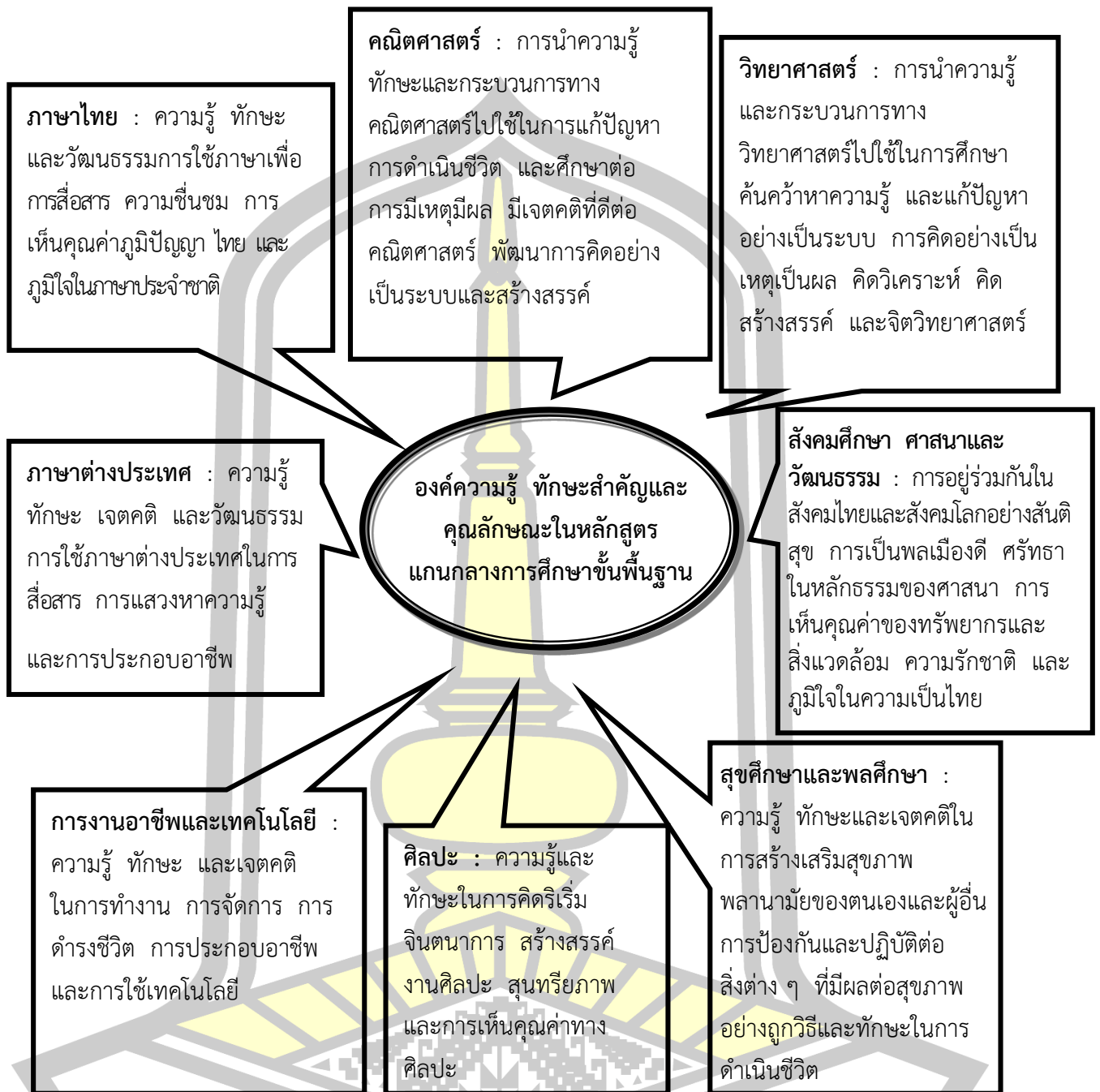
ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)
2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(มัธยมศึกษาปีที่ 4- 6)

กลุ่มสาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์กรความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังภาพประกอบ 2 ดังนี้

ภาพประกอบ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ

ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ รายละเอียดดังนี้

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่าง หลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความ รับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติ ในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนา ตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองใน สังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขลักษณะและ ความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความ เชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การ บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และ การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ใน อดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม เพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา

หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และ ปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีและ
 อารงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี
 มีค่านิยมที่ดีงามและอารงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ
 สังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน
 ยึดมั่น ศรัทธา และอารงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
 ประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.3 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต
 และการบริโภคการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจ
 หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ
 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัย
 ทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
 ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและ
 สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิ
 ปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และ
 ความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทาง
 ภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทาง
 กายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากร
 และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. การสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ในสังคมแห่งการเรียนรู้ หรือยุคปฏิรูปการเรียนรู้ การทำงานที่เน้นการบูรณาการ
 เพื่อเยาวชนไทย คนไทยสามารถทำงานดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลกลมกลืนอย่างเป็นธรรมชาติอีกครั้ง
 ร่วมมือร่วมใจร่วมพลังกันในการทำงานให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีคุณภาพนั้น การจัดการเรียนการ
 สอนจึงเน้นแบบบูรณาการและควรเป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรหรือหน่วยการเรียนรู้
 แบบบูรณาการอีกด้วย

การบูรณาการหลักสูตรบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตลอดจนขั้นตอน การสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีรายละเอียดดังนี้

หลักสูตรบูรณาการ

ความหมายของหลักสูตรบูรณาการ

หลักสูตรบูรณาการหมายถึง หลักสูตรที่มีการผสมผสานสาระตั้งแต่ 2 กลุ่ม สาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้หรือ 2 วิชาขึ้นไป หรือกลุ่มสาระวิชาเดียวกัน โดยจัดเป็น หน่วยการเรียนรู้ภายใต้หัวเรื่อง อย่างสมบูรณ์และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง หัวเรื่องเป็นจุดรวมหรือจุด กลางที่ต้องนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจได้มาจากสาขาต่าง ๆ ในวิชาเดียวกันหรือได้มาจาก หลากหลายจากหลากหลายศาสตร์ หรือวิชาที่เกี่ยวข้อง

ประเภท

1. การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ (Interdisciplinary Integration) เป็นการผสมผสานเนื้อหาระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตั้งแต่ 2 วิชาขึ้นไป ภายใต้ หัวข้อ (Theme) มโนทัศน์ (Concept) หรือปัญหา (Problem) เดียวกันเรียกว่า การบูรณาการ ข้ามวิชา ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้บูรณาการเรียกว่าหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ สหวิทยาการ

2. การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ (Intradisciplinary Integration) เป็นการผสมผสานเนื้อหาภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภายใต้หัว (Theme) ข้อมโนทัศน์ (Concept) หรือปัญหา (Problem) - จะได้เป็นหน่วยการเรียนรู้ (Unit of Learning) เพราะเป็น การบูรณาการอย่างผสมผสาน เรียกว่า หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ (Integrated Unit) ซึ่งเป็น จัดเป็นหลักสูตรบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ เรียกว่า หน่วยการเรียนรู้บูรณาการภายใน กลุ่มสาระการเรียนรู้

ขั้นตอนการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ

1. การกำหนดหัวเรื่อง
วิธีกำหนดรูปแบบที่ 1 กำหนดหัวเรื่องก่อน
วิธีกำหนดรูปแบบที่ 2 กำหนดหัวเรื่องหลังจากผสมผสานวัตถุประสงค์การ เรียนรู้ร่วมของกลืนสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยกำหนดจากเรื่องต่อไปนี้

- 1.1 มโนทัศน์ (Concept)
- 1.2 ประเด็นปัญหา (Problem)
- 1.3 เรื่องที่เป็นปัญหา (Issue)
- 1.4 เรื่องที่ต้องใช้การสืบสอบ/การแก้ปัญหา (Problem Solving)
- 1.5 แหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการค้นคว้า (Resource Learning)
- 1.6 ความสนใจของผู้เรียน (Student' Interest)

2. ทำเครือข่ายความคิด (Web) หรือผังความคิด (Concept Map) หรือ ผังกราฟิก (Graphic Organizers) เกี่ยวกับความเกี่ยวข้องของเรื่อง ดังนี้

3. จัดเรียงลำดับเนื้อหาและทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องเพื่อนำไปวาง แผนการจัดการเรียนรู้

4. วางแผนการจัดการเรียนรู้

4.1 ระบุโมโนทัศน์

4.2 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

4.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.4 เตรียมสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

4.5 กำหนดวิธีการประเมินการเรียนรู้

ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการเรียนรู้ เป็นบันทึกกิจกรรมที่ครูผู้จัดการเรียนรู้จัดทำขึ้นจากสาระการเรียนรู้ นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ (2545) ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้คือ แผนการสอน แต่เป็นแผนที่เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนของตนเอง ด้วยกิจกรรมหลากหลาย มีครูเป็นผู้แนะนำหรือจัดแนวการเรียน ได้พัฒนาการเรียน

ชวลิต ชูกำแหง (2553) ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หมายถึงเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรของครูผู้สอนซึ่งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้งโดยใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหา เวลา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553) ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้คือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อการจัดการเรียน รู้การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแผนที่ผู้จัดการเรียนรู้จัดทำขึ้นจากคู่มือครูหรือแนวทางการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการทำให้ผู้จัดการเรียนรู้ทราบว่าจะจัดการเรียนรู้อะไร เพื่อจุดประสงค์ใด จัดการเรียนรู้อย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดประเมินผลโดยวิธีใด

สุวิทย์ มูลคำ (2549) แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการเตรียมการสอนหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ (2552) อธิบายว่าแผนการจัดการเรียนรู้หมายถึง วัสดุหลักสูตรที่ควรพัฒนามาจากหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรเป็นส่วนที่จะแสดงการจัดการเรียนรู้ออกตามบทเรียนและประสบการณ์เรียนรู้เป็นรายวันหรือรายสัปดาห์

จากความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ประมวลมาทั้งหมดนี้สรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้หมายถึง แผนในการจัดการเรียนการสอนที่ครูหรือผู้สอน เป็นผู้จัดทำขึ้นจากแนวทางการเรียนการสอนของคู่มือครูหรือกรมวิชาการภายใต้กรอบเนื้อหาสาระที่ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยกำหนดจุดประสงค์ สื่อการเรียนรู้และวิธีวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้นั้น

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553) ได้อธิบายว่าองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นจากความพยายามตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. จัดการเรียนรู้อะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ)
 2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)
 3. ตัวสาระอะไร (โครงร่างเนื้อหา)
 4. ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้)
 5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้)
 6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (วัดผลประเมินผล)
- ดังนั้น เพื่อตอบคำถามดังกล่าว วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553) จึงกำหนดให้แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยที่จัดการเรียนรู้ และสาระสำคัญของเรื่อง
2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. สาระการเรียนรู้
4. กิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้
5. สื่อการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้
6. วัดผลประเมินผล

เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ (2552) ได้อธิบายองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. สาระสำคัญเป็นการเขียนในลักษณะเป็นความคิดรวบยอดหรือ concept
2. จุดประสงค์การเรียนรู้เขียนในลักษณะจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติทุกพฤติกรรมในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้แล้วจะบรรลุผลตามตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วย
3. สาระการเรียนรู้เป็นการเขียนเนื้อหาสาระในลักษณะเป็นประเด็นสำคัญเรื่องสั้น ๆ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
4. กิจกรรมการเรียนรู้ระบุวิธีสอนกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคการสอนที่หลากหลายเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวครบถ้วนแล้วผู้เรียนจะบรรลุจุดประสงค์ในการเรียนรู้และเมื่อเรียนจบครบทุกแผนผู้เรียนจะได้รับความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ครบถ้วนตามเป้าหมายการเรียนรู้ของตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้โดยออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติในแต่ละรายชั่วโมงอย่างชัดเจน
5. สื่อแหล่งเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จึงกำหนดสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจนมีใบความรู้ใบงาน แบบฝึกทักษะการเรียนรู้เอกสารเพิ่มเติมสำหรับผู้สอนตามความเหมาะสมและบอกแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่จะช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

6. การวัดและประเมินผลทุกอย่างการจัดการเรียนรู้จะระบุรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการวัดและประเมินผลคือหลักฐานการเรียนรู้ร่องรอยการเรียนรู้วิธีการวัดและประเมินผลเครื่องมือในการวัดและประเมินผล การเก็บบันทึกผลการเรียนรู้หัวข้อนี้สำหรับผู้สอน ด้วยการบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามเป้าหมายต่อไป

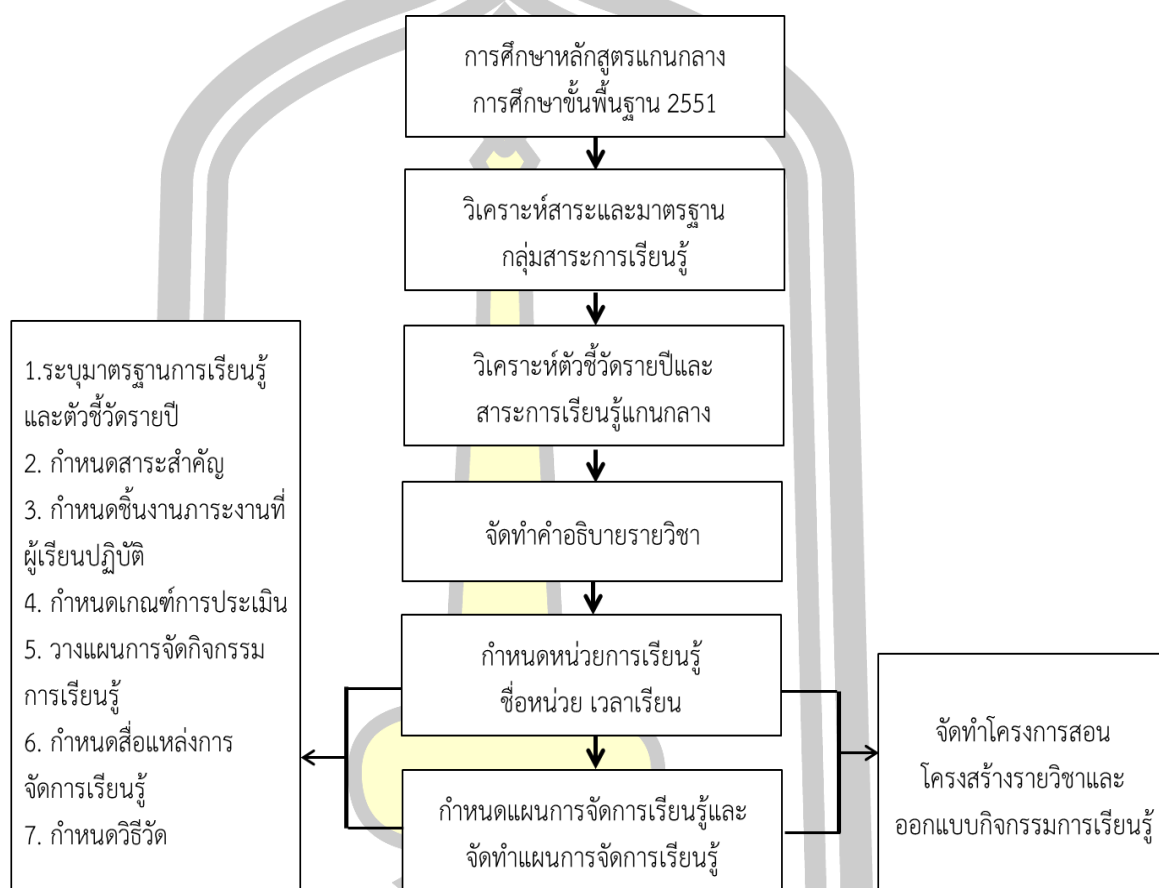
การวัดผลประเมินผลจากองค์ประกอบการเรียนรู้ที่ประมวลมาทั้งหมดนี้พอสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะ ความคิดเห็นผู้บริหาร และบันทึกหลังสอน ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำกรอบแนวคิดดังกล่าวไปสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ในการทดลองครั้งนี้

ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553) ได้อธิบายขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการนำมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาสู่การจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และ ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ จะกลับทำหลักสูตรเพื่อให้เข้าใจเป้าหมายและทิศทางของการจัดการเรียนรู้
2. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี รายภาค (เฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลายกำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาคเรียน) สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นการกำหนดเนื้อหาที่จะต้องเรียนโดยคำนึงถึงจุดเน้นของหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน จำนวนเวลาที่จัดการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ วิชา และระดับชั้นส่วนการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ปลายภาคเรียนนั้น เป็นการระบุถึงความรู้ และคุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปี/ภาค
3. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาคเรียน เพื่อกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้รายปี รายภาค กล่าวคือเป็นเนื้อหาที่จะต้องเรียนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน
4. นำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี รายภาค และสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค มาพิจารณาเพื่อจัดทำคำอธิบายรายวิชา
5. นำคำอธิบายรายวิชาที่กำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งอธิบายได้ว่าหน่วยการเรียนรู้เปรียบเสมือนบทเรียน หนึ่ง ๆ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาหลายเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้การจัดทำหน่วยงานใช้หลักบูรณาการหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ เข้าด้วยกันโดยใช้วิชาใดวิชาหนึ่งเป็นแกน เช่น สังคมศึกษา แล้วนำเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน
6. นำหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย มาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายหน่วย
7. นำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย มาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง

เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ (2552) ได้แสดงขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับครู ในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายและประสิทธิภาพ โดยผู้จัดการเรียนรู้หรือครูต้องศึกษาหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิขั้นตอนการนำมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาสู่การจัดการเรียนรู้

จากการศึกษาขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ขั้นตอนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ต้องเริ่มจากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษามาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้ตัวชี้วัดรายปี รายภาค แล้วกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน หลังจากนั้นจึงนำตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้รายปีมาพิจารณาเพื่อจัดทำคำอธิบายรายวิชา แล้วจึงกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้จัดการเรียนรู้ต่อไป

หลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2555) ในการวางแผนงานใดก็ตาม องค์ประกอบที่ต้องคำนึงในการวางแผน คือ 5W 2H ดังนี้

W1 (Why) คือ สอนไปทำไม (วัตถุประสงค์การเรียนรู้)

W2 (What) คือ สอนอะไร (เนื้อหา/สาระ)

W3 (Who) คือ ใครสอน (Who) สอนใคร (Whom)

W4 (Where) คือ สอนที่ไหน

W5 (When) คือ สอนเมื่อใด

H1 (How) คือ สอนอย่างไร (กิจกรรมการเรียนรู้)

H2 (Hlow) คือ ประเมินอย่างไร (ประเมินการเรียนรู้)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องคำนึง คือ

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้
2. สาระ/เนื้อหา/สาระการเรียนรู้
3. กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - 3.1 ขั้นตอนการเรียนการสอน
 - 3.2 สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้
4. การประเมินการเรียนรู้

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนในระดับที่จะนำไปใช้กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอน มีหลักการสำคัญในการเขียน ดังนี้

1.1 เขียนในลักษณะที่บ่งบอกการกระทำหรือพฤติกรรมของผู้เรียนที่สามารถสังเกตและวัดผลได้

1.2 จงเขียนสู่ตัวชีวิต

1.3 พยายามเขียนให้ครบทางด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านทักษะกระบวนการ

2. สาระ/เนื้อหา/สาระการเรียนรู้

การเขียนสาระ/เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ มีหลักการสำคัญ ดังนี้

2.1 การเลือกใช้หัวข้อ

2.1.1 ถ้าใช้ชื่อหัวข้อเรื่อง สาระ/เนื้อหา การเขียนจะเน้นเฉพาะด้านความรู้

2.1.2 ถ้าใช้ชื่อหัวข้อเรื่อง สาระการเรียนรู้ การเขียนจะต้องครบด้านความรู้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และทักษะกระบวนการ

2.2 ผู้สอนจะต้องศึกษาสาระที่ถูกต้องจากแหล่งเรียนรู้ที่เชื่อถือได้ แล้วเขียนให้สั้นกะทัดรัด และชัดเจน

2.3 ประเภทของสาระประกอบด้วย

2.3.1 ข้อเท็จจริง

2.3.2 มโนทัศน์

2.3.3 หลักการ

2.3.4 กฎ

2.3.5 ทฤษฎี

3. กิจกรรมการเรียนรู้

3.1 ขั้นตอนการเรียนการสอน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงมี ดังนี้

3.1.1 ใช้รูปแบบการเรียนการสอน วิธีสอนและเทคนิคการสอนได้หลากหลายแต่ให้เหมาะสมกับเนื้อหา เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งบริบทของแหล่งที่จัดการเรียนการสอน

3.1.2 กิจกรรมเน้นตัวชี้วัดอย่างน้อย 4 ประการดังนี้

3.1.2.1 การสร้างความรู้ใหม่

3.1.2.2 การมีปฏิสัมพันธ์

3.1.2.3 กระบวนการเรียนรู้

3.1.2.4 การสร้างผลงาน/ชิ้นงาน

3.1.3 จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ผู้เรียนมีความสามารถแตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ความสนใจแตกต่างกัน คือ สนใจเรื่องประเด็นต่างกัน ทัศนด้านวิทยาศาสตร์ ฆานาดงานศิลปะ ทัศนด้านดนตรี ทัศนทางเขียนบทความ ทัศนด้านคำนวณ ทัศนการเป็นผู้ประสานงาน วิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องตามความแตกต่างของผู้เรียน

3.1.4 จัดกิจกรรมด้วยการบูรณาการ ประเด็นต่อไปนี้คือ การสอดแทรกการใช้คำถามเพื่อพัฒนาการคิด การสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการอยู่อย่างพอเพียง อยู่อย่างยั่งยืน การสอดแทรกการทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกัน การสอดแทรกภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ การสอดแทรกอาชีพเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสู่การมีทักษะชีวิต การสอนแทรกคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การสอดแทรกเรื่องประชาคมอาเซียนเพื่อพัฒนาความเข้าใจเพื่อนบ้าน คือประภทของประชาคมอาเซียนอีก 9 ประเทศ

3.2 สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

3.2.1 วัสดุ

3.2.2 อุปกรณ์

3.2.3 เครื่องมือ

3.2.4 แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ

3.2.5 แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น

4. การประเมินการเรียนรู้

การประเมินการเรียนรู้เน้นการรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากการเรียนรู้ตามสภาพจริงซึ่งมีคำถามสำคัญเพื่อใช้เป็นหลักในการประเมินการเรียนรู้ ดังนี้

1. ประเมินอะไร (ความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์)
2. ประเมินด้วยเครื่องมือ
3. ประเมินโดยใคร
4. การประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงนั้นแสดงดังตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 การประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ประเมินอะไร	ประเมินอย่างไร		ใครประเมิน	ประเมินเวลาใด	ประเมินที่ไหน
K ความรู้ ความเข้าใจ มโนทัศน์	แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต	สอบ สัมภาษณ์ สังเกต	ครู	ก่อน เรียน	โรงเรียน
P 1.ทักษะการคิด 2.ทักษะการทำงานกลุ่ม 3.การปฏิบัติการทดลอง 4.ทักษะทางสังคม 5.ทักษะปฏิบัติ	แบบวัด แบบสังเกต แบบประเมิน แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน ตนเอง	วัด สังเกต ประเมิน สังเกต สัมภาษณ์ ประเมิน	ครู เพื่อนนักเรียน นักเรียนเอง ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง	ระหว่าง เรียน หลังเรียน	บ้าน แหล่ง ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
A คุณลักษณะอันพึง ประสงค์และเจตคติ	แบบประเมิน โดยใช้เกณฑ์ แบบมิติคคุณภาพ	ประเมิน		นอก เวลา เรียน	

การจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ ไม่ใช่เป็นเพียงการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา โดยใช้วิธีการบอกให้จดจำและนำไปท่องจำเพื่อการสอบเท่านั้น แต่การจัดการเรียนรู้เป็นศาสตร์อย่างหนึ่งซึ่งมีความหมายที่ลึกซึ้งกว่านั้น กล่าวคือ วิธีการใดก็ตามที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เรียกได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ในทัศนะต่าง ๆ ดังนี้

ทิตินา แคมมณี (2546) ได้หมายความว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน สาร/เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน วิธีการ/กระบวนการที่ใช้ในการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน

สุนน อมรวิวัฒน์ (2553) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือสถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไป้เกิดขึ้น ได้แก่

1. มีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม และผู้สอนกับผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม
2. ความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่

3. ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

Hough และ Duncan (1970; อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2553) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่าหมายถึง กิจกรรมของบุคคลซึ่งมีหลักและเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความผาสุก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่าง ๆ 4 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชาและการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้
3. ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้
4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluating) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้มีความหมายครอบคลุมทั้ง ด้านวิธีการ กระบวนการและตัวบุคคล ดังนั้น จึงอาจสรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้ได้ว่าการจัดการเรียนรู้คือกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน

2. ลักษณะของการจัดการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553) กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้ได้ว่าการจัดการเรียนรู้มีลักษณะที่เด่นชัดอยู่ 3 ลักษณะ คือ

2.1 การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งหมายความว่า การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2.2 การจัดการเรียนรู้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้เป็นพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

- 2.2.1 ด้านความรู้ความคิด หรือด้านพุทธิพิสัย
- 2.2.2 ด้านทักษะกระบวนการ หรือด้านทักษะพิสัย
- 2.2.3 ด้านเจตคติ หรือด้านจิตพิสัย

2.3 การจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้ดีต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอนซึ่งหมายความว่า การจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้สอนทั้งด้านวิชาการ (ศาสตร์) ทักษะและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ (ศิลป์) เป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมานี้สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จะต้องมีกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน มีจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จได้ดี ผู้สอนต้องมีทั้งความรู้และเทคนิคการจัดการเรียนรู้

3. ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553) กล่าวถึง ผู้สอนที่ดีทุกคนย่อมมีความรับผิดชอบในหน้าที่ในด้านการจัดการเรียนรู้และการอบรมผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องมีหลักในการยึดดังนี้

3.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ โดยการซักถามหรือให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนในระดับต่าง ๆ เพื่อจะได้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผลคิดเปรียบเทียบ และคิดพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ

3.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงให้มากที่สุดด้วยการเรียนโดยการกระทำด้วยตนเอง (Learning by doing)

3.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม (Group Working) โดยมีการปรึกษาหารือกันในกลุ่มแบ่งงานกันทำด้วยความร่วมมือกันและประเมินผลรวมกัน

3.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์

3.5 มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้นั้นเกิดความยืดหยุ่น น่าสนใจ และไม่น่าเบื่อโดยการนำเอาเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ มาดัดแปลงใช้ในการจัดการเรียนรู้

3.6 มีการเตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้สอนจะได้ทราบว่าจะสอนอย่างไรบ้างตามลำดับขั้นและยังช่วยให้ผู้สอนพร้อมที่จะสอนด้วยความมั่นใจ

3.7 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม และคิดหาเหตุผลความเป็นมาของสิ่งที่เรียน และมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.8 มีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา เน้นการประเมินตามสภาพจริง ประเมินตามความรู้ความสามารถของผู้เรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้แน่ใจว่าการจัดการเรียนรู้ได้ผลตรงตามจุดประสงค์ที่วางไว้ หรือไม่ เพียงใด

3.9 มีสื่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสนใจและเข้าใจบทเรียน เช่น ของจริง รูปภาพ หุ่นจำลอง แผนภูมิ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน วัสดุทัศน ฐานข้อมูลการเรียนรู้ เว็บไซต์ และสื่อทัศนูปกรณ์อื่น ๆ

3.10 มีการจูงใจในระหว่างการจัดการเรียนรู้ เช่น การให้รางวัล การชมเชย การลงโทษ การติเตียน การให้คะแนน การสอบ การแข่งขัน การปรบมือให้เกียรติ ฯลฯ มาใช้เป็นสิ่งกระตุ้นและชี้แนวทางเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ตั้งใจ ขยันหมั่นเพียรในการเรียนการทำการกิจกรรมมากขึ้น

3.11 มีกิจกรรมให้ผู้เรียนทำหลายอย่างเพื่อเร้าความสนใจของผู้เรียนและช่วยให้ผู้เรียนสนุกสนานในการเรียน

3.12 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุกด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

3.13 ส่งเสริมความสัมพันธ์หรือการบูรณาการระหว่างวิชาที่เรียนกับวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตร เช่น สอนภาษาไทยก็สอนให้สัมพันธ์กับสังคมศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรี และนาฏศิลป์ เป็นต้น

3.14 มีการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะแก่การเรียนรู้ตามบทเรียน ที่สอนทั้งในแง่ของสิ่งแวดล้อมและอารมณ์ของผู้เรียน

3.15 สอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ(Child center) ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เอง ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำ ในการทำกิจกรรม

3.16 สอนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ให้มากที่สุด

3.17 สอนตามกฎแห่งการเรียนรู้โดยจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถและ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

3.18 สอนโดยส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแบบประชาธิปไตย โดยสามารถแสดง ความคิดเห็นต่าง ๆ และฝึกให้ผู้เรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการวางแผนงานร่วมกับผู้สอน

กล่าวโดยสรุป ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ดี ผู้สอนต้องมีทักษะ มีความเข้าใจใน ระบบการจัดการเรียนรู้ มีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ จิตวิทยาการจัดการเรียนรู้ เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสติปัญญา ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวร เป็นผู้มีความสามารถ เป็นผู้สืบเสาะหาความรู้ เป็นผู้ค้นพบ เป็นผู้คิด อย่างวิเคราะห์และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้โดยประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนไปแล้ว

4. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนจำเป็นจะต้องศึกษาจากข้อมูลหลายประการเพื่อนำมาช่วยเสริมสร้างการจัดการ เรียนรู้ของตนและการเรียนรู้ของผู้เรียนการจัดการเรียนรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตามขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

4.1 ผู้เรียน

4.2 บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

4.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน

ถ้าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ประการนี้ดำเนินไปได้ด้วยดีจะทำให้ ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้อย่างมาก องค์ประกอบดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผู้เรียน ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก เกี่ยวกับความสามารถทางสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ความต้องการพื้นฐานเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึง และจะละเลยไม่ได้

4.2 บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ผู้สอนเป็นส่วนที่สำคัญและ เป็นส่วนหนึ่งที่จะกำหนดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นไปในรูปแบบที่ต้องการ ความเป็น ประชาธิปไตย ความเคร่งเครียด ความขุ่นบานของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดยผู้สอนเป็นผู้ กำหนด แต่ถึงกระนั้นก็ตามบรรยากาศในชั้นเรียนยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกนอกเหนือไปจากตัว ผู้สอน คือ ผู้เรียนเข้าชั้นเรียนโดยไม่ได้รับประทานอาหารเช้า หรืออาหารกลางวัน ผู้เรียนเริ่มเรียน ชั่วโมงแรกด้วยความรู้สึกหิวหรือบางครั้งผู้เรียนได้รับสิ่งกระทบกระเทือนใจติดตามมาเนื่องจากความ ไม่ปรองดองในครอบครัว เป็นต้น ส่วนทางด้านตัวผู้สอนนั้นอาจจะมีความกดดันจากฝ่ายบริหารหรือ จากครอบครัว เศรษฐกิจ อาหารเข้าก่อนมาสถานศึกษาของผู้สอนมีเพียงน้ำแก้วเดียวเท่านั้น สิ่ง

นำมาก่อนหน้านั้นเกิดขึ้นก่อนที่ผู้สอนและผู้เรียนจะมาพบกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งได้ว่าบรรยากาศทางจิตวิทยา ในชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้จะปรากฏออกมาในรูปแบบใด

4.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจะเป็นเครื่องชี้บ่งถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่อการเรียนรู้ ผู้สอนควรจะต้องคิดถึงผู้เรียนในฐานะเป็นบุคคลหนึ่ง ผู้เรียนมีสิทธิที่จะได้รับความต้องการพื้นฐาน และผู้สอนจะต้องหากวิธีที่จะตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และผู้สอนควรจะต้องฝึกให้มีความรู้สึกไวต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน เพื่อความสำเร็จแห่งการเรียนรู้และการเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ต่อไป

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้เรียน บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ซึ่งทั้งสามองค์ประกอบนี้จะจะต้องดำเนินควบคู่กันไปในการจัดการเรียนรู้ ถ้าขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปก็อาจทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จได้

5. หลักพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้

ทองคุณ หงส์พันธ์ (2542; อ้างถึงใน อารมณ์ ใจเที่ยง, 2553) ได้ให้หลักการจัดการเรียนรู้โดยกล่าวไว้เป็นบัญญัติ 20 ประการของการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรให้กระจ่าง
2. วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างดี
3. มีกิจกรรม/ทำอุปกรณ์
4. สอนจากง่ายไปหายาก
5. วิธีสอนหลายหลากมากชนิด
6. สอนให้คิดมากกว่าจำ
7. สอนให้ทำมากกว่าท่อง
8. แคล้วคล่องเรื่องสื่อสาร
9. ต้องชำนาญการจูงใจ
10. อย่าลืมิใช้จิตวิทยา
11. ต้องพัฒนาอารมณ์ขัน
12. ต้องผูกพันห่วงหาศิษย์
13. ฝ่าตามติดพฤติกรรม
14. อย่าทำตัวเป็นทรราช
15. สร้างบรรยากาศไม่น่ากลัว
16. ประพฤติตัวตามที่สอน
17. อย่าตัดรอนกำลังใจ
18. ใช้เทคนิคการประเมิน
19. ผู้เรียนเพลินมีความสุข
20. ผู้สอนสนุกกับการเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553) กล่าวถึงหลักในการจัดการเรียนรู้พื้นฐาน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่วางไว้ ดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวออกไป หาสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ตามปกติผู้เรียนมักจะสนใจ และคุ้นเคยกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว บทเรียนที่ผู้สอนจะนำมาสอนนั้นควรเลือกสิ่งที่อยู่รอบตัว หรือใกล้ตัว ก่อน แล้วค่อยสอนสิ่งที่อยู่ห่างจากตัวออกไปเรื่อย ๆ

2. สอนจากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่ยาก การจัดการเรียนรู้ถ้าจะให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกหัวข้อเรื่องจากง่ายไปหายากอยู่แล้ว เพราะสิ่งง่าย ๆ นั้น ผู้เรียนจะ เข้าใจได้ดีและเป็นพื้นฐานในการเรียนสิ่งยากต่อไป

3. สอนจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์ ในการจัดการเรียนรู้บทเรียนใด ๆ ก็ตาม ผู้สอนควรให้ตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่าง หรืออาจจะให้ผู้เรียนช่วยหาตัวอย่างให้แล้วช่วยกันสรุปตั้ง กฎเกณฑ์ขึ้นมา

4. สอนจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ไม่รู้ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าประสบการณ์ใหม่นั้น ย่อม ต้องอาศัยบทเรียนเก่าหรือประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐาน จึงจะเรียนบทเรียนใหม่ได้เข้าใจดี

5. สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม ในการจัดการเรียนรู้บทเรียนใด ๆ ก็ตาม ผู้สอนควรพยายามใช้สื่อการเรียนประกอบการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่าย ขึ้นเพื่อเป็นวิธีการทำให้บทเรียน เป็นรูปธรรม ซึ่งจะง่ายแก่การเข้าใจของผู้เรียน

6. สอนจากการทดลองไปหาการสรุปตั้งกฎเกณฑ์ บทเรียนใดที่สามารถให้ผู้เรียน ทดลองปฏิบัติจริงได้ ผู้สอนก็ควรให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติหรือลงมือกระทำด้วยตนเอง เมื่อทดลอง เสร็จแล้ว ผู้สอนจึงซักถามและให้ผู้เรียนคิดสรุปเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นมา

7. สอนโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ธรรมชาติของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ นั้นจะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความสนใจ ความถนัดพิเศษและความสามารถ ผู้สอนจะต้อง เข้าใจในหลักพัฒนาการของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ ด้วย เพื่อที่จะได้จัดเตรียมบทเรียนและกิจกรรมไว้ หลาย ๆ อย่าง ให้ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งจะเกิดผลดีต่อการ เรียนของผู้เรียนด้วย

8. สอนโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยา หลักจิตวิทยาที่ผู้สอนต้องนำมาใช้ในการจัดการ เรียนรู้มากที่สุดคือ จิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการศึกษา เป็นต้น

9. สอนโดยยึดจุดหมายของการจัดการศึกษา จุดหมายของการจัดการศึกษาจะเป็น เป้าหมายหลักตามแนวนโยบายในการจัดดำเนินการศึกษาของชาติในระดับต่าง ๆ

10. สอนโดยยึดความมุ่งหมายของหลักสูตรและบทเรียนเป็นหลัก ในการจัดการ เรียนรู้ นั้น ผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดความมุ่งหมายหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของ หลักสูตรที่กำหนดไว้เป็นหลัก และอีกทั้งผู้สอนยังต้องกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเฉพาะของแต่ละ สาระหรือหน่วยการเรียนรู้ขึ้นด้วย และในขณะที่สอนผู้สอนต้องพยายามจัดสถานการณ์ สภาพการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามความมุ่งหมายเฉพาะสาระหรือ หน่วยการเรียนรู้ นั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการเรียนที่ดี

สรุปได้ว่าหลักการจัดการเรียนรู้เป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญสำหรับผู้ที่จะเป็นผู้สอน แม้ว่าผู้สอนแต่ละคนจะมีเทคนิคการจัดการเรียนรู้เฉพาะของตน แต่ก็ยึดหลักการพื้นฐานเดียวกัน

ซึ่งหลักการพื้นฐานนี้มีนักการศึกษาได้แสดงทรรศนะไว้หลายท่าน เช่นนักวิชาการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงหลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ไว้คล้าย ๆ กัน สรุปได้มี 4 ประการ คือ

1. หลักการเตรียมความพร้อมพื้นฐาน ได้แก่ การเตรียมตัวผู้สอนด้านความรู้ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้และด้านการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้
2. หลักการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ ได้แก่การเตรียมเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การผลิตสื่อ เตรียมแบบทดสอบและซ่อมสอน
3. หลักการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ เช่น หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักการเร้าความสนใจ หลักการเสริมแรง
4. หลักการประเมินผลและรายงานผล ซึ่งเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ การสร้างและการใช้เครื่องมือการประเมิน การตีความหมายและการรายงานผลการประเมิน

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 23 กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา และใน มาตรา 24 ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียน 1) จัดเนื้อหาสาระและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (6) การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

สามารถสรุปได้ว่า ผู้สอนต้องยึดหลักการบูรณาการในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงมีความจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการบูรณาการความรู้กับการดำรงชีวิตและทำให้ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับนั้นมีความหมาย สามารถนำไปใช้ได้จริงในการดำรงชีวิตประจำวัน

1. ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2540) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะ และ ประสบการณ์ที่มีความหมายและสัมพันธ์กันเป็นองค์รวมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรู้แจ้ง รู้จริงในสิ่งที่ศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

กฤษตรี เพ็ชรทวีพรเดช และคณะ (2552) ได้สรุปไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การสอนโดยรวมเอาเนื้อหาวิชา กระบวนการหรือแนวคิดที่หลายหลายมาสอนโดยหลอมรวมกัน เพื่อศึกษาหรือแก้ปัญหาภายใต้หัวข้อเรื่องเดียวกันซึ่งมาจากแนวคิดที่ว่า

1. การแก้ปัญหาต้องใช้ความรู้ ความสามารถเกี่ยวข้องหลายสาขาวิชา
2. ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ในศาสตร์ต่าง ๆ
3. สามารถเชื่อมโยงความรู้ มโนทัศน์ ถ่ายโอนความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง
4. แก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อน

ธีระ รุณเจริญ (2550) การบูรณาการ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ต่าง ๆ ในขอบเขตของหลักสูตรซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างความสัมพันธ์ในเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง ทั้งนี้เพราะไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้อันใดอันหนึ่งเพียงอันเดียวที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนอย่างลึกซึ้งแต่ต้องอาศัยประสบการณ์หลายอย่างประกอบกัน ในอันที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาในตัวผู้เรียนการวางแผนและดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้อันดีจะไม่มีค่าเลยถ้าไม่พิจารณาประสานสัมพันธ์ของประสบการณ์เรียนรู้นั้น ๆ ประกอบสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คือ การจัดกิจกรรมการสอนที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกันของแต่ละวิชาทำให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเองและได้ปฏิบัติจริงและสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ปัญญา สังข์ภิรมย์ และสุคนธ์ สนิธพานนท์ (2550) ได้สรุปไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงของกลุ่มเนื้อหาสาระต่าง ๆ ด้านความคิด ทักษะและประสบการณ์หลากหลายที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องมาผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้แจ้ง รู้จริง ในสิ่งที่ศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้จริง

พรสวรรค์ สีป้อ (2550) ได้สรุปไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยเชื่อมโยงประสบการณ์ ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันซึ่งทำให้การเรียนรู้มีความหมาย เข้าใจสังคมสภาพที่เป็นจริง เกิดความรู้แบบองค์รวมตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2555) ได้สรุปว่า การบูรณาการ หมายถึง การทำให้สมบูรณ์ (Integration) คือ การทำหน่วยย่อย ๆ ที่สัมพันธ์มาผสมกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวให้ครบสมบูรณ์ในตัวเอง

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2552) ได้สรุปไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานกันระหว่างเนื้อหาวิชา ทักษะในศาสตร์หรือวิชาต่าง ๆ มาหลอมรวมกัน เพื่อศึกษาความรู้หรือแก้ปัญหา หรือพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย รู้จักใช้ความคิด ทักษะ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้ให้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมสอดแทรกต่าง ๆ ที่กำหนดให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ความคิดอย่างมีประสิทธิภาพด้วยประเด็นสะท้อน เชื่อมโยง ปรับใช้ เพื่อให้ได้เรียนรู้บทเรียนสำคัญที่พัฒนาทักษะ ให้ผู้เรียนได้ตระหนัก รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยวิธีสะท้อน (Reflect) ความรู้สึกและความคิดที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม เชื่อมโยง (Connect) กับประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาหรือตนเองที่ได้เรียนรู้มาแล้ว เป็นองค์ความรู้ใหม่แล้วนำมาปรับใช้ (Apply) ในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต

จากการศึกษาความหมายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบูรณาการ สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบูรณาการ หมายถึง การนำเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาหลักขณะคล้ายคลึงกันมาเชื่อมโยงผสมผสานหลอมรวมความรู้เข้าด้วยกันตั้งแต่สองวิชาขึ้นไปมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันภายใต้หัวข้อเรื่องเดียวกันทำการเรียนรู้ในระยะเวลาเดียวกัน ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุดได้ประยุกต์ความคิดอย่างมีประสิทธิภาพด้วยประเด็นสะท้อน เชื่อมโยง ปรับใช้ เพื่อได้เรียนรู้ บทเรียนสำคัญ ที่จะพัฒนาทักษะ รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยวิธีการสะท้อน (Reflect) ความรู้สึกและความคิดที่ได้ปฏิบัติกิจกรรม เชื่อมโยง (Connect) กับประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาหรือที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้ว เป็นองค์ความรู้ใหม่ แล้วนำมาปรับใช้ (Apply) ในชีวิตประจำวันในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งปัจจุบันและอนาคต

2. ประเภทของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ทิศนา แคมมณี (2548) สรุปได้ว่า การบูรณาการมีเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกัน สามารถทำได้ดังนี้

2.1 การบูรณาการภายในวิชา (Interdisciplinary) หมายถึงการนำเนื้อหาสาระในวิชาเดียวกัน เช่น ในวิชาภาษาไทยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการอ่าน การเขียนคำประพันธ์ การพูด จูงใจ ไวยากรณ์ และวรรณคดี สามารถนำสารทุกเรื่องมาสัมพันธ์กันเป็นเรื่องเดียว โดยเลือกศึกษา วรรณคดี “พระอภัยมณี” เป็นแกนหรือหัวข้อหลัก (Theme) ในการศึกษาเรื่องพระอภัยมณี ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวความงามของภาษาการเขียนคำประพันธ์(กลอน) การใช้ไวยากรณ์ในคำประพันธ์ การอ่านให้ไพเราะ ชาบซึ้ง และการพูดจูงใจให้เยาวชนหันมาสนใจในวรรณคดี

2.2 การบูรณาการระหว่างวิชา (Interdisciplinary) หมายถึงการนำเนื้อหา สาระ ของหลากหลายวิชามาสัมพันธ์ เป็นเรื่องเดียวกันเช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาและศิลปะ มาประสานสัมพันธ์เป็นเรื่องเดียวกันภายใต้หัวข้อเรื่อง หรือ "Theme" ที่เลือก

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2555) สรุปไว้ว่า หลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการมี 2 ประเภท ดังนี้

1. การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ (Interdisciplinary Integration) เป็นการผสมผสานเนื้อหาระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตั้งแต่ 2 วิชาขึ้นไป ภายใต้หัวข้อ (Theme) มโนทัศน์ (Concept) หรือปัญหา (Problem) เดียวกันเรียกว่า การบูรณาการข้ามวิชา ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้บูรณาการเรียกว่าหน่วยการเรียนรู้บูรณาการสหวิทยาการ

2. การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ (Intradisciplinary Integration) เป็นการผสมผสานเนื้อหาภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภายใต้หัวข้อ (Theme) ข้อมโนทัศน์ (Concept) หรือปัญหา (Problem) จะได้เป็นหน่วยการเรียนรู้ (Unit of Learning) เพราะเป็นการบูรณาการอย่างผสมผสาน เรียกว่า หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ (Integrated Unit) ซึ่งเป็นหลักสูตรบูรณาการหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ เรียกว่าหน่วยการเรียนรู้บูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้

สุคนธ์ สนิธพานนท์ (2552) ได้สรุปไว้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการมี 2 ประเภทดังนี้

1. การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ เข้าด้วยกันเพื่อมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวประเด็นปัญหา หัวข้อหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2. การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตั้งแต่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกันเพื่อมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราว ประเด็น หัวข้อหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องนั้นอย่างลึกซึ้งและชัดเจนใกล้เคียงกับความเป็นจริงในชีวิตยิ่งขึ้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) ได้ให้ประเภทของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ 2 ประเภท คือ

1. การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นเรื่องเชื่อมโยงเนื้อหาด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ เข้าด้วยกันเพื่อมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราว ประเด็น ปัญหา หัวข้อหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่งสามารถจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ ไม่เกี่ยวข้องของกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่น

2. บูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นการเชื่อมโยงเนื้อหาด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตั้งแต่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้นไป เข้าด้วยกันเพื่อมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราว ประเด็น ปัญหา หัวข้อหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างเข้าใจลึกซึ้งและชัดเจนใกล้เคียงกับความเป็นจริงในชีวิตยิ่งขึ้น

จากการศึกษาประเภทของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบบูรณาการสรุปได้ว่า ประเภทของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการประกอบด้วยบูรณาการภายในกลุ่มสาระ

การเรียนรู้เดียวกันเป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างเนื้อหาในกลุ่มวิชาหรือรายวิชาเดียวกันเข้าด้วยกันมีจุดเน้นอยู่ภายในวิชาเดียวกันคือความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เรียกว่าหน่วยการเรียนรู้บูรณาการแบบภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือแบบไม่ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเป็นการเชื่อมโยงเอาสัตว์ต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้นไป ภายใต้หัวข้อเรื่อง (Theme) ความคิดรวบยอด (Concept) มีปัญหา (Problem) เดียวกันเพื่อแก้ไขปัญหาหรือแสวงหาความรู้ความเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งการเชื่อมโยงความรู้และทักษะวิชาจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง และมีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากขึ้นเรียกว่าหน่วยการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ

3. วิธีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ทิตินา แชมมณี (2548) ได้สรุปไว้ว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ประกอบด้วย 4 วิธีดังนี้

3.1 แบบสอดแทรก (Infusion) คือ ลักษณะการสอดแทรกเนื้อหาหรือทักษะกระบวนการของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เข้าไปในกลุ่มสาระของตนโดยมีผู้สอน 1 คน

3.2 แบบคู่ขนาน (Parallel) คือ ลักษณะการจัดการเรียนรู้จะมีครู 2 คนขึ้นไปมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้นไป ครูผู้สอนวางแผนร่วมกันตามหัวเรื่อง/มโนทัศน์/ปัญหาเดียวกันและเชื่อมโยงเนื้อหาสาระกระบวนการและคุณธรรมแล้วต่างคนต่างสอนเนื้อหาตามกลุ่มสาระของตนเองโดยมีเป้าหมายร่วมกัน

3.3 แบบสหวิทยาหรือพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) มี 3 ลักษณะ คือ

3.3.1 แบบสอนคนเดียวคือการจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กลับหัวเรื่อง/มโนทัศน์/ปัญหาที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา

3.3.2 แบบแยกกันสอนคือการจัดการเรียนรู้จะคล้ายแบบคู่ขนานดูเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามหัวเรื่อง/มโนทัศน์/ปัญหา แล้วต่างคนต่างสอนเนื้อหาตามกลุ่มสาระของตัวเองแต่มอบหมายให้ทำโครงการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ร่วมกันหรือบางเรื่องจัดสอนด้วยกัน

3.3.3 แบบสอนร่วมกันหรือแบบคณะ สื่อการจัดการเรียนรู้จะร่วมกันวางแผนหรือปรึกษาหารือ กำหนดหัวเรื่อง ความคิดรวบยอดหรือปัญหาร่วมกันโดยสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการรวมกันและสอนเป็นทีมหรือแยกกันสอนในบางเรื่อง

3.4 แบบข้ามวิชา (Transdisciplinary) คือ ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่สูงขึ้น วิชาออกไปเป็นการเรียนโดยมีเค้าโครงหรือโจทย์ประเด็นปัญหาที่วางไว้ผู้เรียนเรียนรู้หรือแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาโดยผ่านกิจกรรม และการศึกษาค้นคว้าที่หลากหลาย

พรสวรรค์ สีสื่อ (2550) ได้สรุปไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถจัดได้ 4 วิธีดังนี้

1. การบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion Instruction) เป็นการสอนโดยผู้สอนคนเดียว สอนสาระใดสาระหนึ่งแล้วสอดแทรกสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่น ๆ เข้าไปในการจัดการเรียนรู้

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) เป็นการสอนที่ผู้สอน 2 คนขึ้นไป สอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่วางแผนการเรียนรู้ร่วมกันโดยมุ่งสอนในหัวเรื่องเดียวกัน แต่งานที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำจะแตกต่างกันจะทำให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ส่งเสริมกันและช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วย

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) เป็นรูปแบบที่คล้ายคลึงกับการบูรณาการแบบคู่ขนานคือผู้สอน 2 คนร่วมกันวางแผนกำหนดหัวเรื่องด้วยกันแยกกันสอนมอบหมายให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันซึ่งจะช่วยในการเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

4. การบูรณาการแบบข้ามวิชา (Trans Disciplinary) ได้สรุปไว้ว่าผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้มาร่วมกันวางแผนกำหนดหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด จัดทำแผนการเรียนรู้ร่วมกันและร่วมกันสอนเป็นหมู่คณะมอบหมายให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเพื่อประเมินผลงานของผู้เรียน พรทิพย์ แข็งขัน และคณะ (2555) โดยสรุปว่า การนำการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน โดยทั่วไปมี 4 วิธี คือ

1. การบูรณาการสอดแทรก (Infusion Instruction) หมายถึง การที่ผู้สอนสอดแทรกในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ในการสอนของตน หรือนำผู้เรียนต่างชั้นมาเรียนร่วมกันในหัวข้อเดียวกันสอนตามแผนการสอนและประเมินผลโดยผู้สอนคนเดียว วิธีนี้แม้ว่าผู้เรียนจะเรียนจากผู้สอนคนเดียวแต่ก็สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาได้ ถ้าผู้สอนมีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) หมายถึงผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สอนต่างวิชาการวางแผนการสอนร่วมกันโดยเน้นหัวเรื่องหรือความคิดรวบยอดซึ่งจะต้องกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันหรือความคิดรวบยอดอะไรในวิชาของตนจะมอบหมายงานให้ผู้เรียนแตกต่างกันแต่ต้องสอดคล้องกับหัวเรื่องหรือความคิดรวบยอดที่กำหนดไว้รวมกันการสอนแต่ละวิชาจะเสริมซึ่งกันและกันทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างวิชาชัดเจนยิ่งขึ้น

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) หมายถึงผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสอนต่างวิชามาวางแผนการสอนร่วมกันโดยกำหนดหัวเรื่องหรือความคิดรวบยอดหรือปัญหาเดียวกันแล้วแยกกันสอนตามแผนการสอนของตนแต่มอบหมายให้ผู้เรียนทำงานหรือโครงการร่วมกันซึ่งจะช่วยเชื่อมโยงความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรมทั้งนี้ผู้สอนแต่ละคนจากกำหนดเกณฑ์ประเมินผลงานของผู้เรียนเฉพาะส่วนที่ตนส่วนเท่านั้น

4. การบูรณาการแบบข้ามวิชา (Transdisciplinary Instruction) หมายถึงผู้สอนวิชาต่าง ๆ มาร่วมกันปรึกษาเพื่อกำหนดหัวเรื่องหรือความคิดรวบยอดหรือปัญหาร่วมกันแล้วร่วมกันสอนเป็นหมู่คณะ (Team Teaching) โดยสอนผู้เรียนกลุ่มเดียวกันมอบหมายให้นักเรียนทำร่วมกันและกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลงานของผู้เรียนร่วมกัน

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2552) สรุปไว้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถจัดได้ 4 วิธี ดังนี้

1. การบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion Instruction) หมายถึง ผู้สอน

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หนึ่งจะสอดแทรกเนื้อหาของด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ หรือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เข้ามาในการเรียนการสอนตามแผนจัดการเรียนรู้โดยครูคนเดียวแต่สามารถทำให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. การบูรณาการแบบขนาน(Parallel Instruction) หมายถึง ผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งอยู่ในต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้กันวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันโดยมุ่งสอนในเรื่องหรือลักษณะเนื้อหาที่ใกล้เคียงกันหรือสัมพันธ์กัน ซึ่งเมื่อผู้สอนมาวางแผนร่วมกันจะทำให้เนื้อหาที่จะสอนไม่ซ้ำซ้อนกันต่อนั้นต่างคนต่างเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และเตรียมการสอน ของตน กำหนดภาระงานให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าและรายงานผลการศึกษาค้นคว้ากำหนดกระบวนการวัดและประเมินผล ตามลักษณะวิชาของตนผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ที่ได้ศึกษาจากวิชาหนึ่งมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้อีกวิชาหนึ่งมีข้อสังเกตว่าผู้สอนในแต่ละวิชาจะตกลงกันว่า ใครควร จะสอนก่อนสอนหลังและงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนนั้นควรจะมีความสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละวิชาจะเสริมซึ่งกันและกันและไม่ซ้ำซ้อนกันผู้เรียนจะมองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างวิชา

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการหรือแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) หมายถึง ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่สอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้วางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันโดยร่วมกันพิจารณากำหนดหัวข้อที่จะสอน/ความคิดรวบยอด/ปัญหาเดียวกันใช้เนื้อหา แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ทักษะ/กระบวนการหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะบูรณาการกันแล้วต่างคนต่างเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของตนมีการ กำหนดชิ้นงานหรือโครงการให้ผู้เรียนปฏิบัติร่วมกันเพียงชิ้นเดียวและการวัดและประเมินผลตาม ลักษณะวิชาที่ตนรับผิดชอบโดยกำหนดเกณฑ์เพื่อประเมินชิ้นงานอย่างชัดเจน

4. บูรณาการแบบข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือสอนเป็นคณะ (Transdisciplinary Instruction) หมายถึง คณะผู้สอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันโดยพิจารณากำหนดหัวข้อที่สำคัญ/ความคิดรวบยอดปัญหาที่สำคัญสร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเองเมื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันแล้วร่วมกันสอนเป็นคณะ (Team) อาจจะมีผู้สอนแกนนำคนเดียวหรือหลายคนได้เป็นผู้สอนทักษะที่จำเป็นชี้แนะประเด็นปัญหาแนวทางการศึกษาค้นคว้าให้คำแนะนำให้คำปรึกษาหารือ ในการจัดทำชิ้นหรือโครงการและกำหนดเกณฑ์ เพื่อประเมินผลของผู้เรียนร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549) ได้ให้วิธีในการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ นิยมจัดใน 4 วิธีดังต่อไปนี้

1. แบบสอดแทรก (Interfusion Instruction) คือการบูรณาการโดยครูคนเดียววางแผนและกำหนดหัวเรื่อง ปัญหา แนวคิดและสอดแทรกเนื้อหาวิชาอื่น ๆ คนที่หลอกมาเข้าไปในวิชาของตนทำการจัดการเรียนรู้แบบประเมินโดยครูคนเดียวมีแผนการจัดการเรียนรู้อันเดียวกัน แต่มีสาระการเรียนรู้จากและหลายวิชาทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาได้การเรียนการจัดการเรียนรู้แบบสอดแทรกความรู้ในระหว่างการจัดการเรียนรู้

2. แบบขนาน (Parallel Instruction) คือ การบูรณาการโดยครูหลายคน รายวิชา วางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน กำหนดหัวเรื่องปัญหาแนวคิดร่วมกันสอนในรายวิชาของตน แต่งานที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำแตกต่างกันครูแยกการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลผู้เรียนได้เรียนรู้จากครูแต่ละคนในหัวเรื่องเดียวกัน ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและกันและนำความรู้ในวิชาต่าง ๆ ไปแก้ปัญหาได้

3. แบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) คือการบูรณาการโดยครูหลายคน รายวิชาวางแผนและกำหนดหัวเรื่องร่วมกัน กำหนดชิ้นงานโดยเชื่อมโยงวิชาต่าง ๆ รวมกันแล้วแยกสอนโดยร่วมกันกำหนดว่าจะแบ่งงานออกเป็นรายย่อย ๆ ให้ผู้เรียนทำงานในแต่ละรายวิชา ครูสอนประเมินผลงานแต่ละชิ้นในส่วนที่ตนสอน ผู้เรียนได้เรียนรู้จากครูหลายคนในหัวเรื่อง ปัญหาและแนวความคิดเดียวกันทำให้สามารถเชื่อมโยงความรู้จากวิชาต่าง ๆ มาสร้างสรรค์งานได้

4. แบบคำวิชาหรือสอนเป็นหมู่คณะ (Tran Disciplinary Instruction) คือการบูรณาการโดยคณะครูหลายคน หลายวิชา วางแผนกำหนดหัวเรื่องปัญหาและแนวความคิดเป็นคณะร่วมกันกำหนดงานให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันร่วมกันกำหนดกิจกรรมและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แผนเดียวดำเนินการจัดการเรียนรู้ร่วมกันโดยมอบหมายงานให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นงานเดียว และจัดกิจกรรมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติงานในกลุ่มเดียวกันครูทุกวิชาประเมินงานชิ้นเดียว ผู้เรียนได้เรียนรู้จากครูเป็นคณะและเชื่อมโยงวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานได้

จากการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสรุปได้ว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถจัดได้ 4 วิธี

1. การบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion Instruction) สอนโดยผู้สอนคนเดียวแล้วนำสาระการเรียนรู้อื่น ๆ มาสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้นไป

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parall Instruction) ผู้สอน 2 คนขึ้นไปและสอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาวางแผนร่วมกันสอนในหัวเรื่องเดียวกัน ผู้สอน แต่มอบหมายงานแตกต่างกัน

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ(Multidisciplinary Instruction)ผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันวางแผนกำหนดหัวเรื่องด้วยกันแยกกันสอนแต่ให้ผู้เรียนทำงานด้วยกันเพื่อเชื่อมโยงความรู้เข้าด้วยกัน

4. การบูรณาการแบบข้ามวิชา (Trans disciplinary Instruction) ผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ วางแผนการสอนร่วมกันสอนให้หมู่คณะและมอบหมายให้ผู้เรียนทำงานด้วยกัน

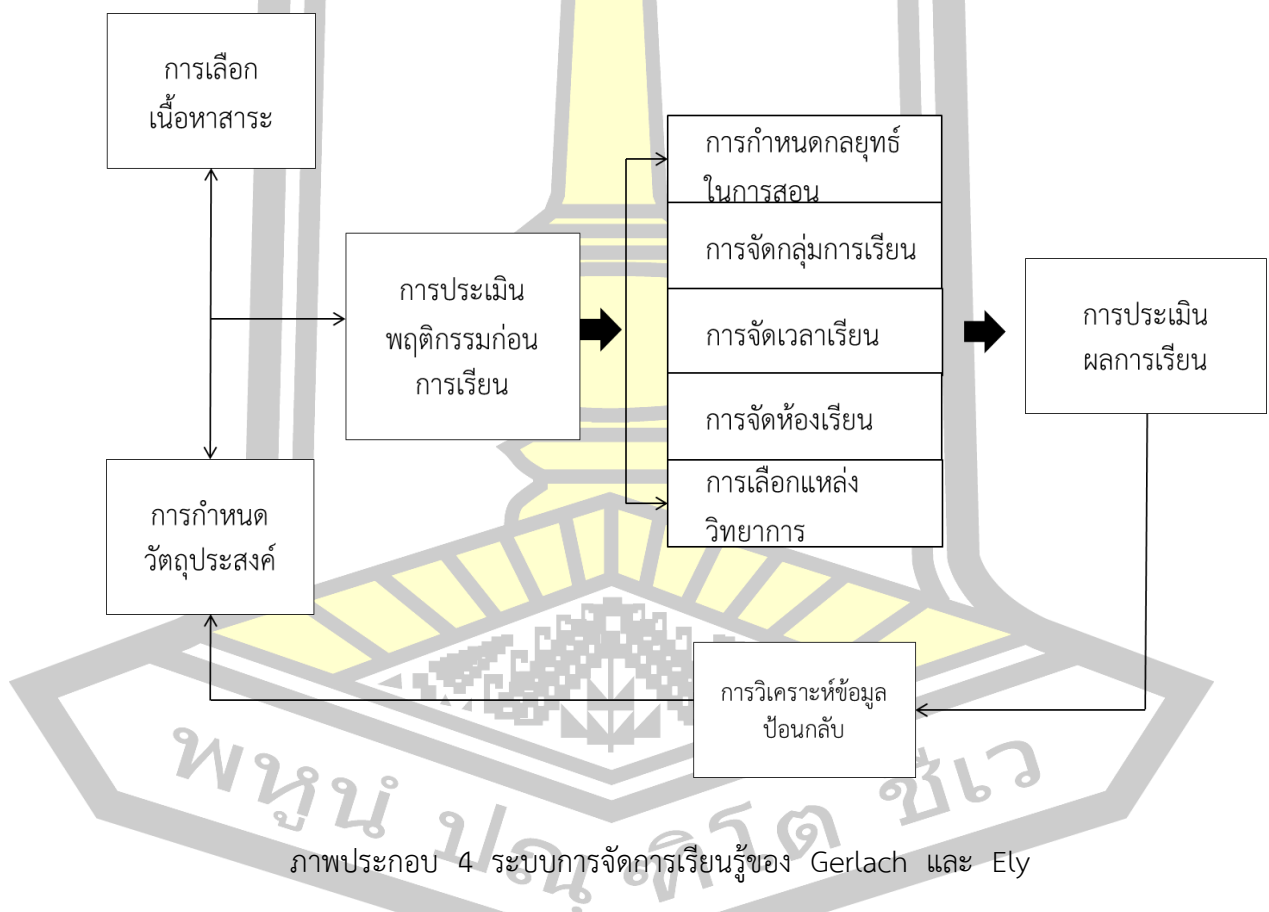
4. ขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

จากการศึกษาขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และจากเอกสารที่เกี่ยวข้องในการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของ Gerlach และ Ely (1971);

Tyler (1950); กรมวิชาการ (2543); สำลี รักสุทธี และคณะ (2544); อัญชลี สารรัตน์ (2542) มีรายละเอียด ดังนี้

Gerlach และ Ely (1971) ได้จัดขั้นตอนสำคัญ ๆ ของการจัดการเรียนรู้ไว้ 6 ส่วนด้วยกัน คือ

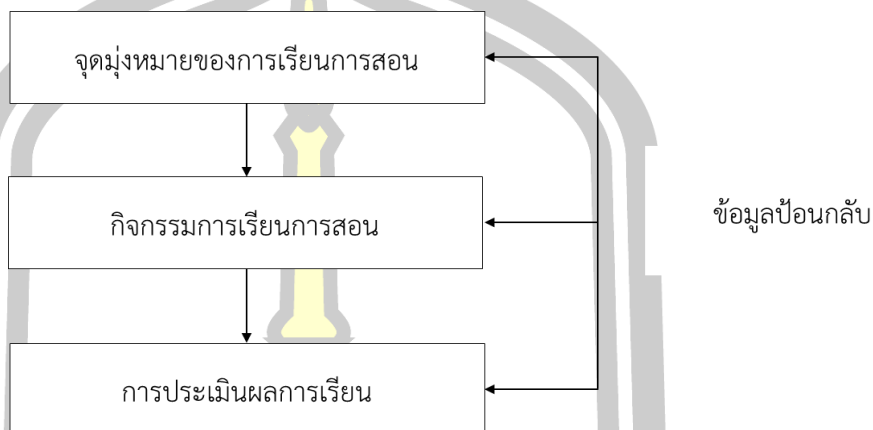
1. การกำหนดวัตถุประสงค์
2. การเลือกเนื้อหาวิชา
3. การประเมินพฤติกรรมก่อนการเรียนรู้
4. การดำเนินการสอนซึ่งครอบคลุมการพิจารณาวิธีการสอน การจัดกลุ่มผู้เรียน การจัดห้องเรียน การจัดเวลาเรียน และการเลือกแหล่งวิทยาการ
5. การประเมินผลการเรียน
6. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อป้อนกลับไปใช้ในการปรับปรุงส่วนต่าง ๆ ของระบบการจัดการเรียนรู้ของ Gerlach และ Ely มีลักษณะ ดังแสดงในภาพประกอบ 4

Tyler (1950) ได้กำหนดองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เรียกว่าไทเลอร์ ลูป (Tyler Loop) ไว้ 3 ส่วนด้วยกัน คือ

1. จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้
2. กิจกรรมการเรียนรู้

3. การประเมินผลการเรียนรู้ ข้อมูลจากการประเมินผลจะสามารถใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับ ไปยังกิจกรรมการเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้เพื่อปรับปรุง ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ของ Tyler ดังแสดงไว้ในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ระบบการจัดการเรียนรู้ของ Tyler

กรมวิชาการ (2543) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ 6 ขั้นตอน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ดังนี้

1. กำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาลักษณะและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหา
2. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการศึกษาลักษณะของวิชาหลักและวิชาการ จะนำมาบูรณาการและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอนสำหรับหัวข้อนั้น เพื่อการวัดและประเมินผล
3. กำหนดเนื้อหาย่อย เป็นการกำหนดเนื้อหาย่อย ๆ สำหรับการเรียน ให้สนองจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้
4. การวางแผนการสอน เป็นการกำหนดรายละเอียดโครงการส่วนตั้งแต่ต้นจนจบโดยการเขียนแผนการสอนซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญเช่นเดียวกับแผนการสอนทั่วไป คือ สารสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล
5. การปฏิบัติการสอนเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการสอนรวมทั้งมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนความสอดคล้องกันของกิจกรรมการเรียนรู้ผลสำเร็จของการเรียนรู้ตามจุดประสงค์โดยการบันทึก จุดเด่น จุดด้อยไว้สำหรับการปรับปรุงพัฒนา
6. การประเมินปรับปรุงและพัฒนาเป็นการนำผลที่ได้จากการบันทึกรวบรวมไว้ขณะปฏิบัติการสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนาแผนการสอนแบบบูรณาการให้มีความสุขสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สำลี รักสุทธี และคณะ (2544) ได้กำหนดขั้นตอนการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร จะทำให้ผู้เขียนแผนการสอนมองเห็นแนวทางในการเขียนแผนการสอนได้ชัดเจนและเขียนแผนการสอนได้ตรงตามหลักสูตรกำหนด

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์หลักสูตรจะช่วยให้ทราบว่าหลักสูตรมีจุดประสงค์อะไร มีเนื้อหากิจกรรมอะไร มีเวลาเท่าใด การจัดการเรียนการสอนจะวัดผลอย่างไร เมื่อเข้าใจแล้วจึงนำไปวางแผนดำเนินการต่อไป

ขั้นที่ 3 การกำหนดการสอนเป็นการวางแผนแบบกว้างโดยนำรายละเอียดที่ได้จากการวิเคราะห์คำอธิบายในหลักสูตรมาแยกย่อยเนื้อหาจุดประสงค์ กิจกรรมและกำหนดคาบเวลาสอน

ขั้นที่ 4 การเขียนแผนการสอนจะต้องเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เป็นการเตรียมการสอนที่หลอมรวมเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ตั้งแต่ 2 กลุ่มประสบการณ์ขึ้นไปเข้าด้วยกันซึ่งอาจใช้กลุ่มประสบการณ์ใดเป็นแกนก็ได้และในการกำหนดกิจกรรมต้องตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนด้วย

อัญชลี สารรัตน์ (2542) ได้เสนอการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. กำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหาในการสอน (เหมาะสม Infusion Instructions และ Paralle Instructions) หรืออาจกำหนดเรื่องที่จะสอนจากการเลือกจุดประสงค์รายวิชา 2 รายวิชาขึ้นไป แล้วนำมาสร้างเป็นหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหาในการสอน (เหมาะกับ Multidisciplinary Instructions และ Transdisciplinary Instructions) ในการเลือกหัวเรื่อง ครูอาจเลือกวิธีการเหล่านี้

- 1.1 หลักสูตร หรือเอกสารประกอบหลักสูตรและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 ระดมสมองของครูและนักเรียน
- 1.3 ศึกษาความต้องการของนักเรียน
- 1.4 หัวเรื่องที่สัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริง

2. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ในการสอนสำหรับหัวเรื่องที่กำหนดขึ้นในขั้นที่ 1 โดยกำหนดความรู้และความสามารถที่ต้องการจะให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรเขียนให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมและการประเมินผล

3. วางแผนการสอน เป็นการกำหนดรายละเอียดของการสอนตั้งแต่ต้นจนจบโดยการเขียนแผนการสอนซึ่งอาจจัดในรูปแบบแผนการสอนรายวิชาและแผนการสอนรายคาบ รวมทั้งระบุทรัพยากร แหล่งความรู้ อุปกรณ์หรือวัสดุที่ต้องการใช้

4. ปฏิบัติการสอนเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่กำหนดขึ้นในขั้นที่ 3 รวมทั้งมีการสังเกตพฤติกรรมการณ์เรียนของนักเรียนความสอดคล้องสัมพันธ์กันของกิจกรรมการเรียนการสอนผลสำเร็จของการสอนตามจุดประสงค์โดยการบันทึกจุดเด่น จุดด้อย กิจกรรมไว้สำหรับปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

5. การประเมินผล เป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ โดยวิธีการประเมินผล ที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง เช่น สังเกตการปฏิบัติงาน ตรวจสอบผลงาน ทดสอบและสัมภาษณ์ นอกจากการประเมินผู้เรียนแล้วผู้สอนควรประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงโดยบันทึก จุดเด่น จุดด้อยของกิจกรรมและนำมาพิจารณาร่วมกับความก้าวหน้าของผู้เรียนและการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

จากการศึกษาขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการขึ้นอยู่กับความคิดและประสบการณ์ในการกำหนดองค์ประกอบจากการศึกษาขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ของ Tyler (1950); Gerlach และ Ely (1971); อัญชลี สารรัตน์ (2542); กรมวิชาการ (2543); สำลี รักสุทธี และคณะ (2544) ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิด แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 สังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการ

องค์ประกอบ	ทิม่า Tyler (1950)	Gerlach และ Ely (1971)	อัญชลี สารรัตน์ (2542)	กรมวิชาการ (2543)	สำลี รักสุทธี และคณะ (2544)	ความถี่
1. การกำหนดวัตถุประสงค์		✓	✓	✓		3
2. การกำหนดเนื้อหา			✓	✓		2
3. กิจกรรมการเรียนรู้	✓					1
4. การประเมินผลการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓		4
5. การให้ข้อมูลป้อนกลับ		✓				1
6. การวางแผนการสอน			✓	✓	✓	3
7. การดำเนินการสอน		✓	✓	✓		3
8. การกำหนดเนื้อหาย่อย				✓		1
9. การศึกษาหลักสูตร					✓	1
10. การวิเคราะห์หลักสูตร					✓	1
11 จุดมุ่งหมายการเรียนรู้	✓					1

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ที่มา	Tyler (1950)	Gerlach และ Ely (1971)	อัญชลี สารรัตน์ (2542)	กรมวิชาการ (2543)	ลำดี รักสุทธิ และคณะ (2544)	ความถี่
12.การเลือกเนื้อหาวิชา			√				1
13. การประเมินพฤติกรรมก่อนการเรียน			√				1
14 การเขียนแผนการสอน						√	1

จากตาราง 2 พบว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการที่ได้จากการสังเคราะห์ เอกสาร ตำรา ทฤษฎี หรือนักวิชาการต่าง ๆ โดยเลือกค่าคะแนนความถี่สูงสุด คือ การกำหนดเนื้อหา การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนการสอน การจัดดำเนินการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ แล้วผู้วิจัยได้เลือกและนำองค์ประกอบที่มีความหมายใกล้เคียงกันหรือความหมายเดียวกันแต่ใช้ชื่อต่างกัน มีทั้งหมด 14 องค์ประกอบย่อย แล้วนำมาทำการจัดหมวดหมู่องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการใหม่ ได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์
2. การวางแผนการสอน
3. การกำหนดเนื้อหา
4. การดำเนินการสอน
5. การประเมินผลการเรียนรู้

ซึ่งมีผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดของพฤติกรรมแต่ละด้านไว้ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์

กรมวิชาการ (2543) ได้อธิบายว่าการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการศึกษาจุดประสงค์ของวิชาหลักและวิชาการ จะนำมาบูรณาการและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอนสำหรับหัวข้อนั้นๆ เพื่อการวัดและประเมินผล

อัญชลี สารรัตน์ (2542) ได้อธิบายว่าการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ในการสอนสำหรับหัวข้อที่กำหนดขึ้นในขั้นที่ 1 โดยกำหนดความรู้และความสามารถที่ต้องการจะให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรเขียนให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมและการประเมินผล

2. การวางแผนการสอน

กรมวิชาการ (2543) ได้อธิบายว่าการวางแผนการสอน เป็นการกำหนดรายละเอียดโครงการส่วนตั้งแต่ต้นจนจบโดยการเขียนแผนการสอนซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญเช่นเดียวกับแผนการสอนทั่วไปคือ สารสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

วารินทร์ แก้ววูไร (2555) ได้อธิบายว่า การวางแผนการสอนเป็นการเตรียมการสอนล่วงหน้า ทำให้ครูมีแนวทางในการสอน ได้ทราบว่าสอนเนื้อหาใด ในเวลาเท่าใด เพื่อจุดประสงค์ใด สอนโดยวิธีใด ใช้สื่ออะไรประกอบการสอนและวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด การวางแผนการสอนจัดทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ

จัดทำเป็นกำหนดการสอนหรือแผนระยะยาว และจัดทำเป็นแผนการสอนหรือแผนระยะสั้น ในการจัดทำต้องศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร ศึกษาแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับวิสัยทัศน์ คุณภาพผู้เรียน จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักการ จุดหมายของหลักสูตรเพื่อให้การสอนบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ ผู้สอนควรได้วางแผนและเขียนแผนการสอนด้วยตนเองอย่างรอบคอบ ชัดเจนถึง แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ในรูปของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันขององค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนตามหลักสูตร เมื่อนำแผนการสอนไปใช้ควรได้ดำเนินการสอนตามแผนที่วางไว้ ก็จะเป็นการวางแผนการสอนที่ให้คุณค่าอย่างแท้จริง

3. การกำหนดเนื้อหา

กรมวิชาการ (2543) ได้อธิบายว่ากำหนดเนื้อหา เป็นการกำหนดเนื้อหาย่อย ๆ สำหรับการเรียน ให้สนองจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

4. การดำเนินการสอน

Gerlach และ Ely (1971) ได้อธิบายว่า การดำเนินการสอนซึ่งครอบคลุมการพิจารณาวิธีการสอน การจัดกลุ่มผู้เรียน การจัดห้องเรียน การจัดเวลาเรียน และการเลือกแหล่งวิทยาการ

อัญชลี สารรัตน์ (2542) ได้อธิบายว่าการดำเนินการสอน/ปฏิบัติการสอนเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่กำหนดขึ้น รวมทั้งมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนความสอดคล้องสัมพันธ์กันของกิจกรรมการเรียนการสอนผลสำเร็จของการสอนตามจุดประสงค์โดยการบันทึกจุดเด่น จุดด้อย กิจกรรมไว้สำหรับปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

5. การประเมินผลการเรียนรู้

อัญชลี สารรัตน์ (2542) ได้อธิบายว่าการประเมินผล เป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ โดยวิธีการประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง เช่น สังเกตการปฏิบัติงาน ตรวจสอบงาน ทดสอบและสัมภาษณ์ นอกจากการประเมินผู้เรียนแล้วผู้สอนควรประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อ

ปรับปรุงโดยบันทึก จุดเด่น จุดด้อยของกิจกรรมและนำมาพิจารณาพร้อมกับความก้าวหน้าของผู้เรียน และการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ธีรพงษ์ มหาวิโร (2550) กล่าวถึง ความเป็นมาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน แผนพัฒนากิจกรรมและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้พยายามนำเอาปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหัวใจสำคัญของการกำหนดแผนดังกล่าว แต่เนื่องจากความเข้าใจใน ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่เนื่องจากความเข้าใจ ในความหมายของปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงที่มีความลึกซึ้ง ยังไม่เป็นที่เข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติ อย่างกว้างขวาง กอปรกับ รัฐบาลที่ผ่านมามีได้มีความพยายามที่จะนำแผนดังกล่าวมาใช้เป็นนโยบายในการพัฒนา กับรัฐบาลที่ ผ่านมาก็ได้มีความพยายามที่จะนำแผนดังกล่าวมาใช้เป็นนโยบายในการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง นโยบายที่ดำเนินการเข้าถึงแหล่งทุนเป็นสำคัญกับมีผลในการทำลาย ความสามารถในการพึ่งตนเองอัน เป็นหัวใจสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง หรือนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการเน้นการเพิ่มอำนาจการ ใช้จ่ายของประชาชน โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบ - ในระยะยาว นโยบายเช่นนี้ย่อมสวนทางกับ เศรษฐกิจพอเพียง ด้วยเหตุผลดังกล่าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) จึงนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางโดยมุ่งพัฒนา สังคมให้อยู่เย็น เป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีความรู้คู่คุณธรรมนำความรู้ รู้เท่า ทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็น ธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารการจัดการประเทศที่มีธรรม มาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และพระราชาคนโลกได้ อย่างมีศักดิ์ศรี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) กล่าวถึง ความ เป็นมาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราช ดำรัส ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อน เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและ สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

อภิชัย พันธเสน (2550) กล่าวถึง ความเป็นมา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น การพัฒนาแนวทางเศรษฐกิจ พอเพียงเน้นพื้นฐานการพึ่งตนเองเป็นสำคัญโดยพยายามนำทรัพยากร ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดขณะเดียวกันก็ต้องไม่เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมและถ้าหากเป็นไปได้ต้องฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นด้วยหรือ เป็นการพัฒนาที่เพิ่มพูนในทุกประเภทไม่ว่าทุนมนุษย์ซึ่งประกอบด้วยความสามารถ สติปัญญาและการพัฒนาฝีมือคนคือการช่วยเหลือแผ้วความซื่อสัตย์สุจริตที่ก่อให้เกิดการ ร่วมมือกันทำสิ่งที่เป็ประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมทุนทางด้านกายภาพไม่ว่าจะเป็นเงินทุน เครื่องมือเครื่องจักรและเทคโนโลยีต่าง ๆ ช่วงเกิดสถานการณ์ดังกล่าวได้จะต้อง ปราศจากข้อของ

โลกหรือความเห็นแก่ตัวมากเกินไปซึ่งจะทำให้เราสามารถมีชีวิตอยู่ได้โดยรู้จักพอคือพอมีพอกินหรือพอมีพอใช้และตั้งอยู่ในความไม่ประมาทซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีสำหรับการพัฒนาประเทศ

สรุปได้ว่า ความเป็นมาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมีชีวิตอยู่ได้ โดยรู้จักพอ คือ พอมีพอกิน หรือพอมีพอใช้ และตั้งอยู่ในความไม่ประมาท โดยมุ่งพัฒนาสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน คนไทยมีคุณธรรมนำความรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรยั่งยืน

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เสนอตามลำดับ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

1. ความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) ได้ให้ความหมาย หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

2. แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชประกอบด้วยการรอบแนวคิดคุณลักษณะค่านิยมเงื่อนไขแนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับดังนี้

2.1 กรอบแนวคิดเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาพหุนี้มีการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา

2.2 คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

2.3 ค่านิยมความพอเพียงจะต้อง ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพบพร้อมกัน

2.3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณมีหลักของความพอประมาณ 5 ประการจากข้อสรุปของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดังนี้

2.3.1.1 พอดีด้านจิตใจคือเข้มแข็งมีจิตสำนึกที่พอดีเมื่ออาหารประณีประนอมนี้ถึงประโยชน์ส่วนรวม

2.3.1.2 พอดีด้านสังคมคือช่วยเหลือเกื้อกูลรู้จักสามัคคีสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

2.3.1.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบและเกิดความยั่งยืนสูงสุด

2.3.1.4 พอดีด้านเทคโนโลยีคือรู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมพัฒนาจากภูมิปัญญาชาวบ้านก่อน

2.3.1.5 พอดีด้านเศรษฐกิจคือเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายดำรงชีวิตอย่างพอเพียงพออยู่พอกินสมควรตามอัตภาพและฐานะของตน

2.3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบมีหลักของความมีเหตุผล ดังนี้

2.3.2.1 ยึดความประหยัดตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้านลดความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพ

2.3.2.2 ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริตแม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีวิต

2.3.2.3 ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง

2.3.2.4 ไม่หยุดนิ่งที่หาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก

2.3.2.5 ปฏิบัติตนในแนวทางที่ตลกละเลิงยั่วกิเลสให้หมดสิ้นไปไม่รอกความชั่วให้เป็นเครื่องทำร้ายตนเองทำร้ายผู้อื่นพยายามเพิ่มพูนรักษาความดีที่มีอยู่ให้งอกงามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลมีหลักของการมีภูมิคุ้มกันดังนี้

2.3.3.1 มีความรู้รอบคอบและระมัดระวัง

2.3.3.2 มีคุณธรรมซื่อสัตย์สุจริตขยันอดทนและแบ่งปัน

2.3.4 เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

2.3.4.1 เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2.3.4.2 เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตมีความอดทนมีความขยันหมั่นเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตไม่โลภไม่ตระหนี่

2.3.5 แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมความรู้และเทคโนโลยี

3. เศรษฐกิจพอเพียงกับนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการได้นำปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนการสอนโดยได้ดำเนินการต่อเนื่องมีนโยบายเป้าหมายกลยุทธ์ในการดำเนินการดังนี้

3.1 นโยบายกำหนดไว้ว่าเร่งรัดปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงความสมานฉันท์สันติวิธีวิถีชีวิตประชาธิปไตยพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัวชุมชนและสถาบันการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2550)

3.2 เป้าหมายกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินการ ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2550)

3.2.1 เป็นผู้สร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ

3.2.2 สร้างความรู้ความเข้าใจและกระแสนับสนุนเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.3 สร้างผู้นำสถานศึกษาต้นแบบการพัฒนาและสร้างคนที่มีความรู้และความเข้าใจในหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.4 นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3.2.5 การขยายผลสู่สถานศึกษาระดับองค์กรหลัก

3.2.6 องค์กรหลักนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในทุกมิติและขับเคลื่อนสู่หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3.2.7 เชิญชวนโรงเรียนเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจเพื่อเป็นโรงเรียนต้นแบบ

3.2.8 ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และตามลำดับความสำเร็จที่กำหนดทั้งการมีส่วนร่วมของภาคีต่าง ๆ ให้เกิดการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักหลายภายใต้สถานการณ์ที่แตกต่างกันเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในระดับอย่างต่อเนื่อง

3.2.9 การติดตามประเมินผลและรายงาน

3.2.10 นำทูลเกล้าฯร่วมฉลองในพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา

3.2.11 กำหนดนโยบายต่อเนื่องสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน

3.3 กลยุทธ์ในการดำเนินการสู่เป้าหมาย มีดังนี้

3.3.1 ใช้แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับ เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 ปี ในวันที่ 5 ธันวาคม 2550

3.3.2 ให้สถานศึกษาเป็นผู้นำการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้และเป็นวิถีชีวิตที่อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียงอย่างยั่งยืน

3.3.3 ปลุกฝังให้เด็กเยาวชนและประชาชนมีความขยันหมั่นเพียรประหยัด ซื่อสัตย์อดทนมีระเบียบวินัยรู้จักให้แบ่งปันรับผิดชอบรู้จักสามัคคีและมีสัมมาคารวะธรรม

3.3.4 ศึกษาวิจัยพัฒนาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

3.3.5 เผยแพร่แนวทางการพัฒนาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนทุกระดับการศึกษา

3.4 มาตรการ 6 มาตรการที่ดำเนินการ ได้แก่

3.4.1 ให้มีสถานศึกษาต้นแบบเพื่อพัฒนาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับ

3.4.2 พัฒนาหลักสูตรโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานทุกกลุ่มสาระรวมทั้งการศึกษานอกโรงเรียนและอาชีวศึกษา

3.4.3 พัฒนาการจัดการเรียนรู้และผลิตสื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้กับนักเรียนนักศึกษาครูบุคลากรทางการศึกษาผู้บริหารหน่วยงานสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาชีวิตขั้นพื้นฐาน

3.4.4 สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และเผยแพร่แนวทางการดำเนินการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ชุมชน

3.4.5 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.4.6 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนและชุมชนในลักษณะภาคีการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำรูปแบบการพัฒนาการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริไปใช้ให้บังเกิดผลอย่างจริงจังและเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามความเหมาะสม

4. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้ให้แนวทางในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้ สังคมได้คาดหวังว่าสถานศึกษาจะเป็นแหล่งที่หล่อหลอมและสร้างผู้เรียนให้มีความดีความเก่ง และมีความสุขกลางสังคมซึ่งกำลังประสบวิกฤตหลาย ๆ ด้านในปัจจุบันความคาดหวังดังกล่าวนี้เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาซึ่งต้องปฏิบัติอยู่แล้วประกอบกับการได้รับนโยบายจาก

กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดการศึกษาโดยใช้ "คุณธรรมนำ ความรู้" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 ห่วง (พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี) และ 2 เงื่อนไข (ความรู้ คุณธรรม) โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน 4 มิติ (เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม) ดังนั้น สถานศึกษาที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการบริหารจัดการและการศึกษาให้แก่ผู้เรียนร่วมสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมตอบสนองต่อนโยบายของหน่วยรวมทั้งสามารถผลิตผู้เรียนที่มีคุณลักษณะตรงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 คือเก่ง ดี และมีความสุขได้

4.2 ลักษณะสถานศึกษาพอเพียงควรมีลักษณะดังนี้

4.2.1 ด้านการบริหารจัดการ

4.2.1.1 มีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

4.2.1.2 มีการจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาทั้งแผนระยะยาวและแผนระยะสั้น

4.2.1.3 มีการจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

4.2.1.4 มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทั้งผู้บริหารครูและคณะกรรมการสถานศึกษาและส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.1.5 มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

4.2.1.6 มีคณะทำงานติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

4.2.1.7 การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษานั้นการมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล

4.2.1.8 มีการสรุปและรายงานผลเพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติ

4.2.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

4.2.2.1 สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.2.2 มีการจัดทำแผนการสอนบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตร

4.2.2.3 มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและมีผลงานนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้

4.2.2.4 มีการจัดหาผลิตพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้และมีการเผยแพร่สู่ชุมชน

4.2.2.5 มีการวัดผลประเมินผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้/วิชาและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.2.2.6 ผู้เรียนมีความรู้และเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงน้อมนำสู่วิถีชีวิตและเผยแพร่สู่ครอบครัว ชุมชน องค์กรและหน่วยงาน

4.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4.2.3.1 ดำเนินกิจกรรมโดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมีครูเป็นผู้สนับสนุน

4.2.3.2 เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการด้วยความสมัครใจหรือจิตอาสา

4.2.3.3 กิจกรรมมีความหลากหลายและเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมของสถานศึกษา

4.2.3.4 เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าพร้อมกับความสมดุลทางเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาและสามารถขยายผลสู่ชุมชน ได้แก่

1) พอประมาทกับภูมิสังคมสอดคล้องกับความต้องการความจำเป็นของสถานศึกษาและคนในชุมชนเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศสภาพแวดล้อมความคิดความเชื่อและวิถีชีวิต

2) สมเหตุสมผลคือมีหลักคิดและหลักปฏิบัติของกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักวิชาการที่เกี่ยวข้องรายละเอียดของโครงการแสดงถึงความรอบคอบในการวางแผนการจัดกิจกรรมมีหลักคิดและหลักปฏิบัติของกิจกรรมที่สอดคล้อง

3) มีภูมิคุ้มกันที่ดีโดยการวางแผนกิจกรรมได้คำนึงถึงความเสี่ยงในการดำเนินโครงการโดยมีข้อเสนอทางเลือกหากมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4) ส่งเสริมความรู้และคุณธรรมของผู้เข้าร่วมโดยต้องส่งเสริมความรอบรู้เปิดโอกาสให้มีการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ส่งเสริมคุณธรรม เช่น ระเบียบวินัย สัมมาคารวะ ซื่อสัตย์สุจริต กตัญญูกตเวที ขยันหมั่นเพียร อดทน สนใจใฝ่รู้ และจิตสำนึกในการทำคุณรับประโยชน์เพื่อส่วนรวม

4.2.3.5 เป็นกิจกรรมที่หลายฝ่ายมีส่วนร่วม เช่น สถานศึกษา หน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการและชุมชน

4.2.3.6 ในสถานศึกษามีศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.3.7 มีกิจกรรมการบ่มเพาะปลูกฝังทัศนคติค่านิยมตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่นักเรียน

4.2.3.8 ได้มีการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่วิชาชีพให้แก่นักเรียน

4.2.3.9 ผลสุดท้ายคือการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีวิถีคิดอุปนิสัยและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.4 ด้านการพัฒนาบุคลากร

4.2.4.1 มีการสร้างความตระหนักและเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีแผนงานที่มีการปฏิบัติมีการติดตามและนำผลไปใช้ของสถานศึกษา/ฝ่ายและรายวิชา

4.2.4.2 มีการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการสำรวจความต้องการมีการจัดกิจกรรมมีการติดตามประเมินผลและรายงานในสถานศึกษา/ฝ่ายและรายวิชา

4.2.4.3 มีการดำเนินการและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.4.4 มีการติดตามผลการดำเนินการพัฒนา

4.2.4.5 มีการเผยแพร่แนวคิดและการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.5 ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ

4.2.5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2) นำหลักการแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษารวมทั้งใช้เป็นตัวชี้วัดในการประเมินศักยภาพของบุคลากร
3) ปฏิบัติตนตามหลักการแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแบบอย่างที่ดี

4) เผยแพร่หลักการแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.5.2 ครู

1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2) นำหลักการแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน
3) มีวิถีชีวิตและดำรงตนตามหลักการแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแบบอย่างที่ดี

4) เผยแพร่หลักการแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
5) การประเมินให้ครูมีและเลื่อนวิทยฐานะใช้แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวชี้วัด

4.2.5.3 บุคลากรทางการศึกษา

1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2) นำหลักการ แนวคิด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

3) เผยแพร่ หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.5.4 นักเรียน

1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2) นำหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการเรียนและการดำเนินชีวิต

3) เผยแพร่ หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.5.5 ผู้ปกครอง/กรรมการสถานศึกษา/ชุมชน

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ปฏิบัติตนตามหลักการ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) เผยแพร่ หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานการขับเคลื่อนปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถาบันการศึกษา

4.3 ผลและความคาดหวัง สถาบันศึกษาที่ดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องเป็นระบบมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลควรมีผลเป็นที่ประจักษ์ชัด โดยการเปลี่ยนแปลงในด้านต่อไปนี้

4.3.1 ลักษณะของผู้บริหาร

4.3.1.1 มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักและประพฤติตนเป็นแบบอย่างการมีวิถีชีวิตแบบพอเพียง

4.3.1.2 ใช้คุณธรรมเป็นหลักในการบริหารเช่นบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

4.3.1.3 วางแผนและกำกับการปฏิบัติตามแผนโดยอาศัยหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขเพื่อความยั่งยืนและสมดุล

4.3.1.4 บริหารงานโดยเน้นการมีส่วนร่วม การสร้างภูมิความรู้ รัก สามัคคี

4.3.1.5 ประสานงานกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในการสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประชาสัมพันธ์

4.3.2 ลักษณะของครู

4.3.2.1 มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักและประพฤติตนเป็นแบบอย่างมีวิถีชีวิตแบบพอเพียง

4.3.2.2 ปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกรายวิชาที่รับผิดชอบ

4.3.2.3 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขเพื่อความยั่งยืนและสมดุล

4.3.2.4 ปฏิบัติงานโดยเน้นการมีส่วนร่วม การสร้างความรู้ รัก สามัคคี

4.3.2.5 มีส่วนร่วมในการประสานงานกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในการสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประชาสัมพันธ์

4.3.3 ลักษณะของบุคลากรทางการศึกษา

4.3.3.1 มีความรู้ความเข้าใจความตระหนักและประพฤติตนเป็นแบบอย่างการมีวิถีชีวิตอย่างพอเพียงเช่นในหุ้นคืออะไรไม่ดื่มสุราไม่สูบบุหรี่ไม่หมกมุ่นอบายมุข

4.3.3.2 การดำเนินงานปฏิบัติตามและการทำงานให้สอดคล้องกับหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขเพื่อความยั่งยืนและสมดุล

4.3.3.3 ปฏิบัติงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมการสร้างความรู้ รัก สามัคคี

4.3.3.4 มีส่วนร่วมในการประสานงานกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในการสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประชาสัมพันธ์

4.3.4 ลักษณะของผู้เรียน

4.3.4.1 มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักและประพฤติตนเป็นแบบอย่างการมีวิถีชีวิตแบบพอเพียง

4.3.4.2 ปฏิบัติการเรียนและการทำงานให้สอดคล้องกับหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขเพื่อความยั่งยืนและสมดุล

4.3.4.3 เรียนรู้และทำงานโดยเน้นการมีส่วนร่วม การสร้างความรู้ รัก สามัคคี

4.3.4.4 มีส่วนร่วมในการประสานงานกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในการสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประชาสัมพันธ์

4.3.5 ลักษณะของชุมชน

4.3.5.1 มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักและประพฤติตนเป็นแบบอย่างการมีวิถีชีวิตอย่างพอเพียงที่

4.3.5.2 ให้การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.3.6 สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

4.3.6.1 แหล่งการเรียนรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.3.6.2 สภาพแวดล้อมมีความสะอาด ร่มรื่น และเอื้อต่อการเรียนรู้

4.3.6.3 บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการรักษาดูแล และปรับปรุง

สภาพแวดล้อม

4.3.6.4 มีสถานที่ให้บริการชุมชน

สรุปได้ว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษานั้น สถานศึกษาต้องดำเนินการ ทุกฝ่าย ทุกคนและทุกภาคส่วนโดยน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาสถาบันครอบครัวชุมชนสถาบันศาสนาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะและเจตคติมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่อย่างพอเพียงเน้นการมีส่วนร่วมและมีจุดมุ่งหมายหลักในการสร้างความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและประพฤติตนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตในชุมชนและสังคมตามหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและยั่งยืนตลอดไป

วิธีการพัฒนาครู

1. การพัฒนาบุคลากร/การพัฒนาครู

บุคลากรที่เป็นความคาดหวังและมีส่วนสำคัญที่ให้นักปรัชญาการศึกษาบรรลุจุดหมายได้ คือครู พระราชมนูณี (ประยูร ธรรมจิตโค) ได้กล่าวถึงบทบาทครูว่าครูคือบุคลากรวิชาชีพที่ทำหน้าที่หลักทางด้าน การเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีต่าง ๆ การปฏิรูปการศึกษา จะสำเร็จได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตการทำงานวิถีคิดการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเก่งดีมีความสุข (กรมสามัญศึกษา, 2543) จากความสำคัญดังกล่าวการพัฒนาครูจึงจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อให้ ครูตระหนักในการสอนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น การพัฒนา บุคลากรจะต้องเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างไม่วันจบสิ้นเพื่อเพิ่มพูนและปรับปรุงคุณภาพของ ผู้ปฏิบัติงานที่ปรารถนาให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่เพื่อผลงานขององค์กรเพื่อสนองความต้องการ ของผู้ปฏิบัติงานที่ปรารถนาความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานนั้นได้ มีผู้ให้ความหมายและความสำคัญ ไว้ดังนี้ (ชาญชัย รัตนสุทธิ, 2552; พะยอม วงศ์สารศรี, 2538; วิทยา จันทร์ศิริ, 2551; อนันต์ ศรีอำไพ, 2549; ประวิต เอรารวรรณ์, 2542) ได้ให้ความหมายการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การ ดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทัศนคติที่ติดต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ ให้ก้าวทัน กระแสการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการ เทคโนโลยีค่านิยมและวัฒนธรรมทางสังคมให้มีมาตรฐานและ เป็นที่ยอมรับของสังคม ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติของระดับบุคคลทุกระดับให้เป็นไปในทิศทาง เดียวกัน ให้องค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจของ องค์กร

จากการที่นักวิชาการได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร สรุปได้ว่า การพัฒนา บุคลากร หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจทักษะเจตคติ ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการเทคโนโลยีค่านิยมและวัฒนธรรม ทางสังคมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กร

2. ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร

ชาญชัย รัตนสุทธิ (2552) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรมีความจำเป็นในทุก หน่วยงานเพราะการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จเป้าหมาย ต้องอาศัย ความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง หากหน่วยงานใดมีการ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและรู้เท่าการเปลี่ยนแปลง หน่วยงานนั้นก็ประสบ ผลสำเร็จและสามารถพัฒนาบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

อิทธิพล วัฒนประดิษฐ์ (2543) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ดังนี้

1. การพัฒนาบุคลากรช่วยให้ระบบและวิธีการพัฒนาดีขึ้น
2. การประหยัดลดค่าใช้จ่ายเพราะหากบุคลากรได้รับการพัฒนาดีแล้วย่อมสามารถ ปฏิบัติงานได้ถูกต้อง
3. ช่วยลดระยะเวลาเรียนรู้ให้น้อยลงโดยเฉพาะผู้ที่เข้างานใหม่หรือรับตำแหน่งใหม่ ซึ่งจะทำให้ลดความเสียหายจากการลองผิดลองถูก
4. เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระผู้บังคับบัญชา
5. เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะกระตุ้นการทำงานของบุคลากร
6. บุคลากรได้รับความรู้ใหม่ ๆ ทันท่วงทีต่อการเหตุการณ์และการเจริญก้าวหน้าของ เทคโนโลยีต่าง ๆ

ประวิต เอราวรรณ์ (2545) กล่าวถึงงานครุว่าเป็นวิชาชีพที่ได้การยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงานจึงจำเป็นต้องพัฒนาวิชาชีพครูให้มรมาตรฐานสูงเป็นที่ยอมรับของสังคมขณะเดียวกันก็ต้องก้าวหน้าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการเทคโนโลยีค่านิยมและวัฒนธรรมทางสังคม ดังนั้นการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครูจะต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและคิดค้นวิธีการสอนสื่อตลอดจนเครื่องมือใหม่ ๆ มาช่วยในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มที่และสนองตอบผู้เรียนแต่ละคนจึงจำเป็นต้องคิดค้นและพัฒนา รูปแบบวิธีการที่เหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ที่เปลี่ยนไป

ภิญญา สาร (2542) กล่าวว่าในการพัฒนาบุคลากรแม้จะมีความสามารถดีแต่อย่างไรก็ตามเมื่อเวลาผ่านไปนาน ๆ อาจทำให้เบื้องหน้าการได้ร่วมแลกเปลี่ยนพบปะบุคลากรหน่วยงานอื่น ๆ อาจทำให้มีกำลังใจและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

มนูญ ไชยทองศรี (2552) สรุปความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบเพราะเป็นการพัฒนาส่งเสริมความรู้ความสามารถของบุคลากรให้ก้าวทันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีกาเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

อนันต์ ศรีอำไพ (2549) สรุปความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรว่ามีอยู่ 3 ประการคือ

1. ความก้าวหน้าเทคโนโลยีบุคลากรต้องมีความก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัย
2. การลงทุนเพื่อพัฒนาบุคลากรนอกจากจะเป็นการสร้างคนเพื่อรองรับความเจริญทางเทคโนโลยีแล้วยังเป็นการสร้างความจงรักภักดีให้เกิดแก่องค์กร
3. การคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนไป เพื่อรองรับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง การพัฒนาบุคลากรเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงสภาพความรู้สึกรักที่ติดต่่องค์กร

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นการช่วยเหลือให้ความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติงานทำให้บุคลากรเกิดทักษะในการปฏิบัติงานมีเจตคติที่ดี มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร

3. กลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากร

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2549) ได้เสนอกระบวนการขั้นตอนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการจัดอบรม ไว้ดังนี้

3.1 ศึกษาความต้องการความหมายว่า หน่วยงานไหนต้องการฝึกอบรม บ้านใครต้องการฝึกอบรมและต้องการฝึกอบรมในเรื่องใด เพียงใด เมื่อไหร่หรือทำการสำรวจการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในองค์กร

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการอบรม เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมจะต้องจัดประชุมร่วมกัน กำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมเพราะวัตถุประสงค์จะช่วยชี้ให้เห็นพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้สนองวัตถุประสงค์นั้น ๆ

3.3 กำหนดขอบข่ายของหลักสูตรที่จะจัดขึ้นในหลักสูตรนั้น ๆ ว่าควรแบ่งช่วงของเนื้อหาในการอบรมเป็นกี่ระยะหรือจะอบรมรวดเดียวทั้งหมด

3.4 กำหนดวิธีการอบรมด้วยการตระหนักถึงหลักการการเรียนรู้ของผู้รับการฝึกอบรมตลอดจนการจัดเนื้อหาภายในแต่ละวันการจัดเวลาอุปกรณ์สถานที่บรรยากาศต่าง ๆ ตลอดจนคุณสมบัติของผู้บรรยายและเตรียมจัดสรรงบประมาณ เตรียมแบบสอบถามที่จะเป็นเงินการฝึกอบรม

3.5 การดำเนินการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่อบรมจะต้องคอยดูแลตรวจสอบความเรียบร้อย เอาใจใส่ฟังบรรยายเพื่อเก็บข้อมูลไว้ปรับปรุงให้การฝึกอบรมในครั้งต่อไปสมบูรณ์ขึ้น การฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์ให้ผู้รับการฝึกอบรมมีความรู้ ทักษะและทักษะในเรื่องนั้นเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

3.6 การประเมินผลเป็นกิจกรรมที่ต้องทำทุกครั้งและการใช้แบบสอบถามเพื่อรู้จักการฝึกอบรมได้รู้ข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่จะต้องปรับปรุงในครั้งต่อไป

3.7 การติดตามผลภายหลังจากผู้ที่ได้รับการอบรมที่สุดลงควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานเพื่อวิเคราะห์ว่าได้ผลมากน้อยเพียงใด คำนึงค่าใช้จ่ายที่องค์การลงทุนไปหรือไม่ การติดตามผลถือเป็นภารกิจสำคัญที่ควรดำเนินการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549) ได้กำหนดจุดเน้นการพัฒนาครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2549 - 2553 ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษามุ่งเน้นให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพทั้งสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะปฏิบัติงานในหน้าที่ (Functional Competency) และสมรรถนะเฉพาะตามกลุ่มสาระ (Specification Competency) ตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดรูปแบบของการพัฒนามุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษากำหนดกระจายอยู่ทั่วประเทศ เพื่อความสะดวกในการเข้ารับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทางที่เป็นองค์กรเครือข่ายและเป็นบุคคลเครือข่ายวิธีการพัฒนาต้องมีความหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาของครูและบุคลากรทางการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based development /Inside-Based Development)

2. เป้าหมาย

- 2.1 ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานตำแหน่งงาน/มาตรฐานวิทยฐานะ/มาตรฐานตำแหน่งทางวิชาการและมาตรฐานวิชาชีพ

- 2.2 มีระบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งภายในและภายนอกของภาครัฐและเอกชนที่เข้มแข็งเพียงพอต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

- 2.3 มีผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหรือการฝึกอบรมในด้านหลักสูตรและรูปแบบการฝึกอบรมนวัตกรรมสื่อเทคโนโลยีที่ใช้ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.4 มีระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

รายบุคคล

3. กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรประกอบด้วย

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน กลยุทธ์ที่ 2 สร้างระบบและเครือข่ายรวมทั้งพัฒนาวิทยากร กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรนวัตกรรมรูปแบบวิธีการและฝึกอบรม กลยุทธ์ที่ 4 สร้างระบบสารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาและบุคคลซึ่งกลยุทธ์มีส่วนของโดยตรงกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาดังต่อไปนี้

มาตรการ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยกำหนดระยะเวลาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นรายบุคคลไม่น้อยกว่า 10 วันต่อคนต่อปี

2. เร่งรัดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามแผนกลยุทธ์การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานตำแหน่ง/มาตรฐานวิทยฐานะ/มาตรฐานตำแหน่งทางวิชาการและมาตรฐานวิชาชีพ ดังนี้

2.1 สมรรถนะหลักได้แก่คุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพเทคนิคการสอนสมัยใหม่การทำงานเป็นทีมการใช้เครือข่ายและการใช้เทคโนโลยีการศึกษา

2.2 สมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้แก่ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญความสามารถในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนความสามารถในการพัฒนาตนเองความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาการความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและการปฏิรูปการศึกษา

2.3 ความสามารถเฉพาะตามกลุ่มสาระได้แก่สมรรถนะตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และการใช้ ICT ผู้จัดการเรียนรู้โดยกำหนดรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายตามความเหมาะสมแทนการฝึกอบรมครูในโรงเรียนโดยผู้บังคับบัญชา ครูต้นแบบครูแกนนำคือแห่งชาติการใช้เครือข่ายหรือชมรมทางวิชาการการอบรมทางไกลการใช้ ICT เพื่อการพัฒนา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

3. พัฒนาผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำ การเป็นนักบริหารจัดการศึกษาเชิงบูรณาการในพื้นที่รอบรู้งานที่เกี่ยวข้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์วัฒนธรรมและค่านิยมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

4. ส่งเสริมสนับสนุนยกย่องเชิดชูเกียรติสร้างแรงจูงใจครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลงานดีเด่น พ.ศ.2549 - 2553หน้าที่ของสถานศึกษาคือ

4.1 จัดทำข้อมูลพื้นฐานและสารสนเทศของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาอย่างครบถ้วนและครอบคลุม

4.2 จัดทำแผนงานโครงการการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกลยุทธ์การพัฒนาครูและบุคลากรทาง

การศึกษา พ.ศ. 2549 - 2553

- 4.3 กำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาและจัดทำแผนพัฒนาตนเอง
 - 4.4 สถานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อลดการซ้ำซ้อนในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายของสถานศึกษา
 - 4.5 จัดตั้งและระดมทรัพยากรในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาครอบคลุมทุกกลุ่มสาระฯ จัดตั้งและระดมทรัพยากรในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายของสถานศึกษา
 - 4.6 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่ายการพัฒนาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
 - 4.7 กำกับติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษานำผลการดำเนินงานไปวางแผนปรับปรุงพัฒนาในปีต่อไป
 - 4.8 รายงานเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
 - ยนต์ ชุ่มจิต (2550) เสนอหลักการพัฒนาครู ดังนี้
 1. การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นการพัฒนาตนเองของครู
 2. การพัฒนาครูต้องครอบคลุมทุกด้านทั้งด้านความรู้และทักษะการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมและเข้าใจกฎระเบียบรวมทั้งรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
 3. การพัฒนาครูต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ
 4. การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นการจัดความดีหรือข้อบกพร่อง เช่น ด้านคุณธรรม ความเฉยชาและเทคนิควิธีการสอน
 5. การพัฒนาครูต้องมุ่งส่งเสริมความมั่นคงถาวรและความเจริญก้าวหน้า
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้กำหนดจุดเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในปีงบประมาณ 2557 ดังนี้
1. คุณและบุคลากรทางการศึกษาสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development)
 - 1.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก
 - 1.2 มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานที่กำหนดและสามารถจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ
 - 1.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถใช้ภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนในการสื่อสารอย่างน้อย 1 ภาษา
 - 1.4 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้
 2. การพัฒนาระบบแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญและกำลังใจและแสดงศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ (Incentives and Rewarding System)

- 2.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญกำลังใจในการพัฒนาตนเองตาม
มาตรฐานคุณวุฒิ
- 2.2 บุคลากรทางการศึกษามีขวัญและกำลังใจได้รับการจูงใจในการพัฒนา
ผู้เรียนเต็มศักยภาพ
- 2.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีผลงานการสอนที่แสดงศักยภาพการสอน
อย่างมืออาชีพเป็นเชิงประจักษ์และได้รับการเชิดชูเกียรติอย่างเหมาะสม
3. การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีวินัยคุณธรรมจรรยาบรรณและ
จรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม (Professional Ethics)
- 3.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีวินัยคุณธรรมจรรยาบรรณและจรรยาบรรณ
ตามมาตรฐานวิชาชีพ
- 3.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีจิตวิญญาณและอุดมการณ์ที่มุ่งพัฒนา
การศึกษาของชาติและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม
- 3.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีทักษะในการเข้าถึงและดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน

อนันต์ ศรีอำไพ (2549) ได้สรุปขั้นตอนการพัฒนาบุคลากรดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายและบทบาทของหน่วยงาน
2. จัดคณะบุคคลเพื่อดำเนินการและรับผิดชอบ
3. กำหนดความต้องการต่าง ๆ ในการพัฒนา
4. เตรียมแผนการพัฒนาบุคลากรทั้งหมด
5. ดำเนินการโปรแกรมพัฒนาบุคลากร
6. ประเมินผลกระบวนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายและบทบาทของหน่วยงานในการที่จะให้มองเห็น
ภาพของกระบวนการพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจนต้องเข้าใจความสัมพันธ์ของเป้าประสงค์กับ
ระบบงานที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาบุคลากร

ขั้นตอนที่ 2 จัดคณะบุคคลเพื่อดำเนินการและรับผิดชอบในระบบโรงเรียนที่มี
ความรับผิดชอบต่อการพัฒนา จัดคณะบุคคลเพื่อดำเนินการและรับผิดชอบในระบบโรงเรียนที่มี
ความรับผิดชอบต่อการพัฒนาบุคลากร

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดความต้องการต่าง ๆ ในการพัฒนาดังนี้

1. ความต้องการพัฒนาระบบเป็นส่วนรวม
2. คุณลักษณะของบุคลากรและชนิดของตำแหน่ง
3. อัตราการลดและขยายของระบบโรงเรียน
4. ตำแหน่งที่ว่างอยู่หรือคาดว่าจะว่างลงในอนาคต
5. สัญญาจ้างและการต่อสัญญาจ้างบุคลากร
6. ความสามารถพิเศษของบุคลากรที่มีอยู่
7. การคาดการณ์กำลังคน

ขั้นตอนที่ 4 เตรียมแผนพัฒนาบุคลากรทั้งหมดวางแผนการพัฒนาบุคลากร เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญ ๆ เช่นแผนงานอะไรที่คาดหวังจะสำเร็จลุล่วงไปภายใน ขอบเขตใด โดยนโยบายต่าง ๆ งบประมาณและความรับผิดชอบต่าง ๆ และการลำดับก่อนหลัง การกำหนดแนวทางที่จะดำเนินการประสานแผนงานพัฒนาบุคลากรทั้งหมดทั้งระยะสั้นระยะยาว

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินโปรแกรมการพัฒนาบุคลากรการดำเนินงานแผนงานพัฒนา บุคลากรเป็นการรวบรวมเอากิจกรรมต่าง ๆ ในแผนพัฒนาบุคลากรเพื่อดำเนินการให้บรรลุ จุดมุ่งหมายต่าง ๆ ที่ตั้งไว้และให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลกระบวนการพัฒนากระบวนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวข้องกับ ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในระบบโรงเรียนให้คุ้มค่ากับการที่ได้ลงทุนให้กับกิจกรรมการพัฒนา

Boydell (1979) ชำวถึงกระบวนการฝึกอบรมสรุปไว้ว่า การฝึกอบรมที่เป็นระบบ ต้องประกอบด้วยกระบวนการต่อไปนี้

1. หาความจำเป็นในการฝึกอบรม
2. พิจารณางานหรือภารกิจที่จะพัฒนา
3. วิเคราะห์งานหรือภารกิจที่จะพัฒนา
4. กำหนดบุคลากรที่จะได้รับการฝึกอบรม
5. กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
6. สร้างหลักสูตรฝึกอบรม
7. วางแผนจัดการฝึกอบรม
8. ดำเนินการฝึกอบรม
9. ประเมินผลการฝึกอบรม
10. ติดตามผลระยะยาว

กระบวนการพัฒนาครู (Heron, 1996; Ubben et al., 2001)

1. กระบวนการที่คำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (Results-driven Education) แผนงานพฤติกรรมการสอนเป็นไปในทางบวกส่งผลดีกับตัวผู้เรียน

2. กระบวนการเกี่ยวกับการคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking) ส่วน แผนงานหรือโครงการพัฒนาครูจะไม่ก่อให้เกิดรูปแบบการคิดอย่างเป็นระบบไม่คิดแบบแยกส่วนโดย คำนึงถึงส่วนต่าง ๆ ในองค์การไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรการสอนการประเมินผลต่างมีอิทธิพลร่วมกันที่ ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. กระบวนการเกี่ยวกับการเป็นผู้กระทำ (Active) ให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในตัวครู ด้วยตนเอง (Constructivism) แผนการเป็นผู้ถูกกระทำ (Passive) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยผู้อื่น ดังนั้น แผนงานหรือโครงการพัฒนาครูควรต้องเสริมสร้างให้เกิดลักษณะการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ริเริ่มสร้างสรรค์โดยกระบวนการกลุ่มซึ่ง Ubben และคณะ (2001) ได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงการ เปลี่ยนแปลงในกระบวนการ (Paradigm Shift) ที่เกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาครูนั้น ทั้ง Ubben และคณะ (2001); วิโรจน์ สารรัตน์ (2553) ได้ให้ทัศนะที่สอดคล้องกันว่าการพัฒนาครู ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในบริบททางสังคม และในบริบทขององค์การ (Organizational Context) กระบวนการพัฒนาครู

- 3.1 เน้นความมีประสิทธิภาพทั้งระบบ
 - 3.2 เน้นความเป็นวิชาชีพความเป็นเพื่อนร่วมงานและการกระจายอำนาจ
 - 3.3 เน้นการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมโดยเฉพาะการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม
 - 3.4 เน้นแบบไม่เป็นทางการและมีบรรยากาศเกิดมากขึ้น
 - 3.5 เน้นการบริหารและเป็นผู้ในตนเอง
 - 3.6 เน้นการตอบสนองความต้องการในปัจจุบันสูงโดยเฉพาะการใช้ศักยภาพ
- แห่งตนออกมาอย่างเต็มที่
- 3.7 มองคนในฐานะเป็นมนุษย์ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำการ
- เปลี่ยนแปลง
- 3.8 เน้นวัฒนธรรมแบบแข่งขันแบบมีส่วนร่วมบรรยากาศแบบเปิดและแบบมี
- สุขอนามัย
- 3.9 การเปลี่ยนแปลงทางระบบเน้นสร้างสรรค์นวัตกรรมให้เกิดขึ้น
 - 3.10 เป็นผู้นำทางวิชาการตื่นตัวสร้างสรรค์และเข้าใจในทฤษฎีและปรัชญา
- พื้นฐานของหลักสูตรและวิธีการสอนแต่ละประเภท

สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาบุคลากรผู้บริหารต้องกำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลากรโดยศึกษาสภาพปัญหาและสำรวจความต้องการการพัฒนา กำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนา วางแผนพัฒนา ดำเนินการพัฒนา และประเมินผลการพัฒนา

4. วิธีการพัฒนาบุคลากร

ครูต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจและสภาพแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีนักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาหลากหลายวิธี ดังนี้

กรมวิชาการ (2545) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาไว้ดังนี้

- 4.1 จัดหาแหล่งเรียนรู้ให้ครูได้ศึกษาและพัฒนาตนเอง
- 4.2 จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาที่ร้อยรัดกับนิเทศภายนอกหรือการส่งเสริมสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาที่เป็นพี่เลี้ยงของสถานศึกษา
- 4.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษากล้าคิดกล้าตัดสินใจและมีเสรีภาพทางวิชาการ
- 4.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ทำงานร่วมกันได้แลกเปลี่ยนสิ่งที่เรียนรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน
- 4.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้ารับการอบรมร่วมประชุมสัมมนาฝึกปฏิบัติการที่หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จัดขึ้น
- 4.6 ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และประสบการณ์ในการทำงานกับบุคคลในสถานศึกษาอื่น
- 4.7 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครู
- 4.8 ส่งเสริมสร้างเสริมให้บุคลากรในการศึกษาได้สะสมประสบการณ์ทางวิชาชีพเพื่อการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น

กรมสามัญศึกษา (2543) ได้ให้รายละเอียดวิธีการพัฒนาบุคลากรด้านการปฏิบัติงาน วิชาการสรุปไว้ดังนี้

1. การนิเทศภายในดำเนินการดังนี้
 - 1.1 การปฐมนิเทศครูใหม่
 - 1.2 การนิเทศภายในหมวดวิชา
 - 1.3 การเชิญวิทยากรหรือผู้ชำนาญการในสาขาวิชามาให้ความรู้
2. การจัดเอกสารความรู้ด้านวิชาการ
3. การอบรมดำเนินการดังนี้
 - 3.1 การศึกษาดูงานพร้อมการปฏิบัติงาน
 - 3.2 ปฐมนิเทศและประชุมชี้แจง
 - 3.3 ให้ทำงานในฐานะผู้ช่วย
 - 3.4 ให้ฝึกงานโดยมอบหมายให้ปฏิบัติจริง
 - 3.5 ส่งเข้ารับการอบรมระยะสั้น
 - 3.6 ส่งไปศึกษาต่อทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ
 - 3.7 ส่งไปเรียนทางวิชาการในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันต่าง ๆ บางเวลา
 - 3.8 มอบหมายหน้าที่พิเศษให้ทำ
 - 3.9 ให้การนิเทศภายใน
 - 3.10 ประชุมอบรมเพื่อสัมมนาครูในแต่ละรายวิชา
 - 3.11 ส่งเสริมครูให้รู้จักใช้ห้องสมุดให้เป็นประโยชน์
 - 3.12 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2534) กล่าวถึง เทคนิคและวิธีการพัฒนาบุคลากรว่าเทคนิค และวิธีการพัฒนาบุคลากรและการนิเทศเพื่อการพัฒนาแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การนิเทศเพื่อพัฒนาเป็นกลุ่มและการนิเทศเพื่อพัฒนาเป็นรายบุคคล จะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายขนาดของกลุ่มที่เข้ารับการนิเทศประสบการณ์จากก่อให้เกิดลักษณะของงานที่ผู้เข้ารับการนิเทศจัดการปฏิบัติและกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินการนิเทศซึ่งจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอยู่มาก การนิเทศเพื่อการพัฒนาเป็นกลุ่มมีวิธีการดำเนินการในรูปแบบ ดังนี้

1. การประชุมปฏิบัติการ (Workshop)
2. การประชุมปรึกษาหารือ (Conference)
3. การฝึกงาน (Internship)
4. กลุ่มศึกษาเฉพาะเรื่อง (The Study Group)
5. กลุ่มปฏิบัติการโครงการ (The Project Group)
6. การสาธิต (Demonstration)
7. การอภิปราย (Panel Discussion)
8. เที่ยงวันสนทนา (Back Lunch Conference)
9. การฟังปาฐกถาหรือคำบรรยาย (Lecture)
10. ทัศนศึกษา (Field trip)

11. สัมมนา (Seminar)
 12. การเข้าร่วมปฏิบัติงานในคณะกรรมการ (Committee)
- การนิเทศเพื่อการพัฒนาเป็นรายบุคคลมีวิธีการดำเนินการในรูปแบบดังนี้
1. การฝึกงาน (Internship)
 2. การเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ (Under Study)
 3. การเลือกเรียนเป็นรายวิชาในมหาวิทยาลัย (The Course)
 4. การเข้ารับการฝึกอบรม (In-Service Training)
 5. การไปศึกษาต่อ (Continuing Education)
 6. การให้เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ (Professional Association Membership)
 7. การให้ทดลองปฏิบัติจริง (Directed Practice)
 8. การอ่าน (Reading)
 9. การเขียน (Writing)
 10. การเยี่ยมเยียนดูงานที่อื่น (Inter-Visitation)
 11. การให้รับโครงการไปจัดทำ (Project Organizing)
 12. การส่งไปร่วมเป็นกรรมการ (A Committee Member)
 13. การให้ไปเป็นวิทยากร (Speaker)
 14. การไปสังเกตคนอื่นปฏิบัติงาน (Observation)

สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2551) ได้เสนอรูปแบบในการพัฒนาวิชาชีพไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ให้การศึกษาและส่งเสริมให้การพัฒนาตนเอง (Self-development) โดยจัดในระยะสั้นยาว ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การศึกษาดูงานมีวิธีการต่าง ๆ ดังนี้ การใช้บทเรียนสำเร็จรูป การศึกษาทางไกลการจัดทำวารสารวิชาการในสาขาอาชีพ ศึกษาถ่ายเอกสารคู่มือการทำงาน ศึกษาจากสื่อโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ให้การศึกษาเพิ่มเติมในระยะสั้นและระยะยาว ส่งเอกสารให้สรุปรายงาน และเสนอการมอบหมายให้วิจารณ์หนังสือ

2. ให้การฝึกอบรมและพัฒนา (Training and Development) โดยจัดในห้องฝึกอบรม นอกห้องฝึกอบรม ภายในองค์กรหรือส่งอบรมภายนอก มีรูปแบบต่าง ๆ คือ จัดโครงการฝึกอบรมภายในองค์กรส่งเข้าอบรมสถาบันภายนอก วางแผนโครงการฝึกอบรมประจำปี วางแผนการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรตามความจำเป็น พัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับแผนการและเทคโนโลยี ขยายเทคนิคการฝึกอบรมแบบผสมผสานและการพัฒนาบุคลากรสมัยใหม่ สายหลักสูตรอบรมในการประเมินผลงานและ ขยายหลักสูตรอบรมในการประเมินผลงาน การเลื่อนขั้นและการโยกย้าย และสร้างแรงจูงใจในการฝึกอบรมและพัฒนาด้วยกิจกรรม/เกมส์

3. การพัฒนาในงาน (In-service Development) โดยการฝึกอบรมในงาน เรียนรู้ในงาน มีวิธีการต่าง ๆ คือ การรักษาระชาชาการแทน ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการ ให้ความร่วมมือคณะกรรมการ การจัดตั้งกลุ่มร่วมกิจกรรม การให้คำปรึกษาหารือ การให้ออกไปสังเกตการณ์ การมีเพื่อนที่มีประสบการณ์ร่วม การเป็นตัวอย่างที่ดี การเสนอแนะให้นำไป

ประยุกต์ใช้ การศึกษาดูงานใน/นอกหน่วยงาน การสับเปลี่ยนหมุนเวียนงาน การสอนงาน แนะนำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้เสนอวิธีการในการพัฒนาบุคลากร ไว้ดังนี้

1. การปฐมนิเทศ จัดขึ้นสำหรับผู้ที่จะเข้ารับราชการใหม่หรือผู้ปฏิบัติงานใหม่ที่สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในเรื่องการปฐมนิเทศ คือ การแนะนำสถานที่ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ การจัดองค์กรการรู้จักผู้ร่วมงานและแนวทางการปฏิบัติงาน เป็นต้น
 2. การอบรมเป็นการปรึกษาหารือ ชี้แจงในการตัดสินใจหรือการรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป วิธีการที่ใช้ เช่น การอบรมสัมมนาเพื่อให้ครูได้ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การวางแผนในการปฏิบัติงาน การอบรมประจำเดือนเพื่อชี้แจงการปฏิบัติราชการ และเสริมความรู้ต่าง ๆ การอบรมสายชั้นเป็นการพัฒนาความรู้แต่ละสายชั้นสำหรับการอบรม
 3. การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะของบุคลากรเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในสภาพปัจจุบันและในอนาคต เช่น การพัฒนาหลักสูตร
 4. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการจัดเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจและเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในเรื่องต่าง ๆ ที่คณะครูมีความต้องการและได้ฝึกปฏิบัติจริง เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการการเขียนแผนการสอน การเขียนคำขอและผลงานทางวิชา การทำและการใช้สื่อการเรียนการสอนการใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน เป็นต้น
 5. การปฏิบัติจริง เป็นการนำความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ ให้คณะครูมีความรู้ความสามารถนำไปทดลองการปฏิบัติจริงแล้วนำผลมาเสนอที่ประชุม เพื่อให้คณะครูคนอื่นนำไปปฏิบัติตาม เช่น การพัฒนาแผนการสอน การพัฒนาวิธีการสอน เป็นต้น
 6. การศึกษาเอกสาร เป็นวิธีการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูด้วยการอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้อง
 7. การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เป็นวิธีพัฒนาความรู้และขั้นตอนการปฏิบัติของครูด้วยการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานให้คณะครูในแต่ละงานที่เกี่ยวข้องได้มีไว้ศึกษาและเป็นคู่มือในการปฏิบัติงานเช่น คู่มือวางแผนการบริหารโรงเรียนการรับสมัครนักเรียนชั้นก่อนประถมศึกษา รับบริจาค เป็นต้น
 8. การเข้าศึกษาอบรมนอกสังกัด สนับสนุนให้คณะครูได้เข้าประชุมอบรมในวิชาการต่าง ๆ ในหน่วยงานนอกสังกัดจัดเพิ่มเติมโดยการร่วมออกค่าใช้จ่ายในการอบรม
 9. การศึกษาดูงาน เป็นวิธีการพัฒนาความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ตรงประหยัดเวลา เป็นที่ชื่นชอบของบุคลากรที่ได้เห็นตัวอย่างผลงานและให้ความสนใจในการปฏิบัติตาม
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2559) ในการพัฒนาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรมีอยู่หลายวิธีที่นิยมและใช้กันอย่างแพร่หลาย มีดังนี้

1. การฝึกอบรมในห้องเรียน (Classroom Training) การฝึกอบรมในห้องเรียนเป็นเครื่องมือการปรับปรุงและพัฒนาความสามารถของบุคลากรที่เน้นให้เกิดความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพที่เปลี่ยนไปจากเดิมเป็นการเรียนรู้ระยะสั้น (Short Term Learning) โดยมีผู้บังคับบัญชาทำหน้าที่จัดส่งบุคลากรเข้า รับการฝึกอบรมตามความสำคัญและความจำเป็น

2. การสอนงาน (Coaching) เป็นกระบวนการที่ผู้สอนงานใช้เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และความสามารถเฉพาะตัว (Personal Attribute) ด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ที่วางแผนไว้เป็นอย่างดี ทำการสอนให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดขึ้น จนกระทั่งสามารถฝึกให้บุคลากรปฏิบัติงานตามที่สอน ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ โดยผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ (Interactive Process) ระหว่างผู้สอนงาน และบุคลากร โดยมากการสอนงานมักจะเป็นกลุ่มเล็กหรือรายบุคคล (One-on-One Relationship and Personal Support) ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. การฝึกอบรมในขณะที่ปฏิบัติงาน (On the Job Training : OJT) การฝึกอบรมในขณะที่ปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรด้วยการฝึกปฏิบัติจริงจากสถานที่จริง เป็นการให้คำแนะนำเชิงปฏิบัติในลักษณะตัวต่อตัว (One-on-One) หรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ในพื้นที่การทำงานในช่วงเวลาการทำงานปกติ ซึ่ง OJT นั้นจะออกแบบเพื่อเน้นประสิทธิภาพการทำงานในลักษณะการพัฒนาทักษะเป็นพื้นฐาน (Skill - Based) ให้บุคลากรเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง อีกทั้งองค์การสมัยใหม่มักจะใช้เครื่องมือ OJT ในการสร้างบรรยากาศ การถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนความรู้ หรือที่เรียก Knowledge Sharing เพื่อลดช่องว่างความรู้ของคนในองค์การให้มากที่สุด

4. โปรแกรมพี่เลี้ยง (Mentoring Program) ซึ่งโปรแกรมดังกล่าวนี้เน้นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม (Developmental Partnership) จากบุคคลที่ต้องทำหน้าที่แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อมูลต่าง ๆ และมุมมองส่วนบุคคลเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้อีกฝ่ายมีความพร้อมในการทำงาน พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตและมีความก้าวหน้าในสายอาชีพ โปรแกรมการเป็นพี่เลี้ยง จึงเป็นรูปแบบของการมองจากคนภายนอกต่อการดำเนินชีวิตปกติและประสบการณ์ในการทำงานของอีกฝ่าย

5. การเพิ่มคุณค่าในงาน (Job Enrichment) การเพิ่มคุณค่าในงานเป็นกิจกรรมด้านการบริหารจัดการที่เน้นการออกแบบลักษณะงาน เป็นงานที่แตกต่างจากเดิมที่เคยปฏิบัติ เน้นให้พนักงานเกิดความชำนาญในงานที่หลากหลายขึ้น (Skill Variety) เกิดความรับผิดชอบในงานของตน (Task Identity) เป็นลักษณะงานที่มีความสำคัญ (Task Significance) มีอิสระสามารถบริหารจัดการงานนั้นด้วยตนเอง (Autonomy) และการได้รับข้อมูลป้อนกลับจากผู้บังคับบัญชา (Feedback) เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

6. การเพิ่มปริมาณในงาน (Job Enlargement) การเพิ่มปริมาณงานเน้นการมอบหมายปริมาณงานที่เพิ่มมากขึ้นด้วยลักษณะงานที่มีมูลค่างาน (Job Value) ไม่แตกต่างไปจากขอบเขตงานที่รับผิดชอบอยู่ในปัจจุบันเพียงแต่ปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นหรือขยายขอบเขตงานขึ้น การประเมินผลการทำงานของบุคลากรที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บังคับบัญชาจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายหรือตัวชี้วัดผลการทำงาน (KPI : Key Performance Indicators) ที่

ชัดเจนและสามารถวัดออกมาเป็นรูปธรรม เป็นตัวเลขที่จับต้องได้ เนื่องจากการให้ข้อมูลป้อนกลับหรือการชี้แจงหลังจากที่ผู้บังคับบัญชาเฝ้าติดตามพนักงานเป็นเรื่องที่สำคัญมากเพื่อให้พนักงานไม่เกิดข้อขัดข้องใจถึงผลการประเมินที่เกิดขึ้น

7. การมอบหมายโครงการ (Project Assignment) การมอบหมายโครงการรายบุคคล เป็นการมอบหมายโครงการให้บุคลากรคนใดคนหนึ่งดำเนินการจัดทำเป็นโครงการที่มีขอบเขตไม่กว้างมาก ระยะเวลาในการดำเนินงานสั้นและใช้ทรัพยากรไม่มากนัก แตกต่างกับการมอบหมายโครงการเป็นกลุ่ม เป็นการมอบหมายโครงการให้กับบุคลากรหลายคนที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกันหรือต่างหน่วยงานกัน ร่วมกันจัดทำโครงการที่มีขอบเขตโครงการที่กว้างมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก รวมถึงเป็นโครงการที่ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญที่หลากหลายมา มอบหมายโครงการ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มหรือแบบเดี่ยว ผู้บังคับบัญชาจะต้องกำหนดช่วงเวลาชัดเจนในการบริหารโครงการที่กำหนดขึ้นให้ประสบความสำเร็จ โดยมีการติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลความสำเร็จของโครงการเป็นระยะ การมอบหมายโครงการที่จะไม่เกิดประโยชน์หากผู้บังคับบัญชาขาดการให้ข้อมูลป้อนกลับ การพูดคุยกับบุคลากรเป็นระยะ ถึงจุดแข็งจุดอ่อนของพวกเขา รวมถึงแผนการดำเนินงาน (Action Plan) เพื่อให้โครงการที่มอบหมายให้กับบุคลากรประสบผลสำเร็จ

8. การหมุนเวียนงาน (Job Rotation) เป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดทักษะการทำงานที่หลากหลายด้าน (Multi - Skill) ที่เน้นการเปลี่ยนสลับงานในเชิงแนวนอน (Lateral Moves) จากงานหนึ่งไปยังอีกงานหนึ่ง มากกว่าการเลื่อนตำแหน่งงานที่เน้นการทำงานที่สูงขึ้นตามตำแหน่งงานที่สูงขึ้น (Vertical Moves) การหมุนเวียนงานนั้น สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งการเปลี่ยนตำแหน่งงานและการเปลี่ยนหน่วยงานภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด

9. การให้คำปรึกษาแนะนำ (Consulting) การให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นเครื่องมือการพัฒนาบุคลากรที่ถูกนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคลากรด้วยการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน และนำมากำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาพร้อมกันระหว่างผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะต้องนำมาเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม เพื่อให้บุคลากรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

10. การติดตาม/สังเกต (Job Shadowing) การติดตาม/สังเกต เป็นเครื่องมือบุคลากร พนักงาน ที่เปิดโอกาสให้บุคลากรได้เรียนรู้ผ่านการติดตามการทำงานกับผู้เชี่ยวชาญ เป็นรายบุคคล เป็นเทคนิคการสร้างและทำตามอย่างแม่แบบหรือ Role Model ที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ระยะสั้นโดยไม่ต้องลงทุนมากนัก เพียงแค่อาศัยแม่แบบที่ดีที่สุดที่สามารถแสดงตัวอย่างให้บุคลากรผู้ติดตามรับรู้และเรียนแบบได้ ในระยะเวลาการทำงานปกติ เพื่อให้พนักงานได้เห็นสภาพแวดล้อม ทักษะที่จำเป็นที่ใช้ในการทำงาน ขอบเขตงานที่รับผิดชอบ การจัดการงานที่เกิดขึ้นจริง รวมถึงการแสดงออกและทัศนคติของแม่แบบภายในระยะเวลาสั้น ๆ ระยะเวลาไปตั้งแต่ 1 วัน ไปจนถึง 1 เดือน 1 ปี ทั้งนี้การติดตาม/เฝ้าสังเกตพฤติกรรมจากแม่แบบนี้จะเกิดขึ้นจากความสนใจของบุคลากรเอง

11. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นเทคนิควิธีพัฒนาบุคลากรขององค์กร การที่เน้นให้บุคลากรมีความรับผิดชอบการเรียนรู้และพัฒนาตนเองไม่จำเป็นจะต้องใช้ช่วงเวลาในการปฏิบัติงานเท่านั้น บุคลากรสามารถแสวงหาโอกาสเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านช่องทางการเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ ที่ต้องการได้

12. การเป็นวิทยากรภายใน (Internal Trainer) การเป็นวิทยากรภายใน วิทยากร หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญ รวมทั้งประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และพร้อมที่จะถ่ายทอดให้กับบุคคลต่าง ๆ ฟังได้

13. การดูงานนอกสถานที่ (Site Visit) การดูงานนอกสถานที่ เป็นเครื่องมือการพัฒนาบุคลากรรูปแบบหนึ่งโดยมอบหมายให้บุคลากรไปสังเกตการณ์ การกระทำ หรือบุคคลที่ต้องการในสถานที่เฉพาะแห่งใดแห่งหนึ่ง เพื่อวัตถุประสงค์ใด

14. การฝึกงานกับผู้เชี่ยวชาญ (Counterpart) การฝึกงานกับผู้เชี่ยวชาญ เป็นเครื่องมือพัฒนาบุคลากรแบบหนึ่งที่เน้นให้บุคลากรได้ร่วมฝึกงานและทำงานกับผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับมอบหมาย หรือในบางองค์กร เรียกว่า การพบผู้เชี่ยวชาญโดยผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ฝึกงานนั้น คือ ผู้ที่เชี่ยวชาญในวิชาชีพที่ทำงานอยู่ หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญในทักษะหลาย ๆ ด้าน

15. การประชุม/สัมมนา (Meeting/Seminar) การประชุม/สัมมนา เป็นการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ จากผู้อื่นจากภายในและภายนอกองค์กร เป็นการเรียนรู้จากการรับฟังแนวคิดและผลงานใหม่ ๆ รวมทั้งการหารือและระดมความคิดเห็นกัน

16. การให้ทุนการศึกษา (Scholarship) การให้ทุนการศึกษา เป็นการพัฒนาบุคลากร ให้นักงานได้ใช้เวลาทำงานปกติ หรือนอกเวลาทำงานในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในระดับสูงขึ้น โดยศึกษาต่อในหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานปัจจุบันของบุคลากรหรือการทำงานในอนาคต หรือประโยชน์ต่อการเลื่อนระดับหรือตำแหน่งงานที่สูงขึ้นในอนาคต

Glickman (2004) กล่าวว่า การพัฒนาครูเป็นงานที่ช่วยเหลือครูทางด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1. การช่วยเหลือครูโดยตรง (Direct Assistance)
2. การพัฒนาทีมงานของครู (Group Development)
3. การพัฒนาวิชาชีพครู (Professional Development)
4. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

Hughes (1999) ได้จำแนกรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาตนเอง (Individually Guided Activities Model)
2. รูปแบบการสังเกตหรือการประเมิน (Observation/Assessment)
3. รูปแบบการให้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาหรือการปรับปรุง (Involvement in a development)
4. รูปแบบการฝึกอบรม (Training model)
5. รูปแบบการสืบค้น (Inquiry model)

Slavin (1990) และ Seldin (1988) ได้เสนอโปรแกรมหรือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาด้วยระบบพี่เลี้ยง
2. การจัดปฐมนิเทศ
3. การจัดทำคู่มือ
4. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ
5. การฝึกอบรมและ
6. การศึกษาดูงาน

Spark และ Loucks-Horsley (1989) และ Drago-Severson (2004) นำเสนอรูปแบบการพัฒนาเอาไว้ 7 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการฝึกอบรม (Training Model) เป็นรูปแบบที่ใช้กันมาก ซึ่งการฝึกอบรมนี้อาจเป็นการนำเสนอและการอภิปรายผลงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การสาธิต บทบาทสมมุติ การจำลองสถานการณ์หรือการสอนระดับจุลภาค เป็นต้น
2. รูปแบบการสังเกตหรือการประเมิน (Observation/Assessment Model) เป็นการสังเกตคนอื่นหรือคนอื่นสังเกตตัวเราอาจเป็นรายเดี่ยวหรือเป็นกลุ่มเพื่อให้ได้ผลสะท้อนกลับ (Feedback)เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตัวอย่างเทคนิคที่ใช้อาจเป็น Peer Coaching หรือ Clinical Supervision เป็นต้น
3. รูปแบบการให้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาหรือการปรับปรุง (Involvement in a Development/Improvement Process Model) เพราะการพัฒนาหรือปรับปรุงเรื่องใดเรื่องหนึ่งจำเป็นต้องอาศัยความรู้ใหม่ใหม่ทักษะใหม่ ๆ จะทำให้ผู้ที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมนั้นต้องมีการศึกษาหาความรู้และพัฒนาทักษะเพิ่มเติมมีโอกาสในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนมีการตัดสินใจ รวมและผลจากการมีส่วนร่วมนั้นจะทำให้เกิดความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของและการมีพันธะผูกพันต่อการนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลซึ่งจะก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาหรือปรับปรุงในเรื่องอันนั้นด้วย
4. รูปแบบการศึกษาเป็นกลุ่ม (Study Groups Model) ในกรณีที่โรงเรียนต้องการหาทางแก้ปัญหาลึกร่วมกันจากทุกคนทุกฝ่ายโดยหาปัญหาหลักนั้นสามารถแยกย่อยเป็นหลายประเด็นก็จะแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ อาจจะมีกลุ่มละ 4-6 รายเพื่อศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในส่วนของกลุ่มนั้นในตอนท้ายเมื่อมีการนำเสนอและแลกเปลี่ยนผลการศึกษาวเคราะห์ของแต่ละกลุ่มร่วมกันจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความเห็นและข้อมูลก่อให้เกิดการเรียนรู้และก่อให้เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ซึ่งก็ถือว่าเป็นการพัฒนาวิชาชีพอีกรูปแบบหนึ่ง
5. รูปแบบการสืบค้นหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Inquiry/Action Research Model) เป็นความพยายามที่จะแก้ปัญหาหรือหาคำตอบในข้อความที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานซึ่งอาจกระทำได้ในระดับบุคคลระดับกลุ่มหรือระดับโรงเรียนและสามารถกระทำได้หลายวิธีการแปรโดยทั่วไปจะมีขั้นตอน ดังนี้

5.1 กำหนดหรือเลือกปัญหาหรือคำถามที่สนใจ

นั้น

5.2 รวบรวมจัดกระทำและแปลความในข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

5.3 ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.4 กำหนดหรือทางเลือกเพื่อการปฏิบัติ

5.5 ลงมือปฏิบัติและสรุปเป็นเอกสาร

6. รูปแบบการพัฒนาตนเอง (Individually Guided Activities Model) โดยแต่ละบุคคลจะกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาวิชาชีพของตนเองและเลือกกิจกรรมเพื่อการปฏิบัติที่เชื่อว่า จะช่วยให้บรรลุผลสำเร็จเป็นรูปแบบที่มีข้อตกลงเบื้องต้นว่าบุคคลสามารถจะตัดสินใจถึงความ ต้องการจำเป็นในการเรียนรู้ของตนเองได้ดีที่สุดสามารถที่จะกำหนดทิศทางและริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเองได้และมีแรงจูงใจในตนเองได้มากขึ้นจากการที่ได้มีโอกาสได้ริเริ่มและวางแผนในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างไรก็ตามรูปแบบนี้อาจมีจุดอ่อนที่อาจจะขาดการมีส่วนร่วมหรือแลกเปลี่ยน กับบุคคลอื่นดังนั้น จึงควรออกแบบให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นด้วย

7. รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring Model) นิยมจับคู่กันระหว่างผู้ที่มี ประสบการณ์และประสบผลสำเร็จแล้วกับบุคคลที่เริ่มงานใหม่หรือที่มีประสบการณ์น้อยกว่าโดยให้มีการอภิปรายกันถึงจุดมุ่งหมายในการพัฒนาวิชาชีพการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกลยุทธ์ที่จะให้ การปฏิบัติที่มีประสิทธิผล การสะท้อนถึงวิธีการที่ใช้กันอยู่การสังเกตการทำงานและการใช้เทคนิค เพื่อการปรับปรุงจากที่หน่วยงาน นักวิชาการ นักวิจัยได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาบุคลากรซึ่งมี หลากหลายวิธีผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดต่าง ๆ แล้วนำมาทำการสังเคราะห์วิธีการ พัฒนาบุคลากร/วิธีการพัฒนาครู ดังตาราง 3

จากตาราง 3 จึงได้สรุปวิธีการพัฒนาครู ดังนี้ 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Study Learning) 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) 3) การศึกษานอกสถานที่ (Site-Visiting) 4) การฝึกปฏิบัติในงาน (On the Job Training) 5) การสอนแนะงาน (Coaching) 6) การใช้ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) 7) อบรมเพื่อเพิ่มความรู้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกวิธีการพัฒนาครูทั้ง 7 วิธีนี้ ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีรายละเอียดดังนี้

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Study Learning)

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2559) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นเทคนิคการพัฒนาบุคลากรขององค์การที่เน้นให้บุคลากรมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองโดยไม่จำเป็นต้องใช้ช่วงเวลาในการปฏิบัติงานเท่านั้น บุคลากรสามารถแสวงหาโอกาสเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านช่องทางการเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ ที่ต้องการได้ซึ่งวิธีการนี้เหมาะกับบุคลากรที่ชอบเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยเฉพาะบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดี และมีศักยภาพในการทำงานสูง

การพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจะเกิดประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดองค์การจะต้องกำหนดสื่อหรือแหล่งข้อมูลเพื่อให้บุคลากรเลือกสื่อต่าง ๆ สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองง่าย ๆ เช่นภาษาไทย-ต่างประเทศ วารสาร/นิตยสารที่เกี่ยวข้องกับงานหนังสือพิมพ์ แผ่นพับ ใบปลิว บทความ ผลงานวิจัย รายงานการประชุม คู่มือการปฏิบัติงาน เอกสารในงานที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างชิ้นงานรายงานการปฏิบัติงาน การเรียนผ่านดาวเทียม CD/VCD เทปบันทึก Internet Intranet E-Learning เป็นต้น

รูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยตนเองแบ่งออกเป็น 2

รูปแบบ ดังนี้

1. การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบคอมพิวเตอร์ (Computer-based Learning) หมายถึง การเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการใช้สื่อผ่านระบบคอมพิวเตอร์ เช่น การดู DVD หรือการค้นคว้าผ่าน Internet หรือการเรียนแบบ E-Learning หรือการเรียนรู้ออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่สะดวกในการจัดสรรเวลาผ่านการเรียนรู้ด้วยสื่อที่ทันสมัย

2. การเรียนรู้ด้วยสื่ออื่นไม่ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ (Non-Computer-based Learning) หมายถึง การเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้ที่ไม่ต้องเรียนผ่านระบบคอมพิวเตอร์ เช่น หนังสือ ตำราเรียน วารสาร หนังสือพิมพ์ ผลงานวิจัย เป็นต้น บุคลากรสามารถค้นคว้าได้โดยตนเองแม้ไม่มีคอมพิวเตอร์เป็นการเรียนรู้ที่ง่ายสะดวกและสามารถเรียนรู้ได้ทุกหนทุกแห่ง

ขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) มีขั้นตอนการปฏิบัติ

ดังนี้

1. ขั้นตอนการสำรวจความต้องการของบุคลากรผู้บังคับบัญชาจะต้องสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรว่าสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้หรือไม่สนใจเรียนรู้ด้วยสื่อเรียนรู้

ลักษณะใดรวมทั้งสำรวจสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ในองค์กรทั้งนี้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองของบุคลากรสามารถเลือกใช้สื่อการเรียนรู้หลายอย่างพร้อมกันได้ขึ้นอยู่กับความต้องการความพร้อมความเหมาะสมและสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ในองค์กร

2. ขั้นตอนการสื่อสารและให้คำแนะนำผู้บังคับบัญชาจะต้องสื่อสารกับบุคลากรด้วยอธิบายถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนและควรให้คำแนะนำแก่บุคลากรในการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่าง ๆ ที่เลือกมาแนะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานที่ได้รับมอบหมายให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น

3. ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้บังคับบัญชาจะต้องกำหนดระยะเวลาในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีการสอบถามความคืบหน้าในการเรียนรู้ของบุคลากรเป็นระยะระยะรวมทั้งให้ข้อเสนอแนะถึงเทคนิคการเรียนรู้ด้วยตนเองได้เร็วตลอดจนการเกิดร่วมให้กำลังใจแก่บุคลากรในช่วงของการเรียนรู้เนื่องจากบุคลากรอยู่หลักการทำงานของตนเองจนทำให้ไม่มีเวลาเรียนรู้ด้วยตนเองตามสื่อที่เลือกภายในเวลาที่ตกลงกันตามทวงสัญญา

4. ขั้นตอนการสรุปผลผู้บังคับบัญชาจะต้องจัดสรรเวลาในการประชุมหรือพูดคุยกับบุคลากรถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้เพื่อเป็นการติดตามว่าบุคลากรได้เรียนรู้จากสื่อตามที่ได้ตกลงกันไว้หรือไม่รวมทั้งกิจกรรมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่ได้รับกับสมาชิกในทีมหรือผู้สนใจซึ่งอาจจะเป็นกิจกรรม เช่น ชมรมนักอ่าน ชมรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือชมรมเสวนาเพื่อแก้ปัญหาการทำงาน เป็นต้น เพื่อนำเรื่องราวที่ได้จากการเรียนรู้ไปบอกต่อให้กับผู้อื่น เกิดการบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management) ภายในองค์กร

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

การประชุมเชิงปฏิบัติการคือการเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญความสามารถและเปลี่ยนแปลงทัศนคติทำที่ความรู้สึของผู้ที่เข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อให้เขาสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพสามารถแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงานปัจจุบันและทำงานประสบผลสำเร็จในอนาคตตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อรับตำแหน่งที่มีความรับผิดชอบสูงขึ้นไปถือเป็นงานส่วนหนึ่งของฝ่ายบริหารซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (อุทัย หิรัญโต, 2531) จากความหมายการฝึกอบรมที่กล่าวมาสรุปว่าการฝึกอบรมคือ กระบวนการที่จัดขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งในระดับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ในการปฏิบัติงานมีทัศนคติที่ดีในการทำงานและเพื่อแลกเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในทางที่ต้องการ

การฝึกอบรมเป็นหน้าที่ของการจัดความรับผิดชอบขั้นแรกของการบริหารคือความพยายามในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างที่ตั้งใจนั้นจึงมีความจำเป็นต้องจัดการฝึกอบรมขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือไปสู่ความสำเร็จ (Stahl, 1962) ความจำเป็นมากน้อยในการจัดการอบรมขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความต้องการของหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการบริหารแต่ละแห่งการฝึกอบรมเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดความรู้ความสามารถและพร้อมที่จะเป็นตัวนำในการเปลี่ยนแปลงโดยเข้าไปดำเนินการปรับปรุงองค์กรให้เกิดความก้าวหน้าได้ในอนาคต

3. การศึกษานอกสถานที่ (Site-Visiting)

การศึกษาดูงานหมายถึงการที่หน่วยงานสนับสนุนให้บุคลากรไปสังเกตการทำงานของหน่วยงานหรือองค์กรอื่นในลักษณะเรียกว่า Study tour/visit กิจกรรมเช่นนี้จะช่วยไม่ให้หลงผิดไปว่าสิ่งที่ตนเองทำนั้นเป็นการกระทำที่ดีที่สุดแล้วเพราะไม่มีที่จะเปรียบเทียบการไปสังเกตกิจกรรมในหน่วยงานอื่นย่อมจะทำให้มีโอกาสได้เปรียบทำให้เกิดความคิดมองเห็นตัวอย่างในการดำเนินงานตลอดอุปสรรคต่าง ๆ ทำให้นำมาปรับปรุงใช้ในหน่วยงานของตน

4. การฝึกปฏิบัติในงาน (On the Job Training)

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2559) กล่าวว่า การฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานมีวิธีการพัฒนาบุคลากรด้วยการฝึกปฏิบัติจริงจากสถานที่จริงเป็นการให้คำแนะนำเชิงปฏิบัติในลักษณะตัวต่อตัวหรือกลุ่มเล็ก ๆ ในสถานที่ทำงานและในช่วงการทำงานปกติซึ่งวิธีการนี้จะเน้นประสิทธิภาพการทำงานในลักษณะการพัฒนาทักษะพื้นฐานให้แก่บุคลากรเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานด้วยตนเอง การฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานสามารถดำเนินการโดยผู้บังคับบัญชาหรือบุคลากรคนอื่น ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ วิธีการนี้มักนำมาใช้สำหรับบุคลากรใหม่ที่เพิ่งเข้าทำงาน สับเปลี่ยนโอนย้าย เลื่อนตำแหน่ง มีการปรับปรุงงานหรือต้องอธิบายงานใหม่ ๆ ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานให้กับบุคลากรตามลักษณะงานที่รับผิดชอบเพื่อสอนให้บุคลากรทราบและเรียนรู้เกี่ยวกับคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงาน วิธีการจัดงานคู่มือการทำงาน ระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการทำงานหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการรักษาองค์ความรู้และคงไว้ซึ่งมาตรฐานการทำงานแม้ว่าจะเปลี่ยนบุคลากรรับผิดชอบก็ยังคงรักษาความมีประสิทธิภาพในการทำงานต่อไปได้

รูปแบบของ On the Job Training รูปแบบของการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานที่นิยมใช้ในองค์กรนั้น แบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบเป็นทางการ

ลักษณะเป็นการจัดทำแผนการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานโดยระบุขอบเขตวางแผน ระยะเวลาที่ชัดเจน ระบุความคาดหวังแผนการดำเนินงาน เป้าหมาย ผลลัพธ์ที่ต้องการไว้ล่วงหน้า มีระบบการประเมินผลการฝึกอบรมและมีการบันทึกประวัติการฝึกอบรมไว้อย่างเป็นทางการ

รูปแบบไม่เป็นทางการ

ลักษณะเป็นการฝึกอบรมในขณะทำงานจากปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคลากรอย่างกะทันหันหรือบุคลากรขอคำปรึกษาเป็นครั้งคราวไปในขณะที่ทำงานซึ่งทำให้ผู้ฝึกอบรมไม่มีเวลาเตรียมตัวและวางแผนในการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานไว้ก่อนล่วงหน้า

ขั้นตอนการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานมีขั้นตอนและหลักปฏิบัติมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนการสำรวจผู้บังคับบัญชาสำรวจและพิจารณาดูว่างานใด

จำเป็นต้องให้บุคลากรมีความรู้เพื่อปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องทักษะใดจำเป็นสำหรับงานแล้วนั้น รวมทั้งสำรวจว่ากลุ่มเป้าหมายที่จะฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานเป็นใครเป็นบุคลากรใหม่หรือบุคลากรที่มีประสบการณ์แล้ว

2. ขั้นตอนการวางแผนผู้บังคับบัญชากำหนดขอบเขตวางแผน ระยะเวลาระบุความคาดหวังแผนการดำเนินงานเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการสถานที่ที่ต้องฝึก ปฏิบัติจริงรวมทั้งการจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องฝึกอบรมในขณะที่ปฏิบัติงาน
3. ขั้นตอนการสื่อสารผู้บังคับบัญชาจะต้องแจ้งให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ทราบถึงจุดประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนก่อนที่จะมีการฝึกอบรมในขณะที่ปฏิบัติงานจริง เพื่อให้ผู้ บังคับบัญชาได้ศึกษาและจัดเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้และการสอบถามหรือซักถามในประเด็นที่ ยังไม่เข้าใจใหม่ล่วงหน้า
4. ขั้นตอนการนำไปปฏิบัติในช่วงการฝึกอบรมมีขนาดที่วัดต้งงานนั้น ผู้บังคับบัญชาที่ทำหน้าที่สอนงานจะต้องอธิบายขั้นตอนรายละเอียดอย่างซ้ำซ้ำ ๆ ในการสาธิตการ ทำงานอย่างเป็นขั้นตอน
5. ขั้นตอนการประเมินผู้บังคับบัญชาติดตามประเมินผลการทำงาน อย่างใกล้ชิดให้ข้อมูลป้อนกลับผู้ใต้บังคับบัญชาทันทีและให้คำแนะนำหากเกิดความผิดพลาด

5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

การประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ การเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญ ความสามารถ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ความรู้สึกรู้สึกของผู้ที่เข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อให้เขาสามารถปฏิบัติงาน ในหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงานปัจจุบันและทำงาน ประสพผลสำเร็จในอนาคต ตลอดจนการเตรียมคนให้พร้อมเพื่อรับตำแหน่งที่มีความรับผิดชอบสูงขึ้น ไปถือเป็นงานส่วนหนึ่งของฝ่ายบริหารซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (อุทัย หิรัญโต, 2531)

6. การสอนแนะงาน (Coaching)

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2559) ได้อธิบายการพัฒนาบุคลากรด้วยการสอนและ งานไว้ว่าการสอนและงานหรือการสอนแนะหมายถึงการที่หัวหน้างานหรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องงาน อย่างถ่องแท้ยินดีที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลและมีเวลาสอนงานผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ ได้เรียนรู้เข้าใจและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสอนและงานนั้นส่วนใหญ่จะใช้ใน การพัฒนาบุคลากรที่เพิ่งเข้ารับหน้าที่ใหม่เป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรแบบตัวต่อตัวซึ่งอาจจะสอนเป็น กลุ่มก็ได้วิธีการสอนในงานนี้ใช้ได้กับงานทุกระดับการสอนและงานนั้นถือว่าเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของ ผู้บังคับบัญชาเพื่อให้บุคลากรเข้าใจและสามารถจัดงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและนอกจากนี้ยังทำให้ ครูมองเห็นจุดอ่อนและข้อบกพร่องของงานและบุคลากรได้เป็นอย่างดีแต่อย่างไรก็ตามการสอนและ งานนั้น มีข้อที่ควรคำนึงถึงดังนี้ คือ หากจะให้การส่วนในงานได้ผลจริงจึงควรมีการกำหนดอุปสงค์ เป้าหมายระยะเวลารวมทั้งเนื้อหาที่จะสอนให้ชัดเจนล่วงหน้า

วัตถุประสงค์ของการสอนแนะงาน

1. เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานโดยผู้สอนงานทำหน้าที่ชี้ให้เห็นถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขเพื่อช่วยให้บุคลากรสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้
2. เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรก่อนที่จะเลื่อนตำแหน่ง โดยผู้สอนจะต้องทบทวนผลงานความสามารถปัจจุบันและกำหนดเป้าหมายในการสอนและงานโดย เน้นพัฒนาความสามารถในตำแหน่งที่บุคลากรจะเลื่อนขึ้นไป

3. เพื่อปรับปรุง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งนี้ผู้สอนจะต้องทำหน้าที่ในการค้นหาความสามารถที่โดดเด่น ความสามารถที่ต้องปรับปรุงของบุคลากรและจัดทำลำดับความสำคัญของความสามารถที่จะพัฒนา หรือต้องการเสริมและพัฒนา

ขั้นตอนการสอนแผนงาน

1. ขั้นตอนการวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ในขั้นตอนนี้ผู้บังคับบัญชา จะต้องกำหนดระยะเวลาในการสอนแผนงานระบุความคาดหวัง แผนการดำเนินงาน เป้าหมาย ผลลัพธ์ที่ต้องการและตกลงร่วมกันกับครูเกี่ยวกับประเด็นหรือจุดเน้นที่ต้องการชี้แจงเนื่องจากการสอนแผนงานจะเน้นไปที่การเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง ดังนั้น ในการวางแผนร่วมกันจึงเป็นการตกลงที่จะดำเนินการสอนแผนงานลงลึกเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ

2. ขั้นตอนการสื่อสารและตกลงเป้าหมายร่วมกันผู้บังคับบัญชาจะต้องสำรวจงานที่จะสอนให้กับครูโดยจัดลำดับความสำคัญของงานที่จะสอนก่อนและพิจารณาร่วมกับ ทักษะและความสามารถที่จำเป็นต้องเสริมสร้างให้กับครูหลังจากนั้นพวกเขาบัญชาต้องสื่อสารกับ ครูผู้สอนงานเพื่อให้ครูรับรู้แนวทางการสอนและงานโดยผู้บังคับบัญชาควรตั้งคำถามเพื่อจุดประกาย ให้ผู้ถูกสอนงานเห็นความสำคัญของการสอนแผนงาน

3. ขั้นตอนการเรียนรู้และการสอนแผนงาน กระบวนการสอนแผนงาน เป็นกระบวนการที่ให้ผู้ถูกสอนงานได้เรียนรู้ในเรื่องที่ผู้บังคับบัญชาจะสอน ประเด็นที่ผู้บังคับบัญชา จะต้องให้ความสำคัญกับการสอนนั้นจะต้องเลือกวิธีการสอนแผนงานให้กับครูตามความเหมาะสม พยายามให้ครูมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ต้องสังเกตการทำงานของครูผู้สอนงานภายหลัง การสอนแผนงาน และหมั่นสอบถามครูเสมอว่าเข้าใจงานที่สอนหรือไม่มีปัญหาสงสัยในเรื่องใดทั้งนี้ ในการสอนแผนงานนั้นผู้บังคับบัญชาควรยกตัวอย่างประกอบการสอนแผนงานให้ข้อเสนอแนะและ ชมเชยเมื่อผู้ถูกสอนงานทำถูกต้อง

4. ขั้นติดตามและประเมินผลการสอน ภายหลังจากผู้บังคับบัญชาสอน งานเสร็จแล้วขั้นสุดท้ายคือการติดตามประเมินผลการสอนแผนงานไม่ว่าจะเป็นในช่วงระหว่าง การสอนแผนงานหรือช่วงภายหลังการสอนแผนงานผู้บังคับบัญชาจะต้องติดตามการทำงานของครูและ แจกข้อมูลป้อนกลับให้ครูรับทราบขั้นตอนนี้ผู้บังคับบัญชาจะต้องประเมินการสอนแผนงานของตนเอง ด้วยเช่นกันเพื่อปรับปรุงและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนแผนงานให้เหมาะสมหากครูยังไม่เข้าใจ

6. ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring)

ศูนย์บูรณาการพัฒนามนุษย์ (2558) ได้อธิบายการพัฒนาบุคลากรด้วยระบบ พี่เลี้ยง สรุปดังนี้ ระบบพี่เลี้ยงเป็นเครื่องมือหนึ่งของการพัฒนาบุคลากรในองค์การที่เน้นการพัฒนา แบบมีส่วนร่วม (Development Partnership) จากบุคคลที่ต้องทำหน้าที่แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อมูลต่าง ๆ มุมมองส่วนบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและผลักดันให้ครูมีความ พร้อมในการทำงาน พร้อมทั้งจะปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้และงานอื่นที่ได้รับมอบหมายเป็น รูปแบบการมองจากคนภายนอกต่อการดำเนินชีวิตปกติและประสบการณ์ในการทำงานของครู

ระบบพี่เลี้ยงจึงเป็นรูปแบบการพัฒนาที่เน้นให้เกิดการสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วม การแก้ไขปัญหาและการกำหนดเป้าหมายเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ

ซึ่ง (Crosby, 1979) ได้กล่าววาระบบพี่เลี้ยง หมายถึง โปรแกรมที่ต้องใช้ความคิดในการวิเคราะห์ ใช้หูในการรับฟัง และการนำเสนอทิศทางที่ถูกต้องให้กับครู ดังนั้น รูปแบบของการเป็นพี่เลี้ยงจึงเป็นกระบวนการของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์หรือที่เรียกว่า Mentor ให้กับผู้มีประสบการณ์ในการทำงานในองค์กรนั้นไม่มากนักหรือที่เรียกว่า Mentee

ลักษณะพิเศษของโปรแกรมพี่เลี้ยง ผู้เป็นพี่เลี้ยงนั้นสามารถเป็นบุคคลอื่นไม่จำเป็นต้องเป็นพี่เลี้ยงจะต้องเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง ซึ่งความหมายของการเป็นพี่เลี้ยงนั้นมีความหมายรวมถึง การเป็นผู้สนับสนุน (Advocate) คือ เป็นผู้ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือ เป็นการสอนแนะนำ (Coach) คือเป็นผู้ทำหน้าที่ในบทบาทผู้สอนงาน และการเป็นผู้ให้คำปรึกษา (Consultant) โดยทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ดูแลทั้งการทำงาน การวางแผนเป้าหมายในการทำงานให้กับครู เพื่อให้ครูมีความสามารถที่สูงขึ้น และการใช้ชีวิตส่วนตัวในรูปแบบทั้งทางการและไม่เป็นทางการ โดยบางองค์กรเรียกโปรแกรมเป็นพี่เลี้ยงนี้ว่า Mentoring Program หรือบางองค์กรเรียกว่า Buddy System เป็นต้น

ขั้นตอนของโปรแกรมระบบพี่เลี้ยง

การทำ Mentoring Program มีขั้นตอนและหลักปฏิบัติในรายละเอียด

ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการกำหนดตัวพี่เลี้ยง การใช้เครื่องมือ Mentoring Program นั้นคัดสรรบุคคลากรที่จะเป็นพี่เลี้ยงที่เหมาะสมมีความสำคัญมาก มีลักษณะดังนี้
 - 1.1 มีความพร้อมยินดีที่จะเป็นพี่เลี้ยง
 - 1.2 มีความคิดเชิงบวก
 - 1.3 อายุตัวอายุงานเหมาะสม
 - 1.4 เป็นผู้รับฟังที่ดี
 - 1.5 มีการสื่อสารที่ดี
 - 1.6 รักษาความลับได้
 - 1.7 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีชอบพบปะผู้คน
 - 1.8 มีอารมณ์มั่นคง
 - 1.9 มีความอดทนและมีความรับผิดชอบ
 - 1.10 มีจริยธรรมที่ดีในการทำงาน
 - 1.11 มีทัศนคติที่ดีกับองค์กร
 - 1.12 เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน
 - 1.13 มีความใฝ่เรียนรู้ต้องการพัฒนาอยู่เสมอ
2. ขั้นตอนสำรวจข้อมูลบุคลากร ผู้เป็นพี่เลี้ยงที่ได้รับการคัดเลือกจะต้องสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับครูที่เป็น Mentee ก่อน เพื่อทำความเข้าใจถึงตัวครูในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 ประวัติการทำงาน
 - 2.2 ประวัติการศึกษา
 - 2.3 ประวัติครอบครัว
 - 2.4 งานอดิเรก

2.5 ประวัติการฝึกอบรมและพัฒนา

2.6 ผลการทำงานที่ผ่านมา

2.7 จุดแข็งจุดอ่อนของครู

3. ขั้นตอนการทำความเข้าใจ ผู้เป็นที่เลี้ยงจะต้องทำความเข้าใจกับครู ก่อนถึงวัตถุประสงค์ของการเป็นที่เลี้ยง ระยะเวลาในการเป็นที่เลี้ยง เป้าหมายหรือผลที่คาดหวัง บทบาทหน้าที่ของพี่เลี้ยงและครู ช่วงระยะเวลาในการติดตามและให้ข้อมูลป้อนกลับระหว่างผู้เป็นที่เลี้ยงและครูในขั้นตอนนี้ผู้เป็นที่เลี้ยงจะต้องเปิดโอกาสให้ครูสอบถามข้อสงสัยเกี่ยวกับโปรแกรม พี่เลี้ยงทั้งนี้ผู้เป็นที่เลี้ยงจะต้องยินดีและรับฟังคำถามหรือประเด็นต่าง ๆ จากครูรวมถึงการชี้แจงเพื่อให้ครูเข้าใจถึงลักษณะของโปรแกรมการเป็นที่เลี้ยงที่ถูกต้อง

4. ขั้นตอนการปฏิบัติ เนื่องจากโปรแกรมพี่เลี้ยงเป็นรูปแบบใหม่ของการพัฒนาที่ทั้ง Mentor และ Mentee อาจจะไม่คุ้นเคยกับขั้นตอนหรือกระบวนการของการเป็นที่เลี้ยงเท่าไรนัก และเพื่อให้โปรแกรมห้ดำเนินไปได้อย่างดี เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เป็นที่เลี้ยงและครูในขั้นตอนนี้ผู้เป็นที่เลี้ยงจะต้องปฏิบัติตามหลักการ 3 ข้อ ที่จำเป็นในการผลักดันให้โปรแกรมห้ประสบความสำเร็จได้แก่

4.1 Partnership Building ผู้เป็นที่เลี้ยงจะต้องสร้างความรู้สึก ความผูกพันร่วมกันในเป้าหมายและความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการทำงาน

4.2 Time ผู้เป็นที่เลี้ยงจะต้องกำหนดระยะเวลาในการพูดคุยและตกลงร่วมกันถึงเป้าหมายที่ต้องการให้ประสบความสำเร็จเป็นระยะ

4.3 Respect ผู้เป็นที่เลี้ยงจะต้องเคารพและยอมรับความคิดเห็น และการแสดงออกของพนักงานด้วยความเต็มใจและจริงใจ

5. ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล โปรแกรมพี่เลี้ยงจะสิ้นสุดตาม กำหนดเวลาที่ตกลงกันไว้ระหว่างที่เลี้ยงกับครู ขั้นตอนนี้ผู้เป็นที่เลี้ยงจะต้องประเมินผลการ ทำงาน การเรียนรู้ และทัศนคติของครูว่าปรับเปลี่ยนไปและสามารถปรับตัวต่อการทำงานได้หรือไม่ รวมถึง การเปิดโอกาสให้ครูพูดคุยและสอบถามประเด็นที่สงสัย นอกจากนี้ผู้เป็นที่เลี้ยงจะต้องทำให้ครูเกิด ความมั่นใจว่าภายหลังจากการสิ้นสุดโปรแกรมนี้แล้ว ครูยังสามารถพูดคุยหรือขอคำปรึกษาได้จากพี่ เลี้ยงได้ เพื่อให้พนักงานเกิดความรู้สึกไม่โดดเดี่ยวหรือเกิดความวิตกกังวลใจในการทำงานหรือ การใช้ชีวิตอยู่ในองค์กร

สรุปได้ว่า การทำงาน mentoring จะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับ องค์การจะต้องมีระบบการคัดเลือก ทดสอบคุณสมบัติ ระบบการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่พี่เลี้ยง เพื่อค้นหาและพัฒนาพี่เลี้ยงให้เป็นบุคลากรที่มีความสามารถรวมถึงการจัดระบบการฝึกอบรมพัฒนา ความสามารถของการเป็นที่เลี้ยงที่ดี ทำให้พี่เลี้ยงรับบทบาทหน้าที่ รู้วิธีการขั้นตอนการเป็นที่เลี้ยง และมีประสิทธิภาพ

7. อบรมเพื่อเพิ่มความรู้

ปัญญา ชีระเวชรวุฒิ (2553) กล่าวถึงความสำคัญของการฝึกอบรม 2 ประการดังนี้

7.1 เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและความจำเป็นเพราะว่าเป็นส่วนที่ไม่หยุดนิ่ง และเป็นกระบวนการด้านการบริหารจัดการเป็นการพัฒนาพนักงานได้ดีเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลง

7.2 เป็นกิจกรรมที่น่าปรารถนาเป็นอย่างยิ่ง หลักเหตุผลที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังในการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้นทุกปีที่พนักงานภายในองค์กรนั้นต้องการหรือควรที่จะมีการพัฒนาขึ้นมาเพื่อให้ก้าวตามทันความเปลี่ยนแปลง ทำให้สามารถทำสิ่งใหม่ ๆ วิธีการใหม่ ๆ ซึ่งนำไปสู่การทำงานด้วยวิธีการรูปแบบใหม่ให้แปลกไปและยังมีความสำคัญต่อปัจจัยในด้านการจูงใจในการทำงานของพนักงาน

วิเชียร ชิวพิมาย (2551) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมสำคัญประการหนึ่งในกระบวนการบริหารงานบุคคลซึ่งจะช่วยองค์การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จในการบริหารเป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาขององค์การที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสำคัญของการฝึกอบรม

สมคิด บางโม (2551) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเฉพาะด้านของบุคคลโดยการมุ่งเพิ่มความรู้ทักษะและทัศนคติอันจะนำไปสู่การยกมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้นทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและองค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

เสนห์ จุ้ยโต (2551) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กล่าวคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีรูปแบบสำคัญ 4 ประการ คือ การศึกษาเล่าเรียน การฝึกอบรม การพัฒนา การพัฒนาสภาพแวดล้อม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่พึงประสงค์การกระทำได้ด้วยการฝึกอบรมโดยมีปัจจัยนำเข้า (Input) ที่สำคัญ 2 ประการ คือ ทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการอบรม ได้แก่ ผู้บริหารผู้บริหารการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม และบุคลากรอื่นที่สนับสนุนการฝึกอบรม ทรัพยากรที่มีใช้มนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม ได้แก่ เงินที่ใช้ในการอบรม วัสดุอุปกรณ์รวมทั้งเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ที่ใช้ในการฝึกอบรมไว้

สมคิด บางโม (2551)

1. เพื่อความอยู่รอดขององค์การ
2. เพื่อให้องค์การเจริญเติบโต
3. เมื่อรับพนักงานใหม่จำเป็นต้องให้เขารู้จักองค์การเป็นอย่างดีในทุก ๆ

ด้าน

4. ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วมากจึงจำเป็นต้องฝึกอบรมพนักงานให้มีความรู้ทันสมัยเสมอ

5. เมื่อพนักงานทำงานมาเป็นเวลานานจะทำให้เฉื่อยชาเบื่อหน่ายไม่กระตือรือร้นการฝึกอบรมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

6. เพื่อเตรียมพนักงานสำหรับตำแหน่งใหม่สูงขึ้นโยกย้ายงานแทนคนที่ลาออกไป

เสนห์ จุ้ยโต (2551) กล่าวถึงความสำคัญของการฝึกอบรม ดังนี้

1. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ช่วยป้องกันปัญหา

2. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ช่วยแก้ปัญหา
3. การฝึกอบรมเป็นการเสริมสร้างวิทยาการอันทันสมัยให้กับบุคลากร
4. ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้มาก
5. ช่วยให้บุคลากรมีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพตนเองและพัฒนาภาวะผู้นำ
6. ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างบุคคลที่ทำงานเดียวกัน
7. ช่วยให้บุคลากรมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม

1. โปรแกรม

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อของครู โดยบูรณาการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ผู้วิจัยได้ศึกษาดังนี้

2. ความหมายของโปรแกรม

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของโปรแกรม ดังนี้

ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2553) ได้ให้ความหมายของโปรแกรม คือ แผนหรือกิจกรรมอันเป็นมวลประสบการณ์ที่วางไว้อย่างเป็นระบบระเบียบมีขั้นตอนในการพัฒนาที่สร้างขึ้น โดยการประยุกต์จากองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันของหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาโปรแกรมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กร

หรรษา สุขกาล (2543) กล่าวถึงความหมายของโปรแกรมคือ แผนที่วางไว้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามเป้าหมาย ภายใต้บริบทของสถาบัน

อุ้นตา นพคุณ (2546) ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างโปรแกรมกับโครงการไว้ว่า โปรแกรม คือ งานประจำที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ส่วนโครงการจะมีลักษณะที่เป็นงานเฉพาะกิจตามความจำเป็นในสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่ถ้าหากโครงการมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่ยาวนานในกรณีเช่นนี้โครงการก็จะกลายเป็นโปรแกรม ดังนั้นระยะเวลาจึงจำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและมีการพัฒนา ประเมินผล เพื่อการคงอยู่ของกิจกรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญของโปรแกรมและได้ชี้แจงโดยอ้างความเห็นของ Boyle และ Boone ว่าในการให้ความหมายของโปรแกรมหรือการวางแผนโปรแกรมจะให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับครูในโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของการจัดการศึกษาในโรงเรียนเรื่อง การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) หรือการใช้ผู้เรียนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม(People's Participation) และสรุปว่าการที่โปรแกรมให้ความสำคัญกับเรื่องความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนหรือองค์การทางการศึกษาในโรงเรียนนี้ คือคุณลักษณะเด่นที่ทำให้ คำว่าโปรแกรมมีความหมายกว้างกว่าคำว่าหลักสูตร

สรุปได้ว่า โปรแกรมเป็นแบบแผนหรือแนวทางที่องค์การใดองค์การหนึ่งได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบสำหรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ให้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของแต่ละองค์การ

3. องค์ประกอบของโปรแกรม

อึ้ง บั้วศรี (2542) กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของโปรแกรม ออกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

3.1 เป้าหมายและนโยบายทางการศึกษา (Educational Goal and Policies)

3.2 จุดมุ่งหมายโปรแกรม (Program Aims)

3.3 รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures)

3.4 จุดประสงค์รายวิชา (Subject Objectives)

3.5 เนื้อหา (Content)

3.6 จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (Instructional Objectives)

3.7 กลยุทธ์การเรียนการสอน (Instructional Strategies)

3.8 การประเมินผล (Evaluation)

3.9 หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media)

หรรษา สุขกาล (2543) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปรแกรมพัฒนาไว้ 3 ส่วน ประกอบด้วย 1) บริบท (Context) 2) เป้าหมาย (Goal) 3) แผนหรือวิธีการปฏิบัติ (Plan or Method) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 จะต้องมีความพอเหมาะและมีความพอดีเพื่อให้สามารถเกิดความสำเร็จในการพัฒนาได้

สุมินตรา พงศธร (2550) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของโปรแกรม ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย (Aims) เป้าหมาย (Goals) วัตถุประสงค์ (Objectives) เนื้อหาวิชา (Content) และกิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activities) หัวใจของหลักสูตรอยู่ที่กิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นเรื่องของการหล่อหลอม กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้และการศึกษาของผู้เรียน

ไท คำล้าน (2551) ได้พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางสิ่งแวดล้อม ศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผลการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นผลเนื่องจากส่วนประกอบของโปรแกรม ได้แก่ จุดมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีการอบรม เนื้อหาสาระ รวมทั้งวิธีการประเมินผล ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดที่เกิดจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและปรับปรุงเนื้อหา และกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และนโยบายเร่งด่วนของหน่วยงานต้นสังกัดและสอดคล้องกับแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2553) ได้พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ

ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ โครงสร้าง การวัดและประเมินผลโปรแกรม

จากการศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมสรุปได้ว่า องค์ประกอบของโปรแกรมประกอบไปด้วย 1) หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล

4. การพัฒนาโปรแกรม

รีชนี กัลยาวิทย์ และอัจฉรา ธารอุไรกุล (2545) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาโปรแกรม คือ การตรวจดูเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้เขียนโปรแกรม (Reviewing) การออกแบบโปรแกรม (Designing) การเขียนรหัสโปรแกรม (Coding) การทดสอบโปรแกรม (testing) และการจัดทำเอกสาร (Documenting)

Barr และ Keating (1990) ได้เสนอรูปแบบของโปรแกรม 5 ขั้นตอน เพื่อการพัฒนาโปรแกรม (Five-step Model For Program Development) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การประเมิน (Assessment)

- 1.1 ประเมินความต้องการของนิสิตนักศึกษา
- 1.2 ประเมินสิ่งแวดล้อมสถาบัน
- 1.3 ประเมินทรัพยากร ได้แก่ บุคลากร เงิน และทรัพยากรทาง

กายภาพ

ขั้นที่ 2 การวางแผน (Planning)

- 2.1 การพัฒนาที่วางแผน
- 2.2 กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และการประเมินผล
- 2.3 เลือกวิธีปฏิบัติ
- 2.4 ฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กำหนดงบประมาณ
- 2.6 กำหนดเวลาสิ้นสุดโปรแกรม

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ (Implementation)

- 3.1 กำหนดความรับผิดชอบ เช่น ทักษะความสามารถและงานที่ต้องทำ
- 3.2 ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
- 3.3 ประเมินผลกระบวนการ (Process) และประเมินผลผลิต

(Product)

ขั้นที่ 4 ประเมินหลังจบโปรแกรม (Post-assessment) ใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินกระบวนการและผลผลิตเพื่อการตัดสินใจในอนาคตของโปรแกรม

ขั้นที่ 5 การตัดสินใจเชิงบริหาร (Administrative Decision) การตัดสินใจว่าจะดำเนินโปรแกรมต่อไป หรือยุติโปรแกรมหรือดัดแปลงปรับปรุง

Carolyn และคณะ, (2016) ได้เสนอขั้นตอนของการพัฒนาโปรแกรมไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมเมื่อมีการพัฒนาโปรแกรม การอบรมเพื่อพัฒนางาน ต้องคำนึงถึงอะไรคือความรู้ อะไรคือทักษะและทัศนคติของผู้ที่

รับการอบรมที่จะทำให้โปรแกรมการอบรมมีความสมบูรณ์และให้สามารถเชื่อมโยงช่องว่างระหว่างผู้เข้ารับการอบรมนอกจากนี้ยังต้องมีการพิจารณา ระยะเวลาโครงการฝึกอบรมพร้อมทั้งวิธีการ แนวโน้มที่ดีที่สุดที่ผู้เข้ารับการอบรมจะได้เรียนรู้และเครื่องมือหรือทรัพยากรที่มีให้คุณ

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบโปรแกรมการอบรมโดยจะต้องออกแบบให้อยู่บนพื้นฐานซึ่งเป็นผลจากขั้นตอนการวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ประกอบด้วยการระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ซึ่งอธิบายในลักษณะที่สามารถวัดผู้เข้าฝึกอบรมได้ตามวัตถุประสงค์เพื่อติดภารกิจการอบรมนอกจากนี้ยังต้องกำหนดวิธีการอบรมแสดงเป็นวิธีการฝึกอบรมให้ผู้เข้าอบรมได้เห็นชัดเจนอาจนำเสนอได้หลายวิธีเช่นโดยการสอนในห้องเรียนทางออนไลน์หรือวิธีการผสมผสานทั้ง 2 แบบก็ได้โดยการออกแบบในขั้นตอนนี้อาจสร้างเค้าร่างหรือเค้าโครงเนื้อเรื่องที่จะช่วยในการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมในขั้นตอนการพัฒนาเป็นการใช้วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายและวัสดุอื่น ๆ ที่สร้างขึ้นในระหว่างขั้นตอนการออกแบบเพื่อพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมวัสดุนี้อาจรวมถึงส่วนประกอบของการฝึกอบรมออนไลน์และวัสดุสำหรับการฝึกอบรมและผู้เข้ารับการอบรมในช่วงนี้ยังอาจจะพัฒนา วิธีการทดสอบ การเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับความรู้ทักษะหรือทัศนคติขึ้นอยู่กับวิธีการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 4 การใช้โปรแกรมฝึกอบรมขั้นตอนการนำโปรแกรมไปฉายในบางครั้งเรียกว่าขั้นตอนการจัดส่งหรือขั้นตอนการส่งมอบในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่จะต้องทำการฝึกอบรมให้กับผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งหรือการฝึกที่ใช้ทางออนไลน์ในห้องเรียนหรือผ่านวิธีอื่น ๆ ครั้งแรกของวิธีการฝึกอบรมหรือวิธีการสอนบางครั้งถูกเรียกว่า "การนำร่อง"

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลโปรแกรมการฝึกอบรมขั้นตอนการประเมินผลเป็นขั้นตอนที่สามารถตรวจสอบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ทักษะหรือทัศนคติตามที่ระบุเป้าหมายไว้ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมโดยใช้ข้อมูลที่ได้รับ ในระหว่างขั้นตอนการประเมินสามารถทำการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมในการออกแบบการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมในครั้งต่อไปที่นำเสนอให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

สรุปการพัฒนาโปรแกรม คือ เป็นการออกแบบเพื่อใช้ในการฝึกอบรมหรือพัฒนาบุคคลเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งแต่ละขั้นตอนประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เพื่อหาเป้าหมายความสำเร็จของโปรแกรม 2) การวางแผนในการจัดทำโปรแกรมโดยนำข้อมูลจากขั้นตอนการวิเคราะห์ มาวางแผนเพื่อสร้างโปรแกรม 3) การสร้างโปรแกรมเพื่อใช้ในการฝึกอบรม 4) การนำโปรแกรมไปทดลองใช้และ 5) การประเมินผลโปรแกรมเพื่อนำผลการประเมินที่ได้มาพัฒนาโปรแกรม

5. การประเมินโปรแกรม

ในการดำเนินการพัฒนาโปรแกรมเพื่อพัฒนาภาวະผู้นำนั้นสิ่งที่มีความจำเป็นและเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาโปรแกรมคือการประเมินผลโครงการพัฒนาโปรแกรมหลังการนำโปรแกรมไปใช้ ซึ่งมีวิธีการประเมินโปรแกรมดังนี้ ซึ่งมีวิธีการประเมินโปรแกรม ดังนี้

ไท คำถ่าน (2551) ได้พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโดยมีการนำประเด็นสำคัญในการอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม

2. การวัดและเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการอบรม
3. การวัดเจตคติต่อภาวะผู้นำ
4. การศึกษาและเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงาน
5. การวัดพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนา

ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2553) ได้วัดและประเมินผลโปรแกรมพัฒนาพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยดำเนินงานดังนี้

1. การวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาดำเนินการทั้งก่อนและหลังการใช้โปรแกรมโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นแบบปรนัย
2. การวัดเจตคติต่อการเป็นครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาดำเนินการทั้งก่อนและหลังการพัฒนาตามโปรแกรมโดยใช้แบบวัดเจตคติต่อการเป็นครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การวัดทักษะการเป็นครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาดำเนินการพัฒนาโปรแกรมระหว่างการพัฒนา ตามโปรแกรมและหลังการพัฒนาตามโปรแกรมโดยใช้แบบประเมินทักษะการเป็นครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานและแบบประเมินตนเองในการเป็นครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรวดี ทรงเที่ยง (2548) ได้แบ่งการประเมินทุกอย่างออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. การประเมินคุณค่าของโปรแกรมโดยทำการประเมิน 1) คุณภาพของโปรแกรม (Quality) ว่ามีคุณภาพหรือไม่เนื้อหาสาระกิจกรรมหรือการปฏิบัติงานของผู้สอนเป็นอย่างไรความรู้สึกรู้สึกหรือปฏิกิริยาของผู้เข้าร่วมโปรแกรมเป็นอย่างไร 2) การประเมินความเหมาะสม (Suitability) คือโปรแกรมสามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้าร่วมและขององค์กรหรือไม่และมีระดับความยากง่ายอย่างไร 3) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) คือ โปรแกรมประสบความสำเร็จในเรื่องอะไรและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างไร 4) ประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ ผลของโปรแกรมนั้นเหมาะสมกับทรัพยากรที่องค์กรและผู้เข้าร่วมโปรแกรมลงทุนให้หรือไม่ และ 5) ความสำคัญ (Importance) คือ โปรแกรมมีคุณค่าสำหรับผู้เข้าร่วมโปรแกรมและองค์กรหรือไม่

2. ประเมินผลการใช้โปรแกรมโดยที่จะคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของโปรแกรมเป็นเกณฑ์การพิจารณาว่าโปรแกรมนี้สามารถส่งเสริมแรงจูงใจภายในเพื่อสร้างสัมพันธภาพในการทำงานให้เพิ่มขึ้นหรือไม่โดยจะประเมินผลการเรียนรู้แต่ละกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนา

สรุปว่าการประเมินโปรแกรมแบ่งออกเป็น 2 ส่วน 1) การประเมินรูปแบบของโปรแกรมคือการประเมินคุณภาพของโปรแกรม เช่น เนื้อหา รูปแบบในการจัดกิจกรรม ความเหมาะสม ความพึงพอใจและเป้าหมาย 2) ประเมินผลการใช้โปรแกรมคือ การประเมินผลการพัฒนาหลังการใช้โปรแกรมโดยอาจใช้แบบวัดหรือแบบทดสอบหลังการพัฒนา เป็นต้น

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยได้ดำเนินการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการของสถานศึกษา และการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับการศึกษาทั้งในและนอกสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาช่วยในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนในสังกัด ซึ่ง ณ ปัจจุบัน โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนได้ผ่านการประเมินสถานศึกษาผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) รวมทั้งสิ้น 84 โรงเรียน และมีศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน ตามเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

จากการดำเนินงานดังกล่าว เพื่อรักษามาตรฐานและสร้างความยั่งยืนในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จึงดำเนินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ขึ้น “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยมาโดยตลอด นานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งยึดหลักในการปฏิบัติในการดำเนินชีวิตให้อยู่บนทางสายกลาง ซึ่งในตัวบุคคลต้องมีความรู้คู่คุณธรรมและอยู่บนพื้นฐานความพอประมาณ ความมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี นำไปสู่เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่สมดุล พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

โรงเรียนเป็นสถานที่ในการผลิตพลเมืองที่ดีมีคุณภาพของชาติ พร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน รวมถึงการปลูกฝังด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยเน้นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดอุปนิสัย “อยู่อย่างพอเพียง” จึงจัดให้มีโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาเพื่อความยั่งยืนขึ้น สนองจุดเน้น 6 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา จุดเน้นที่ 1 และสนอง 11 นโยบายสำคัญข้อที่ 9 ผลผลิตดี ออกสู่สังคม โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเป็นการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การศึกษาแห่งชาติที่ว่านักเรียนเป็นผู้ที่ดี เก่ง และมีสุข เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

กัทร ทาเวียง (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อทราบ 1) การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 2) แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมมีการขับเคลื่อนอยู่ในระดับมาก และแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 คือ (1) จัดให้มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น (2) สนับสนุนการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน (3) พัฒนาการจัดการและการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (4) พัฒนาการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เชษฐา คำคล่อง (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) เพื่อประเมินผลการนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 378 คน และนำโปรแกรมไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 1 จำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สัมประสิทธิ์ แอลฟาของคอนบราก สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI modified) และ Independent t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการ มี 4 ด้าน ได้แก่ การเห็นอกเห็นใจและใส่ใจผู้อื่น (Empathy) การมองการณ์ไกล (Foresight) การให้การดูแล (Stewardship) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ (Building Learning Community) 2) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ระดับภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และระดับความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การให้การดูแล การเห็นอกเห็นใจและใส่ใจผู้อื่น การสร้างชุมชนการเรียนรู้ และการมองการณ์ไกล 3) โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 โมดูล คือ 1) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 2) การมองการณ์ไกล 3) การให้การดูแล 4) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ ระยะเวลา 73 ชั่วโมง รูปแบบในการพัฒนาเน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกันโดยการทำกิจกรรมกลุ่ม และเน้นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง มีการประเมินก่อนการพัฒนา ระหว่างการพัฒนาและหลังการพัฒนา โดยผู้เข้ารับการพัฒนาประเมินตนเองและประเมินจากบุคคลอื่น โดยมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน 4) ผลการนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานไปใช้ ปรากฏดังนี้ 4.1) ผู้เข้ารับการพัฒนาประเมินตนเองและประเมินโดยบุคคลอื่น พบว่ามีภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการหลังการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 4.2) ผู้เข้ารับการพัฒนาประเมินตนเองและประเมินโดยบุคคลอื่น พบว่า ภาวะผู้นำ แบบมุ่งบริการหลังการพัฒนาสูงขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4.3) ผู้เข้ารับการพัฒนามีความพึงพอใจต่อโปรแกรมโดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก 4.4) ผู้เข้ารับการพัฒนามีผลการประเมินกิจกรรมระหว่างการพัฒนาโดยรวม อยู่ในระดับมาก

มณฑา ชุ่มสุคนธ์ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาของสาขาวิชาสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) พัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาของสาขาวิชาสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ศึกษาผลที่เกิดจากการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาของสาขาวิชาสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาของสาขาวิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการสอนแบบบูรณาการ 2 รายวิชา 2) หลักสูตรอบรมค่ายวิชาการเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน 3) แบบประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดำเนินกระบวนการวิจัยแบบ Deming Cycle (วงจร P-D-C -A) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidiscipline) และดำเนินกระบวนการวิจัยแบบ Deming Cycle มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) โดยผู้สอนใน 2 รายวิชา

ร่วมกันกำหนดหัวข้อ ความคิดรวบยอด เนื้อหา ปัญหา และเกณฑ์การตัดสิน จัดทำแผนการเรียน การสอนแบบบูรณาการ ชั้นที่ 2 การลงมือทำ (Do) โดยพัฒนาแผนและกิจกรรมการเรียน การสอนแบบบูรณาการ นำไปทดลองใช้จัดการเรียนการสอน ชั้นที่3 การตรวจสอบ (Check) ทำการ ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาชั้นที่ 4 การปฏิบัติ (Action) ผู้สอนร่วมกันพิจารณาข้อบกพร่องที่ได้จากการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขและวางแผนใน การดำเนินการในครั้งต่อไปผลที่เกิดจากการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาของสาขาวิชา สังคมศึกษาระดับปริญญาตรีที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่า นักศึกษามี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำโครงการอยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะกระบวนการในภาพรวมผล การประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด และเจตคติของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ สุดท้ายความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการใน รายวิชาของสาขาวิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ใน ภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่ส่งเสริมการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับมากที่สุด

วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์ (2559) ทำวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ สังเคราะห์อุปสรรคให้ตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสหศึกษาศึกษาแนวทางการพัฒนา สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างองค์ประกอบและตัวชี้วัดของ สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานีเขต 1 มีองค์ประกอบจำนวน 6 ด้านและตัวชี้วัดจำนวน 39 ตัวชี้วัดสภาพปัจจุบันของ สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาพบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รองลงมาคือด้านการ จัดการชั้นเรียนด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและด้านสื่อและนวัตกรรมเพื่อการ จัด การเรียนรู้ ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 พบว่าโดยรวมมีความสอดคล้อง เหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับสูงที่สุดมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความ สอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

ศักดิ์ดา คำโส (2557) ได้ศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้าง พลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ศึกษาผลการใช้ โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระเบียบวิธีวิจัยใช้การวิจัยและ พัฒนาดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้า กลุ่มสาระและครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 848 คน ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงาน

ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมิน จำนวน 9 คน ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครูโรงเรียนจักราชวิทยา อำเภोजักราชจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามแบบประเมิน แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัยสรุปดังนี้

1. ผลการศึกษา สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานของครูโดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
2. โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน พบว่ามีองค์ประกอบของโปรแกรม คือ 1) ที่มาและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการพัฒนา 4) โครงสร้าง 5) เนื้อหา ประกอบด้วย 3 Module คือ 1) การประชุมเพื่อสร้างความตระหนัก 2) การประชุมวินิจฉัยสภาพการณ์ 3) การประชุมเพื่อสร้างทีมแก้ไขปัญหา ระยะเวลา 63 ชั่วโมง วิธีการพัฒนา ได้แก่ 1) การศึกษาด้วยตนเอง 2) การประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความตระหนัก 3) การอบรม 4) การปฏิบัติจริง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา 4 ขั้น คือ 1) การประเมินก่อนการพัฒนา 2) การพัฒนา 3) การบูรณาการ และ 4) การประเมินหลังการพัฒนา และคู่มือประกอบการใช้โปรแกรม ผลการประเมินโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าโปรแกรมมีเนื้อหาครบถ้วน มีความเป็นไปได้มีความเหมาะสม มีความถูกต้องและมีความเป็นประโยชน์โดยมีความสอดคล้อง 0.78- 1.00 และผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้โปรแกรม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
3. ผลการศึกษานำโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างพบว่า 3.1) ทีมงานมีพฤติกรรมในการทำงานเป็นทีมในการพัฒนาโรงเรียน 6 ด้าน มากขึ้นกว่าก่อนการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.2) ครูความพึงพอใจต่อโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3.3) ทีมงานครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระมีพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมความมุ่งมั่นตั้งใจ และมีการรายงานผลต่อที่ประชุม มีการรายงานความก้าวหน้าของการแก้ปัญหาตามที่ตั้งเป้าหมาย วิธีดำเนินการ และภาพแห่งความสำเร็จ และส่งผลต่อผู้เรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นทุกกลุ่มสาระ จำนวนนักเรียนที่มีผลการเรียน ไม่ผ่านลดลง และมีการแก้ไขให้เสร็จสิ้นก่อนปิดภาคเรียน ครูมีความพยายามที่จะส่งผู้เรียนเข้าร่วมการแข่งขันด้านวิชาการในทุกระดับการศึกษา ที่สำคัญความขัดแย้งน้อยลง มีความสามัคคีกลมเกลียวกันในกลุ่มสาระเป็นอย่างดี

เพ็ญญา อีรทองดี (2552) เรื่องการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก การนำหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาโดยการจัดสนทนากลุ่ม พบว่าในการบริหารงานทั่วไปยังขาดแคลนงบประมาณและขาดวิธีในการประเมินโครงการ ด้านวิชาการพบปัญหาในการบูรณาการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล ส่วนด้านบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินการด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

กานต์สุตา ประภาศวุฒิสาร (2551) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลวุฒิสารศึกษา จังหวัดเพชรบุรี พบว่าเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาการ เรื่องแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้นในด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม นอกจากนี้ผู้เรียนยังเกิดพัฒนาการครอบคลุมวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านสติปัญญา ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะ ซึ่งครูผู้สอนควรที่จะนำแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงนี้ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบทุกชั้น

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Kelly (1991) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสอนแบบบูรณาการ การเสริมทักษะกับนักศึกษาที่เรียนวิชาบัญชี 1 เพื่อฝึกการอ่าน การเขียน การพูด และการฟังเพื่อใช้สำหรับการสมัครงาน พบว่า การสอนลักษณะนี้ได้บูรณาการ การพัฒนาทักษะเพื่อการสื่อสารเข้ากับหลักสูตรบัญชีโดยนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีการเรียนแบบร่วมมือทำให้การผสมผสานระหว่างการสอนและการสื่อสารประสบความสำเร็จและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษาที่ผ่านมา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยนี้สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการบูรณาการช่วยส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ในลักษณะองค์รวมส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง รวมทั้งให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดและทักษะในการแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

Morgan และคณะ (2006) ได้ศึกษาเกี่ยวกับข้อสงสัยในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ความต้องการสูงสุดในองค์การคืออะไรในประเด็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในองค์การเป็นข้อถกเถียงอภิปรายกันอย่างมาก Peter Morgan นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แห่งเมืองเซนต์จอนห์นกล่าวว่า การท้าทายที่ยิ่งใหญ่คือการเผชิญหน้ากับการฝึกอบรมนวัตกรรมใหม่ ๆ สำหรับผู้อำนวยการ, Cheryl Stafford, ทรัพยากรบุคคลที่มูลนิธิโรงพยาบาลเด็ก B.C. สิ่งที่เขาพบคือหลักสูตรระดมทุนใหม่ที่มีคุณภาพสูง คือ สิ่งที่ต้องการต้องการ

Calkins (2009) ได้ศึกษารูปแบบเศรษฐกิจพอเพียง : ช่วงระยะเวลาที่หลากหลายและดีที่สุดเพื่อนักวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันการควบคุมทรัพยากรที่มีอยู่ เศรษฐกิจและสังคมเป็นความต้องการของเหล่านักวางแผนทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยกำหนดเป็นแผน 5 ปี เพื่อการควบคุมปัญหาให้ดีที่สุด การวิเคราะห์รูปแบบความรับผิดชอบทางสังคมมีรูปแบบที่ถูกจำกัดที่จะวิเคราะห์ให้ได้หลากหลายด้วยวิธีการลองผิดลองถูก และสังคมได้ถูกละเลยจากการควบคุม นำไปสู่ความล้มเหลวในทางปฏิบัติมีความกดดันไปสู่ความเสี่ยงในกิจกรรมที่หลากหลายทางการค้า การปกครอง การลงทุน การบริโภค การขายและการผลิต รูปแบบ

โปรแกรม Motad เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพเพื่อการวิเคราะห์และตัดสินใจที่ซับซ้อน แต่โปรแกรมเหล่านี้ไม่ได้นำไปปรับใช้กับรูปแบบความรับผิดชอบในอดีตที่ผ่านมา รวมทั้งหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมเหมือนเช่นที่มีอยู่ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศไทย การวิจัยนี้เป็นการศึกษาหาสิ่งที่ดีที่สุด โปรแกรมป้องกันและควบคุมความเสี่ยงและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้เป็นกรณีศึกษาของตำบลในภาคเหนือของประเทศไทย โดยมีกระบวนการ 7 ขั้นตอน ที่นำไปสู่การตัดสินใจในระดับท้องถิ่น และเหล่านักวางแผนจากผู้ที่มีมุมมองในด้านที่ดีโดยการสร้างแผนระยะ 5 ปี เพื่อการป้องกันสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นการวิเคราะห์ราคาข้าวแผนงานการวัดและตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการบูรณาการไปสู่กระบวนการ 7 ขั้นตอนนำไปสู่การตัดสินใจในระดับท้องถิ่นและนักเหล่านักวางแผนจากผู้ที่มีมุมมองในด้านที่ดี โดยการสร้างแผนระยะเวลา 5 ปี เพื่อการป้องกันสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้

เศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 333 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการทดสอบค่า t และผลการทดสอบค่า F วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จของสถานศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่จำแนกตามขนาดโรงเรียนปรากฏว่าความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

Hong Sheriff และ Naeger (2009) ได้ศึกษาประโยชน์ของเศรษฐกิจพอเพียงปรัชญาไทยในมุมมองที่กว้างขึ้น พบว่า ความพอเพียงในตนเองเป็นข้อสรุปของความไม่แน่ใจ เป็นความสงสัยลังเลของรัฐสวัสดิการอย่างอเมริกา ความพอเพียงในตนเองได้รับการยอมรับทั่วไปในวงจรรยาบรรณวิชาชีพซึ่งเป็นแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นอิสระและเสถียรภาพทางการเงิน แต่อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เป็นความหมายที่ตกลงกันในทางปฏิบัติโดยผู้จัดทำนโยบาย นักวิจัย หรือผู้ให้บริการ และความหมายที่ใช้บ่อยโดยไม่มีกำหนดความหมายหรือข้อนิยามร่วมกัน ในความเห็นนี้วัตถุประสงค์ของการศึกษา ครั้งนี้เป็นถึงเนื้อหาที่มีการกำหนดจากบนลงล่างของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นเป้าหมายนโยบายของสังคมที่ตรงกับแผนฝึกอบรมอาชีพที่ตรงกับแนวทางของแผนงานฝึกอาชีพให้กับผู้รับบริการที่เข้าใจความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง การใช้ทฤษฎีแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาการกำหนดนิยาม ความหมายของความพอเพียงของตนเองจาก

ล่างลงไปสู่คนที่ได้รับการประชุมกลุ่มของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย การประชุมกลุ่มได้รับการถ่ายทอดเพื่อวิเคราะห์จากเนื้อหาจากการนิยามความหมายของความพอเพียงในตนเองที่กำหนดจากกลุ่มผู้รับบริการ ข้อค้นพบจากการศึกษาได้เสนอแนะว่าความพอเพียงในตนเองเป็นกระบวนการของการพัฒนาทางจิตใจให้เกิดความเข้มแข็งและเรียนรู้เป้าหมายเป็นการสร้างความก้าวหน้าไปสู่ความจริงของผลลัพธ์ทางการเงินซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แทรกเข้ามาเพื่อใช้เป็นฐานในการมอบอำนาจให้กับผู้รับบริการและการพัฒนากำลังแรงงานของชุมชน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การพัฒนาครูเป็นการกระตุ้นให้ครูเกิดการเรียนรู้ มีระบบและโปรแกรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการพัฒนาครูอย่างหลากหลายบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพครู ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษานอกสถานที่ การฝึกปฏิบัติในงาน การสอนแผนงาน การใช้ระบบพี่เลี้ยง การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ เป็นต้น การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูอย่างมีประสิทธิภาพนั้นควรอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาการเรียนรู้ของครูที่ต้องเน้นวิธีการเรียนรู้ ก่อนที่จะสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ของเด็ก จึงจำเป็นต้องสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ของครูเสียก่อน ผลของการพัฒนาครูด้วยวิธีการต่าง ๆ บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมนั้น ครูจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน เกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

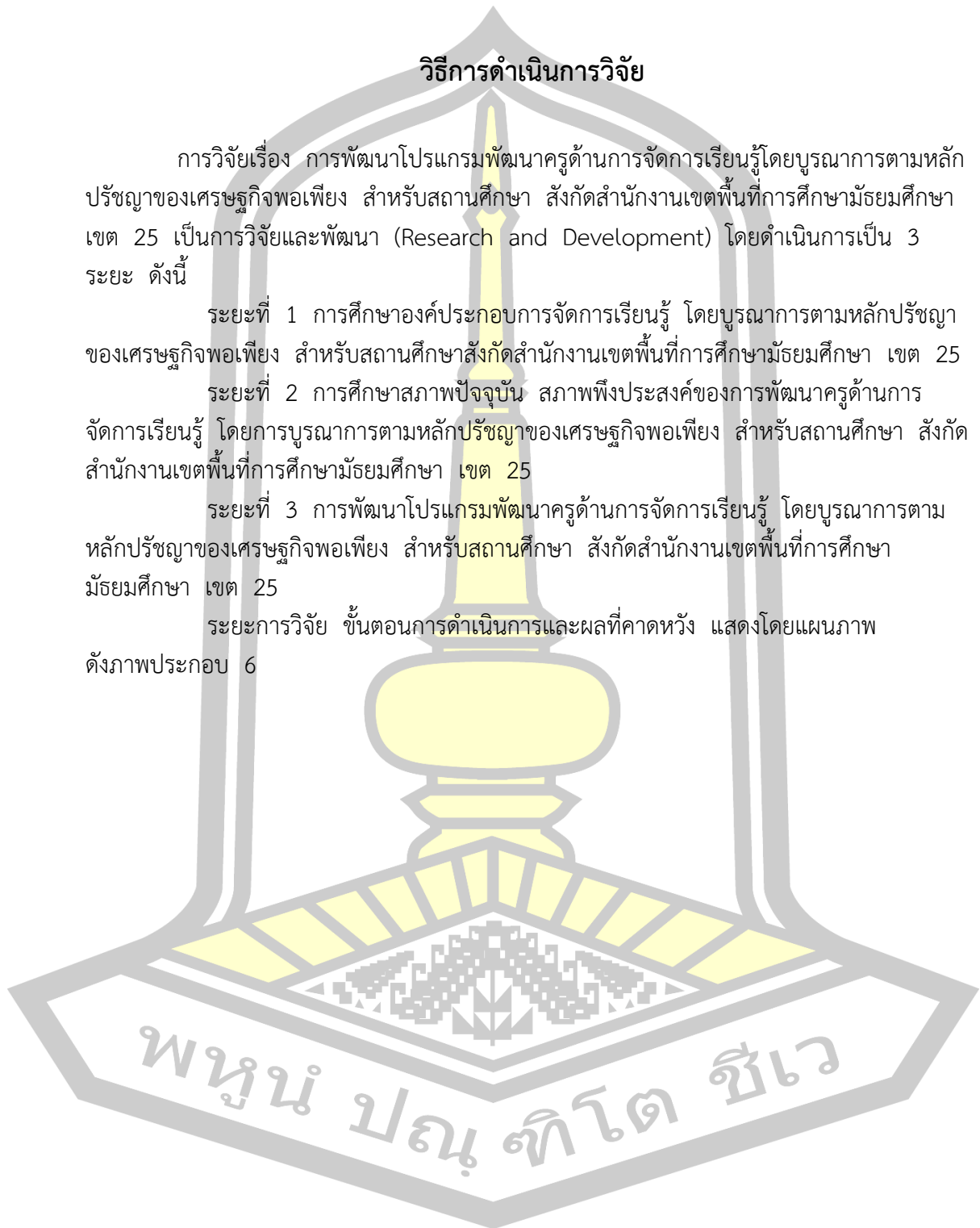
การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

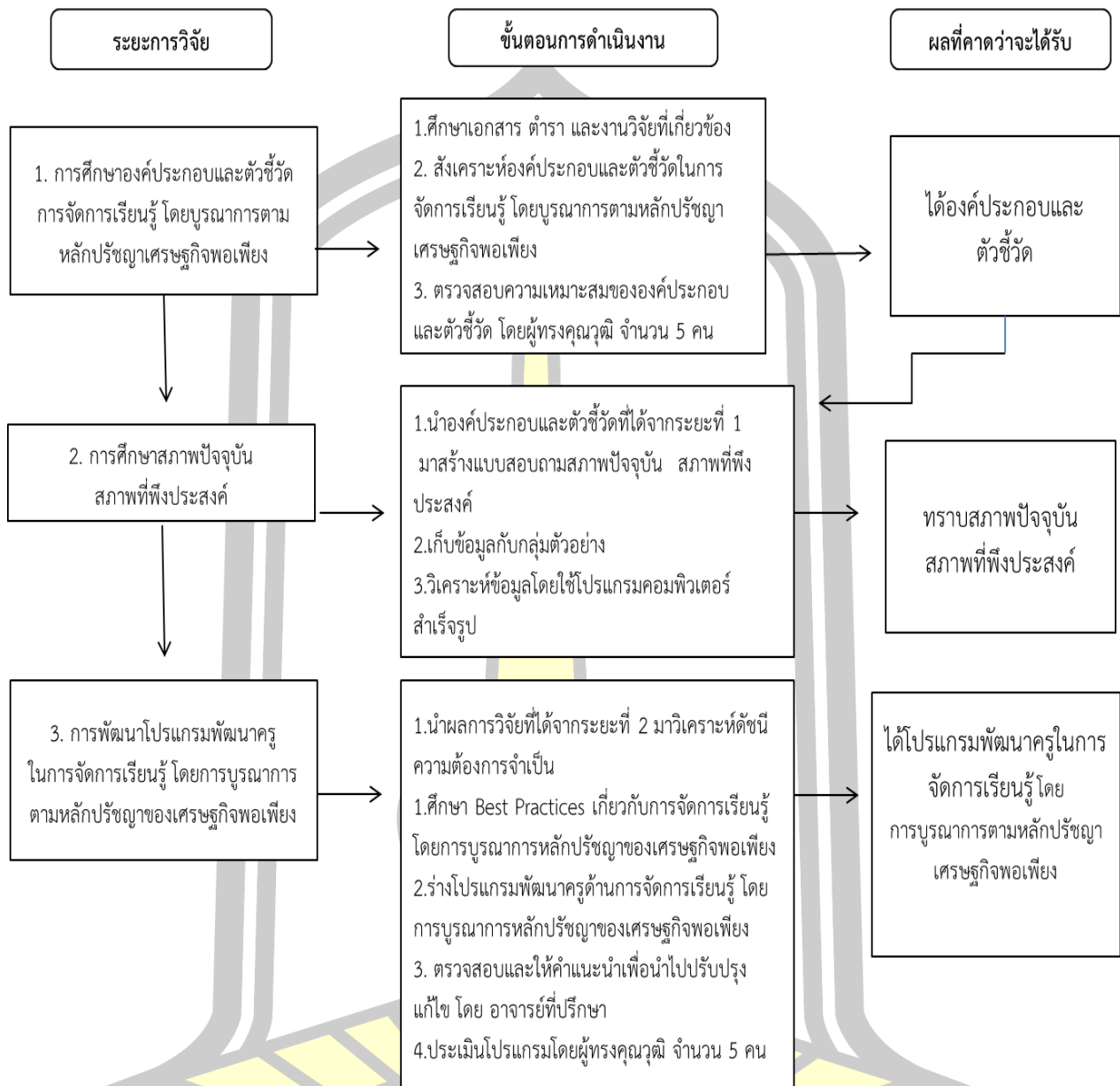
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยการบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

ระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการและผลที่คาดหวัง แสดงโดยแผนภาพ ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินงาน และผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เขต 25

1. ขั้นตอนการดำเนินงาน
 - 1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการ

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการสรุปความรู้ จัดลำดับความสำคัญ

1.2 สังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา ต้องค้องค์ประกอบจำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การวางแผนการสอน 3) การกำหนดเนื้อหา 4) การดำเนินการสอน 5) การประเมินผลการเรียนรู้

1.3 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีบทบาทในการให้ข้อชี้แนะ คำแนะนำ และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ต่อไปนี้

2.1 ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แก่ครู มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป

2.2 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถและด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิมีทั้งหมด 5 คน ประกอบด้วย

2.3.1 นายคมศร บุญเรือง ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ชำนาญการ

2.3.2 นางสาวเสาวลักษณ์ นามจันดี ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

2.3.3 นางจตุพร วงศ์โพธิสาร ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

2.3.4 นายธำรง ชื่นนิรันดร์ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนชุมแพศึกษา

วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

2.3.5 นายณัฐวุฒิ ศักดิ์คำดวง ตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนชุมแพศึกษา

วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เป็นแบบประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา ความสำคัญและระดับความจำเป็นในแต่ละองค์ประกอบ ความสอดคล้องขององค์ประกอบย่อยแต่ละองค์ประกอบ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมมีค่าระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมมีค่าระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมมีค่าระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสมมีค่าระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมมีค่าระดับน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3.2.2 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสาร วารสาร บทความ กำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล

3.2.3 ร่างแบบประเมินให้ครอบคลุมเนื้อหา

3.2.4 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง สำนวนภาษาและปรับปรุงตามคำแนะนำ

3.2.5 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และนำไปปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามและจัดส่งหนังสือขอความร่วมมือ คำโครงการวิทยานิพนธ์ถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมินองค์ประกอบ

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการจัดส่งแบบประเมินไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ โดยกำหนดเวลา 1 สัปดาห์

4.3 เมื่อได้แบบประเมินคืน ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของการตอบแบบประเมินเพื่อนำผลการตอบไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินตอนที่ 1 และตอนที่ 2 เกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา ความสำคัญและระดับความจำเป็นในแต่ละองค์ประกอบ ความสอดคล้องขององค์ประกอบย่อยแต่ละองค์ประกอบของผู้ตอบแบบประเมินและภาพรวม เพื่อแปลความหมายค่าเฉลี่ย ใช้หลักเกณฑ์ของช่วงคะแนน 5 ระดับ ใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้อง/มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/มีความเหมาะสมระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/มีความเหมาะสมระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/มีความเหมาะสมระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/มีความเหมาะสมระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 นำองค์ประกอบของการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดย

บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ที่ได้จากการสังเคราะห์และยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิในระยะที่ 1 ได้องค์ประกอบ จำนวน 5 องค์ประกอบ มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

1.2 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

1.3 นำแบบสอบถามที่ได้ รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1.4 นำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์หาค่าดัชนีความต้องการ จำเป็น (Priority Need Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยการคำนวณ $PNI_{modified}$

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 163 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 303 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้นจำนวน 466 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 139 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จำนวน 224 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 363 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับ ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgen) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) และใช้เทคนิควิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการ จับสลากเป็นโรงเรียนจำแนกตามขนาด ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 4 ต่อไปนี้

ตาราง 4 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมฯ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมฯ
ขนาดเล็ก	65	78	56	63
ขนาดกลาง	28	56	24	48
ขนาดใหญ่	70	169	59	113
รวม	163	303	139	224
	466		363	

ที่มา: ข้อมูลสาระสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 นี้เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด/มีความพึงประสงค์มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับมาก/มีความพึงประสงค์มาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง/มีความพึงประสงค์ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับน้อย/มีความพึงประสงค์น้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับน้อยที่สุด/มีความพึงประสงค์น้อยที่สุดหรือไม่พึงประสงค์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

3.2 การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถาม

3.2.1 ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3.2.2 ร่างแบบสอบถามโดยใช้ประเด็นขององค์ประกอบที่ได้จากผลการศึกษาในระยะที่ 1 มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

3.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

3.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไขโดยมีเกณฑ์คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

3.2.4.1 ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารและมีความรู้ทางการวิจัย

3.2.4.2 ศักยภาพที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แก่ครู
มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป

3.2.4.3 ครูที่มีความรู้ด้านการวิจัย
ผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือ 5 คน ดังนี้

1. ดร.สายสมร ศักดิ์คำดวง ผู้อำนวยการโรงเรียนกุดขอนแก่น วุฒิการศึกษา (ปร.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. นายทวีศักดิ์ สมนอก ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมแพพิทยาคม วุฒิการศึกษา กำลังศึกษา (ปร.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. ดร.ณัฐพงศ์ ไสสองชั้น รองผู้อำนวยการโรงเรียนชุมแพศึกษา วุฒิการศึกษา (ปร.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
4. ดร.จิรัฐติกุล ดอนวิจารย์ขจร ศักยภาพชำนาญการพิเศษ วุฒิ การศึกษา (ปร.ด.) สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
5. ดร.พายุพงศ์ พายุหะ ครูโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย วุฒิการศึกษา (กศ.ด.) สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากโรงเรียนต้นสังกัด โรงเรียนชุมแพศึกษาถึงผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอ ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการจัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง ด้วยตนเองและผู้ช่วยเหลือโดยกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองและผู้ช่วยเหลือ

5. การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดการข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับมาตรวจให้ ค่ะแนตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

5.2.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการดำเนินการวิเคราะห์หาความถี่ และร้อยละ

5.2.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะข้อมูล ประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการดำเนินการหา ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยกำหนดกฎเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ค่าเฉลี่ยเกณฑ์ให้คะแนนสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 25 ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีความพึงประสงค์ระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติ/ มีความพึงประสงค์ระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติ/ มีความพึงประสงค์ระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติ/ มีความพึงประสงค์ระดับ น้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติ/ มีความพึงประสงค์ระดับน้อยที่สุด

5.2.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะข้อมูลที่เป็นแบบ สอบถามปลายเปิด (Open Ended Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม มาวิเคราะห์หาดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อหาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ที่มีลำดับความสำคัญสำหรับนำไปออกแบบสัมมนาและใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเพื่อแปลความหมายสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษากรณีเครื่องมือประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีความพึงประสงค์ระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีความพึงประสงค์ระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีความพึงประสงค์ระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีความพึงประสงค์ระดับ น้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีความพึงประสงค์ระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือได้แก่ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

6.2 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ได้แก่ ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการ

ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 25

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 นำผลการวิจัยที่ได้ที่ได้จากระยะที่ 2 มาวิเคราะห์หาดัชนีความต้องการจำเป็น
และจัดลำดับความต้องการโดยใช้สูตร PNI_{modified} ของ นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช
(สุวิมล ว่องวานิช, 2550) ดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$$

I (Important) หมายถึง สภาพที่ควรจะเป็น

D (Degree of success) หมายถึง สภาพที่เป็นจริง

1.2 ศึกษา Best Practices สถานศึกษาที่ได้รับคัดเลือกเป็นสถานศึกษาแบบอย่าง
ในการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือสถานศึกษาพอเพียง
หรือเป็นโรงเรียนที่มีผลงานดีเยี่ยมด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนกัลยาณวัตร และโรงเรียนจตุรมิตร
วิทยาการ

1.2.1 วิธีการในการศึกษา Best Practices

1.2.1.1 ผู้วิจัยเลือกสถานศึกษาที่ได้รับคัดเลือกเป็นสถานศึกษาแบบอย่างในการ
จัดการเรียนรู้และบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือสถานศึกษาพอเพียง ที่
มีการศึกษาปฏิบัติจริงในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

1.2.1.2 ผู้วิจัยนำหนังสือจากโรงเรียนต้นสังกัดโรงเรียนชุมชนแพศึกษาและจัดส่ง
หนังสือขอความร่วมมือในการศึกษา ในโรงเรียนที่เป็น Best Practices ด้านการจัดการเรียนรู้โดย
บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 25 เพื่อ
ขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเข้าสังเกตการณ์ การจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

1.2.1.3 ศึกษาเอกสาร วิธีปฏิบัติดำเนินการซึ่งนำไปสู่การบรรลุผลตอบสนอง
ความคาดหวังของชุมชน ผู้ปกครอง และเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ก้าวสู่ความเป็นเลิศ

1.2.1.4 สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในการศึกษา Best Practices ในการ
จัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา เขต 25 ซึ่งสามารถบอกเล่าถึงวิธีปฏิบัติได้ว่า ทำอะไร(What) ทำอย่างไร (How)

และ ทำไมจึงทำหรือทำไมจึงไม่ทำ (Why) รวมถึงกระบวนการจัดการความรู้สู่วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

1.2.1.5 สรุปผลจากการศึกษา และวิเคราะห์

1.3 จัดทำโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยนำผลการศึกษาในระยะเวลาที่ 1 และระยะที่ 2 ผสมกับผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญนำมาวิเคราะห์แล้วจัดทำร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

1.4 ร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 เสนอต่ออาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.5 นำโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อ ประเมิน ตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมหรือครูผู้รับผิดชอบในเรื่องการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

2.1.1 นายนิพล นีราศสูงเนิน ผู้อำนวยการโรงเรียนจตุรมิตรวิทยาการ

2.1.2 นางปิยะฉัตร บุญยอด ครู ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนจตุรมิตรวิทยาการ

2.1.3 นางยุพิน ศรีมันตะ ครู ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกัลยาณวัตร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะเครื่องมือ

3.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จากผู้ทรงคุณวุฒิที่ 1) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารและมีความรู้ทางด้านการวิจัย 2) ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แก่ครู มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป 3) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถและด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง/ครูที่มีความรู้ทางด้านการวิจัย ทั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 เป็นแบบประเมินความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 แบบสัมภาษณ์

3.2.1.1 นำผลการศึกษาระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3.2.1.2 กำหนดประเด็นคำถามที่มุ่งศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยสัมภาษณ์ถึงวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามองค์ประกอบของครูด้านการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านประกอบไปด้วย 1). การกำหนดวัตถุประสงค์ 2). การวางแผนการสอน 3). การกำหนดเนื้อหา 4) การดำเนินการสอน 5). การประเมินผลการเรียนรู้ และองค์ประกอบของโปรแกรม คือ หลักการและความสำคัญ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา การประเมินผล

3.2.1.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือจำนวน 5 คน (ชุดเดิม) ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

3.2.1.4 นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การสัมภาษณ์ ดำเนินการดังนี้

4.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนชุมชนแพศึกษาโรงเรียนต้นสังกัดถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.1.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อกำหนดวันเวลาในการเข้าสัมภาษณ์โดยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสัมภาษณ์ไปมอบให้กับผู้ให้ข้อมูลเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจในจุดประสงค์ของการวิจัยล่วงหน้าเป็นเวลา 3 วัน

4.1.3 ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองโดยใช้แบบสัมภาษณ์ฉบับเดียวกัน

4.1.4 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการจดบันทึกและกล้องถ่ายภาพแล้วนำข้อมูลที่ได้ออกมาวิเคราะห์เพื่อหาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ที่เหมาะสมเพื่อใช้ประกอบเนื้อหาและเป็นข้อเสนอแนะ

5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 คน มาดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปใจความสำคัญและนำเสนอเป็นความเรียงเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการร่างการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

5.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหาระดับคะแนนความสอดคล้องหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อยที่สุด

และใช้เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลจากการประเมิน เป็นเครื่องมือประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อีกมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อีกปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อีกน้อย

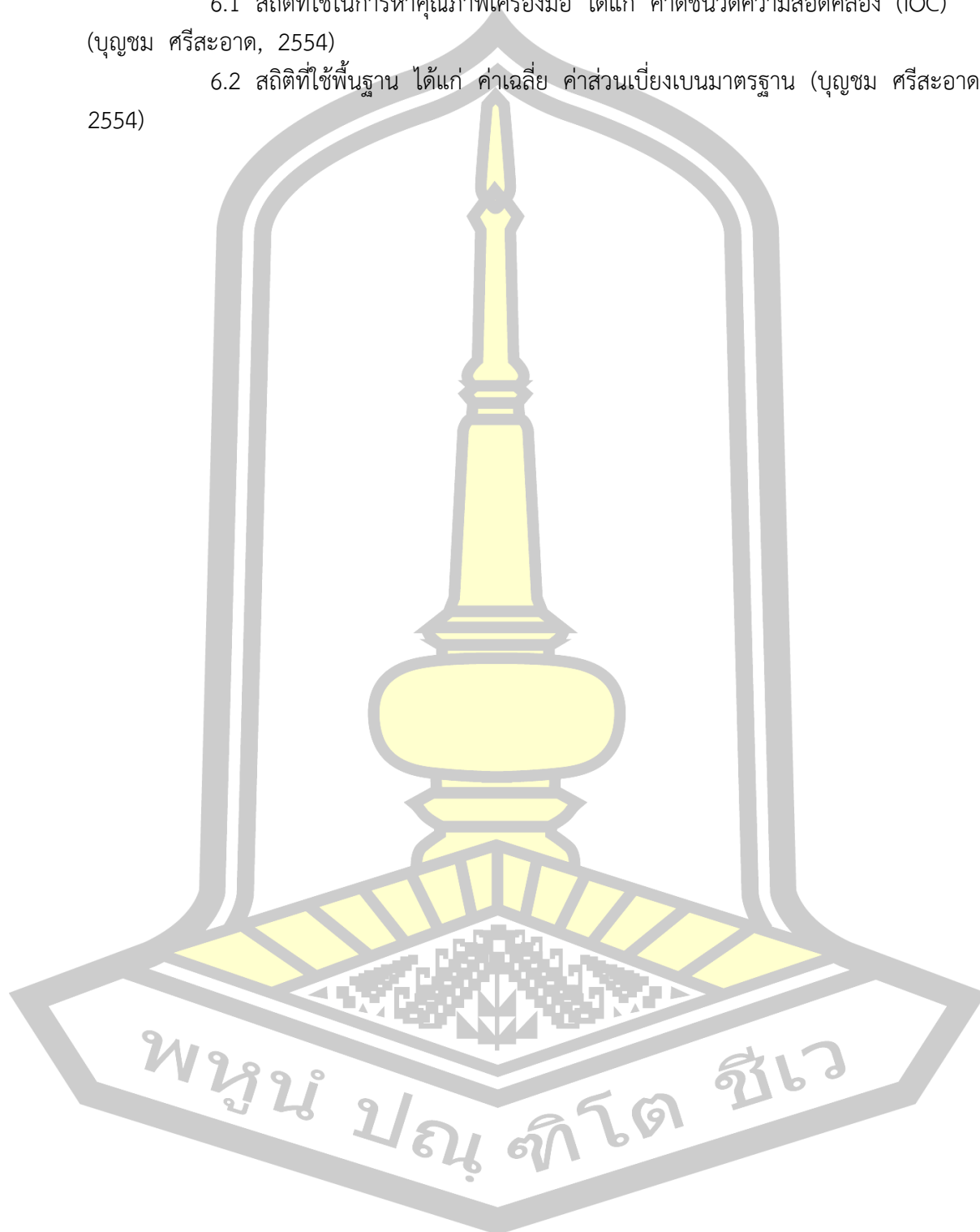
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อีกน้อยที่สุด

5.3 ข้อมูลแบบสอบถามแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีวัดความสอดคล้อง (IOC)
(บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

6.2 สถิติที่ใช้พื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด,
2554)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ลำดับการนำเสนอ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่าง ๆ ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
D (Degree of Success)	แทน	สภาพปัจจุบัน
I (Important)	แทน	สภาพที่พึงประสงค์
PNI Modified	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

ระยะที่ 3 เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

ขั้นที่ 1 ศึกษาจากเอกสาร ตำรา นวัตกรรม และทฤษฎี

ขั้นที่ 2 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัด

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ทำการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด

1.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้

1.1.1 การกำหนดวัตถุประสงค์

1.1.2 การวางแผนการสอน

1.1.3 การกำหนดเนื้อหา

1.1.4 การดำเนินการสอน

1.1.5 การประเมินผลการเรียนรู้

1.2 ผลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยรวม

องค์ประกอบ	ความเหมาะสม		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
การกำหนดวัตถุประสงค์	4.80	0.45	มากที่สุด
การวางแผนการสอน	4.60	0.55	มากที่สุด
การกำหนดเนื้อหา	4.60	0.55	มากที่สุด
การดำเนินการสอน	4.87	0.18	มากที่สุด
การประเมินผลการเรียนรู้	4.60	0.22	มากที่สุด
โดยรวม	4.71	0.26	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่า ผลการยืนยันองค์ประกอบและระดับความเหมาะสมของ องค์ประกอบ การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยรวม พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณา การตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา โดยครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 แสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ขนาดโรงเรียน	ผู้บริหาร		ครูกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมฯ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดเล็ก	56	15.43	63	17.36	119	32.79
ขนาดกลาง	24	6.61	48	13.22	72	19.83
ขนาดใหญ่	59	16.25	113	31.13	172	47.38
โดยรวม	139	38.29	224	61.71	363	100.00

จากตาราง 6 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ตัวอย่างผู้บริหาร สถานศึกษา และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เขต 1 จำนวน 363 คน แยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 139 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 224 คน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่สังกัด พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสังกัดสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 47.38 สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 32.79 สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 19.83 ตามลำดับ

2.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ โดย บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 แสดงใน ตาราง 7 ถึงตาราง 12

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยรวม

องค์ประกอบการจัด การเรียนรู้ แบบบูรณาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การกำหนดวัตถุประสงค์	3.77	0.29	มาก	4.60	0.57	มากที่สุด
การวางแผนการสอน	3.61	0.52	มาก	4.54	0.52	มากที่สุด
การกำหนดเนื้อหา	3.61	0.48	มาก	4.40	0.56	มาก
การดำเนินการสอน	3.64	0.52	มาก	4.54	0.52	มากที่สุด
การประเมินผลการเรียนรู้	3.64	0.56	มาก	4.70	0.49	มากที่สุด
รวม	3.65	0.44	มาก	4.57	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัจจุบันของ การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย สอนเปรียบเทียบมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายข้อ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

การกำหนดวัตถุประสงค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้สอนสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เรียนบรรลุผลตามที่ตั้งไว้	3.92	0.45	มาก	4.63	0.59	มากที่สุด
2. ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา สาระ และความคิดรวบยอด พิจารณาถึงประโยชน์ต่อผู้เรียน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดยเชื่อมโยงหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ควบคู่หลักความรู้และคุณธรรม	3.92	0.49	มาก	4.63	0.58	มากที่สุด
3. ผู้สอนต้องกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจนว่าเมื่อเรียนรู้เรื่องนี้จบแล้ว ผู้เรียนควรจะได้รับประโยชน์อะไรบ้างและต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตามช่วงชั้น	3.83	0.50	มาก	4.60	0.63	มากที่สุด
4. ผู้สอนกำหนดถึงเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้รับความรู้ที่หลากหลาย เกิดการนำมาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน	3.59	0.50	มาก	4.59	0.60	มากที่สุด
5. ผู้สอนกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย โดยเชื่อมโยงแต่ละรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.68	0.61	มาก	4.59	0.63	มากที่สุด
6. ผู้สอนได้บูรณาการนำความรู้ไปผสมผสานกันเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผลและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน	3.73	0.62	มาก	4.57	0.71	มากที่สุด
รวม	3.77	0.29	มาก	4.60	0.57	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 พบว่ามีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ สอนสภาพที่พึง

ประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย สวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายข้อ ด้านการวางแผนการสอน

การวางแผนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับเนื้อหาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.91	0.78	มาก	4.62	0.56	มากที่สุด
2. ผู้สอนสามารถผสมผสานหลักสูตรความรู้ในสาขาวิชาเดียวกันเข้าด้วยกัน	3.71	0.66	มาก	4.64	0.54	มากที่สุด
3. ผู้สอนสามารถผสมผสานกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมอันดีงามโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.67	0.65	มาก	4.61	0.60	มากที่สุด
4. ผู้สอนกำหนดการจัดการเรียนรู้ โดยนำรายละเอียดที่ได้จากการวิเคราะห์คำอธิบายในหลักสูตรมาแยกย่อยเนื้อหาจุดประสงค์ กิจกรรม รวมทั้งกำหนดคาบในการสอน	3.64	0.65	มาก	4.61	0.60	มากที่สุด
5. ผู้สอนกำหนดการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยเพิ่มช่องบูรณาการแบบภายในรายวิชาเข้าด้วย	3.39	0.66	มาก	4.54	0.69	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

การวางแผนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6. ผู้สอนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นการกำหนดรายละเอียดของการสอน ตั้งแต่ต้นจนจบ ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยยึดหลัก ความสอดคล้องของแต่ละรายวิชา	3.48	0.71	มาก	4.56	0.71	มากที่สุด
7. ผู้สอนควรระบุวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย โดยเน้นให้สอดคล้องกับการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.54	0.67	มาก	4.54	0.52	มากที่สุด
8. ครูผู้สอนมีวิธีการสอนที่แปลกใหม่และ บูรณาการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ในทุก กิจกรรมการเรียนรู้	3.52	0.71	มาก	4.48	0.56	มาก
9. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการเชิญผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน หรือวิทยากรจาก ภายนอกมาร่วมดำเนินการสร้าง ประสบการณ์ให้เกิดแก่ผู้เรียน	3.67	0.72	มาก	4.45	0.60	มาก
10. การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามผลการปฏิบัติจริง	3.56	0.59	มาก	4.44	0.61	มาก
รวม	3.61	0.52	มาก	4.54	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 9 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายข้อด้านการวางแผนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

สวนสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย สวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายข้อ ด้านการกำหนดเนื้อหา

การกำหนดเนื้อหา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารมีนโยบายที่มีความชัดเจนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.47	0.60	ปานกลาง	4.30	0.65	มาก
2. ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.50	0.61	ปานกลาง	4.33	0.65	มาก
3. ผู้สอนมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความหลากหลาย	3.63		มาก			มาก
4. ผู้บริหารเห็นความสำคัญให้การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรให้เกิดผลสำเร็จได้ โดยมีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นบริบทชุมชน โรงเรียน	3.60	0.58	มาก	4.34	0.62	มาก
5. ผู้สอนศึกษา ทำความเข้าใจกับการนำหลักสูตรไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมาย	3.74	0.65	มาก	4.50	0.61	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

การกำหนดเนื้อหา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6. ผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีทั้งความรู้และกระบวนการ เป็นการผสมผสานวิธีการสอนในแบบต่าง ๆ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธี อาทิเช่น การสนทนา การอภิปราย การใช้คำถาม การทำงานกลุ่มและการนำเสนอข้อมูล เป็นต้น	3.65	0.67	มาก	4.47	0.62	มาก
7. ผู้สอน สอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ เชื่อมโยงเนื้อหาวิชาภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อย่างสัมพันธ์กันเป็นการสร้างความคิดรวบยอดให้เกิดกับตัวผู้เรียน	3.69	0.72	มาก	4.45	0.63	มาก
รวม	3.61	0.48	มาก	4.40	0.56	มาก

จากตาราง 10 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายชื่อ ด้านการกำหนดเนื้อหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายชื่อ ด้านการกำหนดเนื้อหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$)

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย สอนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัด การเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายข้อ ด้านการดำเนินการสอน

การดำเนินการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้สอนปรับปรุงเนื้อหาให้มีความ สอดคล้องด้านเนื้อหากับรายวิชาอื่น ๆ ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.68	0.79	มาก	4.47	0.62	มาก
2. ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ดำเนินการจัด กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการบูรณาการ 3 ท่วง 2 เงื่อนไข ในแต่ละกิจกรรมผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.61	0.64	มาก	4.51	0.58	มากที่สุด
3. ผู้สอนจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองบนพื้นฐาน คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	3.64	0.64	มาก	4.49	0.59	มาก
4. ผู้สอนคือผู้อำนวยความสะดวกและ เป็นแหล่งความรู้ในการจัดการ เรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาทักษะ รู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจ และ แก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์	3.60	0.60	มาก	4.55	0.55	มากที่สุด
5. ผู้สอนสามารถสร้างประสบการณ์ จากเนื้อหาวิชาสู่องค์ความรู้ใหม่ใน ชีวิตประจำวันของผู้เรียน	3.71	0.66	มาก	4.61	0.56	มากที่สุด
6. ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หลากหลายตามบริบทของโรงเรียน ชุมชนท้องถิ่นของตนเอง	3.61	0.69	มาก	4.63	0.57	มากที่สุด
รวม	3.64	0.52	มาก	4.54	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 11 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายชื่อ ด้านการดำเนินการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

สวนสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายชื่อ ด้านการดำเนินการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย สวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายชื่อ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้สอนสามารถสร้างแบบวัดและประเมินผล เลือกใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้การวัดและประเมินผลถูกต้องสมบูรณ์	3.60	0.67	มาก	4.70	0.57	มากที่สุด
2. ผู้สอนควรวัดให้ตรงกับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเชิงบวกในการเรียนรู้ตามระบุไว้	3.61	0.68	มาก	4.67	0.57	มากที่สุด
3. ผู้สอนต้องพยายามค้นหาผู้เรียนแต่ละคนว่า เติบโต-ด้อยในเรื่องใดและหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามจริง	3.62	0.70	มาก	4.69	0.55	มากที่สุด
4. ผู้สอนทำการประเมินผู้เรียนไปพร้อม ๆ กับการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.74	0.70	มาก	4.67	0.56	มากที่สุด
5. ผู้สอนเน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน โดยตั้งบนพื้นฐานการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข	3.61	0.69	มาก	4.72	0.52	มากที่สุด

ตาราง 12 (ต่อ)

การประเมินผลการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6. ผู้สอนใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมการเรียนรู้ที่โรงเรียนบ้าน และชุมชนท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่อย่างต่อเนื่อง เพื่อผลที่จะเกิดกับผู้เรียน โดยแทรกคุณธรรมบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.55	0.73	มาก	4.69	0.57	มากที่สุด
7. ผู้สอนสร้างเครื่องมือเครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ตามขั้นตอนการประเมินผลการเรียนรู้ ที่มีวิธีประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพจริง โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.68	0.76	มาก	4.69	0.56	มากที่สุด
8. ผู้สอนต้องมีความเข้าใจและเลือกใช้เครื่องมือหรือเทคนิคการวัดผลให้เหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด	3.70	0.77	มาก	4.72	0.55	มากที่สุด
9. ผู้สอนสร้างเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม การวัดผลภาคปฏิบัติ วัดผลสภาพจริง เป็นต้น	3.60	0.67	มาก	4.69	0.56	มากที่สุด
10. ในการดำเนินกิจกรรมผู้สอนมีการบันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อบันทึกจุดเด่น จุดด้อย ของกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงพฤติกรรมในการเรียนรู้ของผู้เรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมตามสภาพจริง	3.61	0.74	มาก	4.75	0.49	มากที่สุด
11. ผู้สอนมีการบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องของผู้สอน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความสมบูรณ์	3.72	0.73	มาก	4.75	0.51	มากที่สุด
รวม	3.64	0.56	มาก	4.70	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 12 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายชื่อ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

สวนสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายชื่อด้านการประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

2.3 วิธีในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ วิธีในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

วิธีการในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	จำนวน	ร้อยละ
การเรียนรู้ด้วยตนเอง	123	11.29
การประชุมเชิงปฏิบัติการ	175	16.07
การศึกษานอกสถานที่	153	14.05
การฝึกปฏิบัติในงาน	146	13.41
การสอนแนะนำงาน	155	14.23
การใช้ระบบพี่เลี้ยง	159	14.60
การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้	178	16.35
รวม	1089	100

จากตาราง 13 พบว่า วิธีในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 สามลำดับแรก คือ การอบรมเพิ่มความรู้ จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 16.35 รองลงมาคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 16.07 และลำดับที่สามคือ การใช้ระบบพี่เลี้ยง จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 14.60 ตามลำดับ

2.4 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม

ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 แสดงในตาราง 14 ถึงตาราง 19

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยรวม

องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการ	D	I	PNI(Modified)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
การกำหนดวัตถุประสงค์	3.77	4.60	0.22	4
การวางแผนการสอน	3.61	4.54	0.26	2
การกำหนดเนื้อหา	3.61	4.40	0.22	5
การดำเนินการสอน	3.64	4.54	0.25	3
การประเมินผลการเรียนรู้	3.64	4.70	0.29	1
รวม	3.65	4.57	0.25	

จากตาราง 14 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ค่าสภาพปัจจุบัน ($D = 3.65$) ค่าสภาพที่พึงประสงค์ ($I = 4.57$) และ ค่า $PNI = 0.25$ โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ 1) การ ประเมินผลการเรียนรู้ 2) การวางแผนการสอน 3) การดำเนินการสอน ตามลำดับ

พหุบัณฑิต ชีวะ

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายข้อ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	D	I	PNI _(Modified)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. ผู้สอนสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เรียนบรรลุผลตามที่ตั้งไว้	3.92	4.63	0.18	6
2. ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา สาระ และความคิดรวบยอด พิจารณาถึงประโยชน์ต่อผู้เรียน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดยเชื่อมโยงหลัก 3 ท่วง 2 เงื่อนไข ควบคู่หลักความรู้และคุณธรรม	3.92	4.63	0.18	5
3. ผู้สอนต้องกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจนว่าเมื่อเรียนรู้เรื่องนี้จบแล้ว ผู้เรียนควรจะได้รับประโยชน์อะไรบ้างและต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตามช่วงชั้น	3.83	4.60	0.20	4
4. ผู้สอนกำหนดถึงเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้รับความรู้ที่หลากหลาย เกิดการนำมาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน	3.59	4.59	0.28	1
5. ผู้สอนกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย โดยเชื่อมโยงแต่ละรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.68	4.59	0.25	3
6. ผู้สอนได้บูรณาการนำความรู้ไปผสมผสานกันเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผลและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน	3.73	4.57	0.23	2
รวม	3.78	4.60	0.22	

จากตาราง 15 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 25 ค่า สภาพปัจจุบัน (D = 3.78) ค่าสภาพพึงประสงค์ (I = 4.60) และ
ค่า PNI = 0.22 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ
1) ผู้สอนกำหนดถึงเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้รับความรู้ที่หลากหลาย เกิดการนำมาใช้ได้
ในชีวิตประจำวัน 2) ผู้สอนได้บูรณาการนำความรู้ไปผสมผสานกันเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผลและ
นำไปประยุกต์ใช้ได้ชีวิตประจำวัน และ 3) ผู้สอนกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย
โดยเชื่อมโยงแต่ละรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามลำดับ

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น
ในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายข้อ
ด้านการวางแผนการสอน

ด้านการวางแผนการสอน	D	I	PNI _(Modified)	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับเนื้อหาหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.91	4.62	0.18	9
2. ผู้สอนสามารถผสมผสานหลักสูตรความรู้ใน สาขาวิชาเดียวกันเข้าด้วยกัน	3.71	4.64	0.25	6
3. ผู้สอนสามารถผสมผสานกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมอันดีงามโดยคำนึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลและความสามารถ ทางสติปัญญาของผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.67	4.61	0.26	5
4. ผู้สอนกำหนดการจัดการเรียนรู้โดยนำ รายละเอียดที่ได้จากการวิเคราะห์คำอธิบายใน หลักสูตรมาแยกย่อยเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม รวมทั้งกำหนดคาบในการสอน	3.64	4.54	0.25	6
5. ผู้สอนกำหนดการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณา การตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม โดยเพิ่มช่องบูรณาการแบบภายใน รายวิชาเข้าด้วย	3.39	4.52	0.33	1

ตาราง 16 (ต่อ)

ด้านการวางแผนการสอน	D	I	PNI _(Modified)	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
6. ผู้สอนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดย บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นการกำหนด รายละเอียดของการสอนตั้งแต่ต้นจนจบ ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การ เรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยยึดหลักความ สอดคล้องของแต่ละรายวิชา	3.48	4.56	0.31	2
7. ผู้สอนควรระบุวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความ หลากหลาย โดยเน้นให้สอดคล้องกับการ เรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	3.54	4.54	0.28	3
8. ครูผู้สอนมีวิธีการสอนที่แปลกใหม่และ บูรณาการ 3 ท่วง 2 เงื่อนไข ในทุก กิจกรรมการเรียนรู้	3.52	4.48	0.27	4
9. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการเชิญผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน หรือวิทยากรจากภายนอก มาร่วมดำเนินการสร้างประสบการณ์ให้เกิดแก่ ผู้เรียน	3.67	4.45	0.21	8
10. การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดย บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามผลการปฏิบัติจริง	3.56	4.44	0.22	7
รวม	3.61	4.54	0.26	

จากตาราง 16 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครู
ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 25 ค่าสภาพปัจจุบัน (D = 3.61) ค่าสภาพพึงประสงค์ (I = 4.54) และ
ค่า PNI = 0.26 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ

1) ผู้สอนกำหนดการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเพิ่มช่องบูรณาการแบบภายในรายวิชาเข้าด้วยกัน 2) ผู้สอนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นการกำหนดรายละเอียดของการสอน ตั้งแต่ต้นจนจบ ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยยึดหลักความสอดคล้องของแต่ละรายวิชา และ 3) ผู้สอนควรระบุวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย โดยเน้นให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายข้อ ด้านการกำหนดเนื้อหา

การกำหนดเนื้อหา	D	I	PNI _(Modified)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. ผู้บริหารมีนโยบายที่มีความชัดเจนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.47	4.30	0.24	1
2. ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.50	4.33	0.24	1
3. ผู้สอนมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความหลากหลาย	3.63	4.36	0.20	4
4. ผู้บริหารเห็นความสำคัญให้การสนับสนุน และส่งเสริมการใช้หลักสูตรให้เกิดผลสำเร็จได้ โดยมีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น บริบทชุมชน โรงเรียน	3.60	4.34	0.21	3
5. ผู้สอนศึกษา ทำความเข้าใจกับการนำหลักสูตรไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียน ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมาย	3.74	4.50	0.20	4

ตาราง 17 (ต่อ)

การกำหนดเนื้อหา	D	I	PNI _(Modified)	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
6. ผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ ให้มีทั้ง ความรู้และกระบวนการ เป็นการผสมผสาน วิธีการสอนในแบบต่าง ๆ โดยการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลายวิธี อาทิเช่น การ สนทนา การอภิปราย การใช้คำถาม การ ทำงานกลุ่มและการนำเสนอข้อมูล เป็นต้น				
7. ผู้สอน สอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับจุดประสงค์ เชื่อมโยงเนื้อหาวิชา ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อย่างสัมพันธ์กันเป็น การสร้างความคิดรวบยอดให้เกิดกับตัวผู้เรียน	3.65	4.47	0.22	2
	3.69	4.45	0.21	3
รวม	3.61	4.40	0.22	

จากตาราง 17 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครู
ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 25 ค่าสภาพปัจจุบัน (D = 3.61) ค่าสภาพพึงประสงค์ (I = 4.40) และค่า
PNI = 0.22 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ 1) ผู้บริหาร
มีนโยบายที่มีความชัดเจนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง 2) ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ ให้มีทั้งความรู้และกระบวนการ เป็น
การผสมผสานวิธีการสอนในแบบต่าง ๆ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธี อาทิเช่น
การสนทนา การอภิปราย การใช้คำถาม การทำงานกลุ่มและการนำเสนอข้อมูล เป็นต้น
ตามลำดับ

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายชื่อ ด้านการดำเนินการสอน

การดำเนินการสอน	D	I	PN _I (Modified)	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ผู้สอนปรับปรุงเนื้อหาให้มีความสอดคล้อง ด้านเนื้อหากับรายวิชาอื่น ๆ ภายในกลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	3.68	4.47	0.21	6
2. ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ดำเนินการจัด กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดย การบูรณาการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ในแต่ ละกิจกรรมผู้เรียน เป็นสิ่งสำคัญ	3.61	4.51	0.25	3
3. ผู้สอนจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก เรียนรู้ด้วยตนเองบนพื้นฐานคุณธรรมตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.64	4.49	0.23	5
4. ผู้สอนคือผู้อำนวยการความสะอาดและเป็น แหล่งความรู้ในการจัดการ เรียนรู้ ให้ผู้เรียน เกิดพัฒนาทักษะ รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่าง สร้างสรรค์	3.60	4.55	0.26	2
5. ผู้สอนสามารถสร้างประสบการณ์จาก เนื้อหาวิชาสู่องค์ความรู้ใหม่ใน ชีวิตประจำวันของผู้เรียน	3.71	4.61	0.24	4
6. ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ ลงมือปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ หลากหลายตามบริบทของโรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่นของตนเอง	3.61	4.63	0.28	1
รวม	3.64	4.54	0.25	

จากตาราง 18 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ค่าสภาพปัจจุบัน (D = 3.64) ค่าสภาพพึงประสงค์ (I = 4.54) และค่า PNI = 0.25 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ 1) ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามบริบทของโรงเรียน ชุมชนท้องถิ่นของตนเอง 2) ผู้สอนคือผู้อำนวยความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาทักษะ รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ และ 3) ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการบูรณาการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ในแต่ละกิจกรรมผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลำดับ

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 รายข้อด้านการประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้	D	I	PNI _(Modified)	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ผู้สอนสามารถสร้างแบบวัดและประเมินผล เลือกใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้การวัดและประเมินผลถูกต้องสมบูรณ์	3.60	4.70	0.31	2
2. ผู้สอนควรวัดให้ตรงกับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเชิงบวกในการเรียนรู้ตามที่ระบุไว้	3.61	4.67	0.29	4
3. ผู้สอนต้องพยายามค้นหาผู้เรียนแต่ละคนว่า เต้น-ด้อยในเรื่องใดและหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามจริง	3.62	4.69	0.30	3
4. ผู้สอนทำการประเมินผู้เรียนไปพร้อม ๆ กับการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.74	4.67	0.25	7

ตาราง 19 (ต่อ)

การประเมินผลการเรียนรู้	D	I	PNI _(Modified)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
5. ผู้สอนเน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน โดยตั้งบนพื้นฐานการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.61	4.72	0.31	2
6. ผู้สอนใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมการเรียนรู้ที่โรงเรียน บ้าน และชุมชนท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่อย่างต่อเนื่อง เพื่อผลที่จะเกิดกับผู้เรียนโดยแทรกคุณธรรมบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.55	4.69	0.32	1
7. ผู้สอนสร้างเครื่องมือเครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ตามขั้นตอนประเมินผล การเรียนรู้ ที่มีวิธีประเมินที่หลากหลาย สอดคล้องกับสภาพจริง โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.68	4.69	0.27	6
8. ผู้สอนต้องมีความเข้าใจและเลือกใช้เครื่องมือหรือเทคนิคการวัดผลให้เหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด	3.70	4.72	0.28	5
9. ผู้สอนสร้างเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การวัดผลภาคปฏิบัติ วัดผลสภาพจริง เป็นต้น	3.60	4.69	0.30	3
10. ในการดำเนินกิจกรรมผู้สอนมีการบันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อบันทึกจุดเด่น จุดด้อย ของกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงพฤติกรรมในการเรียนรู้ของผู้เรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมตามสภาพจริง	3.61	4.75	0.32	1
11. ผู้สอนมีการบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องของผู้สอน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความสมบูรณ์	3.72	4.75	0.28	5
รวม	3.64	4.70	0.29	

จากตาราง 19 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 25 ค่าสภาพปัจจุบัน ($D = 3.64$) ค่าสภาพพึงประสงค์ ($I = 4.70$) และค่า $PNI = 0.29$ โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ 1) การดำเนินกิจกรรมผู้สอนมีการบันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อบันทึกจุดเด่น จุดด้อย ของกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงพฤติกรรมในการเรียนรู้ของผู้เรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมตามสภาพจริง และ ผู้สอนใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมการเรียนรู้ที่โรงเรียน บ้าน และชุมชนท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่อย่างต่อเนื่อง เพื่อผลที่จะเกิดกับผู้เรียนโดยแทรกคุณธรรมบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ผู้สอนสามารถสร้างแบบวัดและประเมินผล เลือกใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้การวัดและประเมินผลถูกต้องสมบูรณ์และ ผู้สอนเน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน โดยตั้งบนพื้นฐานการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ห่วง 2 เงื่อนไข 3) ผู้สอนต้องพยายามค้นหาผู้เรียนแต่ละคนว่า เด่น-ด้อยในเรื่องใดและหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามจริงและผู้สอนสร้างเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การวัดผลจากภาคปฏิบัติ การวัดผลจากสภาพจริง เป็นต้น ตามลำดับ

ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ปรากฏผล ดังนี้

3.1 ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษามีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 2 โรงเรียน โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รวม 3 คน 2 โรงเรียน เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาซึ่งผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนที่ 1

ผอ. : “ในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการ ก็คือเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการผสมผสานหลักสูตร – ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ผสมผสานกระบวนการสอน กระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมอันดีงาม และในการสอนก็ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางสติปัญญาของเด็กด้วย ในการ

บูรณาการสอนก็จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักนำความรู้ไปผสมผสานกัน ฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้เหตุผลและการนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ส่วนวิธีการในการพัฒนา ผอ.ก็จะส่งครูเข้ารับการอบรม และมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการภายในโรงเรียน มีการสอนแนะพร้อมทั้งให้ครูรุ่นพี่เป็นพี่เลี้ยง ให้แก่รุ่นน้อง”

ผลการสัมภาษณ์ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม/ครูที่รับผิดชอบ โรงเรียนที่ 2

ครู : “ในฐานะผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือผู้ดำเนินการสอนงานหลักก็คือ การสอนและในการสอนก็ต้องศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์ ปรับปรุง และเข้าใจในหลักสูตร ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการวางแผนการสอน การกำหนดเนื้อหาที่จะสอน และประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ ครูจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เช่น เข้ารับการอบรมเป็นส่วนใหญ่ ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและมีพี่เลี้ยง ซึ่งหมายถึงครูและบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมมาก่อนเป็นวิทยากรรวมถึงนิเทศโดยตรง ศึกษาดูงานในหน้าที่หรือดูงานโรงเรียนต้นแบบโครงการต่าง ๆ (ตามงบประมาณของทางโรงเรียน) ตลอดจนมีการสร้างสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ต้องใช้การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเข้าด้วยกัน โดยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ต้องบูรณาการกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและหลักสูตรบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงในแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น ครูที่สอนวิชาต่าง ๆ ร่วมกันวางแผน ปรีक्षाหาหรือ กำหนดหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด ถ้าปัญหาเดียวกัน ก็จัดทำแผนการสอนร่วมกัน แล้วร่วมกันสอนเป็นคณะ (Team) โดยดำเนินการสอนผู้เรียนกลุ่มเดียวกัน มอบหมายงานให้นักเรียนทำร่วมกัน และครูทุกวิชาร่วมกันกำหนดเกณฑ์เพื่อประเมินผลชิ้นงานของผู้เรียนร่วมกัน ความรู้และเข้าใจในการบูรณาการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการ”

ผลการสัมภาษณ์ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนที่ 3

ครู : “การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ก็คือการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามความสนใจ ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียน โดยการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ในสาขา วิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่ได้ไปแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวันของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการบูรณาการแบบหลายวิชา แบบสอดแทรก แม้กระทั่งการบูรณาการแบบคู่ขนานและในการสอนหรือการจัดกิจกรรมของครู ทางโรงเรียนก็มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ส่งครูเข้ารับการอบรม สัมมนา ใช้ระบบนิเทศ ตลอดจนพาไปศึกษาดูงาน เพื่อให้ครูได้พัฒนาตนเองและได้สรรหาวิธีการใหม่ ๆ มาพัฒนานักเรียนพัฒนากระบวนการสอน เพื่อเป็นการยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น”

3.2 ร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยในระยะที่ 1 ที่ได้จาก

การสังเคราะห์จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ที่ได้มาซึ่งองค์ประกอบตัวชี้วัด และวิธีการพัฒนาครูการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการและได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้ 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วยดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 2 การวางแผนการสอน องค์ประกอบที่ 3 การกำหนดเนื้อหา องค์ประกอบที่ 4 การดำเนินการสอน และองค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้

วิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ประกอบด้วย 3 วิธีการ ได้แก่ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การอบรมเพิ่มเติมความรู้ และ 3) การเป็นพี่เลี้ยง ส่วนประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา และ 5) การประเมินผล

ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำร่างเนื้อหาของโปรแกรม ประกอบด้วย 5 โมดูล ได้แก่

- โมดูล 1 การกำหนดวัตถุประสงค์
- โมดูล 2 การวางแผนการสอน
- โมดูล 3 การกำหนดเนื้อหา
- โมดูล 4 การดำเนินการสอน
- โมดูล 5 การประเมินผลการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยในระยะที่ 2 จากการสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์วิธีการพัฒนา ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 และนำมาวิเคราะห์จัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา นำผลที่ได้มาใช้ในการจัดทำโปรแกรมในโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการ นำผลที่ได้จากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาจัดทำร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีส่วนประกอบดังนี้

1. หลักการและความสำคัญ ประกอบด้วย เหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

2. วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลในการใช้โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

3. เนื้อหา ประกอบด้วย 5 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ โมดูล 2 การวางแผนการสอน โมดูล 3 การกำหนดเนื้อหา โมดูล 4 การดำเนินการสอน และ

โมดูล 5 การประเมินผลการเรียนรู้

4. กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา จะประกอบไปด้วยวิธีการพัฒนา และใช้กิจกรรมในการพัฒนาดังนี้ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การอบรมเพิ่มเติมความรู้ และ 3) การเป็นพี่เลี้ยง

5. การประเมินผล ประกอบด้วย 1) การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนา และ 2) ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนา

ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. หลักการและความสำคัญ

ในช่วงระยะเวลาสองทศวรรษที่ผ่านมา ทุกประเทศทั่วโลกได้ริเริ่มและดำเนินการปฏิรูปการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ สู่ยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ ครูเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการศึกษา เพราะเป็นด่านหน้าและกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาครูและเตรียมครูที่จะเข้าสู่วิชาชีพให้มีสมรรถนะสูง เพราะครูต้องพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนาครู คือ การเสริมสร้างและปลูกฝังเจตคติที่ดีและถูกต้องในการเป็นครูมืออาชีพ การสร้างและสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งผลให้ครูมีองค์ความรู้ ทักษะในการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมให้มีระบบสนับสนุนให้ครูสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) และเมื่อครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา คุณภาพของครูจึงมีความสำคัญ เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อผู้เรียนที่มีคุณภาพ ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) ดังนั้น ครูในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอนที่จำเป็นต้องมีความทั้งความสามารถด้านการสอนและความสามารถด้านอื่น ๆ รวมถึงต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะของการเป็นครูไทยมืออาชีพอันประกอบด้วยควมมีจิตวิญญาณของความเป็นครูและสร้างแรงบันดาลใจพัฒนาตนเองให้มีความเป็นครูที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์อยู่อย่างสม่ำเสมอ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2558)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยเรื่อง ราวเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต รวมถึงศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม วิชาสังคมศึกษาจึงช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร และเข้าใจถึงการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ตามกาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิด

ความเข้าใจในตนเองและเข้าใจผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่าง มีคุณธรรม มีความอดทน อดกลั้น สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก อันเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการเรียนวิชาสังคมศึกษา ความสำเร็จของการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คือ การที่ผู้เรียนเข้าใจ และนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ให้เป็นชีวิตที่ดีงามและช่วยสร้างสรรค์สังคม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนสังคมจึงเชื่อมโยงและบูรณาการให้เด็กได้เรียนรู้การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง อยู่อย่างมีความสุข โดยเรียนผ่านสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในห้องหรือในโรงเรียน หรือวิเคราะห์จากตัวอย่างสถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคม เพื่อให้เด็กฝึกคิดวิเคราะห์ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง รู้จักตัวเอง สามารถจัดการชีวิตของตัวเอง และมีวิถีชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มณีรัตน์ ศุภานุสนธิ์, 2551)

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะในการทำงาน สามารถนำความรู้ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้ ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติตน เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจของตนและชุมชน ตลอดจนการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า การประหยัดอดออม อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม แล้วยังมีทักษะและกระบวนการต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิตและการมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองที่ดี ตลอดจนการนำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนามาพัฒนาตนเองและสังคม ทำให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ส่วนสถานศึกษายังมีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้ ทำให้ได้หลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนในลักษณะองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญาและสังคม ทำให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกช่วงชั้น (จักรพรรดิ วัฒนา, 2555)

จากการจัดการศึกษาที่ผ่านมา รวมถึงสภาพแวดล้อม สภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน โรงเรียนซึ่งเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ในการวางแผนการจัดการศึกษาให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับความต้องการในการจัดการศึกษาในอนาคตโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครู ซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคคลที่สำคัญและมีบทบาทหน้าที่ในการนำนโยบายมาสู่สถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ตอบสนองตามเป้าหมายการจัดการศึกษาในปัจจุบันและตอบสนองต่อการปฏิรูปการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองอย่างได้ผลและเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมและเป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน จึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อสะท้อนสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข สอดคล้องกับยุคปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ทำให้ครูมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งเลือกวิธีการในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ และการใช้ระบบพี่เลี้ยง ใช้เวลาทั้งสิ้น จำนวน 60 ชั่วโมง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ให้มีคุณภาพสามารถเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มีการผสมผสานเนื้อหาวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ปรับใช้ในการเรียนรู้ในบทเรียนและพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การวางแผนการสอน 3) การกำหนดเนื้อหา 4) การดำเนินการสอน และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้

3. เนื้อหา

เนื้อหาของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 แบ่งออกเป็น 5 โมดูล ดังนี้

โมดูล 1 การกำหนดวัตถุประสงค์

1. การศึกษาหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายการเรียนรู้

โมดูล 2 การวางแผนการสอน

1. วิเคราะห์หลักสูตร
2. การเขียนแผนการสอน

โมดูล 3 การกำหนดเนื้อหา

1. การกำหนดเนื้อหาย่อย
2. การเลือกเนื้อหาวิชา

โมดูล 4 การดำเนินการสอน

1. กิจกรรมการเรียนรู้

โมดูล 5 การประเมินผลการเรียนรู้

1. การให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. การประเมินพฤติกรรมก่อนการเรียน-หลังเรียน

4. กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา

4.1 กิจกรรม

กิจกรรม คือ วิธีการพัฒนาเป็นกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนครู ให้ความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะจนทำให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Continuous Self Development) และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ดำเนินการในกิจกรรมการพัฒนาตามโปรแกรม โดยใช้กิจกรรม 3 กิจกรรม รวม 60 ชั่วโมง ได้แก่

วิธีการพัฒนาที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) จำนวน 12 ชั่วโมง

เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญ ความสามารถและเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ความรู้สึกรู้สึกของครูโดยให้ครูได้มีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้จากเอกสารประกอบโปรแกรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกลุ่ม นำเสนอผลการศึกษา และฝึกปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมดังนี้

1. จัดประชุม
2. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระดมสมองเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ
3. ฝึกปฏิบัติให้เกิดการมีส่วนร่วม
4. นำเสนอผลอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปต่อยอดงาน

ให้เกิดการเรียนรู้

วิธีการพัฒนาที่ 2 การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ จำนวน 18 ชั่วโมง

เป็นกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะบุคคลที่มุ่งเน้นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบ เพื่อพัฒนาทักษะ ความชำนาญ ความสามารถ และทัศนคติของบุคคล ให้ไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่าง ๆ ในปัจจุบันและอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและสอดคล้องการบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย เสริมความตระหนัก เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้

2. ให้ความรู้โดยการอภิปราย การบรรยาย มีตัวอย่างและภาพประกอบการบรรยาย

3. มีการสาธิตโดยวิทยากรและให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

4. สรุปการอบรม

วิธีการพัฒนาที่ 3 การเป็นที่เลี้ยง ใช้เวลา 30 ชั่วโมง

เป็นการกิจกรรมที่เรียนรู้ผ่านบุคคลอื่นที่เป็นผู้ทำหน้าที่ในบทบาทผู้สอนงาน และการเป็นผู้ให้คำปรึกษา (Consultant) โดยทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ดูแลทั้งการทำงาน การวางแผนเป้าหมายในการทำงานให้กับครู เพื่อให้ครูมีความสามารถที่สูงขึ้น โดยให้มีการอภิปราย

กันถึงจุดมุ่งหมายในการพัฒนา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกลยุทธ์ที่จะให้การปฏิบัติที่มี ประสิทธิภาพ การสะท้อนถึงวิธีการสังเกตการทำงานและการใช้เทคนิคเพื่อการปรับปรุงงานที่ทำให้มี ประสิทธิภาพมีกิจกรรม ดังนี้

องค์กร

เรียนรู้การทำงาน

เลี้ยง

1. กิจกรรมสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคล สร้างทัศนคติที่ดีกับ

2. กิจกรรมแบบอย่างที่ดีในการทำงาน และเป็นผู้รับฟังที่ดีในการ

3. การสื่อสารที่ดี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสอนแนะ การเป็นพี่

4.2 เครื่องมือการพัฒนา

4.2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ในการบรรยาย

4.2.2 สไลด์นำเสนอ (Power Point)

4.2.3 วีดิทัศน์ โปรเจคเตอร์

4.2.4 กระดาษชาร์ตสำหรับเขียนผังความรู้

5. การประเมินผล

ขั้นที่ 1 การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

1. การประเมินก่อนการพัฒนา ได้แก่ การประเมินตนเอง การประเมินเพื่อน

2. การประเมินระหว่างการพัฒนา ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การซักถาม

ผู้บริหาร

ข้อคิดเห็น และการประเมินใบงาน

3. การประเมินหลังการพัฒนา ได้แก่ ประเมินรายงานผลการเรียนรู้จากการ

ปฏิบัติกิจกรรม ประเมินจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ประเมินความพึงพอใจ ของผู้เข้ารับการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการ จัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พูน ปณ ทิโต ชีเว

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. หลักการของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการบริหารงานในหน้าที่

2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. เนื้อหา ประกอบด้วย 5 โมดูล คือ โมดูล 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ โมดูล 2 การวางแผนการสอน โมดูล 3 การกำหนดเนื้อหา โมดูล 4 การดำเนินการสอน โมดูล 5 การประเมินผลการเรียนรู้

4. กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เวลาดังต่อไปนี้ 60 ชั่วโมง หรือ 10 วัน คิดเป็นจำนวน ชั่วโมง ดังนี้

วิธีการพัฒนาที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 18 ชั่วโมง กิจกรรมที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ จัดประชุม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระดมสมองเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติให้เกิดการมีส่วนร่วมและ นำเสนอผลอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปต่อยอดงาน

วิธีการพัฒนาที่ 2 การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ จำนวน 12 ชั่วโมง กิจกรรมที่ใช้ในการอบรมได้แก่ กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย เสริมความตระหนัก เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ให้ความรู้โดยการอภิปราย การบรรยาย มีตัวอย่างและภาพประกอบการบรรยาย มีการสาธิตโดยวิทยากรและให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และสรุปการอบรม

วิธีการพัฒนาที่ 3. การเป็นพี่เลี้ยง ใช้เวลา 30 ชั่วโมง เป็นกิจกรรมที่เรียนรู้ผ่านบุคคลอื่น กิจกรรมที่ใช้ คือ สร้างมนุษยสัมพันธ์ เป็นแบบอย่างที่ดี- เป็นผู้รับฟังที่ดี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสอนแนะ การสอนแนะและการเป็นพี่เลี้ยง

5. การประเมินผล

ขั้นที่ 1 การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนา

1. การประเมินก่อนการพัฒนา ได้แก่ การประเมินตนเอง การประเมินเพื่อนผู้บริหาร
2. การประเมินระหว่างการพัฒนา ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การซักถามข้อคิดเห็น และการประเมินในงาน
3. การประเมินหลังการพัฒนา ได้แก่ ประเมินรายงานผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรม ประเมินจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ประเมินความพึงพอใจ ของผู้เข้ารับการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพประกอบ 7 โปรแกรมพัฒนาครูการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 แสดงในตาราง 20

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน

ส่วนประกอบของโปรแกรม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. หลักการและความสำคัญ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.20	0.45	มาก
2. วัตถุประสงค์	4.60	0.55	มากที่สุด	4.20	0.45	มาก
3. เนื้อหา	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4. กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
5. การประเมินผล	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.72	0.30	มากที่สุด	4.52	0.27	มากที่สุด

จากตาราง 20 ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินโปรแกรม เห็นว่า ความเหมาะสมของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านเนื้อหา และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมาก คือ หลักการและความสำคัญ วัตถุประสงค์ และกิจกรรมเครื่องมือการพัฒนา ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ผู้วิจัยได้ ดำเนินการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25
3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

สรุปผล

1. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 พบว่า มี 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 2 การกำหนดเนื้อหา องค์ประกอบที่ 3 การวางแผนการสอน องค์ประกอบที่ 4 การปฏิบัติการสอน และองค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด
2. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

วิธีการในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ใช้วิธีการพัฒนาครู 3 วิธี ได้แก่ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ และ 3) การเป็นพี่เลี้ยง

3. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

3.1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 3 ลำดับ คือ 1) การประเมินผลการเรียนรู้ 2) การวางแผนการสอน และ 3) การดำเนินการสอน ตามลำดับ

3.2 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 มีส่วนประกอบดังนี้ 1) หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมและเครื่องมือพัฒนา และ 5) การประเมินผล

3.3 การประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 2 การวางแผนการสอน องค์ประกอบที่ 3 การ

กำหนดเนื้อหาองค์ประกอบที่ 4 การดำเนินการสอน และองค์ประกอบที่ 5 การประเมินผล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี ครูผู้สอนมีทักษะ มีความเข้าใจในระบบการจัดการเรียนรู้ มีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้จิตวิทยาการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสติปัญญา ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวร เป็นผู้มีความสามารถ เป็นผู้สืบเสาะหาความรู้ เป็นผู้ค้นพบ เป็นผู้คิดวิเคราะห์และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้และสามารถบูรณาการการจัดการเรียนรู้เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อัญชลี สารรัตน์ (2542) ได้อธิบายว่าการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ในการสอนสำหรับหัวข้อที่กำหนดขึ้นในชั้นที่ 1 โดยกำหนดความรู้และความสามารถที่ต้องการจะให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรเขียนให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมและการประเมินผล กรมวิชาการ (2543) ได้อธิบายว่าการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการศึกษาค้นคว้าจุดประสงค์ของวิชาหลักและวิชารอง จะนำมาบูรณาการและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอนสำหรับหัวข้อนั้นๆ เพื่อการวัดและประเมินผล กรมวิชาการ (2543) ได้อธิบายว่าการวางแผนการสอน เป็นการกำหนดรายละเอียดโครงการส่วนตั้งแต่ต้นจนจบโดยการเขียนแผนการสอน ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญเช่นเดียวกับแผนการสอนทั่วไปคือ สาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล วารินทร์ แก้วอุไร (2555) ได้อธิบายว่าการวางแผนการสอนเป็นการเตรียมการสอนล่วงหน้า ทำให้ครูมีแนวทางในการสอน ได้ทราบว่า จะสอนเนื้อหาใด ในเวลาเท่าใด เพื่อจุดประสงค์ใด สอนโดยวิธีใด ใช้สื่ออะไร ประกอบการสอนและวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด การวางแผนการสอนจัดทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ จัดทำเป็นกำหนดการสอนหรือแผนระยะยาว และจัดทำเป็นแผนการสอนหรือแผนระยะสั้น ในการจัดทำต้องศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร ศึกษาแนวการจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ คุณภาพผู้เรียน จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักการ จุดหมายของหลักสูตรเพื่อให้การสอนบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ ผู้สอนควรได้วางแผนและเขียนแผนการสอนด้วยตนเองอย่างรอบคอบ ชัดเจนถึง แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ในรูปของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันขององค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดหมายของการสอนตามหลักสูตร เมื่อนำแผนการสอนไปใช้ควรได้ดำเนินการสอนตามแผนที่วางไว้ ก็จะเป็นการวางแผนการสอนที่ให้คุณค่าอย่างแท้จริง กรมวิชาการ (2543) ได้อธิบายว่ากำหนดเนื้อหา เป็นการกำหนดเนื้อหาย่อย ๆ สำหรับการเรียน ให้สนองจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ Gerlach และ Ely (1971) ได้อธิบายว่า การดำเนินการสอน ซึ่งครอบคลุมการพิจารณาวิถีการสอน การจัดกลุ่มผู้เรียน การจัดห้องเรียน การจัดเวลาเรียน และการเลือกแหล่งวิทยาการ อัญชลี สารรัตน์ (2542) ได้อธิบายว่าการดำเนินการสอน/ปฏิบัติการสอนเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่กำหนดขึ้น รวมทั้งมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนความสอดคล้องสัมพันธ์กันของกิจกรรมการเรียนการสอน ผลสำเร็จของการสอนตามจุดประสงค์โดยการบันทึกจุดเด่น จุดด้อย กิจกรรมไว้สำหรับปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์ (2559) วิจัยเรื่องแนวทางการ

พัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มณฑา ชุ่มสุคนธ์ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาสาขาวิชาสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด กำธร ทาเวียง (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 รวมรวมอยู่ในระดับมาก เพ็ญภา อีรทองดี (2552) เรื่องการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก Kelly (1991) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสอนแบบบูรณาการการเสริมทักษะกับนักศึกษาที่เรียนวิชาบัญชี 1 เพื่อฝึกการอ่าน การเขียน การพูด และการฟังเพื่อใช้สำหรับการสมัครงาน พบว่า การสอนลักษณะนี้ได้บูรณาการ การพัฒนาทักษะเพื่อการสื่อสารเข้ากับหลักสูตรบัญชีโดยนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีการเรียนแบบร่วมมือ ทำให้การผสมผสานระหว่างการสอนและการสื่อสารประสบความสำเร็จและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษาที่ผ่านมา สรุปได้ว่าจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการบูรณาการช่วยส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ในลักษณะองค์รวม ส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง รวมทั้งให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดและทักษะในการแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ซึ่งสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 อยู่ในระดับมากที่สุด วิธีการพัฒนาครูจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ที่ต้องการใช้วิธีการพัฒนามากที่สุด 3 ลำดับ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การอบรมเพิ่มเติมความรู้ และการใช้พี่เลี้ยง การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เกิดประสิทธิผล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต รวมถึงศาสนา ศิลปกรรม และจริยธรรม วิชาสังคมศึกษาจึงช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร และเข้าใจถึงการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ตามกาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและเข้าใจผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่าง มีคุณธรรม มีความอดทน อดกลั้น สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ใน

สังคมอย่างมีความสุข เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก อันเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการเรียนวิชาสังคมศึกษาความสำเร็จของการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คือ การที่ผู้เรียนเข้าใจและนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ประจำวันได้ ให้เป็นชีวิตที่ดีงามและช่วยสร้างสรรค์สังคม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนสังคม จึงเชื่อมโยงและบูรณาการให้เด็กได้เรียนรู้การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง อยู่อย่างมีความสุข โดยเรียนผ่านสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในห้องหรือในโรงเรียน หรือวิเคราะห์จากตัวอย่างสถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคม เพื่อให้เด็กฝึกคิดวิเคราะห์ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง รู้จักตัวเอง สามารถจัดการชีวิตของตนเอง และมีวิถีชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มณีรัตน์ ศุภานุสนธิ์, 2551) ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะในการทำงาน สามารถนำความรู้ ทักษะ ค่านิยม และเจตคติมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้ ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติตน เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจของตนและชุมชน ตลอดจนการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า การประหยัดอดออม อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม แล้วยังมีทักษะและกระบวนการต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิตและการมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองที่ดี ตลอดจนการนำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนามาพัฒนาตนเองและสังคม ทำให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ส่วนสถานศึกษายังมีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารจัดการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้ ทำให้ได้หลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนในลักษณะองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญาและสังคม ทำให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกช่วงชั้น (จักรพรรดิ วัฒนา, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์ (2559) ทำวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 พบว่าสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด มณฑา ชุ่มสุนทร์ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาของสาขาวิชาสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมระดับมากที่สุด กำธร ทาเวียง (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพ็ญภา ธีรทองดี (2552) เรื่องการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ส่วนประกอบของโปรแกรม

ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ หลักการและความสำคัญ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการพัฒนา และเครื่องมือ และการวัดและประเมินผล วิธีการเสริมสร้างใช้วิธีการเสริมสร้าง 3 วิธี คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ และการใช้พี่เลี้ยง การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ได้รับการพัฒนาตนเองเกิดองค์ความรู้และเกิดการเรียนรู้ตลอดทั้งโปรแกรมยังเป็นชุดกิจกรรมที่เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีการวางแผนไว้เป็นอย่างดีมีระบบขั้นตอนในการพัฒนาที่ออกแบบจากการนำเอาองค์ประกอบที่เชื่อมโยงหรือเป้าหมายภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบหรือในการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ภิญโญ สาร (2542) กล่าวว่าในการพัฒนาบุคลากรแม้จะมีความสามารถดีแต่อย่างไรก็ตามเมื่อเวลาผ่านไปนาน ๆ อาจทำให้เป้าหมายการได้ร่วมแลกเปลี่ยนพบปะบุคลากรหน่วยงานอื่น ๆ อาจทำให้มีกำลังใจและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มนูญ ไชยทองศรี (2552) สรุปความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบเพราะเป็นการพัฒนาส่งเสริมความรู้ความสามารถของบุคลากรให้ก้าวทันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ประวิต เอรารวรรณ (2545) กล่าวถึงงานครูว่าเป็นวิชาชีพที่ได้การยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงานจึงจำเป็นต้องพัฒนาวิชาชีพครูให้มาตรฐานสูงเป็นที่ยอมรับของสังคมขณะเดียวกันก็ต้องก้าวหน้าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการเทคโนโลยี ค่านิยมและวัฒนธรรมทางสังคม ดังนั้นการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครูจะต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและคิดค้นวิธีการสอนสื่อตลอดจนเครื่องมือใหม่ ๆ มาช่วยในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มที่และสนองตอบผู้เรียนแต่ละคนจึงจำเป็นต้องคิดค้นและพัฒนารูปแบบวิธีการที่เหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ที่เปลี่ยนไป ھرรชชชช สุธกคคค (2543) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปรแกรมพัฒนาไว้ 3 ส่วน ประกอบด้วย 1) บริบท (Context) 2) เป้าหมาย (Goal) 3) แผนหรือวิธีการปฏิบัติ (Plan or Method) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 จะต้องมีความพอเหมาะและมีความพอดีเพื่อให้สามารถเกิดความสำเร็จในการพัฒนาได้ สุมินตรา พงศธร (2550) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของโปรแกรมประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย (Aims) เป้าหมาย (Goals) วัตถุประสงค์ (Objectives) เนื้อหาวิชา (Content) และกิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activities) หัวใจของหลักสูตรอยู่ที่กิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นเรื่องของการหล่อหลอม กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้และการศึกษาของผู้เรียน ไร่ ค้ำล้น (2551) ได้พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผลการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นผลเนื่องจากส่วนประกอบของโปรแกรม ได้แก่ จุดมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีการอบรม เนื้อหาสาระ รวมทั้งวิธีการประเมินผล ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดที่เกิดจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและปรับปรุงเนื้อหา และกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และนโยบายเร่งด่วนของหน่วยงานต้นสังกัดและสอดคล้องกับแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2553) ได้พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ หลักการ

วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ โครงสร้าง การวัดและประเมินผลโปรแกรม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เชษฐา คำคล่อง (2557) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบของโปรแกรมมี 3 ส่วน คือ รูปแบบในการพัฒนาเน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกันโดยการทำกิจกรรมกลุ่ม และเน้นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ศักดิ์ดา คำใส (2557) ได้ศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ส่วนประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย 5 ส่วน คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิธีดำเนินการและการประเมินผลโปรแกรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ควรนำรูปแบบการพัฒนา หรือกิจกรรมในการพัฒนาที่หลากหลายมาผสมผสานและบูรณาการแล้วนำมาใช้ในการพัฒนาผู้บริหารพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เช่น รูปแบบการสัมมนา รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติ รูปแบบการศึกษาดูงาน และ รูปแบบการศึกษาจากเอกสารตำรา รูปแบบการสอนแนะ เป็นต้น

1.2 สำหรับการนำโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรพิจารณาปรับทบทวนไปกับการพัฒนาเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาด้านจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับตำแหน่งอื่น เช่น บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรมีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับการศึกษาต่าง ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับอาชีวศึกษาและระดับมหาวิทยาลัย เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งเชิงระบบและเชิงรูปแบบ เพื่อให้ให้เห็นเป็นรูปธรรมสามารถพัฒนาเสริมสร้างจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แก่ผู้บริหาร และครูที่เข้ารับการพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2543). **แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2545). **แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมสามัญศึกษา. (2543). **การแนะแนวในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2551-2554)**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กานต์สุดา ประภาศวุฒิสาร. (2551). **การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวุฒิสารศึกษา จังหวัดเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กำธร ทาเวียง. (2553). **การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กุนขรี เพ็ชรทวีพรเดช และคณะ. (2552). **สุดยอดวิธีสอนวิทยาศาสตร์ นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- จักรพรรดิ วัฒนา. (2555). **หลักวิชาชีพทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2553). **การวิจัยหลักสูตรและการสอน**. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาญชัย รัตนสุทธิ. (2552). **การพัฒนาความเป็นมืออาชีพของครูด้วยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานีเขต 4. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เชษฐา คำคลอง. (2557). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉิรพล วัฒนประดิษฐ์. (2543). **การบริหารบุคลากรในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: คุณพัฒนาอักษรกิจ.
- ทีศนา แคมมณี. (2546). **14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2548). **ศาสตร์การสอน**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ไท คำล้าน. (2551). **การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

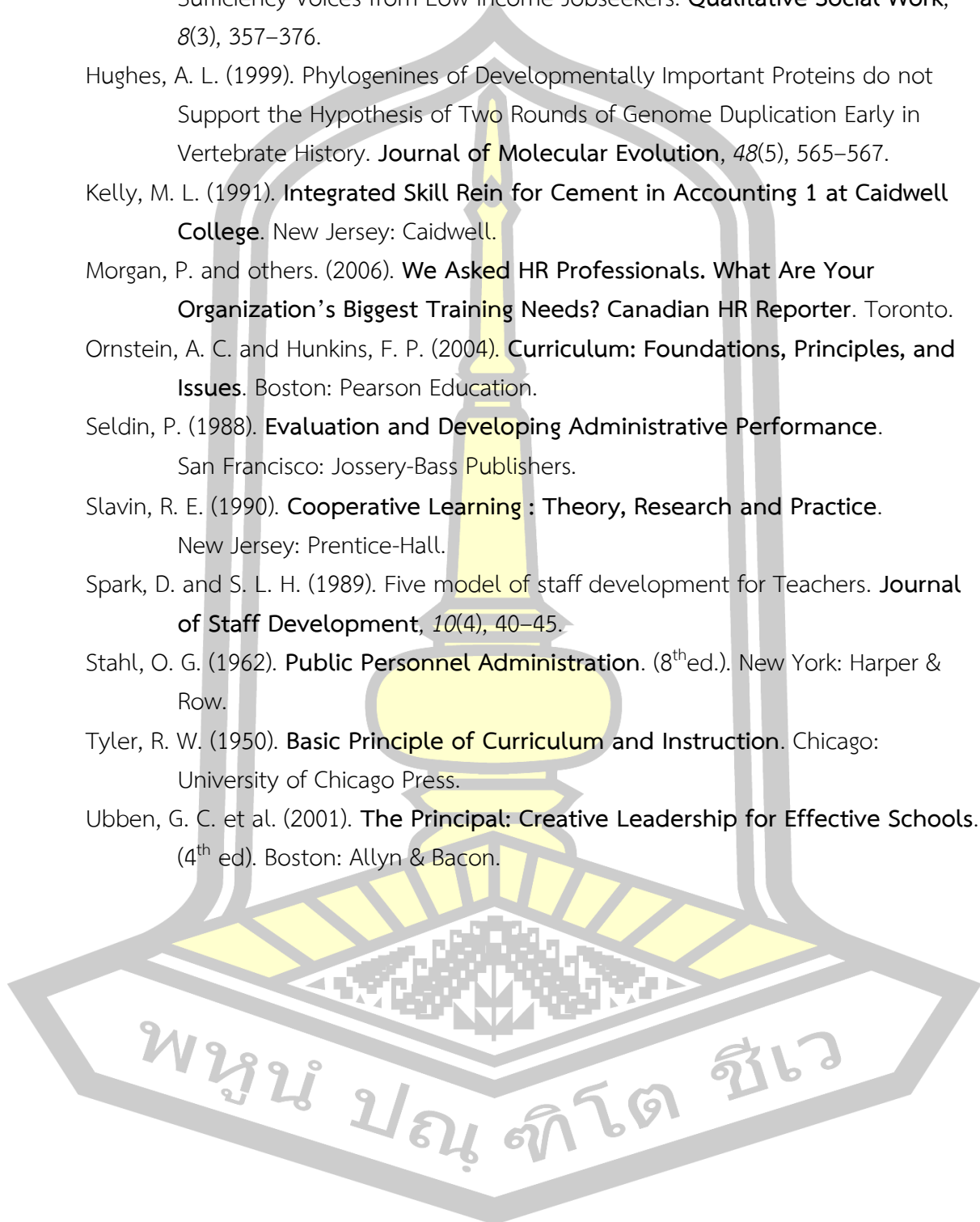
- ฉำรง บัวศรี. (2542). **ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- ธีรพงษ์ มหาวิโร. (2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)**. กรุงเทพฯ: เดอะบุคส์.
- ธีระ รุณเจริญ. (2550). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: แอล. ที. เพรส.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2534). **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประวิต เอราวรรณ์. (2542). **การวิจัยในชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- . (2545). **การวิจัยในชั้นเรียน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- ปัญญา ธีระเวชวรุฒิ. (2553). **คู่มืออบรมพัฒนาบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ: แอล.ที.เพรส.
- ปัญญา สังข์ภิรมย์ และสุคนธ์ สิ้นธพานนท์. (2550). **สุดยอดวิธีสอนการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี นำไปสู่การจัดการ เรียนรู้ของครูยุคใหม่**. นนทบุรี: ไทยร่มเกล้า.
- พรทิพย์ แข็งขัน และคณะ. (2555). **ชุดฝึกอบรม ภาษาไทย ระดับมัธยมตอนปลาย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรสวรรค์ สีป้อ. (2550). **สุดยอดวิธีสอนภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2538). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2558). **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2555). **สอนเขียนแผนบูรณาการบนพื้นฐานเด็กเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญภา ธีรทองดี. (2552). **การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษาราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ภิญโญ สาร. (2542). **จิตวิทยารัฐกิจ**. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- มณฑา ชุ่มสุคนธ์. (2557). **การพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาของสาขาวิชาสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 7(1), 423-435.
- มณีรัตน์ ศุภานุสนธิ์. (2551). **การสอนสังคมศึกษา**.
- มณูญ ไชยทองศรี. (2552). **ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

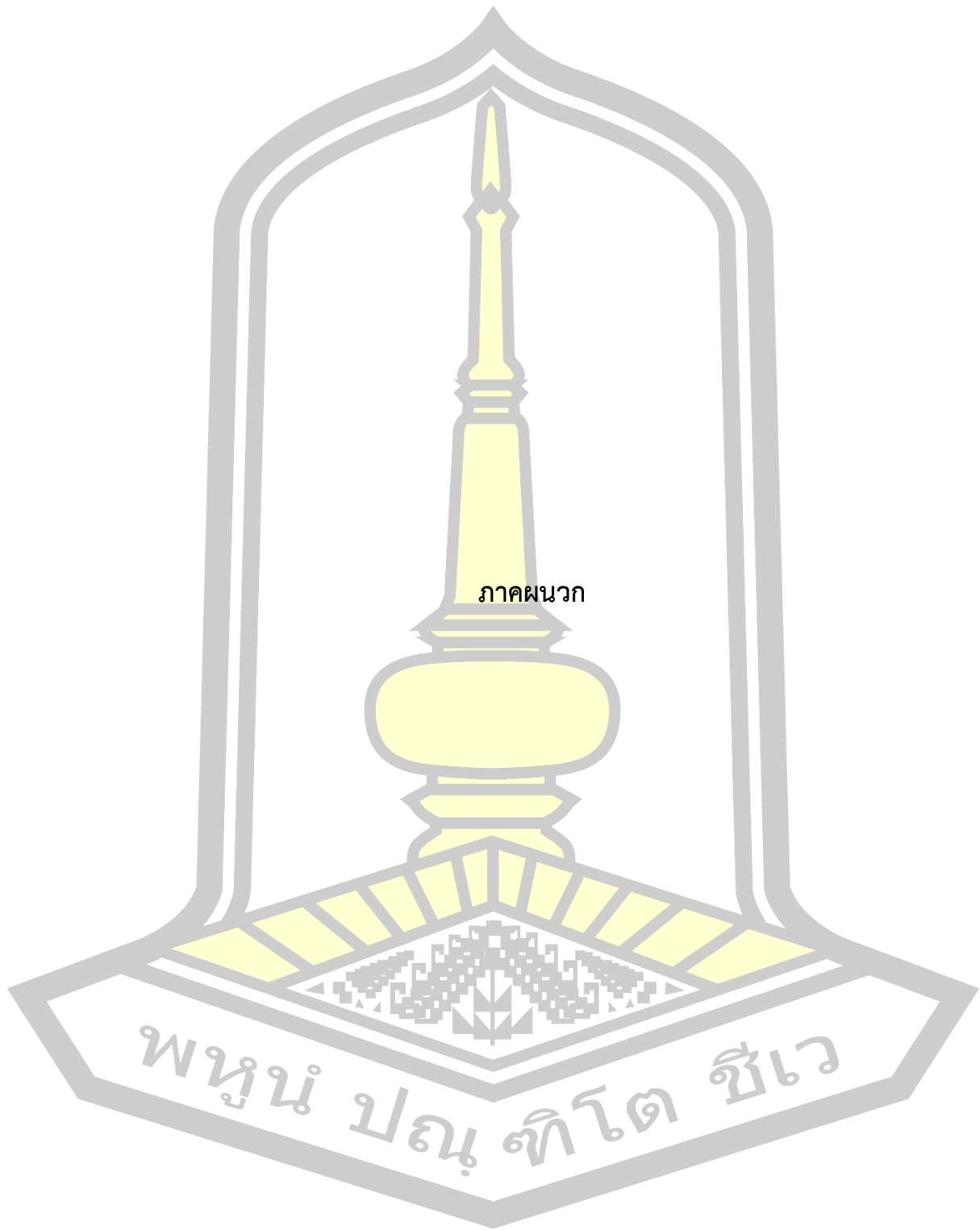
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2549). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรการศึกษา.**
มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2553). **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ: เทียนวัฒนาพรินต์.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2550). **ความเป็นครู.** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2553). **การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา สกสศ.: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัชนี้ กัลยาวิทย์ และอัจฉรา ธารอุไรกุล. (2545). **การวิเคราะห์และการออกแบบระบบคอมพิวเตอร์สมัยใหม่.** กรุงเทพฯ: การศึกษา.
- เรวดี ทรงเที่ยง. (2548). **การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมแรงจูงใจภายในเพื่อสร้างสัมพันธภาพในการทำงานของหัวหน้าช่างในศูนย์บริการรถยนต์.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วารินทร์ แก้วอุไร. (2555). **โครงการพัฒนาครูคุณภาพโดยใช้ กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง Coaching and Mentoring.** พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย นเรศวร.
- วิเชียร ชิวพิมาย. (2551). **การฝึกอบรมและคู่มือวิทยากร.** กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- วิทยา จันท์ศิริ. (2551). **การพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของรัฐ.** วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2553). **นวัตกรรมตามแนวคิดแบบ Backward Design.** มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2553). **แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา.** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์. (2559). **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศักดิ์ดา คำใส. (2557). **การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศูนย์บูรณาการพัฒนามนุษย์. (2558). **แนวคิด ทฤษฎี การจัดการนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาในอนาคต 1067131.** <Retrieved from <http://smongkol01.blogspot.com/>>.
- สมคิด บางโม. (2551). **เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม.** กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2551). **เทคนิคการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

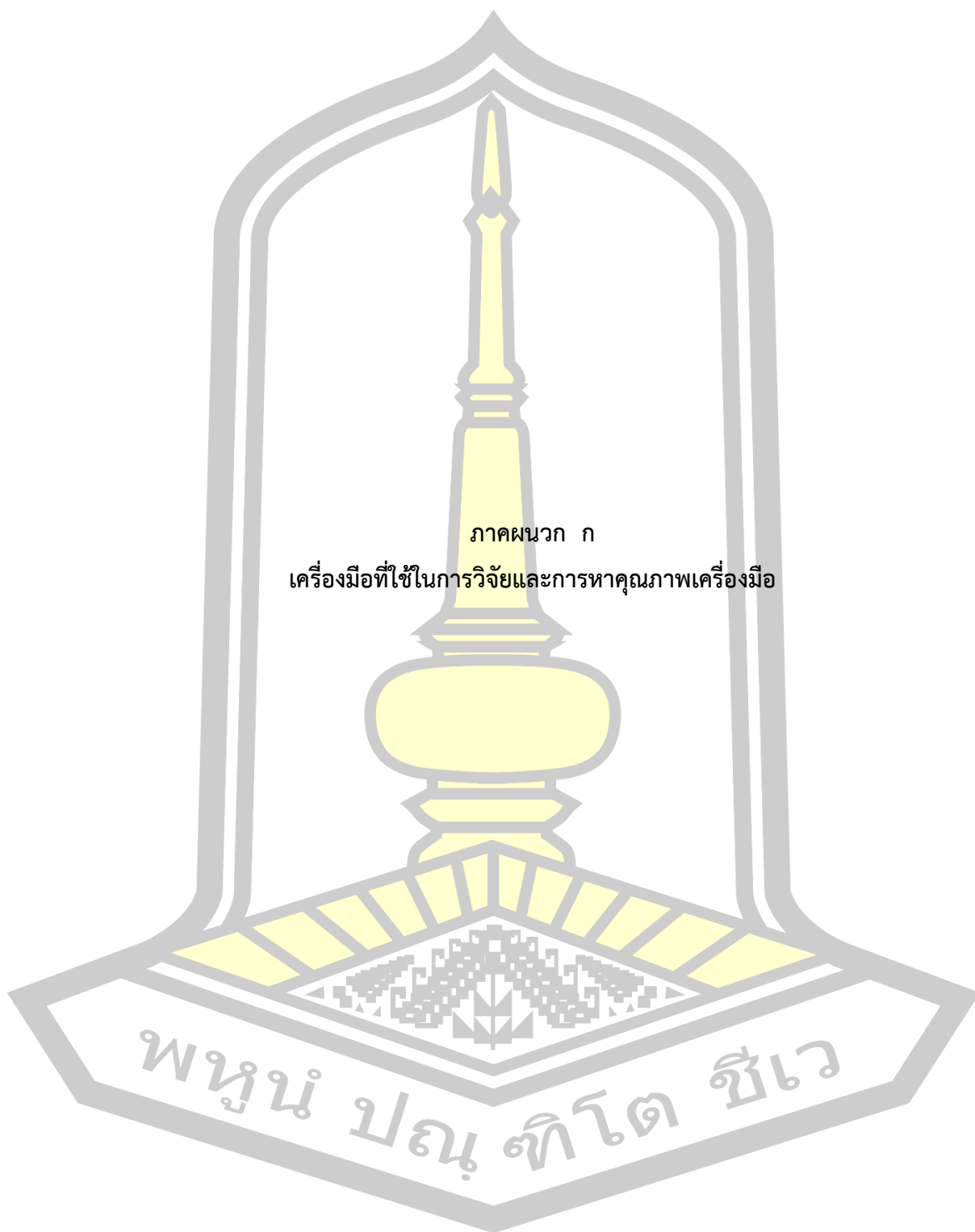
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. (2550). **เศรษฐกิจพอเพียงกับนโยบาย การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. มหาสารคาม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). **คู่มือดำเนินการอบรมพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). **แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). **การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). **บทวิเคราะห์สถานการณ์พัฒนาครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2540). **การวิจัยทางการวัดและประเมินผล**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). **แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำลี รักสุทธี และคณะ. (2544). **เทคนิควิธีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ**. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2552). **สุดยอดวิธีสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยร่วมเกล้า (ฝ่ายการพิมพ์).
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2553). **สมบัติทรัพย์สินของการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมินตรา พงศธร. (2550). **สรุปเรื่องของหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2549). **การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสน่ห์ จุ้ยโต. (2551). **การฝึกอบรมเชิงระบบ**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- หรรษา สุขกาล. (2543). การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการทำงานระหว่างเรียนเพื่อส่งเสริม
จริยธรรมในการทำงานของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ ศรีอำไพ. (2549). เอกสารประกอบการสอนวิชา 0501702 การบริหารทรัพยากรบุคคล
ทางการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิชัย พันธเสน. (2550). โครงการสังเคราะห์งานวิจัยข้อเขียนบทความเกี่ยวกับเศรษฐกิจ
พอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อัญชลี สารรัตน์. (2542). การศึกษาแบบบูรณาการ. วิชาการ, 1(2), 27–31.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2559). การจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development
Plan : IDP). Retrieved from <www.thaiskillplus.com>.
- อุทัย หิรัญโต. (2531). หลักการบริหารงานบุคคล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุ้นตา นพคุณ. (2546). กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทาง. กรุงเทพฯ:
ชวนพิมพ์.
- เอกรินทร์ สี่มหาศาล และคณะ. (2552). แม่บทมาตรฐาน หลักสูตรแกนกลาง สังกศศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม ป.2. นนทบุรี: ไทยร่มเกล้า.
- Barr, M. J. and Keating, L. A. (1990). Introduction : Elements of program development.
In *Developing Effective Student Services Program*. San Francisco: Jossey-
Bass Publishers.
- Boydell, T. H. (1979). *A Guide to Identification of Training Needs*. London: British
Association for Commercial and Industrial Education.
- Calkins, P. (2009). *Sufficiency Economy Matrices: Multi-Period Optimization for
Local Development Planners*.
- Carolyn, B. (2016). *How to Develop a Training Program on the Job*. New York:
McGraw – Hill.
- Crosby, P. B. (1979). *Quality is Free*. New York: McGraw – Hill.
- Drago-Severson, E. (2004). *Helping Teachers Learn: Principle Leadership for Adult
Growth and Development*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Gerlach, V.S. and Ely, D. P. (1971). *Teaching and Media : A Systematic Approach*.
New Jersey: Prentice-hall.
- Glickman, C. D. (2004). *Supervision and Instructional Leadership : A
Developmental Approach*. Boston: Allyn & Bacon.
- Heron, D. W. (1996). *Co-operative Inquiry: Research into the Human Condition*.
Thousand Oak, CA: Sage.

- Hong, P. Y., Sheriff, V. A. & Naeger, S. R. (2009). A Bottom-up Definition of Self Sufficiency Voices from Low-Income Jobseekers. **Qualitative Social Work**, 8(3), 357–376.
- Hughes, A. L. (1999). Phylogenies of Developmentally Important Proteins do not Support the Hypothesis of Two Rounds of Genome Duplication Early in Vertebrate History. **Journal of Molecular Evolution**, 48(5), 565–567.
- Kelly, M. L. (1991). **Integrated Skill Rein for Cement in Accounting 1 at Caidwell College**. New Jersey: Caidwell.
- Morgan, P. and others. (2006). **We Asked HR Professionals. What Are Your Organization’s Biggest Training Needs?** *Canadian HR Reporter*. Toronto.
- Ornstein, A. C. and Hunkins, F. P. (2004). **Curriculum: Foundations, Principles, and Issues**. Boston: Pearson Education.
- Seldin, P. (1988). **Evaluation and Developing Administrative Performance**. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Slavin, R. E. (1990). **Cooperative Learning : Theory, Research and Practice**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Spark, D. and S. L. H. (1989). Five model of staff development for Teachers. **Journal of Staff Development**, 10(4), 40–45.
- Stahl, O. G. (1962). **Public Personnel Administration**. (8thed.). New York: Harper & Row.
- Tyler, R. W. (1950). **Basic Principle of Curriculum and Instruction**. Chicago: University of Chicago Press.
- Ubben, G. C. et al. (2001). **The Principal: Creative Leadership for Effective Schools**. (4th ed). Boston: Allyn & Bacon.

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ

พหุบัณฑิต โท ซิว

(สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ)

แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้
โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

+++++

คำชี้แจง

1. องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่ปรากฏในเครื่องมือฉบับนี้ได้สังเคราะห์จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ว่าด้วยการจัดการ
เรียนรู้โดยบูรณาการ

2. แบบประเมิน มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการ
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ โดย
บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตาม
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 มีความเหมาะสมเพียงใด ใน
ฐานะที่ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเหมาะสม ตาม
เกณฑ์พิจารณา

ความเหมาะสม ดังนี้

5 หมายถึง	มีความเหมาะสมมีค่าระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	มีความเหมาะสมมีค่าระดับมาก
3 หมายถึง	มีความเหมาะสมมีค่าระดับปานกลาง
2 หมายถึง	มีความเหมาะสมมีค่าระดับน้อย
1 หมายถึง	มีความเหมาะสมมีค่าระดับน้อยที่สุด

3. และกรณีที่ท่านเห็นว่าควรมีองค์ประกอบหรือตัวชี้วัดในองค์ประกอบด้านใดเพิ่มเติมหรือตัดทอนออกไปให้ท่านระบุไว้ในช่องที่กำหนดในแบบประเมินนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย \checkmark ลงในช่องระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

ข้อ	องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการ	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น
		5	4	3	2	1	
1.	กำหนดวัตถุประสงค์ (ครุมีความรู้ ความเข้าใจในการกำหนดความรู้ ความสามารถที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรเขียนให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม)						
2.	การวางแผนการสอน (ครุมีความรู้ ความเข้าใจในรายละเอียดเนื้อหาการเรียน การสอนตั้งแต่ต้นจนจบ โดยสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้ ซึ่งอาจจัดในรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาหรือรายคาบ รวมทั้งสามารถระบุวิธีการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งความรู้ ทรัพยากร การวัดผล และประเมินผล)						

ข้อ	องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น
		5	4	3	2	1	
3.	การกำหนดเนื้อหา (ครุมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยการศึกษาหลักสูตรและสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกันในเรื่องที่จะสอนตั้งแต่ 2 กลุ่มประสบการณ์ ขึ้นไป เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวเรื่อง และความคิดรวบยอด)						
4.	การดำเนินการสอน (ครุมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานเนื้อหาวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อมาปรับใช้ในเรียนรู้ บทเรียนและพัฒนาทักษะ รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์โดยวิธีการสะท้อนความรู้สึกและความคิดที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมา หรือที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้ว เป็นองค์ความรู้ใหม่ แล้วนำมาปรับใช้ ในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งปัจจุบันและอนาคต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการ 3 ท่วง 2 เงื่อนไข ในแต่ละกิจกรรม)						

พูน ปณ ทัโต ชเว

ข้อ	องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น
		5	4	3	2	1	
5	<p>การประเมินผลการเรียนรู้ (ครูมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีการประเมินผลการเรียนรู้ สามารถประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน โดยบรรลุ วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ ออกแบบเครื่องมือใน การประเมินผลการเรียนรู้ตามขั้นตอนการประเมินผลการ เรียนรู้ มีวิธีประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพ จริง รวมถึงการประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการ บันทึกจุดเด่น จุดด้อยของกิจกรรม เพื่อปรับปรุงและพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น)</p>						

เห็นว่าควรมีองค์ประกอบอื่นๆ เพิ่มเติม โปรดระบุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

ข้อ	องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น
		5	4	3	2	1	
องค์ประกอบที่ 1. กำหนดวัตถุประสงค์							
1	การศึกษาหลักสูตร						
2	การกำหนดจุดมุ่งหมาย						
องค์ประกอบที่ 2. การวางแผนการสอน							
3	การวิเคราะห์หลักสูตร						
4	การเขียนแผนการสอน						
องค์ประกอบที่ 3. การกำหนดเนื้อหา							
5	การกำหนดเนื้อหาย่อย						
6	การเลือกเนื้อหาวิชา						
องค์ประกอบที่ 4. การดำเนินการสอน							
7	กิจกรรมการเรียนรู้						

ข้อ	องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น
		5	4	3	2	1	
องค์ประกอบที่ 5. การประเมินผล							
8	การให้ข้อมูลย้อนกลับ						
9	การประเมินพฤติกรรมก่อนและหลังการเรียนรู้						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ)..... ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ในความกรุณาของท่านในครั้งนี้

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม
สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการ
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับ
สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

คำชี้แจง

1. ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาว่า ข้อคำถามของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน
และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง ที่กำหนดให้วัดได้สอดคล้องตรงตามนิยามที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยกำหนดเนื้อหาการ
ประเมินออกเป็น
5 องค์ประกอบดังนี้

- 1.1 กำหนดวัตถุประสงค์
- 1.2 การวางแผนการสอน
- 1.3 การกำหนดเนื้อหา
- 1.4 การดำเนินการสอน
- 1.5 การประเมินผลการเรียนรู้

2. ขอความกรุณาให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- + 1 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ระบุไว้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ระบุไว้
- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ระบุไว้

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
ในครั้งนี้

นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

**นิยามศัพท์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้
โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25**

1. กำหนดวัตถุประสงค์ หมายถึง ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการกำหนดความรู้ความสามารถที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรเขียนให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2. การวางแผนการสอน หมายถึง ครูมีความรู้ ความเข้าใจในรายละเอียดเนื้อหาการเรียนการสอนตั้งแต่ต้นจนจบ โดยสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้ ซึ่งอาจจัดในรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาหรือรายคาบ รวมทั้งสามารถระบุวิธีการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งความรู้ ทรัพยากร การวัดผลและประเมินผล

3. การกำหนดเนื้อหา หมายถึง ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยการศึกษาหลักสูตรและสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกันในเรื่องที่จะสอนตั้งแต่ 2 กลุ่มประสบการณ์ ขึ้นไป เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวเรื่อง และความคิดรวบยอด

4. การดำเนินการสอน หมายถึง ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานเนื้อหาวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อมาปรับใช้ในเรียนรู้อบเรียนและพัฒนาทักษะ รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ โดยวิธีการสะท้อนความรู้สึกและความคิดที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาหรือที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้วเป็นองค์ความรู้ใหม่นำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งปัจจุบันและอนาคต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ในแต่ละกิจกรรม

5. การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง ครูมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีการประเมินผลการเรียนรู้ สามารถประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน โดยบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ ออกแบบเครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ตามขั้นตอนการประเมินผลการเรียนรู้ มีวิธีประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพจริง รวมถึงการประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการบันทึกจุดเด่น จุดด้อยของกิจกรรม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับ

สถานศึกษา

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

ข้อที่	ข้อความ/พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร	ระดับความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็น/เสนอแนะ
		+1	0	-1	
องค์ประกอบ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์					
1	ผู้สอนสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เรียนบรรลุผลตามที่ตั้งไว้				
2	ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา สาระและความคิดรวบยอด พิจารณาถึงประโยชน์ต่อผู้เรียน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดยเชื่อมโยงหลัก 3 ท่วง 2 เงื่อนไข ควบคู่หลักความรู้และคุณธรรม				
3	ผู้สอนต้องกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจนว่าเมื่อเรียนรู้เรื่องนี้จบแล้ว ผู้เรียนควรจะได้รับประโยชน์อะไรบ้าง และต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตามช่วงชั้น				
4	ผู้สอนกำหนดถึงเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้รับความรู้ที่หลากหลาย เกิดการนำมาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน				
5	ผู้สอนกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย โดยเชื่อมโยงแต่ละรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม				
6	ผู้สอนได้บูรณาการนำความรู้ไปผสมผสานกันเพื่อให้ผู้เรียนรู้อย่างลึกซึ้งใช้เหตุผลและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน				

ข้อที่	ข้อความ/พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร	ระดับความ	ข้อคิดเห็น
--------	---	-----------	------------

	ผู้บริหาร	สอดคล้อง			/เสนอแนะ
		+1	0	-1	
องค์ประกอบ 2 การวางแผนการสอน					
7	ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับเนื้อหาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม				
8	ผู้สอนสามารถผสมผสานหลักสูตรความรู้ในสาขาวิชาเดียวกันเข้าด้วยกัน				
9	ผู้สอนสามารถผสมผสานกระบวนการเรียนรู้ ปูกรฝังคุณธรรม ค่านิยมอันดีงามโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียนเป็นสำคัญ				
10	ผู้สอนกำหนดการจัดการเรียนรู้โดยนำรายละเอียดที่ได้จากการวิเคราะห์คำอธิบายในหลักสูตรมาแยกย่อยเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม รวมทั้งกำหนดคาบในการสอน				
11	ผู้สอนกำหนดการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเพิ่มช่องบูรณาการแบบภายในรายวิชาเข้าด้วย				
12	ผู้สอนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นการกำหนดรายละเอียดของการสอนตั้งแต่ต้นจนจบ ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยยึดหลักความสอดคล้องของแต่ละรายวิชา				
13	ผู้สอนควรระบุวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย โดยเน้นให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
14	ครูผู้สอนมีวิธีการสอนที่แปลกใหม่และบูรณาการ 3 หัวง 2 เดือนไซ ในทุกกิจกรรมการเรียนรู้				
15	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการเชิญผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน หรือวิทยากรจากภายนอกมาร่วมดำเนินการสร้างประสบการณ์ให้เกิดแก่ผู้เรียน				

ข้อที่	ข้อความ/พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหาร	ระดับความ สอดคล้อง			ข้อคิดเห็น /เสนอแนะ
		+1	0	-1	
องค์ประกอบ 2 การวางแผนการสอน (ต่อ)					
16	การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามผลการปฏิบัติจริง				
องค์ประกอบ 3 การกำหนดเนื้อหา					
17	ผู้บริหารมีนโยบายที่มีความชัดเจนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
18	ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
19	ผู้สอนมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความหลากหลาย				
20	ผู้บริหารเห็นความสำคัญให้การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรให้เกิดผลสำเร็จได้ โดยมีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น บริบทโรงเรียนและชุมชน				
21	ผู้สอนศึกษา ทำความเข้าใจกับการนำหลักสูตรไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมาย				
22	ผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ ให้มีทั้งความรู้และกระบวนการ เป็นการผสมผสานวิธีการสอนในแบบต่างๆ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธี อาทิเช่น การสนทนา การอภิปราย การใช้คำถาม การทำงานกลุ่มและการนำเสนอข้อมูล เป็นต้น				
23	ผู้สอน สอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ เชื่อมโยงเนื้อหาวิชาภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม				

ข้อที่	ข้อคำถาม/พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหาร	ระดับความ สอดคล้อง			ข้อคิดเห็น /เสนอแนะ
		+1	0	-1	
องค์ประกอบ 4 การดำเนินการสอน					
24	ผู้สอนปรับปรุงเนื้อหาให้มีความสอดคล้องด้านเนื้อหาเกี่ยวกับรายวิชาอื่นๆ ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม				
25	ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการบูรณาการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ในแต่ละกิจกรรม				
26	ผู้สอนจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองบนพื้นฐานคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
27	ผู้สอนคือผู้อำนวยความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ในการจัดการ เรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาทักษะ รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์				
28	ผู้สอนสามารถสร้างประสบการณ์จากเนื้อหาวิชาสู่องค์ความรู้ใหม่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน				
29	ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามบริบทของโรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่นของตนเอง				
องค์ประกอบ 5 การประเมินผลการเรียนรู้					
30	ผู้สอนสามารถสร้างแบบวัดและประเมินผล เลือกใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้การวัดและประเมินผลถูกต้องสมบูรณ์				
31	ผู้สอนควรวัดให้ตรงกับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเชิงบวกในการเรียนรู้ตามที่ระบุไว้				
32	ผู้สอนต้องพยายามค้นหาผู้เรียนแต่ละคนว่า เต้น-ต้อยในเรื่องใดและหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามจริง				
33	ผู้สอนทำการประเมินผู้เรียนไปพร้อมๆ กับการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				

ข้อที่	ข้อความ/พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหาร	ระดับความ สอดคล้อง			ข้อคิดเห็น /เสนอแนะ
		+1	0	-1	
องค์ประกอบ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ (ต่อ)					
34	ผู้สอนเน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน โดยตั้งบนพื้นฐานการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ท่วง 2 เงื่อนไข				
35	ผู้สอนใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมการเรียนรู้ที่โรงเรียน บ้าน และชุมชนท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่อย่างต่อเนื่อง เพื่อผลที่จะเกิดกับผู้เรียนโดยแทรกคุณธรรมบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
36	ผู้สอนสร้างเครื่องมือเครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ตามขั้นตอนการประเมินผลการเรียนรู้ ที่มีวิธีประเมินที่หลากหลาย และสอดคล้องกับสภาพจริง โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
37	ผู้สอนต้องมีความเข้าใจและเลือกใช้เครื่องมือหรือเทคนิคการวัดผลให้เหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด				
38	ผู้สอนสร้างเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การวัดผลจากภาคปฏิบัติ การวัดผลจากสภาพจริง เป็นต้น				
39	ในการดำเนินกิจกรรมผู้สอนมีการบันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อบันทึกจุดเด่น จุดด้อย ของกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงพฤติกรรมในการเรียนรู้ของผู้เรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมตามสภาพจริง				
40	ผู้สอนมีการบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องของผู้สอน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความสมบูรณ์				

ข้อเสนอแนะ (เพิ่มเติม)

1. กำหนดวัตถุประสงค์

.....

.....

2. การวางแผนการสอน

.....

.....

3. การกำหนดเนื้อหา

.....

.....

4. การดำเนินการสอน

.....

.....

5. การประเมินผลการเรียนรู้

.....

.....

ลงชื่อ.....

ผู้ประเมิน

(.....)

พหุบัน ปณ ทิโต ชีเว

แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อคำถาม ตามความเป็นจริงที่ปรากฏในโรงเรียนของท่านให้ครบทุกประเด็น ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูล ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวมจะไม่มีผลกระทบเชิงลบต่อตัวท่าน และการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านแต่ประการใด

2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

3. แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

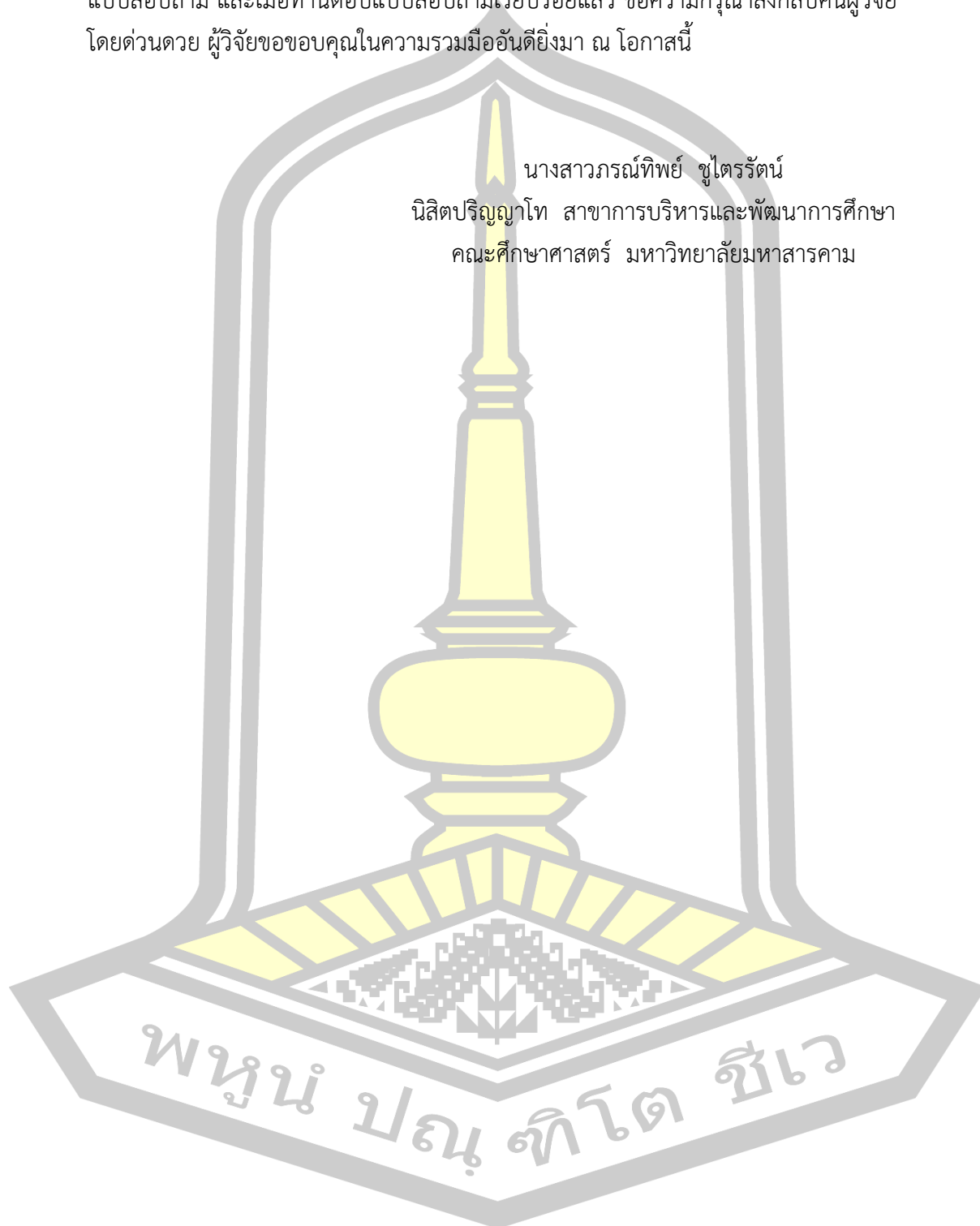
ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 การวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ในการตอบแบบสอบถาม และเมื่อท่านตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ขอความกรุณาส่งกลับคืนผู้วิจัย โดยด่วนด้วย ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมืออันดียิ่งมา ณ โอกาสนี้

นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์
นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หนาข้อความที่ตรงกับสภาพของท่าน

1. สถานภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา/รักษาการแทนผู้บริหารสถานศึกษา
 ครูหัวหน้างานบริหารวิชาการ
2. ขนาดของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (ตามเกณฑ์ สพฐ.)
 ขนาดเล็ก นักเรียนตั้งแต่ 499 คนลงมา
 ขนาดกลาง นักเรียน 500-999 คน
 ขนาดใหญ่ นักเรียน 1,000 -1,499 คน และขนาดใหญ่พิเศษ 1,500

คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

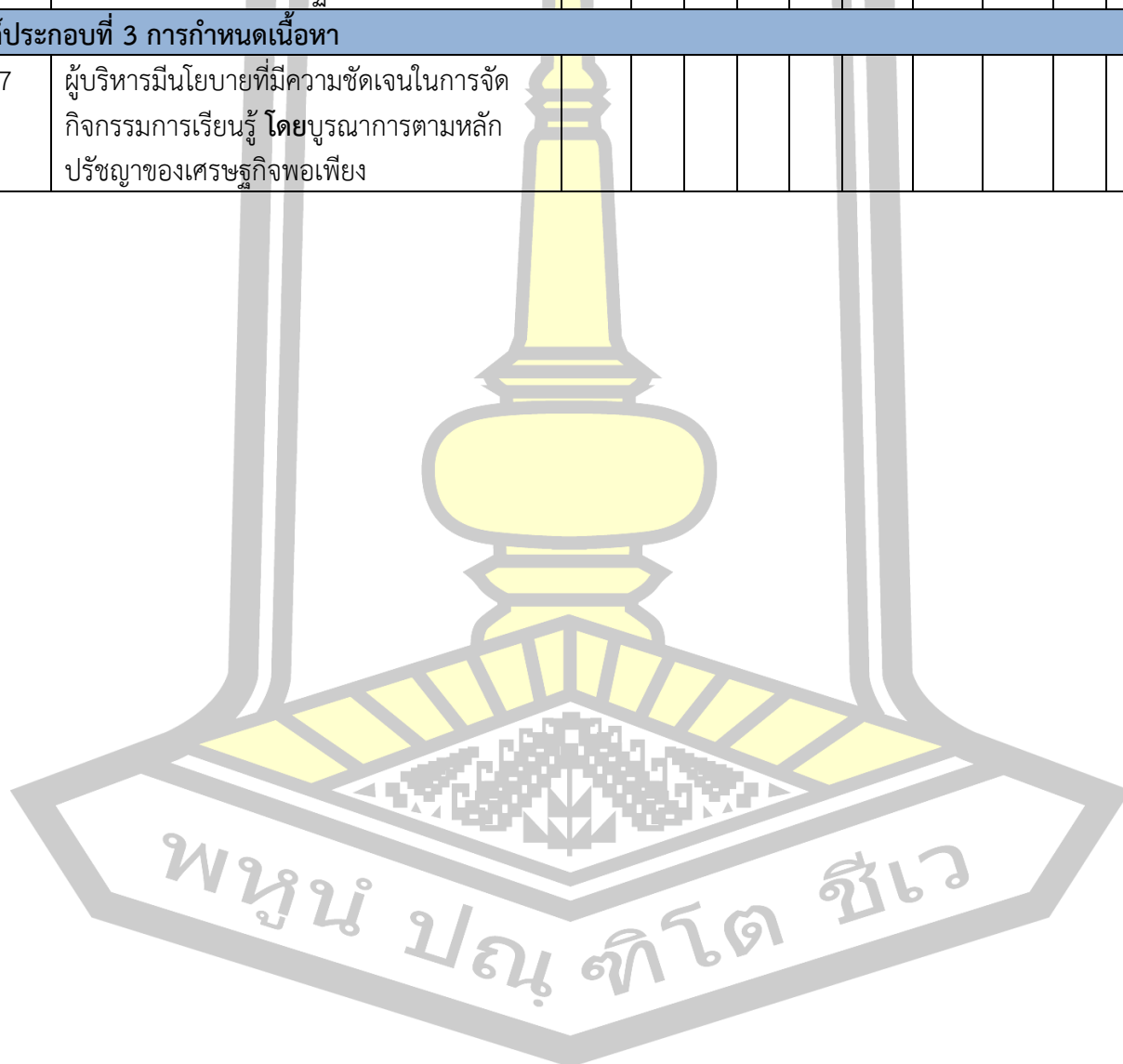
คำชี้แจง 1. แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

2. โปรดใช้ดุลพินิจของท่านพิจารณาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามทัศนะของท่าน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

พหุ ประถมศึกษา

ข้อ	ข้อความ	สภาพปัจจุบัน					สภาพพึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
15	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการเชิญผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน หรือวิทยากรจากภายนอกมาร่วมดำเนินการสร้างประสบการณ์ให้เกิดแก่ผู้เรียน										
16	การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามผลการปฏิบัติจริง										
องค์ประกอบที่ 3 การกำหนดเนื้อหา											
17	ผู้บริหารมีนโยบายที่มีความชัดเจนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง										

	พอเพียง 3 หัวง 2 เงื่อนไข																		
35	ผู้สอนใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมการเรียนรู้ที่โรงเรียนบ้าน และชุมชนท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่อย่างต่อเนื่อง เพื่อผลที่จะเกิดกับผู้เรียนโดยแทรกคุณธรรมบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง																		
36	ผู้สอนสร้างเครื่องมือเครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ตามขั้นตอนการประเมินผลการเรียนรู้ ที่มีวิธีประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพจริง โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง																		
37	ผู้สอนต้องมีความเข้าใจและเลือกใช้เครื่องมือหรือเทคนิคการวัดผลให้เหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด																		
38	ผู้สอนสร้างเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การวัดผลจากภาคปฏิบัติ การวัดผลจากสภาพจริง เป็นต้น																		
39	ในการดำเนินกิจกรรมผู้สอนมีการบันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อบันทึกจุดเด่น จุดด้อย ของกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงพฤติกรรมในการเรียนรู้ของผู้เรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมตามสภาพจริง																		
40	ผู้สอนมีการบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องของผู้สอน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความสมบูรณ์																		

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ลงในช่องว่างที่เว้นไว้

แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ จะนำไปเป็นข้อมูลในการจัดทำโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25

3. แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยมีรายการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย การกำหนดเนื้อหา กำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนการสอน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล

นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โทรศัพท์ 081-941-8965

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง.....

2. สถานที่ทำการ

สัมภาษณ์.....

3.วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์

4.ผู้สัมภาษณ์ นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์

ตอนที่ 2 : รายการสัมภาษณ์

การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารสถานศึกษา หรือเป็นครูที่มีหน้าที่ และมีความรับผิดชอบในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งท่านมีความคิดเห็นและวิธีการดำเนินการอย่างไร จนทำให้มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) สู่การจัดทำโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ในประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ ควรจะมีวิธีการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. การวางแผนการสอน ควรจะมีวิธีการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. การกำหนดเนื้อหา ควรจะมีวิธีการอย่างไร

.....

.....

.....

4. การดำเนินการสอน ควรมีวิธีการอย่างไร

5. การประเมินผลการเรียนรู้ ควรมีวิธีการอย่างไร

ตอนที่ 3 : ข้อเสนอแนะ

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้

โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ)

1. หลักการและความสำคัญ																				
2. วัตถุประสงค์																				
3. เนื้อหา																				
โมดูล 1 การกำหนดวัตถุประสงค์																				
โมดูล 2 การวางแผนการสอน																				
โมดูล 3 การกำหนดเนื้อหา																				
โมดูล 4 การดำเนินการสอน																				
โมดูล 5 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้																				
4. กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา																				
5. การประเมินผล																				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

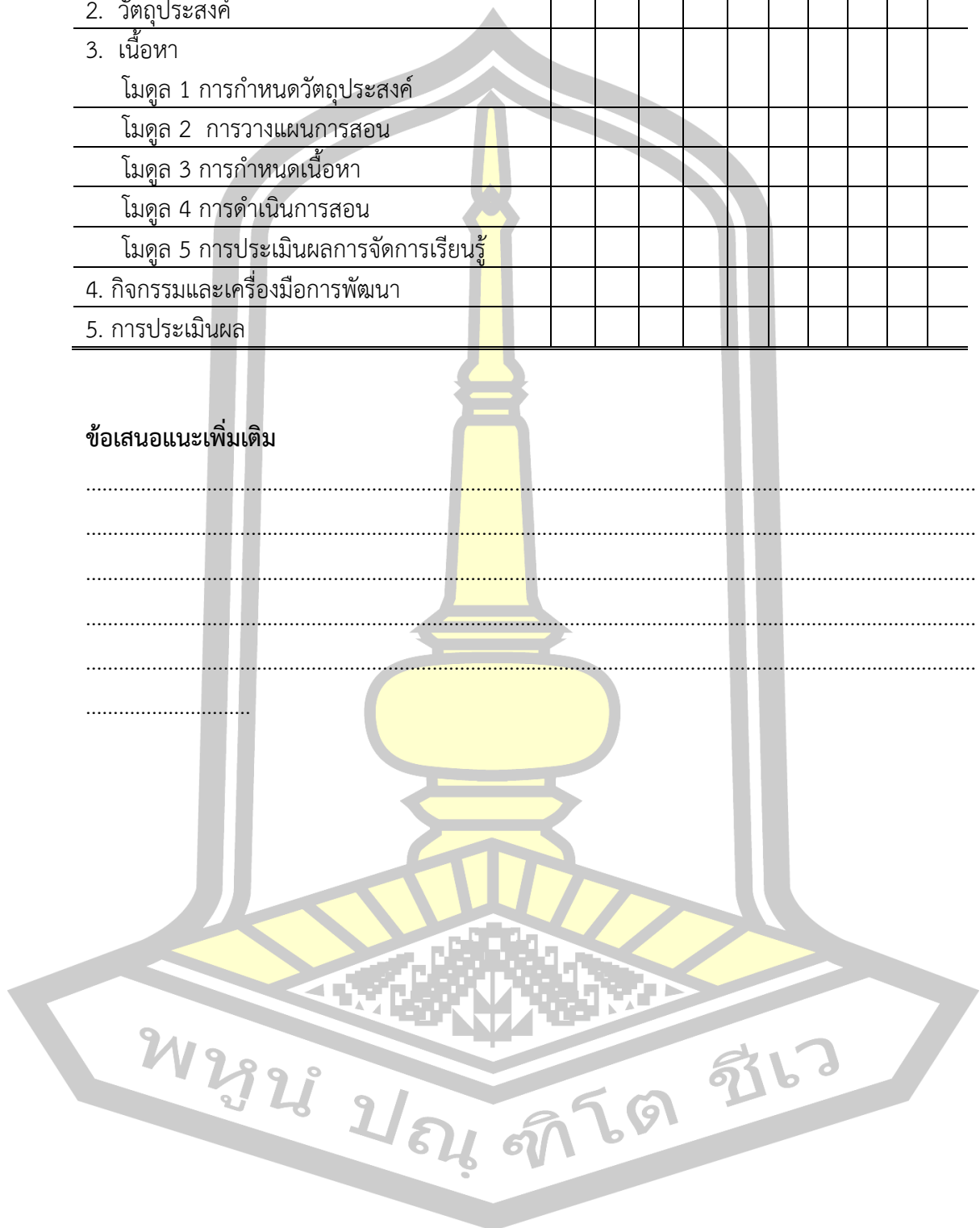
.....

.....

.....

.....

.....

ตาราง 21 ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) แบบสอบถามเรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5		
ข้อ 1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3	1	0	0	1	1	0.60	ใช้ได้
ข้อ 4	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 5	1	-1	1	1	1	0.60	ใช้ได้
ข้อ 6	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 7	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 8	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 9	1	-1	1	1	1	0.60	ใช้ได้
ข้อ 10	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 11	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 12	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 13	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 14	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 15	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 16	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 17	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 18	1	0	1	1	0	0.60	ใช้ได้
ข้อ 19	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5		
ข้อ 20	0	1	1	1	0	0.60	ใช้ได้
ข้อ 21	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 22	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 23	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 24	1	1	1	1	0	0.80	ใช้ได้
ข้อ 25	1	1	1	1	0	0.80	ใช้ได้
ข้อ 26	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 27	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 28	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 29	1	-1	1	1	1	0.60	ใช้ได้
ข้อ 30	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 31	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 32	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 33	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 34	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 35	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 36	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 37	1	-1	1	1	1	0.60	ใช้ได้
ข้อ 38	1	-1	1	1	1	0.60	ใช้ได้
ข้อ 39	1	0	1	1	0	0.60	ใช้ได้
ข้อ 40	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ 0.50-1.00 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา มีค่าระหว่าง 0.60-1.00 สามารถนำไปใช้ได้

ตาราง 22 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (rxy) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

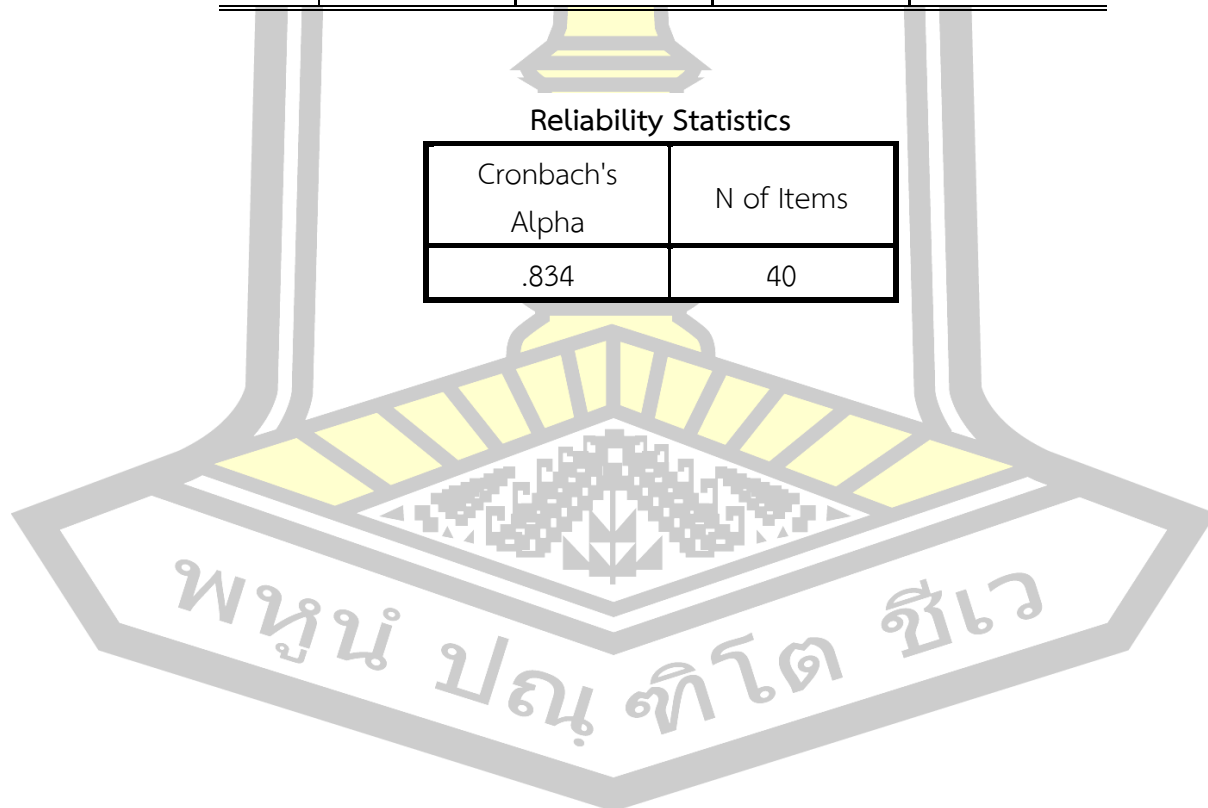
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	148.30	72.976	.525	.881
a2	148.93	74.478	.377	.883
a3	149.03	74.516	.337	.884
a4	148.60	75.283	.514	.883
a5	148.63	76.102	.463	.884
a6	148.40	75.697	.219	.886
a7	148.73	74.202	.414	.883
a8	148.77	75.564	.269	.885
a9	148.87	74.464	.348	.884
a10	149.17	73.454	.447	.882
a11	149.00	73.172	.354	.884
a12	148.93	72.064	.526	.881
a13	149.00	71.241	.532	.880
a14	148.80	70.855	.601	.879
a15	149.03	74.723	.312	.884
a16	149.13	73.361	.459	.882
a17	149.10	74.438	.335	.884
a18	148.93	75.237	.278	.885
a19	148.93	75.237	.278	.885
a20	148.73	74.271	.342	.884
a21	148.83	73.937	.372	.884
a22	148.80	73.752	.360	.884
a23	148.80	70.166	.611	.879
a24	148.90	75.334	.231	.886
a25	148.87	74.464	.348	.884
a26	148.93	75.237	.278	.885
a27	148.83	75.454	.203	.886

ตาราง 22 (ต่อ)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a28	148.90	72.576	.486	.881
a29	148.87	73.775	.433	.883
a30	148.90	73.472	.449	.882
a31	148.87	74.257	.321	.884
a32	148.70	74.700	.315	.884
a33	148.87	74.947	.290	.885
a34	148.97	72.309	.488	.881
a35	148.77	72.737	.435	.882
a36	148.87	74.120	.336	.884
a37	148.87	75.016	.281	.885
a38	148.83	72.971	.424	.883
a39	148.77	73.909	.361	.884
a40	148.83	75.247	.337	.884

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.834	40

ตาราง 23 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (rxy) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม สภาพที่พึงประสงค์ เรื่อง การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

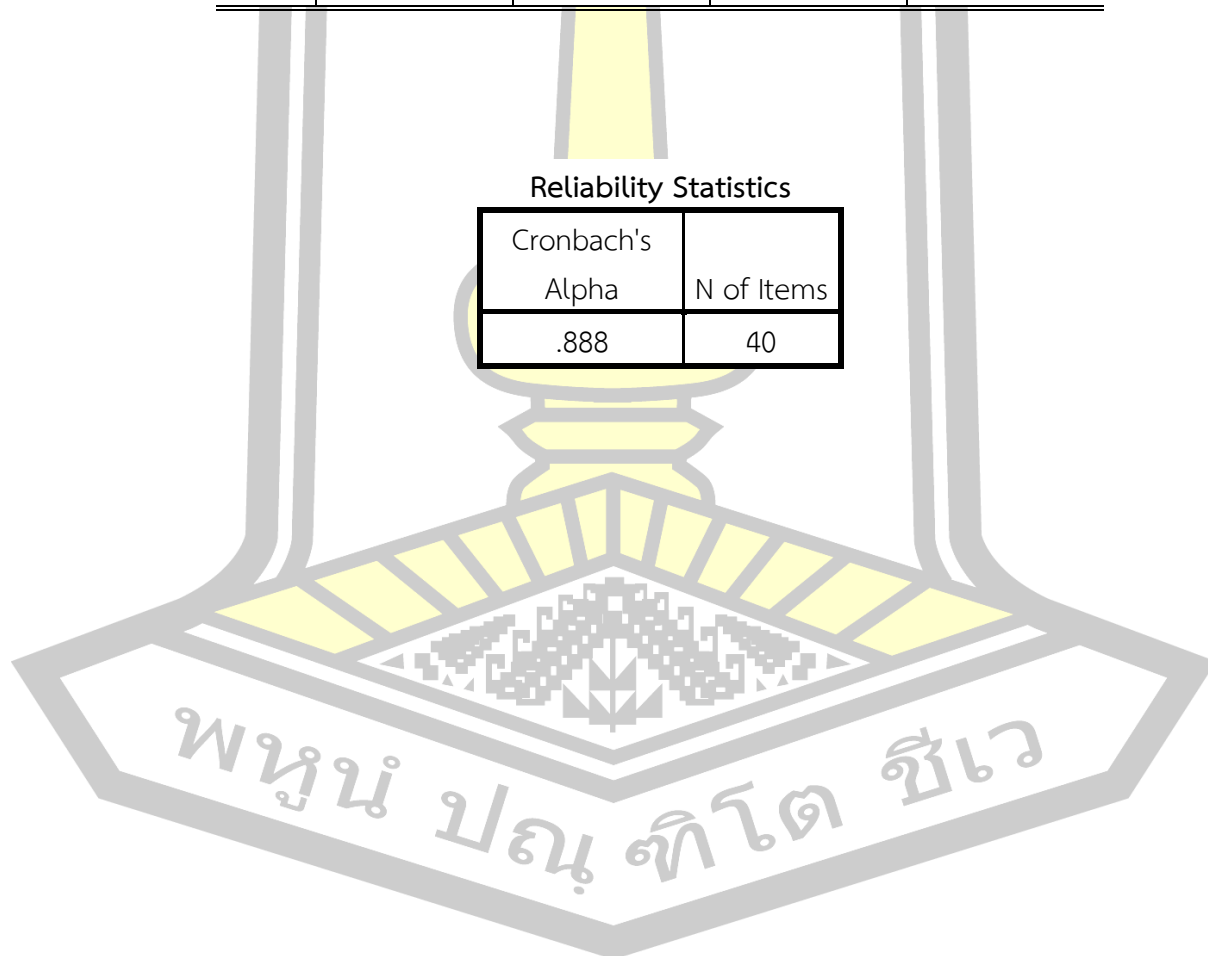
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	145.93	98.064	.268	.887
a2	146.53	97.982	.322	.887
a3	146.63	97.551	.330	.887
a4	146.47	94.947	.486	.884
a5	146.33	91.195	.795	.879
a6	146.00	95.310	.407	.885
a7	145.97	97.275	.245	.888
a8	146.23	95.840	.312	.888
a9	146.97	93.344	.359	.888
a10	147.27	93.720	.393	.886
a11	146.93	97.857	.249	.888
a12	146.87	98.671	.198	.888
a13	146.83	98.489	.215	.888
a14	146.60	96.179	.423	.885
a15	146.47	94.947	.486	.884
a16	146.43	98.806	.288	.887
a17	146.43	98.806	.288	.887
a18	146.33	91.195	.795	.879
a19	146.33	91.195	.795	.879
a20	146.43	96.185	.449	.885
a21	146.47	95.637	.481	.884
a22	146.50	94.810	.482	.884
a23	146.53	92.533	.606	.882
a24	146.53	98.602	.205	.888
a25	146.53	97.085	.359	.886
a26	147.10	97.955	.243	.888
a27	146.60	95.352	.447	.885
a28	146.60	94.524	.586	.883
a29	146.50	96.603	.427	.885
a30	146.63	96.240	.472	.885
a31	146.57	97.151	.339	.887

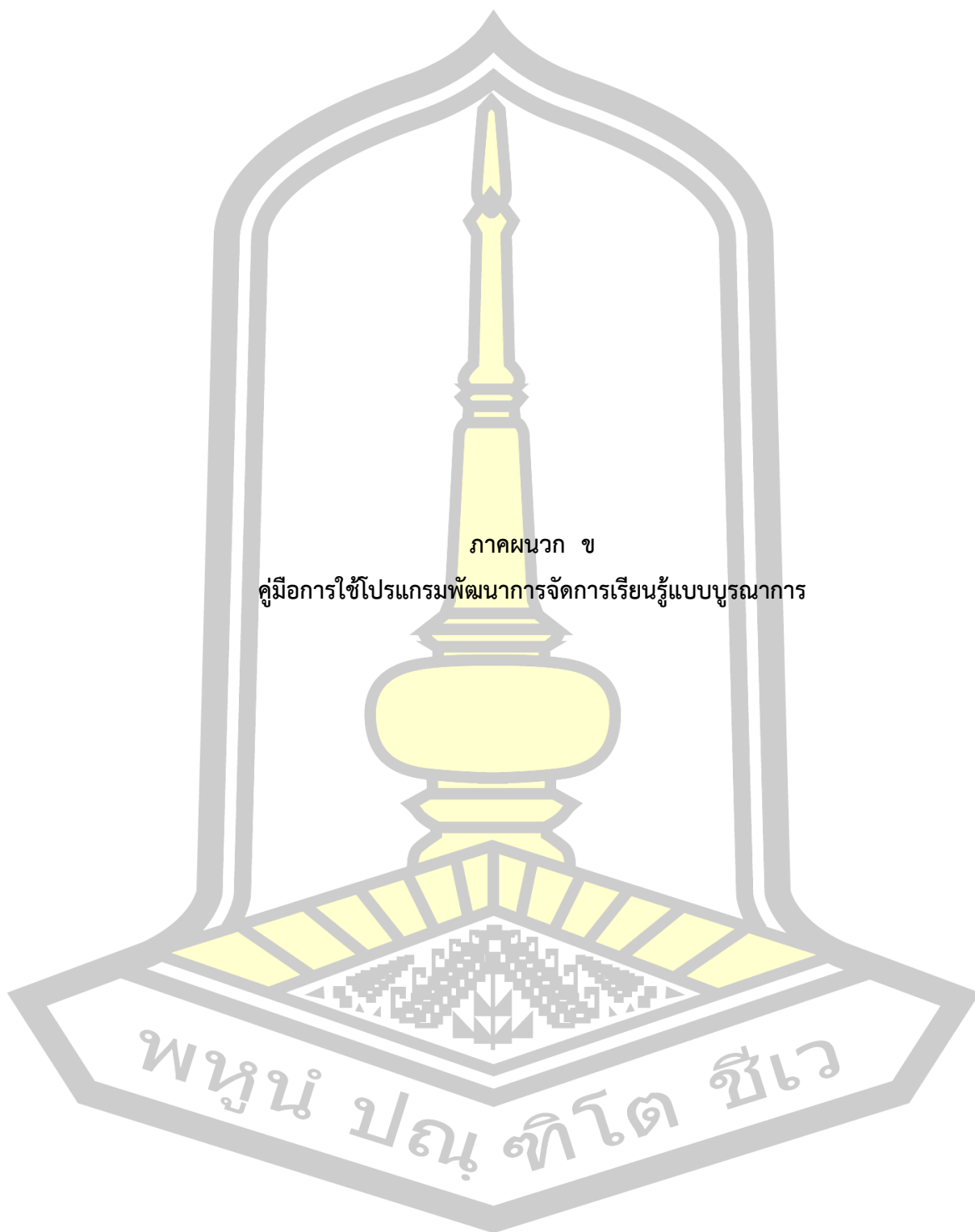
ตาราง 23 (ต่อ)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a32	146.43	96.530	.413	.885
a33	146.53	98.602	.205	.888
a34	146.73	97.513	.274	.888
a35	146.53	96.257	.347	.887
a36	146.57	97.702	.248	.888
a37	146.93	95.995	.251	.890
a38	146.53	97.085	.312	.887
a39	146.40	95.697	.458	.885
a40	146.47	98.533	.296	.887

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.888	40

ภาคผนวก ข

คู่มือการใช้โปรแกรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

พหุบัณฑิตวิทัยาลัย

คู่มือ

การใช้โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้
 โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ
 การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับ
 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 25

นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์
 รหัสหนังสือ 58010586027

นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการ
 บริหารและพัฒนการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คู่มือการใช้โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้
 โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

พัฒนาโดย
 นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)
 สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2561

1. หลักการและความสำคัญ

ในช่วงระยะสองทศวรรษที่ผ่านมา ทุกประเทศทั่วโลกได้ริเริ่มและดำเนินการปฏิรูปการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ สู้ยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ ครูเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการศึกษา เพราะเป็นด้านหน้าและกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาครูและเตรียมครูที่จะเข้าสู่วิชาชีพให้มีสมรรถนะสูงเพราะครูต้องพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆได้ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนาครู คือ การเสริมสร้างและปลูกฝังเจตคติที่ดีและถูกต้องในการเป็นครูมืออาชีพ การสร้างและสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งผลให้ครูมีองค์ความรู้ ทักษะในการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมให้มีระบบสนับสนุนให้ครูสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2556 : 135-136) และเมื่อครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา คุณภาพของครูจึงมีความสำคัญ เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลกระทบต่อผู้เรียนที่มีคุณภาพ ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2556 : 1) ดังนั้นครูในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอนที่จำเป็นต้องมีความทั้งความสามารถด้านการสอนและความสามารถด้านอื่นๆ รวมถึงต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะของการเป็นครูมืออาชีพอันประกอบด้วยความมีจิตวิญญาณของความเป็นครูและสร้างแรงบันดาลใจพัฒนาตนเองให้มีความเป็นครูที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์อยู่อย่างสม่ำเสมอ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และเพยาว์. ยินดีสุข. 2558 : คำนำ)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยเรื่อง ราวเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต รวมถึงศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม วิชาสังคมศึกษาจึงช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร และเข้าใจถึงการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ตามกาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและเข้าใจผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่าง มีคุณธรรม มีความอดทน อดกลั้น สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก อันเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการเรียนวิชาสังคมศึกษาความสำเร็จของการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คือ การที่ผู้เรียนเข้าใจ และนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ประจำวันได้ ให้เป็นชีวิตที่ดีงามและช่วยสร้างสรรค์สังคม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนสังคมจึงเชื่อมโยงและบูรณาการให้เด็กได้เรียนรู้การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง อยู่อย่างมีความสุข โดยเรียนผ่านสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในห้อง หรือในโรงเรียน หรือวิเคราะห์จากตัวอย่างสถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคม เพื่อให้เด็กฝึกคิดวิเคราะห์ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง รู้จักตัวเอง สามารถจัดการชีวิตของตนเอง และมีวิถีชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข(มณีรัตน์ ศุภานุสนธิ์. 2551)

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะในการทำงาน สามารถนำความรู้ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติมาใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้ ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติตน เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจของตนและชุมชน ตลอดจนการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า การประหยัดอดออม อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนมีความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม แล้วยังมีทักษะและกระบวนการต่างๆ ที่จะสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิตและการมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองที่ดี ตลอดจนการนำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนามาพัฒนาตนเองและสังคม ทำให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ส่วนสถานศึกษายังมีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารด้านต่างๆ โดยเฉพาะการบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้ ทำให้ได้หลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนในลักษณะองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญาและสังคม ทำให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกช่วงชั้น (จักษ์พรวดี วัฒนา. 2555 : 238)

จากการจัดการศึกษาที่ผ่านมา รวมถึงสภาพแวดล้อม สภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน โรงเรียนซึ่งเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ในการวางแผนการจัดการศึกษาให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับความต้องการในการจัดการศึกษาในอนาคตโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครู ซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคคลที่สำคัญและมีบทบาทหน้าที่ในการนำนโยบายมาสู่สถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และบูรณาการในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ตอบสนองตามเป้าหมายการจัดการศึกษาในปัจจุบันและตอบสนองต่อการปฏิรูปการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองอย่างได้ผลและเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมและเป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน จึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อสะท้อนสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข สอดคล้องกับยุคปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ทำให้ครูมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งเลือกวิธีการในการ

พัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ และการใช้ระบบพี่เลี้ยง ใช้เวลาทั้งสิ้น จำนวน 60 ชั่วโมง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ให้มีคุณภาพสามารถเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มีการผสมผสานเนื้อหาวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ปรับใช้ ในการเรียนรู้ในบทเรียนและพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การ กำหนดวัตถุประสงค์ 2. การวางแผนการสอน 3. การกำหนดเนื้อหา 4. การดำเนินการสอน และ 5. การประเมินผลการเรียนรู้

3. เนื้อหา

เนื้อหาของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 แบ่งออกเป็น 5 โมดูล ดังนี้

โมดูล 1 การกำหนดวัตถุประสงค์

1. การศึกษาหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายการเรียนรู้

โมดูล 2 การวางแผนการสอน

1. วิเคราะห์หลักสูตร
2. การเขียนแผนการสอน

โมดูล 3 การกำหนดเนื้อหา

1. การกำหนดเนื้อหาย่อย
2. การเลือกเนื้อหาวิชา

โมดูล 4 การดำเนินการสอน

1. กิจกรรมการเรียนรู้

โมดูล 5 การประเมินผลการเรียนรู้

1. การให้ข้อมูลย้อนกลับ
2. การประเมินพฤติกรรมก่อนการเรียน-หลังเรียน

4. กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา

4.1 กิจกรรม

กิจกรรม คือ วิธีการพัฒนาเป็นกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนครู ให้มีความรู้ ความ เข้าใจ มีทักษะจนทำให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Continuous Self Development) และ

สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งวิธีการต่างๆ ที่จะนำมาใช้ดำเนินการในกิจกรรมการพัฒนาตามโปรแกรม โดยใช้กิจกรรม 3 กิจกรรม รวม 60 ชั่วโมง ได้แก่

วิธีการพัฒนาที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) จำนวน 12 ชั่วโมง

เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญ ความสามารถและเปลี่ยนแปลงทัศนคติทำให้ความรู้สึกของครูโดยให้ครูได้มีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้จากเอกสารประกอบโปรแกรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกลุ่ม นำเสนอผลการศึกษา และฝึกปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมดังนี้

1. จัดประชุม
2. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระดมสมองเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดการเรียนรู้
3. ฝึกปฏิบัติให้เกิดการมีส่วนร่วม
4. นำเสนอผลอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปต่อยอดงาน

วิธีการพัฒนาที่ 2 การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ จำนวน 18 ชั่วโมง

เป็นกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะบุคคลที่มุ่งเน้นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบ เพื่อพัฒนาทักษะ ความชำนาญ ความสามารถ และทัศนคติของบุคคล ให้ไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่างๆ ในปัจจุบันและอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและสอดคล้องการบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย เสริมความตระหนัก เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้
2. ให้ความรู้โดยการอภิปราย การบรรยาย มีตัวอย่างและภาพประกอบการบรรยาย
3. มีการสาธิตโดยวิทยากรและให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม
4. สรุปการอบรม

วิธีการพัฒนาที่ 3. การเป็นที่ปรึกษา ใช้เวลา 30 ชั่วโมง

เป็นการกิจกรรมที่เรียนรู้ผ่านบุคคลอื่นที่เป็นผู้ทำหน้าที่ในบทบาทผู้สอนงาน และการเป็นผู้ให้คำปรึกษา (Consultant) โดยทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ดูแลทั้งการทำงาน การวางแผนเป้าหมายในการทำงานให้กับครู เพื่อให้ครูมีความสามารถที่สูงขึ้น โดยให้มีการอภิปรายกันถึงจุดมุ่งหมายในการพัฒนา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกลยุทธ์ที่จะให้การปฏิบัติที่มีประสิทธิผล การสะท้อนถึงวิธีการสังเกตการทำงานและการใช้เทคนิคเพื่อการปรับปรุงงานที่ทำให้มีประสิทธิภาพ มีกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคล สร้างทัศนคติที่ดีกับองค์กร
2. กิจกรรมแบบอย่างที่ดีในการทำงาน และเป็นผู้รับฟังที่ดีในการเรียนรู้การทำงาน
3. การสื่อสารที่ดี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสอนแนะ การเป็นที่ปรึกษา

4.2 เครื่องมือการพัฒนา

- 4.2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ในการบรรยาย
- 4.2.2 สไลด์นำเสนอ (Power point)
- 4.2.3 วีดีทัศน์ โปรเจคเตอร์
- 4.2.4 กระดาษชาร์ตสำหรับเขียนผังความรู้

5. การประเมินผล

ขั้นที่ 1 การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

1. การประเมินก่อนการพัฒนา ได้แก่ การประเมินตนเอง การประเมินเพื่อนผู้บริหาร
2. การประเมินระหว่างการพัฒนา ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การซักถามข้อคิดเห็น และการประเมินใบงาน
3. การประเมินหลังการพัฒนา ได้แก่ ประเมินรายงานผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติ

กิจกรรม ประเมินจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ประเมินความพึงพอใจ ของผู้เข้ารับการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Module 1

การกำหนดวัตถุประสงค์

Module 1 การกำหนดวัตถุประสงค์

1. หลักการและความสำคัญ

ผู้บริหารจะพัฒนาบุคลากรครูให้สามารถบรรลุสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้นั้น จำเป็นจะต้องมีการสร้างความตระหนัก ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการศึกษาหลักสูตร เพื่อตอบสนองพฤติกรรมที่สำคัญของจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนที่สะท้อนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นผลจากการเรียนรู้ โดยครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความคิดความสามารถในการปฏิบัติ เจตคติและกิจนิสัยที่พึงประสงค์ ความสามารถที่ต้องการจะให้เกิดแก่ผู้เรียน และสร้างกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อกำหนดสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนมีหรือบรรลุทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหา การเลือกวิธีการสอน กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล ที่ชัดเจนและเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. เนื้อหา (ใช้เวลา 10 ชั่วโมง)

1. ศึกษาหลักสูตร
 - 1.1. ความหมายของหลักสูตร
 - 1.2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551
 - 1.3. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. จุดมุ่งหมายการเรียนรู้
 - 2.1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.2. ครูไทยยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21
 - 2.3. มีความรู้ความเข้าใจ
 - 2.4. มีทักษะ 5C

4. กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา (ใช้วิธีการพัฒนา 3 กิจกรรม)

1. กิจกรรม
 - 1.1. วิธีการพัฒนาที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (ใช้เวลา 2 ชั่วโมง)
 - เปิดประเด็นสร้างความเป็นครูที่มีเป้าหมายสู่นักเรียน
 - ประชุมชี้แจงสมาชิกสร้างความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรให้เกิดความรู้เป็นพื้นฐาน
 - เปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนเปิดประสบการณ์ ระดมสมอง โดยเชื่อมโยงหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จนเกิดเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน สู่กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ต่อไป

1.2. วิธีการพัฒนาที่ 2 การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)

- สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีให้แก่สมาชิก ด้วยกิจกรรม “สานฝัน...ปันอุดมการณ์ครู”

(20 นาที)

- ละลายพฤติกรรม สร้างความตระหนัก สู่การถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย คือ ผู้เรียน และกิจกรรมในชั้นเรียน (20 นาที)

- ให้ความรู้โดยการบรรยาย เรื่อง “เป้าหมายครู...นักเรียนสำคัญ” (1 ชั่วโมง)

- กิจกรรมระดมความคิด ให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรม สร้างวัตถุประสงค์การเรียนรู้ อย่างมีเป้าหมาย (1 ชั่วโมง)

- สรุปลักษณะจากการนำเสนอ กิจกรรมระดมความคิด (20 นาที)

หมายเหตุ กำหนดการช่วงเวลาอาจมีการเปลี่ยนแปลง

1.3. วิธีการพัฒนาที่ 3. การเป็นพี่เลี้ยง (ใช้เวลา 5 ชั่วโมง)

- กิจกรรมสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคล สร้างทัศนคติที่ดีกับองค์กร ระหว่างผู้บริหารพี่เลี้ยงและครูผู้สอน

- ให้คำปรึกษา แนะนำ เป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านการคิด ที่ได้นำเสนอไปและทางด้านการปฏิบัติที่แสดงออกให้เห็นจากการลงมือทำอย่างมีเป้าหมาย คือ กิจกรรมการเรียนรู้สู่ผู้เรียน

- เปิดโอกาสให้มีการซักถามข้อสงสัย ร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนที่เกิดจากการตั้งเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โดยยึดให้ตรงตามหลักสูตรที่กำหนด

2. เครื่องมือการพัฒนา

2.1. สไลด์และเอกสารประกอบการบรรยาย

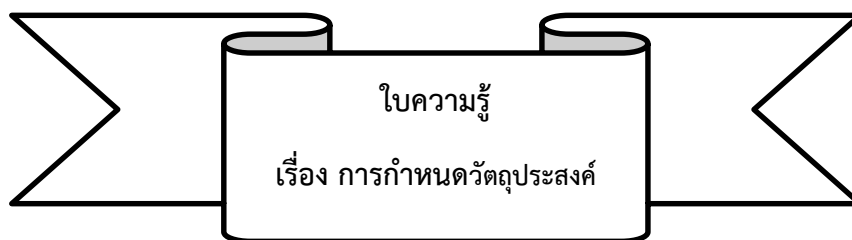
2.2. กระดาษชาร์ต ปากกาหลากสี

5. การประเมินผล

5.1 การสังเกตจากการตอบหรือซักถามและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

5.2 ประเมินผลงานจากที่ปฏิบัติ

5.3 การนำเสนอผลงาน

ความหมายของการกำหนดวัตถุประสงค์

อัญชลี สารรัตน์ (2542 : 30) หมายถึง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอน สำหรับหัวข้อที่กำหนดขึ้นในชั้นที่ 1 โดยกำหนดความรู้และความสามารถที่ต้องการจะให้เกิดแก่ ผู้เรียน ควรเขียนให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมและการประเมินผล

กรมวิชาการ(2543 : 17) กล่าวว่า เป็นการศึกษาจุดประสงค์ของวิชาหลักและวิชาการ จะ นำมาบูรณาการและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอนสำหรับหัวข้อนั้นๆ เพื่อการวัดและ ประเมินผล

สรุปว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ หมายถึง การวางเป้าหมายที่ต้องการให้กิจกรรมบรรลุผล หรือเป้าหมายระยะสั้นที่มีลักษณะเจาะจง ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้

ความสำคัญของการกำหนดวัตถุประสงค์

การกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งของการวิจัย ถ้ากำหนด วัตถุประสงค์ไม่ชัดเจนจะทำให้ผลการวิจัยที่ได้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของปัญหาที่จะศึกษา ใน บางครั้งถ้าพิจารณาชื่อเรื่องอย่างเดียวไม่สามารถตอบข้อคำถามได้ครบตามต้องการจึงจำเป็นต้อง กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ทำการวิจัยสามารถบอกรายละเอียดได้ว่า จะต้องศึกษา อะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลการวิจัยได้อย่างชัดเจน การ กำหนดวัตถุประสงค์ ควรกำหนดเป็นข้อ ๆ เพื่อความสะดวกและมีความชัดเจนในการวิเคราะห์และ ตอบคำถามของแต่ละข้อ สำหรับการตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยส่วนใหญ่ ควรขึ้นต้นด้วยคำว่า “เพื่อ” และตามด้วยข้อความที่จะแสดงการกระทำในการวิจัย ซึ่งมักจะเป็นคำต่อไปนี้ เช่น ศึกษา สำนวน เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ หาผลกระทบ การเขียนวัตถุประสงค์การวิจัย ต้องเป็นสิ่งที่ ปฏิบัติจริง วัดได้ประเมินได้ ซึ่งก็คือผลที่เกิดขึ้นจากการวิจัยนั่นเอง ซึ่งอาจจะเป็นผลที่เป็น Output (งานวิจัยบางเรื่องก็อาจเป็นผลที่เป็น Process หรือ Outcome ได้ ถ้างานวิจัยเรื่องนั้น ต้องการที่จะศึกษา)

หลักการเขียนวัตถุประสงค์

หลักการเขียนวัตถุประสงค์การสอน มีดังนี้

1. ต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและชื่อเรื่อง
2. ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษาและตัวแปร
3. ต้องระบุสิ่งที่ต้องการศึกษา ตัวแปร กลุ่มที่ศึกษา (ทำอะไร กับใคร อย่างไร)
4. สามารถกำหนดรูปแบบการวิจัยได้ ตั้งสมมุติฐานได้
5. ภาษาที่ใช้กระชับรัด ชัดเจน นิยมเขียนเป็นข้อๆ (ถ้ามีหลายประเด็น) และ

ใช้คำนำหน้าหน้า

ตัวอย่างการเขียนวัตถุประสงค์

หัวข้อวิจัย : การศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขต ภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินชีวิตโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปร เพศ อายุสถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาประสบการณ์ ในการทำงาน และฐานะทางเศรษฐกิจ

หัวข้อวิจัย : การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษามผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ใบงานที่ 1
เรื่อง การกำหนดวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง

1. รับฟังบรรยาย เรื่อง การกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. วิเคราะห์ประเด็น และตอบคำถามในใบกิจกรรม
3. ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง การกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำถาม

1. ความหมายของการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ท่านคิดว่า เป็นอย่างไร

.....ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา.....

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ท่านคิดว่ามีความสำคัญอย่างไร

.....ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา.....

3. ท่านมีหลักการ หรือวิธีในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไร

.....ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา.....

4. ในฐานะที่ท่านเป็นครูผู้สอน มีความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน ให้ท่านกำหนดหัวข้อหรือปัญหาที่พบในชั้นเรียน พร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ (เลือกประเด็นปัญหาที่ท่านคิดว่า มีความสำคัญอันดับแรกที่ต้องรีบแก้ไขเร่งด่วน)

.....ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา.....

ใบกิจกรรมที่ 2
ร่วมคิด ร่วมกำหนดวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดทักษะในการกำหนดวัตถุประสงค์

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 -6 คน
2. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันระดมความคิดโดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping)
3. ร่วมกันอภิปรายผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

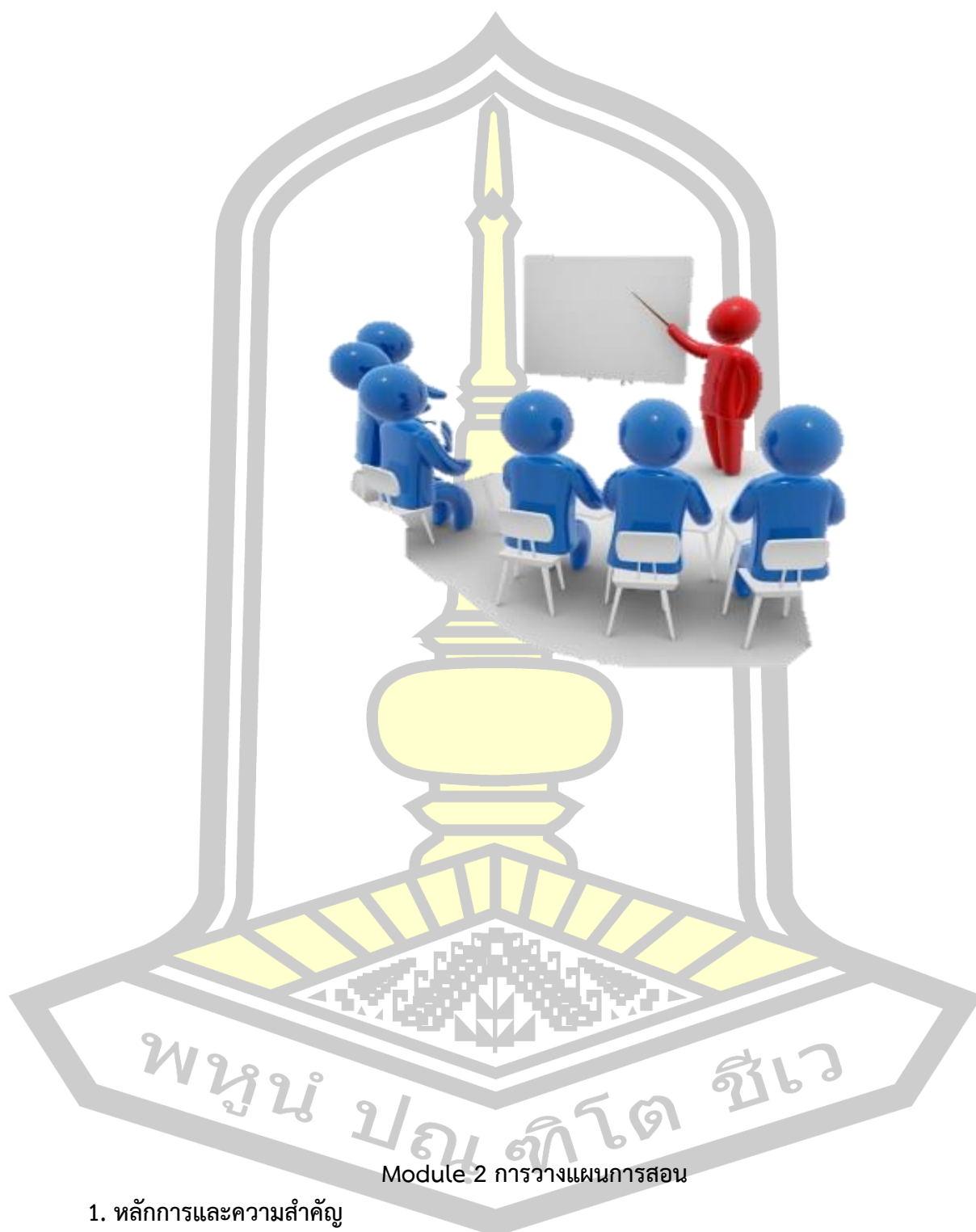
แผนผังความคิด (Mind Mapping)

ให้ท่านเลือกหน่วยการเรียนรู้
พร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการ
เรียนรู้ โดยบูรณาการตาม
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา

พูน ปณ ภิโต ชีเว

Module 2
การวางแผนการสอน

1. หลักการและความสำคัญ

ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนการสอน เพื่อเป็นการเตรียมการสอนล่วงหน้าให้มีคุณภาพ ทำให้บุคลากรครุมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ผู้เรียนได้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและ

ประสบการณ์ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการจัดทำต้องศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร ศึกษาแนวการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับวิสัยทัศน์ คุณภาพผู้เรียน จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักการ จุดหมายของหลักสูตรเพื่อให้การสอนบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ ดังนั้นผู้สอนควรได้วางแผนและเขียนแผนการสอนด้วยตนเองอย่างรอบคอบ ชัดเจนถึง แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ในรูปของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันขององค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนตามหลักสูตร เมื่อนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ควรได้ดำเนินการสอนตามแผนที่วางไว้ ก็จะเป็นการวางแผนการสอนที่ให้คุณค่าอย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อพัฒนาให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 2.2 เพื่อให้ครูสามารถวางแผนการสอนและจัดกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ ลักษณะวิชาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
- 2.3 เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและสามารถเลือกใช้เทคนิคการสอน การวัด และการประเมินผลการเรียนรู้ได้เหมาะสม

3. เนื้อหา (ใช้เวลา 15 ชั่วโมง)

1. วิเคราะห์หลักสูตร
 - 1.1. ศึกษาหลักสูตร วัตถุประสงค์ทั่วไป ขอบเขตเนื้อหา
 - 1.2. ศึกษาผู้เรียน
 - 1.3. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
 - 1.4. เลือกวิธีการสอนตลอดจนสื่อการเรียนการสอน
 - 1.5. ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 1.6. ประเมินผลการเรียนการสอน
 - 1.7. ศึกษาข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำมาปรับปรุงการสอนต่อไป
2. การเขียนแผนการสอน
 - 2.1 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
 - 2.2 การเขียนแผนการเรียนรู้อย่างบูรณาการ
 - 2.3 ความสำคัญของการเขียนแผนการสอน
 - 2.4 องค์ประกอบของแผนการสอน
 - 2.5 ขั้นตอนในการเขียนแผนการสอน
 - 2.6 หลักการเขียนแผนการสอน

4. กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา (ใช้วิธีการพัฒนา 3 กิจกรรม)

1. กิจกรรม

1.1. วิธีการพัฒนาที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)

- กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ
- สร้างความรู้ ความเข้าใจในกรอบเนื้อหา การวางแผนการสอนสำหรับครูผู้สอน
- ร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตร
- แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ
- ให้ครูกิจและนำเสนอวิธีการสอนที่ดีมีคุณภาพเพื่อนำไปใช้ประกอบในการเขียน

แผนการสอน

- เปิดโอกาสให้ครูเสนอแนวคิด เป็นการสรุป

1.2. วิธีการพัฒนาที่ 2 การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ (ใช้เวลา 5 ชั่วโมง)

- เปิดการบรรยายสร้างอุดมการณ์ในการจัดการเรียนรู้ (ใช้เวลา 30 นาที)
- กิจกรรมละลายพฤติกรรมผู้เข้าอบรมเพื่อสร้างงานที่มีคุณภาพ (ใช้เวลา 30 นาที)
- อภิปรายเรื่องการวิเคราะห์หลักสูตร (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง)
 - ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- ให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการ (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง)

กระบวนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเน้น บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง)

- ให้ผู้เข้าอบรมฝึกหัดการเขียนแผนแบบบูรณาการโดยเน้น บูรณาการตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง)

- โดยวิทยากรเป็นผู้สาคิดและแนะนำการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

1.3. วิธีการพัฒนาที่ 3. การเป็นพี่เลี้ยง (ใช้เวลา 7 ชั่วโมง)

- สร้างความคุ้นชินให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารที่มีประสบการณ์และ

ครูผู้สอน

- ผู้บริหารให้ความสำคัญและทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงแนะนำ เป็นที่ปรึกษา ช่วยแก้ไข

ปัญหาโดยยึดคุณภาพผู้เรียนเป็นหลักสำคัญ

- สนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาครู โดยการเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ศักยภาพครูในชั้น

เรียนโดยไม่จำกัดกิจกรรมการสอน ผู้บริหารจะคอยเป็นผู้เสนอแนะ

- ร่วมนิเทศการสอนครูในชั้นเรียน เพื่อให้กำลังใจ

2. เครื่องมือการพัฒนา

2.1. สไลด์และเอกสารประกอบการบรรยาย

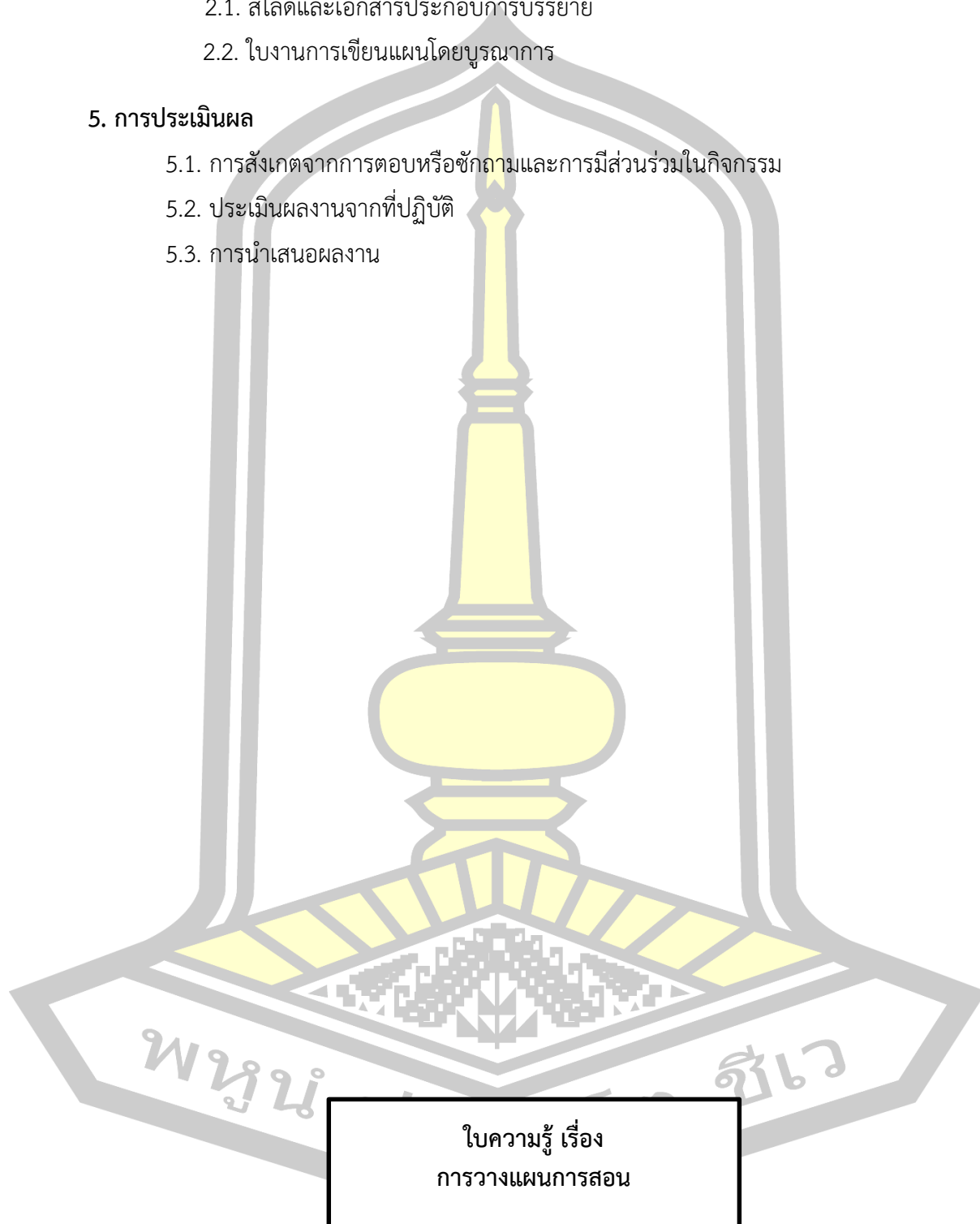
2.2. ใบงานการเขียนแผนโดยบูรณาการ

5. การประเมินผล

5.1. การสังเกตจากการตอบหรือซักถามและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

5.2. ประเมินผลงานจากที่ปฏิบัติ

5.3. การนำเสนอผลงาน

ความหมายการวางแผนการสอน

กรมวิชาการ (2543 : 17) ได้อธิบายว่าการวางแผนการสอน เป็นการกำหนดรายละเอียด

โครงการส่วนตั้งแต่ต้นจนจบโดยการเขียนแผนการสอนซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ เช่นเดียวกับแผนการสอนทั่วไปคือ สารสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

วาริรัตน์ แก้วอุไร (2555:เว็บไซต์) ได้อธิบายว่า การวางแผนการสอนเป็นการเตรียมการสอนล่วงหน้า ทำให้ครูมีแนวทางในการสอน ได้ทราบว่าสอนเนื้อหาใด ในเวลาเท่าใด เพื่อจุดประสงค์ใด สอนโดยวิธีใด ใช้สื่ออะไรประกอบการสอนและวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด การวางแผนการสอนจัดทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ จัดทำเป็นกำหนดการสอนหรือแผนระยะยาว และจัดทำเป็นแผนการสอนหรือแผนระยะสั้น ในการจัดทำต้องศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร ศึกษาแนวการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับวิสัยทัศน์ คุณภาพผู้เรียน จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักการ จุดหมายของหลักสูตรเพื่อให้การสอนบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ ผู้สอนควรได้วางแผนและเขียนแผนการสอนด้วยตนเองอย่างรอบคอบ ชัดเจนถึง แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ในรูปของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันขององค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนตามหลักสูตร เมื่อนำแผนการสอนไปใช้ควรได้ดำเนินการสอนตามแผนที่วางไว้ ก็จะเป็นการวางแผนการสอนที่ให้คุณค่าอย่างแท้จริง

สำลี รักษุทธิ และคณะ (2544 : 49) ได้กล่าวว่า การกำหนดการสอนเป็นการวางแผนแบบกว้างโดยนำรายละเอียดที่ได้จากการวิเคราะห์คำอธิบายในหลักสูตรมาแยกย่อยเนื้อหาจุดประสงค์ กิจกรรมและกำหนดคาบเวลาสอน

ประวิตร เอรารวรรณ์ (2542 : 5) การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนที่กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการและ การวางแผนเพื่อลงมือปฏิบัติ (Action) ในการค้นหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรม และการแก้ไขหรือ เปลี่ยนแปลงสภาพการปฏิบัติงานในส่วนใดบ้างซึ่งครูสามารถสำรวจจากกิจกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมของนักเรียนสภาพแวดล้อมและบริบทต่างๆของโรงเรียน

สรุปได้ว่า การวางแผนการสอน หมายถึง การกำหนดเนื้อหา หรือการเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้าประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และมีการวัดและประเมินผลในการจัดทำต้องศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร ศึกษาแนวการจัดกิจกรรมให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันขององค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนตามหลักสูตร เมื่อนำแผนการสอนไปใช้ควรได้ดำเนินการสอนตามแผนที่วางไว้ ก็จะเป็นการวางแผนการสอนที่ให้คุณค่าอย่างแท้จริง

ความสำคัญของการวางแผนการสอน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูแล้ว ตลอดจนหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ในการวางแผนปัญหาเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะครูผู้สอนที่ทำวิจัยในชั้นเรียนต้อง กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการและ การวางแผนเพื่อลงมือปฏิบัติ (Action) ในการค้นหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรมและการแก้ไข เปลี่ยนแปลงสภาพการปฏิบัติงานของครู และครูสามารถสำรวจจากกิจกรรมการเรียนการสอนสำรวจจากพฤติกรรมของนักเรียนสภาพแวดล้อมและบริบทต่างๆของโรงเรียนเพื่อให้การดำเนินการ

วิจัยเป็นไปตามแผนที่วางได้และเกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นการวางแผนการวิจัยก็คือการที่ผู้วิจัยพิจารณาปัญหาหรือหัวข้อเรื่องการวิจัยโดยคำนึงถึงความชัดเจนความจำเป็นและประโยชน์โดยพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ กำหนดสมมุติฐาน กำหนดกรอบเวลาและกิจกรรม รวมถึงการประมาณค่าใช้จ่ายในการวิจัย

หลักการหรือวิธีการ การวางแผนการสอน

หลักการออกแบบการวิจัยเพื่อให้การวิจัยสามารถตอบปัญหาได้ตรงประเด็นหรือตรงวัตถุประสงค์ ดังนั้นในการออกแบบการวิจัยควรมีหลักการดังนี้

1. ออกแบบการวิจัยต้องให้มีประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพ

คือต้องมุ่งให้ได้คำตอบหรือข้อค้นพบตรงตามปัญหาการวิจัยหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและคุ้มค่า

2. การออกแบบการวิจัยต้องทำให้ได้ผลการวิจัยที่มีความเที่ยงตรง กล่าวคือ

1. ความเที่ยงตรงภายใน การที่จะออกแบบการวิจัยให้มีความเที่ยงตรงภายในนั้น ผู้วิจัยต้องสามารถออกแบบการวัด เพื่อวัดค่าตัวแปรได้อย่างเหมาะสมรวมทั้งออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเลือกใช้สถิติเชิงบรรยายและวิธีวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความเที่ยงตรงภายในคือ

- 1) ประวัติของกลุ่มตัวอย่างหรือเหตุการณ์แทรกซ้อน
- 2) วุฒิภาวะของกลุ่มตัวอย่าง
- 3) การทดสอบ
- 4) เครื่องมือที่ใช้ในการวัด
- 5) การวิเคราะห์การถดถอย
- 6) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- 7) การขาดหายไปของกลุ่มตัวอย่าง
- 8) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเลือกกลุ่มตัวอย่างกับวุฒิภาวะ

2. ความเที่ยงตรงภายนอก การวิจัยจะมีความเที่ยงตรงภายนอกก็ต่อเมื่อผลการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปอ้างอิงไปยังประชากรเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเที่ยงตรงภายนอกคือ

- 1) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเลือกกลุ่มตัวอย่างกับตัวแปร
- 2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบครั้งแรกกับการทดลอง
- 3) ปฏิสัมพันธ์อันเนื่องมาจากวิธีทดลอง
- 4) ปฏิสัมพันธ์จากหลายวิธีการจัดทำพยายามทำให้ความแปรปรวนที่

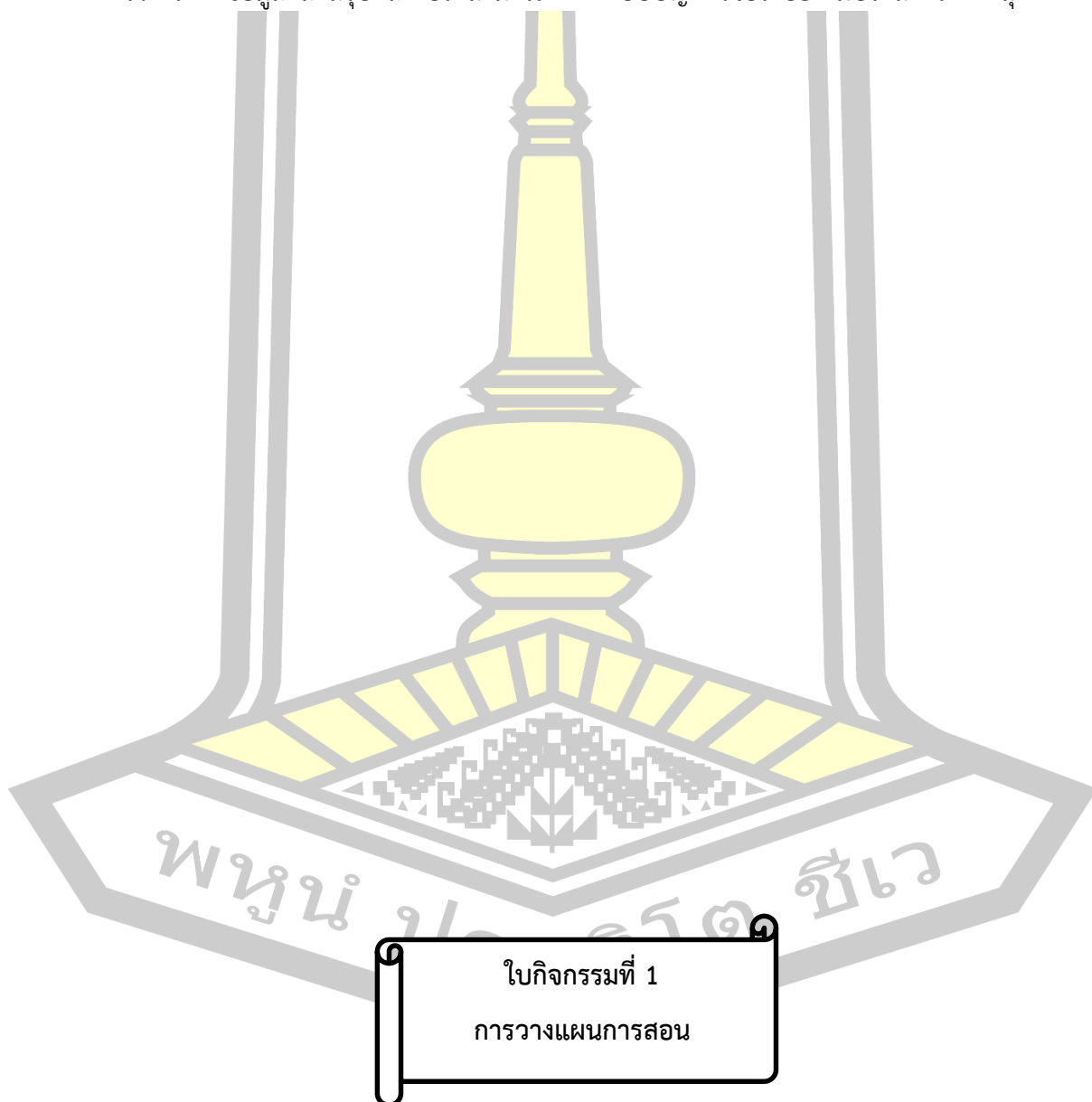
เป็นระบบหรือความแปรปรวนในการทดลองมีค่าต่ำสุด กล่าวคือต้องทำให้ความแปรปรวนของตัวแปรอิสระในการวิจัยมีความแตกต่างกันให้มากที่สุดซึ่งทำได้โดยการออกแบบวางแผนและดำเนินการวิจัยในสภาพการทดลองให้แต่ละสภาพ หรือตัวแปรแต่ละประเภทให้มีความแตกต่างกันมากที่สุด เพราะจะทำให้ได้ผลที่เกิดขึ้นกับตัวแปรแตกต่างกัน

การวางแผนการวิจัย ต้องคำนึงถึงหลักการ ดังต่อไปนี้

1) พยายามลดความแปรปรวนที่เกิดจากความคลาดเคลื่อนให้น้อยที่สุด เช่นลดความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด โดยการสร้างเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงสูง เป็นต้น

2) การควบคุมความแปรปรวนที่เกิดจากตัวแทรกซ้อนหรือตัวแปรเกิน คือการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรภายนอกที่ไม่ได้ศึกษาอาจจะทำได้โดย การสุ่มตัวแปรที่เท่าเทียมกัน การกำจัดตัวแปรออก การเพิ่มตัวแปรที่ต้องการศึกษา หรือการใช้วิธีการทางสถิติ เป็นต้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า การวางแผนการวิจัย โดยการกำหนดกลวิธี รูปแบบขอบเขต และแนวทางการวิจัย ให้ครอบคลุมตั้งแต่การกำหนดปัญหาวิจัย การวางกรอบตัวแปร แผนการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลเพื่อให้สามารถหาคำตอบปัญหาวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

ใบกิจกรรมที่ 1

การวางแผนการสอน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการวางแผนการสอน โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง

1. รับฟังบรรยาย เรื่อง การวางแผนการสอน
2. วิเคราะห์ประเด็น และตอบคำถามในใบกิจกรรม
3. ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง การวางแผนการสอน

คำถาม

1. ความหมายของการวางแผนการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ท่านคิดว่า เป็นอย่างไร

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา

2. การวางแผนการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ท่านคิดว่ามีความสำคัญอย่างไร

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา

3. ท่านมีเทคนิค หรือวิธีในการวางแผนการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไร

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา

พหุ ประถมศึกษา

ใบกิจกรรมที่ 2

วางแผนดี มีชัยไปกว่าครึ่ง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดทักษะในการวางแผนการสอน

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 -6 คน
2. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันระดมความคิดโดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping)
3. ร่วมกันอภิปรายผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แผนผังความคิด (Mind Mapping)

การวางแผน และ
การออกแบบการสอนโดยบูรณาการตาม
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา

พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

Module 3

การกำหนดเนื้อหา

พหุ ประ โท ชี เว

Module 3 การกำหนดเนื้อหา

1. หลักการและความสำคัญ

ผู้บริหารมีนโยบายที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เห็นความสำคัญให้การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรให้เกิดผลสำเร็จได้ โดย

มีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น บริบทชุมชน โรงเรียน ดังนั้นครูผู้สอนเป็นคนสำคัญที่มีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาตามบทเรียน สอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ สัมพันธ์กันเป็นการสร้างความคิดรวบยอดให้เกิดกับตัวผู้เรียน

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นการกำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกันโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง ความคิดรวบยอดหรือปัญหา

3. เนื้อหา (ใช้เวลา 10 ชั่วโมง)

1. การกำหนดเนื้อหาย่อย
2. การเลือกเนื้อหาวิชา
 - 2.1. วิชาภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4. กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา (ใช้วิธีการพัฒนา 3 กิจกรรม)

1. กิจกรรม

1.1. วิธีการพัฒนาที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (ใช้เวลา 2 ชั่วโมง)

- ศึกษาหลักสูตร หรือเอกสารประกอบหลักสูตรและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ระดมสมองของครูและนักเรียน
- ศึกษาความต้องการของนักเรียน
- กำหนดหัวข้อเรื่องที่สัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริง

1.2. วิธีการพัฒนาที่ 2 การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)

- ให้ความรู้ด้วยบรรยายให้ความรู้ในเรื่องการศึกษาหลักสูตร
- กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกเนื้อหาวิชาให้เกิดการเรียนรู้ เน้น

บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- สรุปรการอบรมด้วยการอภิปราย

1.3. วิธีการพัฒนาที่ 3. การเป็นพี่เลี้ยง (ใช้เวลา 5 ชั่วโมง)

- สร้างความตระหนักในการเป็นผู้แนะนำ ผู้டுத்தี เพิ่มความคุ้นชินระหว่างผู้บริหาร

และครูผู้สอน

- ช่วยกันปรับแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น สร้างความคิดรวบยอดให้เกิดกับผู้เรียนเพื่อถ่ายทอด

การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน

- ผู้บริหารทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

2. เครื่องมือการพัฒนา

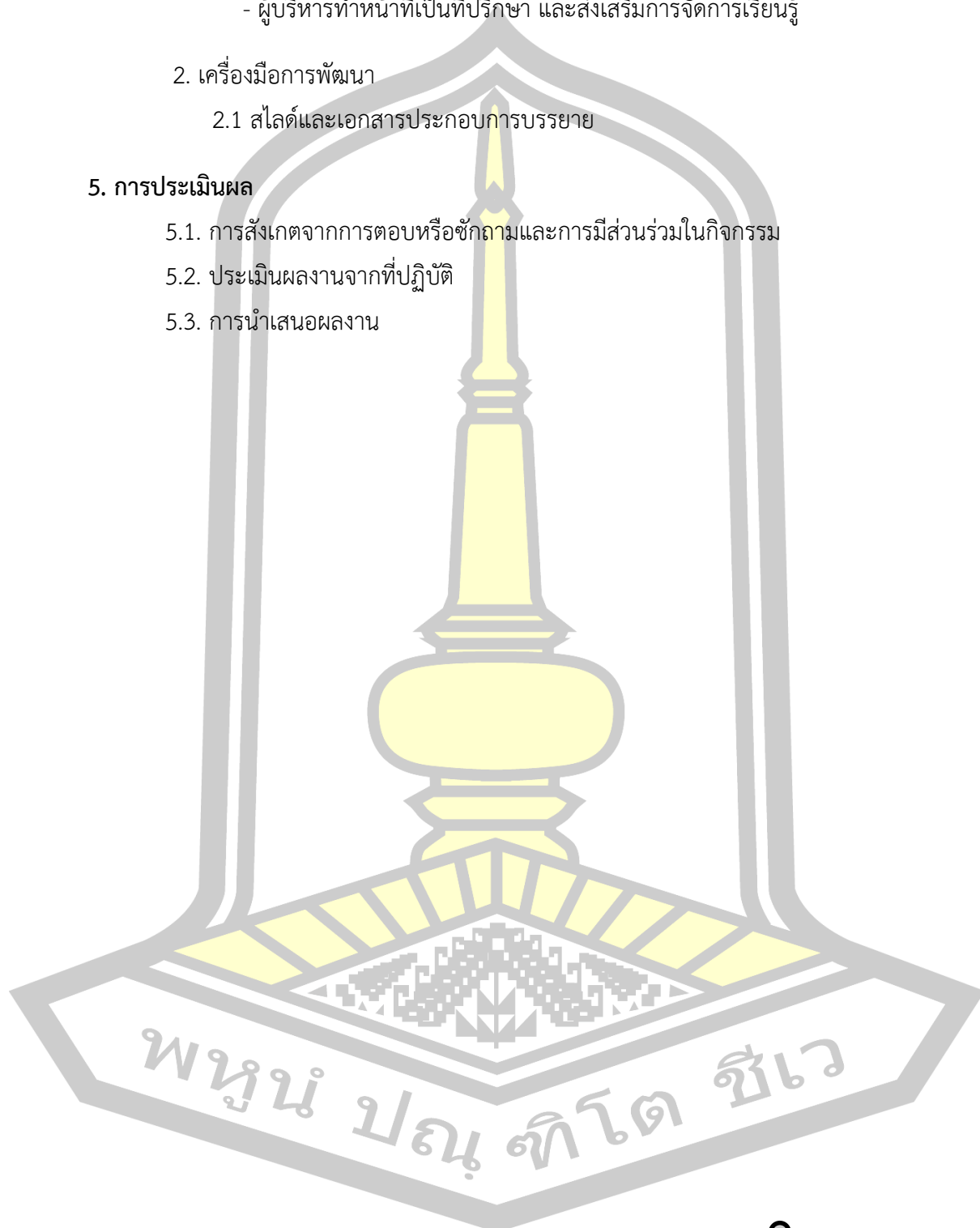
2.1 สไลด์และเอกสารประกอบการบรรยาย

5. การประเมินผล

5.1. การสังเกตจากการตอบหรือซักถามและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

5.2. ประเมินผลงานจากที่ปฏิบัติ

5.3. การนำเสนอผลงาน

ใบความรู้ เรื่อง
การกำหนดเนื้อหา

ความหมายการกำหนดเนื้อหา

กรมวิชาการ (2543 : 17) ได้อธิบายว่ากำหนดเนื้อหา เป็นการกำหนดเนื้อหาย่อยๆ สำหรับการเรียน ให้สนองจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

อัญชลี สารรัตน์ (2542 : 30) ได้เสนอการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการด้านการกำหนดเนื้อหา ดังนี้ กำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหาในการสอน (เหมาะสม Infusion Instructions และ Paralle Instructions) หรืออาจกำหนดเรื่องที่จะสอนจากการเลือกจุดประสงค์รายวิชา 2 รายวิชาขึ้นไป แล้วนำมาสร้างเป็นหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหาในการสอน (เหมาะกับ Multidisciplinary Instructions และ Transdisciplinary Instructions) ในการเลือกหัวเรื่อง ครูอาจเลือกวิธีการเหล่านี้

- 1.1 หลักสูตร หรือเอกสารประกอบหลักสูตรและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 ระดมสมองของครูและนักเรียน
- 1.3 ศึกษาความต้องการของนักเรียน
- 1.4 หัวเรื่องที่สัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริง

สรุปได้ว่า เป็นการกำหนดเนื้อหาวิชาที่จะสอน หรือกำหนดเรื่องที่จะสอนและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหาในการสอน

ความสำคัญของการกำหนดเนื้อหาการสอน

การกำหนดเนื้อหาหรือหัวเรื่องย่อย ๆ สำหรับการเรียนการสอนให้สนองจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยการศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อนำมากำหนดเป็นเรื่องหรือปัญหาหรือความคิดรวบยอดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาที่ใช้ในการสอนตั้งแต่ต้นจนจบอย่างชัดเจน ในการเลือกหรือกำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนต้องเลือกให้ตรงกับความสนใจและเหมาะสมกับระดับวัยของเด็ก สอดคล้องกับจุดประสงค์และตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ ในการเลือกหรือกำหนดเนื้อหาต้องกำหนดให้ชัดเจนว่ารายวิชานั้นๆ มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบใด กว้างหรือลึกมากน้อยเพียงใด และได้เรียงลำดับเนื้อหาวิชาไว้อย่างไร การกำหนดโครงสร้างได้กระทำชัดเจนสอดคล้องกับโครงการในระดับใด เพราะแต่ละระดับมีจุดประสงค์เนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ใบกิจกรรมที่ 1
การกำหนดเนื้อหาในการสอน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดทักษะในการกำหนดเนื้อหาในการสอน

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 -6 คน
2. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันระดมความคิดโดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping)
3. ร่วมกันอภิปรายผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แผนผังความคิด (Mind Mapping)

ให้ท่านร่วมกันเลือกวิชาที่ท่านสอนมา 1 หน่วยแล้ว
ร่วมกันเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับช่วงอายุของ
นักเรียน พร้อมบอกความสำคัญในการกำหนดหรือเลือก
เนื้อหาที่ใช้สอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา

พหุบัณฑิต ชีวะ

Module 4

การดำเนินการสอน

พหุ ประถมศึกษา

Module 4 การดำเนินการสอน

1. หลักการและความสำคัญ

การดำเนินการสอนเป็นการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในแผนการสอน โดยมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งผลสำเร็จของการสอนตามจุดประสงค์ โดยมีการบันทึกจุดเด่นและข้อปรับปรุง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาต่อไป ผู้สอน คือ ผู้อำนวยการความสะอาดและเป็นแหล่งความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีรูปแบบการดำเนินการสอน การจัดห้องเรียน การจัดเวลาเรียน ให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาทักษะ รู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์สามารถสร้างประสบการณ์จากเนื้อหาวิชาสู่องค์ความรู้ใหม่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามบริบทของโรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่นของตนเองโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการนำรูปแบบการสอนใหม่ๆ มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน สร้างนวัตกรรมให้ผู้เรียนเกิดทักษะรู้จักคิด วิเคราะห์ ตลอดจนสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. เนื้อหา (ใช้เวลา 15 ชั่วโมง)

1. กิจกรรมการเรียนรู้

- 1.1 หลักการออกแบบการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.2 ขั้นตอนการบูรณาการและ วิธีการสอนแบบบูรณาการและโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.3 เทคนิควิธีการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา (ใช้วิธีการพัฒนา 3 กิจกรรม)

1. กิจกรรม

1.1. วิธีการพัฒนาที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)

- สร้างความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินการสอน โดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- พัฒนาครูให้มีศักยภาพวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
- เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน รู้จักศักยภาพของตนเอง เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และนำความคิดรวบยอด แบบแผน หลักการที่เกิดจากการพัฒนาตามหลักสูตรอิงมาตรฐานไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1.2. วิธีการพัฒนาที่ 2 การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ (ใช้เวลา 5 ชั่วโมง)

- บรรยายตามกรอบแนวคิดในการดำเนินการสอน

- การยกตัวอย่าง สาธิตเทคนิควิธีการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย ตามจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้สื่อนวัตกรรมและชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการบรรยาย

- การลงมือปฏิบัติจริงตามภาระงานที่มอบหมายแบบเดี่ยว-กลุ่ม
- การนำเสนอผลงานของแต่ละกลุ่มฐานการเรียนรู้
- การอภิปราย คิวเคอร์รี่ สอบถาม
- การศึกษาเอกสาร งานวิจัย และสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

1.3. วิธีการพัฒนาที่ 3. การเป็นที่เลี้ยง (ใช้เวลา 7 ชั่วโมง)

- ผู้บริหารทำหน้าที่ที่เลี้ยงของครูใหม่ เพื่อให้ครูใหม่สามารถปรับตัวเข้ากับองค์กรเพื่อนร่วมงานและสภาพแวดล้อมการทำงาน ไม่เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว หรือเข้ากันไม่ได้กับเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้ครูใหม่มีความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมองค์กร ลักษณะการทำงาน และนำไปสู่การมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร

- เรียนรู้และทักษะจากพี่เลี้ยง เสาะหาและพัฒนาทักษะใหม่และความสามารถที่ต้องการมี มีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง มีการริเริ่มในการบริหารความสัมพันธ์ เป็นผู้รับและมีการตอบสนองด้วยความคิดใหม่ รวมถึงฟังและซักถาม

- ผู้บริหารหรือครูพี่เลี้ยงที่ได้รับผิดชอบงานทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ กำกับและติดตาม

2. เครื่องมือการพัฒนา

2.1. สไลด์และเอกสารประกอบการบรรยาย

5. การประเมินผล

- 5.1. การสังเกตจากการตอบหรือซักถามและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
- 5.2. ประเมินผลงานจากที่ปฏิบัติ
- 5.3. การนำเสนอผลงาน

พหุ ประถมศึกษา

ใบความรู้ การดำเนินการสอน

ความหมายของการดำเนินการสอน

ความหมายของการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าดังนี้

Gerlach และ Ely (1971 : 13) ได้อธิบายว่า การดำเนินการสอนซึ่งครอบคลุมการพิจารณา กลวิธีการสอน การจัดกลุ่มผู้เรียน การจัดห้องเรียน การจัดเวลาเรียน และการเลือกแหล่งวิทยาการ

อัญชลี สารรัตน์ (2542 : 30) ได้อธิบายว่าการดำเนินการสอน/ปฏิบัติการสอนเป็นการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่กำหนดขึ้น รวมทั้งมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของ นักเรียนความสอดคล้องสัมพันธ์กันของกิจกรรมการเรียนการสอนผลสำเร็จของการสอนตาม จุดประสงค์โดยการบันทึกจุดเด่น จุดด้อย กิจกรรมไว้สำหรับปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์ (2544 : 18 – 19) ได้สรุป การดำเนินการหรือปฏิบัติงานตามแผน (Action) ครูผู้วิจัยดำเนินการตามแผน โดยใช้ นวัตกรรมหรือวิธีการที่กำหนดไว้ตามขั้นตอน มีการ สังเกต เก็บข้อมูลบันทึกอย่างต่อเนื่อง

Kemmis (พินันท์ คงคาเพชร. 2552 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Kemmis. 1988) ได้มีการ พัฒนางจรการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอันเป็นที่รู้จักกันดีในชื่อของ วงจรการวิจัย P-A-O-R ได้ สรุปขั้นปฏิบัติการ (Action = A) ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้ โดยใช้เวลา ดำเนินการต่อเนื่องหรือทำซ้ำๆ จนกว่าจะสามารถแก้ปัญหา/ตอบคำถามวิจัยได้

สรุป การดำเนินการสอน หมายถึง การดำเนินการหรือปฏิบัติตามแผนที่ตั้งไว้ โดย การ สังเกต การเก็บข้อมูล การบันทึกข้อมูลอย่างต่อเนื่องโดยใช้เวลาในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องหรือ ทำซ้ำๆจนกว่าจะสามารถแก้ปัญหา หรือหาคำตอบของปัญหาได้

ความสำคัญของการดำเนินการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อวงการวิชาชีพครูเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก ครูจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน การจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน การพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียน การเพิ่มสัมฤทธิ์ผลการเรียน และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เพื่อให้ เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทดั้งเดิมของครูที่ มีความเชี่ยวชาญและสนใจเรื่องการสอนโดยเน้นเนื้อหาสาระของบทเรียน จึงทุ่มเทการศึกษา ค้นคว้า หาข้อมูล ทฤษฎี ที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร มากกว่าการศึกษาวิธีการพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนรู้ ของผู้เรียน ผลงานของอาจารย์ส่วนใหญ่จึงเป็นผลงานหนังสือ ตำรา บทความหรือเอกสารทางวิชาการ มากกว่าผลงานวิจัย ในการดำเนินการวิจัยเป็นวิธีการที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะว่า กระบวนการนี้เป็นการที่ครูหรือผู้วิจัยลงมือปฏิบัติ เพื่อหาข้อเท็จจริง หาคำตอบใน สมมติฐานที่เรากำหนดไว้และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนของครู

ขั้นตอน หรือวิธีการดำเนินการสอน

การเริ่มต้นการสอน

1. กำหนดหัวข้อ

หัวข้อการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องของการปรับปรุง พัฒนางานในวงการวิชาชีพครู เช่นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ครูอยากได้คำตอบว่า การจัดหลักสูตรอย่างไรจึงสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นควรมีรูปแบบการเรียนการสอนใดที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน จะมีวิธีการพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้อย่างไร มีวิธีการเพิ่มสัมฤทธิ์ผลการเรียนของ ผู้เรียนได้อย่างไร และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ แบบใดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขอบเขตหัวข้อที่สนใจแบ่งเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ด้านผู้เรียน ขอบเขตที่ค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับผู้เรียนแยกเป็นด้านย่อยๆ อีกได้คือ

1) เรื่องการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอาจเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยอยากได้คำตอบว่าทำไมนักเรียน คนนี้หรือกลุ่มนี้จึงมี สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง มีปัจจัยอะไรบ้างที่เสริมความสามารถในการเรียนของผู้เรียนในทางตรงกันข้ามอาจารย์อาจเกิดข้อสงสัยว่า ทำไมผู้เรียนคนนี้หรือกลุ่ม นี้จึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ตำวิชาเดียวที่อาจารย์สอนหรือตำทุกวิชา มีปัจจัยใดที่ทำให้ผู้เรียน มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำทำไมผู้เรียนจึงไม่ตั้งใจเรียน ไม่ยอมทำแบบฝึกหัด ไม่ยอมส่งงาน มีปัญหาอะไร ผู้เรียนต้องการอะไร ทำไมจึงไม่ยอมพูดในชั้นเรียน หรือไม่ยอมทำงานกลุ่มกับเพื่อน

2) เรื่องพฤติกรรมผู้เรียน อาจารย์อาจสนใจแก้ปัญหาพฤติกรรมผู้เรียนที่ชอบแกล้งเพื่อน เกเรชอบทะเลาะวิวาท ชกต่อยกับเพื่อน พฤติกรรมที่เป็น ปฏิปักษ์กับอาจารย์ การเข้าชั้นเรียนสาย การปฏิเสธการเรียน การหนีเรียน การติดเกม การไม่เข้าห้องเรียนการแอบหนีไปสูบบุหรี่ ในห้องน้ำ การประพฤติผิดระเบียบของโรงเรียน การพูดจากร้าวร้าว การไม่ช่วยเหลืองานของโรงเรียน

1.2) ด้านวิธีการสอน ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการสอน อาจารย์อาจจะสนใจว่าการสอนแบบใดที่ผู้เรียนพึงพอใจการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้ผู้เรียนพัฒนาด้านใดบ้าง ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบใด การสอนแบบใดที่ผู้เรียนอยากเรียนและเรียนได้ผลดีที่สุด การสอนที่ให้แบบฝึกเป็นรายบุคคลกับแบบฝึกเป็นกลุ่ม จะทำให้ผู้เรียน เรียนรู้แตกต่างกัน หรือไม่การใช้สื่อแบบใดจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น ทำอย่างไรผู้เรียนจะมีความสุขในการเรียน การเปรียบเทียบการสอน แบบการให้อิสระในการเลือกหัวข้อการเรียนตามลำดับก่อนหลังตามความสนใจของผู้เรียนกับการสอนปกติ หรือผลการสอนแบบต่างๆ ที่ครูทดลองใช้

1.3) ด้านผู้สอน อาจารย์อาจสนใจว่าผู้เรียนต้องการการสอนที่มีคุณลักษณะอย่างไร ผู้เรียนต้องการให้ผู้สอนปฏิบัติต่อผู้เรียนอย่างไร พฤติกรรมแบบใดของอาจารย์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างดีที่สุด อาจารย์ผู้สอนดีเด่นต้องมีพฤติกรรมอย่างไร ผู้เรียนชอบให้ผู้สอน ปฏิบัติต่อผู้เรียนอย่างไร ผู้เรียนต้องการให้ผู้สอนดูแลอย่างไรนอกชั้นเรียน

1.4) ด้านแหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการต่างๆ สำหรับด้านนี้ อาจารย์ควรมีคำถามปัญหา หรือข้อที่อาจารย์อยากทราบว่าจะแหล่งเรียนรู้ประเภทใด กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน การใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนแบบใด จึงทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างดี การจัดกิจกรรมหรือโครงการ มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เรียนหรือไม่ การจัดตารางเรียนช่วงเช้าและบ่ายมีผลต่อพฤติกรรมผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หรือไม่ การศึกษาเชิง แหล่งเรียนรู้มีปัญหาอุปสรรค และได้ผลดีต่อการเรียนอย่างไร เมื่ออาจารย์สำรวจความสนใจของตนเองได้แล้วว่าอยู่ในขอบเขตใด ก็ลองพิจารณา ลึกลงไปแต่ละด้านว่ามีข้อมูลมีความรู้ และมีความสนใจจริงหรือไม่ เลือกรื่องที่สนใจ อยากได้คำตอบหรือแนวทางแก้ไขปัญหอย่างแท้จริง อาจารย์ต้องแน่ใจ ๒ ประการ คือ

1.หาเหตุผลที่จะทำ คือ เป็นปัญหาที่สำคัญ จำเป็นต้องได้คำตอบ มีเวลาที่จะทำ ผลจะเป็นประโยชน์ต่อลูกศิษย์ และวงการวิชาชีพครู

2. ความชัดเจนของหัวข้อ อาจารย์ต้องพิจารณาว่าหัวข้อกว้างไป หรือแคบไป พอที่จะศึกษาได้ในกำหนดเวลาของท่าน

2. การฝึกสังเกตและบันทึก

ผู้เริ่มวิจัย ต้องฝึกฝนการสังเกต และการจดบันทึกโดยเริ่มจากเหตุการณ์ประจำวันในชั้นเรียนผู้วิจัยฝึกการจดถ่ายๆทุกวันหลังจากเลิกการสอน ตัวอย่าง วันนี้สังเกตเห็นนายพันพร นั่งหลับในชั้นเรียน ครูได้เดินไปปลุกเพื่อนๆ ในชั้นเรียนหัวเราะชอบใจครูไม่ได้ดูนักเรียนที่หัวเราะ และไม่ได้ดู พันพรที่หลับอยู่การสะท้อนความคิดของครูในวันนี้ ครูน่าจะให้พันพรมาพบตอนเลิกเรียนแล้ว เพื่อคุยกันถึงสาเหตุการหลับในชั้นเรียน อีกประการหนึ่ง ครูน่าจะหาหนังสือมาอ่านที่เกี่ยวกับเรื่องเด็กหลับในห้องเรียน หรือคุยกับอาจารย์ท่านใดดี ต้องไปถามเพื่อนอาจารย์ทำไม เมื่อครูเดินไปปลุกพันพร เพื่อนๆ ในชั้นเรียนหัวเราะ ครูน่าจะดูนักเรียนที่หัวเราะหรือเปล่านั้นเป็นมารยาทที่ไม่ดี แต่ครูไม่ได้สอนผู้เรียน เมื่อสถานการณ์นั้นเกิดขึ้นครูควรฝึกการสังเกต และจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้ทุกวัน เพื่อให้เคยชินกับการมองสถานการณ์หรือผู้เรียน อย่างวิเคราะห์ทุกครั้งที่เกิดเหตุการณ์ ต้องพยายามคิดสะท้อน เพื่อหาเหตุผล หรือวิธีการตลอดจนทฤษฎีทางการศึกษา

3. วางแผนการการสอน

หลังจากการฝึกสังเกต จดบันทึกข้อมูลได้ระยะหนึ่งผู้วิจัยจะค่อยๆ เคยชินกับการวิเคราะห์ และการเขียนจนแน่ใจว่าอาจารย์สนใจจริงในเรื่องที่อาจารย์มักจะสังเกตและจดบันทึกเรื่องได้มากกว่าเรื่องอื่น อาจารย์คงคิดว่าสิ่งที่อาจารย์จะทำนั้นเป็นแนวคิดใหม่ที่ตอบคำถามของอาจารย์หรือเปล่า และจะพัฒนาไปอย่างไรการศึกษาของอาจารย์จะเป็นที่จุดใด มีขอบเขตเพียงใด และใช้เวลาในการศึกษาเท่าใด

การดำเนินการสอน ครูจะต้องพิจารณาว่าจะเก็บข้อมูลประเภทใด จึงตอบคำถามที่กำหนดไว้ได้แหล่งข้อมูลมาจากไหน จะได้กรอบคำถาม อย่างไรจึงช่วยให้คิดวิเคราะห์ได้ถูกต้องการเก็บข้อมูลได้แล้ว ท่านเรียนรู้อะไรใหม่จากข้อมูลที่ได้ ผลจากการเรียนรู้ให้ประโยชน์ต่อผู้เรียน ของท่านหรือสำหรับวงการวิชาชีพครูอย่างไรท่านมีหลักทางการศึกษาในการวิเคราะห์ข้อมูลท่านวิจัยได้หรือไม่ สิ่งท่านพบเป็นการปิดช่องว่าง ระหว่างทฤษฎี และการปฏิบัติหรือเปล่า

ใบกิจกรรมที่ 1
การดำเนินการสอน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง

1. รับฟังบรรยาย เรื่อง การดำเนินการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. วิเคราะห์ประเด็น และตอบคำถามในใบกิจกรรม

3. ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง การดำเนินการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำถาม

1. ความหมายของการดำเนินการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ท่านคิดว่า เป็นอย่างไร

.....ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา.....

2. การดำเนินการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดกิจกรรมชั้นเรียนท่านคิดว่ามีความสำคัญอย่างไร

.....ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา.....

3. ท่านมีเทคนิค หรือวิธีในการดำเนินการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของท่าน อย่างไร

.....ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา.....

พจน บณ ติโต ชีเว

ใบกิจกรรมที่ 2

ร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมดำเนินการสอน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดทักษะในการดำเนินการสอน

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 -6 คน
2. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันระดมความคิดโดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping)
3. ร่วมกันอภิปรายผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แผนผังความคิด (Mind Mapping)

ให้ท่านเขียนแผนการสอนโดยบูรณาการ
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
จำนวน 1 เรื่อง

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา

พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

Module 5

การประเมินผลการเรียนรู้

1. หลักการและความสำคัญ

การประเมินผลการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของผู้เรียนและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการประเมินผล ควรเป็นวิธีที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง อาทิ สังเกตการปฏิบัติงาน ตรวจผลงาน ทดสอบและสัมภาษณ์ นอกจากการประเมินผู้เรียนแล้วผู้สอนควรประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงโดยบันทึก จุดเด่น จุดด้อยของกิจกรรมและนำมาพิจารณาร่วมกับความก้าวหน้าของผู้เรียนและการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ ดังนั้นนอกจากครูผู้สอนจะประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้วเพื่อให้เกิดคุณภาพต่อการจัดการเรียนการสอนควรมีการประเมินพฤติกรรมก่อนและหลังการเรียน และผู้บริหารยังทำหน้าที่ประเมินการจัดการเรียนรู้จากกิจกรรมในชั้นเรียนของครูด้วย

2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เป็นการนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนาแผนการสอนให้มีความสุขสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. เนื้อหา (ใช้เวลา 10 ชั่วโมง)

1. การประเมินพฤติกรรมก่อนเรียน-หลังเรียน โดยแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. การให้ข้อมูลย้อนกลับ

4. กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา (ใช้วิธีการพัฒนา 3 กิจกรรม)

1. กิจกรรม

1.1. วิธีการพัฒนาที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (ใช้เวลา 2 ชั่วโมง)

- จัดการประชุม
- สร้างความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้
- ออกแบบสร้างเกณฑ์ประเมินที่ชัดเจนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง

1.2. วิธีการพัฒนาที่ 2 การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)

- ละลายพฤติกรรมก่อนการอบรมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนอย่างมีคุณภาพ
- บรรยายตามกรอบเนื้อหา ให้ความรู้เรื่องการประเมินผลการเรียนรู้อย่างไรให้ตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้โดยสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด
- ออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ เน้นการประเมินพฤติกรรมก่อนเรียน-หลังเรียนและการให้ข้อมูลย้อนกลับ

- การนำผลการประเมินการเรียนรู้อัปปรุงแก้ไข สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้มี

คุณภาพ

- สรุป อภิปราย นำเสนองาน

1.3. วิธีการพัฒนาที่ 3. การเป็นที่เลี้ยง (ใช้เวลา 5 ชั่วโมง)

- ผู้บริหารทำหน้าที่ที่เลี้ยงของครูใหม่ เพื่อให้ครูใหม่สามารถปรับตัวเข้ากับองค์กร เพื่อนร่วมงานและสภาพแวดล้อมการทำงาน ไม่เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว หรือเข้ากันไม่ได้กับเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้ครูใหม่มีความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมองค์กร ลักษณะการทำงาน และนำไปสู่การมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร

- เรียนรู้และทักษะจากที่เลี้ยง เสาะหาและพัฒนาทักษะใหม่และความสามารถที่ ต้องการมี มีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง มีการริเริ่มในการบริหารความสัมพันธ์ เป็นผู้รับและมีการตอบสนองด้วยความคิดใหม่ รวมถึงฟังและซักถาม

- ผู้บริหารหรือครูที่เลี้ยงที่ได้รับผิดชอบสอนงานทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ กำกับ และติดตาม

2. เครื่องมือการพัฒนา

2.1 สไลด์และเอกสารประกอบการบรรยาย

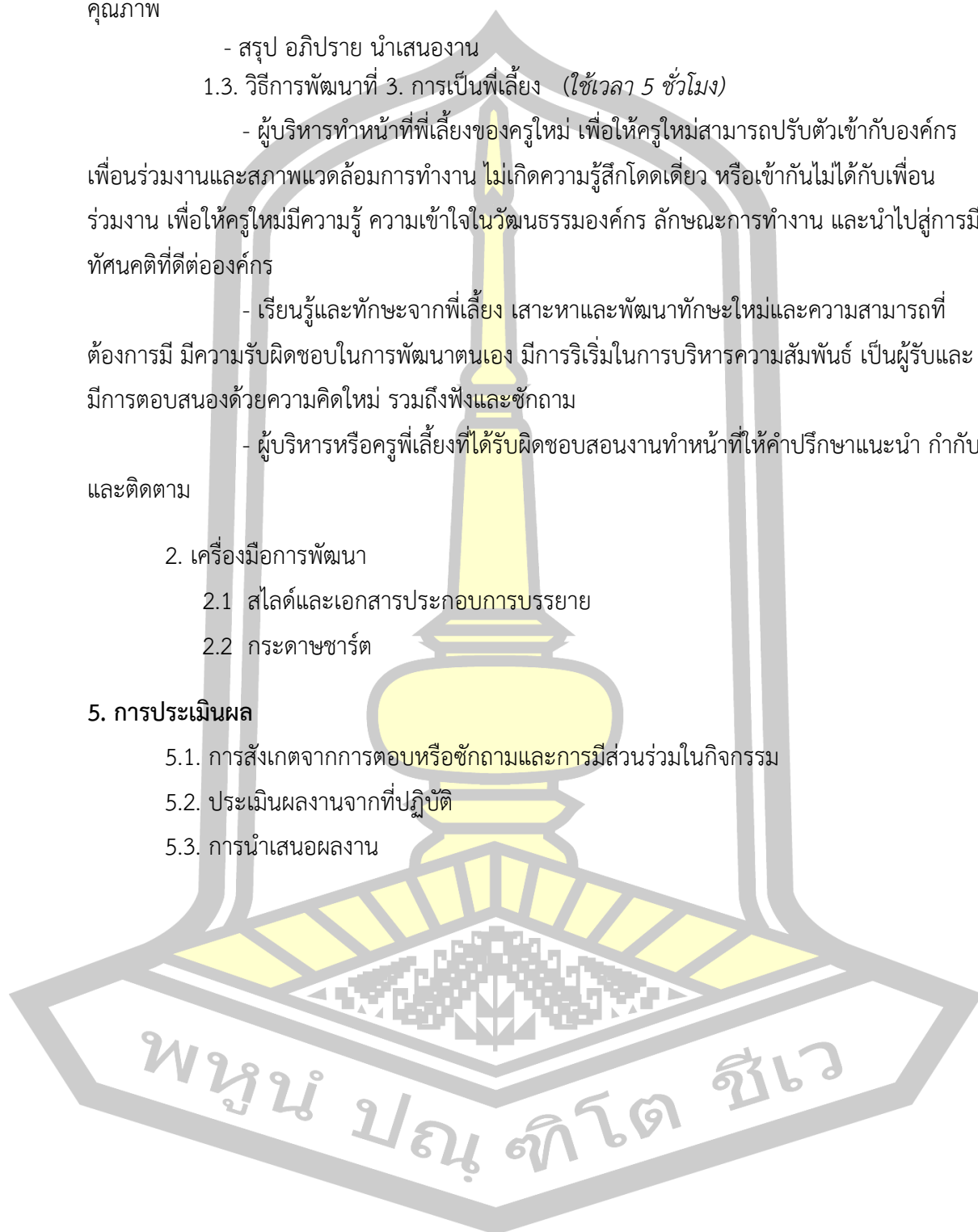
2.2 กระดาษชาร์ต

5. การประเมินผล

5.1. การสังเกตจากการตอบหรือซักถามและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

5.2. ประเมินผลงานจากที่ปฏิบัติ

5.3. การนำเสนอผลงาน

ใบความรู้ เรื่อง การประเมินผลการสอน

ความหมายการประเมินผล

อัญชลี สารรัตน์ (2542 : 30) ได้อธิบายว่าการประเมินผล เป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ โดยวิธีการประเมินผล ที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง เช่น สังเกตการปฏิบัติงาน ตรวจสอบผลงาน ทดสอบและสัมภาษณ์ นอกจากนี้การประเมินผู้เรียนแล้วผู้สอนควรประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงโดยบันทึกจุดเด่น จุดด้อยของกิจกรรมและนำมาพิจารณาพร้อมกับความก้าวหน้าของผู้เรียนและการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

กรมวิชาการ (2543 : 17) กล่าวว่า การประเมินปรับปรุงและพัฒนาเป็นการนำผลที่ได้จากการบันทึกรวบรวมไว้ขณะปฏิบัติการสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนาแผนการสอนแบบบูรณาการให้มีความสุขยิ่งขึ้น

Tyler (1950 : 87-96) กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนรู้ ข้อมูลจากการประเมินผลจะสามารถใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับ ไปยังกิจกรรมการเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้เพื่อปรับปรุง

สรุปได้ว่า การประเมินผล หมายถึง การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลของการดำเนินงาน กระบวนการในการตัดสินใจของผู้ประเมิน เพื่อจะตีค่า หรือให้คุณค่าแก่คุณลักษณะของคน โดยข้อมูลที่ได้จากการวัดผล เป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจ เปรียบเทียบกับเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีหลักเกณฑ์และอาศัยการตัดสินใจที่มีคุณธรรม และเป็นการประเมินความก้าวหน้าตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายแล้วนำผลการประเมินที่ได้มาพัฒนาหรือปรับปรุงโดยวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ความสำคัญของการประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน จึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนในระดับใดหรือวิชาใดก็ตาม การวัดผลและประเมินผลจะเป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในระดับนั้นหรือในวิชานั้น เพราะผลจากการวัดและประเมิน เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครูผู้สอนและนักการศึกษา เพื่อใช้ในการปรับปรุงวิธีการสอนการแนะแนว การประเมินผลหลักสูตร แบบเรียน การใช้อุปกรณ์การสอน ตลอดจนการจัดระบบบริหารทั่วไปของโรงเรียน และนอกจากนี้ยังช่วยปรับปรุงการเรียนของผู้เรียนให้เรียนได้ดียิ่งขึ้น เช่น ผู้เรียนส่วนใหญ่ในชั้นเรียนมีผลการเรียนอ่อนจะแสดงถึงความสามารถในการเรียนของผู้เรียน และแสดงถึงผลการสอนของครูผู้สอนด้วย ครูผู้สอนจะต้องนำผลการเรียนที่ไม่ดีของผู้เรียนนั้นกลับมาช่วยปรับปรุงวิธีการสอนให้เหมาะสม และถ้าผู้เรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนมีผลการเรียนอ่อนฝ่ายแนะแนวในโรงเรียนจะต้องช่วยแนะแนวให้ผู้เรียนได้เรียน ในโปรแกรมหรือสายวิชาที่เหมาะสมกับ

ความสามารถของเขา และทางฝ่ายบริหารโรงเรียน จะต้องกลับมาพิจารณากระบวนการบริหารการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ลักษณะการประเมินผล

การประเมินผลนั้นเกี่ยวข้องกับทั้งปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งการตัดสินคุณค่า ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินคุณค่านั้น ขึ้นอยู่กับภูมิหลังและพื้นฐานแต่ละบุคคล ที่ทำการตัดสินคุณค่า เช่น สิ่งของที่วัดได้ขนาดเดียวกัน แต่อาจจะประเมินผลค่าต่างกัน แต่เมื่อมีการประเมินผลแล้วจะต้องมากกว่าการบรรยายคุณลักษณะทางปริมาณ โดยมีจุดเน้นที่การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ซึ่งต้องประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

1. เป็นการรวบรวมพฤติกรรมทั้งหมดของผู้เรียนซึ่งได้จากการวัดหลายแบบ หลายวิธี
2. เป็นการคาดคะเนหรือแปลความก้าวหน้าของผู้เรียน ในด้านความสามารถว่าบรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่เพื่อจะได้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าไปในส่วนที่ปรารถนานั้น
3. เป็นการกระทำที่ต่อเนื่องจากการเรียนการสอนและกระทำต่อเนื่องตลอดเวลา ใช้ในการวินิจฉัยคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอนแต่ละขั้นตอนว่ามีประสิทธิภาพเพียงใดและจะต้องแก้ไขอย่างไร เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารและผู้ปกครอง เป็นต้น

แนวทางในการประเมินผล

การประเมินผลการสอน มีขั้นตอนที่จะต้องปฏิบัติ ดังนี้

1 การศึกษาและวิเคราะห์การสอนเพื่อทำความเข้าใจโครงการอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1) สถานการณ์ทั่วไป (2) วัตถุประสงค์เป้าหมายของการสอน และ (3) แผนการสอน นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ประเมินโครงการที่ต้องการจะรู้ข้อมูลอะไรเพิ่มเติม โดยอาจศึกษาได้จากเอกสารโครงการ การพูดคุยกับเจ้าหน้าที่โครงการ รวมทั้งการออกไปดูการดำเนินโครงการในพื้นที่

2. วัตถุประสงค์ในการประเมินผล โดยทั่วไปจะเป็นผลที่สืบเนื่องมาจากความต้องการของผู้ประเมินผลรวม 2 นัย คือ (1) การสอนมีความก้าวหน้าตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเพียงใด และมีแนวทางแก้ไขอย่างไร และ (2) เมื่อการสอนสิ้นสุดลงแล้ว การสอนประสบผลสำเร็จหรือไม่ เพียงใด และการสอนสมควรกระทำต่อเนื่องหรือไม่

3. ข้อมูลที่จะต้องรวบรวม ต้องกำหนดว่าจะใช้ข้อมูลอะไรบ้าง ที่นำมาวิเคราะห์แล้วสามารถตอบ อธิบายหรือชี้แจงวัตถุประสงค์ในการประเมินผลนั้นได้ การพิจารณาข้อมูลที่ต้องการรวบรวมนั้น ควรแยกพิจารณาไปตามวัตถุประสงค์ในการประเมินผลแต่ละข้อ วิธีการที่ผู้เขียนนิยมใช้ในการกำหนดข้อมูลที่จะต้องรวบรวม คือ การใช้ตัวชี้วัด (Indicators) มาช่วย เช่น เราต้องการประเมินผลในส่วนผลกระทบระยะสั้น (Effect) ของโครงการ ในเรื่องเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่ ตัวชี้วัดในเรื่องนี้ก็คือ ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่) เพิ่มขึ้น ซึ่งในการนี้เราจะต้องเก็บข้อมูล ผลผลิตเฉลี่ย 2 ข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน คือ ผลผลิตเฉลี่ยก่อนโครงการกับผลผลิตเฉลี่ยหลังโครงการ หรือผลผลิตเฉลี่ยของกลุ่มในโครงการกับผลผลิตเฉลี่ยของกลุ่มนอกโครงการ

4. แหล่งของข้อมูลและการสำรวจข้อมูลด้วยกลุ่มตัวอย่าง พิจารณาว่าข้อมูลเหล่านั้นสามารถหาได้จากใครหรือจากที่ไหน จะใช้ข้อมูลปฐมภูมิ หรือข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือข้อมูลที่เก็บรวบรวมขึ้นต้นหรือขั้นแรกด้วยตนเอง หรือจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือข้อมูลที่ได้จากผู้หนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ทำการรวบรวมและเรียบเรียงไว้เรียบร้อยแล้ว เช่น ข้อมูลที่ได้จากรายงานต่าง ๆ

5. เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จะต้องกำหนดว่าจะเก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านั้นด้วยเครื่องมือชนิดใด และใช้วิธีใดในการเก็บรวบรวมข้อมูล การที่จะใช้เครื่องมือหรือวิธีการใดนั้น จะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับข้อมูลที่จะรวบรวม และบุคคลที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเครื่องมือที่เป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลาย ได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดที่จะทำให้ได้ข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์และแปลความ ผู้ที่ทำการรวบรวมข้อมูลจะต้องทำการรวบรวมข้อมูลให้ได้ตามที่กำหนด และข้อมูลที่ได้จะต้องมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นมีเทคนิคแตกต่างกันออกไปตามชนิดของเครื่องมือ และวิธีการใช้เครื่องมือ นั้น ๆ การสัมภาษณ์ เป็นต้น

7. การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้ยังไม่อยู่ในรูปที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยตรง ต้องนำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการตรวจสอบ เรียบเรียงหรือประมวล และทำการวิเคราะห์เสียก่อนจึงจะได้ข้อมูลที่สามารถอ่านได้ง่าย เพื่อที่จะได้แปลความและนำเสนอต่อไป

8. การแปลความและการรายงาน การแปลความเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลและการวิเคราะห์มาอธิบาย ให้ความหมายและชี้แนะ หรือตั้งข้อสังเกตในประเด็นต่างๆ โดยแสดงให้เห็นถึงข้อเท็จจริงตามตัวเลขที่ได้รับและทำให้ออกมาเป็นภาษาสามัญที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจได้ตรงกัน จุดสำคัญของการแปลความก็คือ จะต้องตอบ อธิบายหรือชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประเมินผลได้ชัดเจนและครบถ้วน จากนั้นนำมาจัดทำเป็นรายงานซึ่งในการเขียนรายงานนั้นผู้เขียนจะต้องคำนึงถึง (1) ผู้อ่านว่าเป็นใคร มีพื้นความรู้ในเรื่องที่ทำการประเมินผลแค่ไหน (2) การนำผลของการประเมินไปใช้ประโยชน์ (3) รูปแบบการรายงาน เช่น จัดทำรายงานแบบย่อ แบบละเอียด หรือรูปแบบอื่นๆ นอกจากนี้การเขียนรายงานผู้เขียนต้องพยายามเขียนให้ได้ความชัดเจน กะทัดรัด มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง และที่สำคัญคือ ต้องชื่อตรง

ประเภทของการประเมินผล

การประเมินผลโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative evaluation) และการประเมินผลหลังเรียน (Summative evaluation) ซึ่งการประเมินผลทั้งสองรูปแบบนี้เป็นขั้นตอนในการพัฒนาระบบการเรียนการสอน อธิบายได้ดังนี้ การประเมินผลระหว่างเรียน แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย คือ

1) การทดสอบแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One-to-One Testing) เป็นขั้นตอนแรกของการประเมินผลระหว่างเรียน เพื่อศึกษา (1) ความผิดพลาดของความรู้ความสามารถของผู้เรียน (2) การนำเสนอการเรียนการสอนที่ไม่ดีพอ (3) คำถามหรือแนวทางการเรียนรู้ไม่ชัดเจน และ (4) ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง

2.) การทดสอบแบบกลุ่มเล็ก (Small-Group Testing) เป็นขั้นตอนการประเมินผลระหว่างเรียนชั้นที่สอง โดยทำการทดสอบกับกลุ่มผู้เรียนขนาดเล็กที่เป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยเริ่มต้นจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อศึกษาทักษะและความรู้ของผู้เรียนเบื้องต้น จากนั้นทำการเรียนการสอนจนเสร็จสิ้นแล้วให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบ หลังเรียน พร้อมด้วยแบบวัดเจตคติเพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน และอาจมีการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับการเรียนการสอน การทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนร่วมกัน

3.) การทดลองภาคสนาม (Field Trial) เป็นการประเมินผลระหว่างเรียนขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งผลที่ได้คือ โปรแกรมการเรียนการสอนที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป การทดสอบขั้นตอนนี้จะใช้ผู้เรียนกลุ่มใหญ่ มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขมาจากขั้นตอนที่สอง มีการศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนและผู้มีเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ศึกษาการใช้สื่อและแนวทางการเรียนการสอน และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของการใช้สื่อการเรียนการสอน การทดลองภาคสนามนี้มีความสำคัญมากเพราะเป็นการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการศึกษาความเป็นไปได้และประสิทธิภาพของระบบการเรียนการสอนไปใช้จริงกับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจริง

การประเมินผลหลังเรียน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาว่าระบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพหรือประสบความสำเร็จหรือไม่ โดยทั่วไป การประเมินผลหลังเรียนจะเป็นการหาประสิทธิภาพของระบบการเรียนการสอน เป็นการประเมินที่มีแนวโน้มที่จะเป็นการประเมินเพื่อหาข้อสรุปของภาพรวมการเรียนการสอนทั้งหมด อีกทั้งเป็นสิ่งยืนยันว่า ระบบการเรียน การสอนที่ได้ผ่านการพัฒนาหรือปรับปรุงมาแล้วในขั้นการประเมินระหว่างเรียนนั้นมีประสิทธิภาพจริง

ดังนั้น การประเมินผลทางการศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการวัดผล โดยมีการตรวจสอบตัดสินคุณค่าที่ได้จากการวัดผลอย่างมีเหตุผล ด้วยกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นตัวกำหนดว่าคุณลักษณะที่วัดนั้นมีคุณค่าอย่างไร เช่น วัดส่วนสูงผู้เรียนได้ 145 เซนติเมตร แล้วพิจารณาดูว่าผู้เรียนนั้นสูงหรือเตี้ย สำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีอายุขนาดนั้น การพิจารณาเช่นนี้เรียกว่าการประเมินผลหรือจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ พบว่า ด.ช. ก้อง ได้คะแนนสอบ 90 คะแนน ด.ช. เกียรติ ได้คะแนนสอบ 50 คะแนน คะแนนที่ได้นี้มาจากการวัดผลแต่ถ้าผู้สอบพิจารณาดูว่า ด.ช. ก้อง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่า ด.ช. เกียรติ คำกล่าวนี้เรียกว่า “การประเมินผล” การประเมินผลทางการเรียน ที่ดีควรจะต้องมีข้อมูลมากพอ ที่จะประเมินผลได้ตรงตามสภาพความเป็นจริง จึงจะสามารถตัดสินคุณค่าการเรียนการสอนนั้นได้อย่างถูกต้อง

พูน ปรุ ทิโต ชิว

ใบกิจกรรมที่ 1 การประเมินผลการสอน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการประเมินผลการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง

1. รับฟังบรรยาย เรื่อง การประเมินผลการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. วิเคราะห์ประเด็น และตอบคำถามในใบกิจกรรม
3. ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง การประเมินผลการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำถาม

1. ความหมายของการประเมินผลการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ท่านคิดว่า เป็นอย่างไร

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา

2. การประเมินผลการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ท่านคิดว่ามีความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา

พหุบัน ฆณุ สกั เต ชเว

3. ประเภทการประเมินผลการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีอะไรบ้าง
อย่างไร

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา

4. หลักการในการประเมินผลการสอน ท่านคิดว่ามีความสำคัญอย่างไรต่อการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอน

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา

5. ให้ท่านยกตัวอย่าง การวัดและประเมินผลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของท่าน

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา

6. ให้ท่านบอกแนวทางในการประเมินผล ธรรมเนียมคิดของท่าน

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา

พหุ ประถมศึกษา

ใบกิจกรรมที่ 2
การประเมินผล ระดมความคิด

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดทักษะในการประเมินผลการสอน
คำชี้แจง

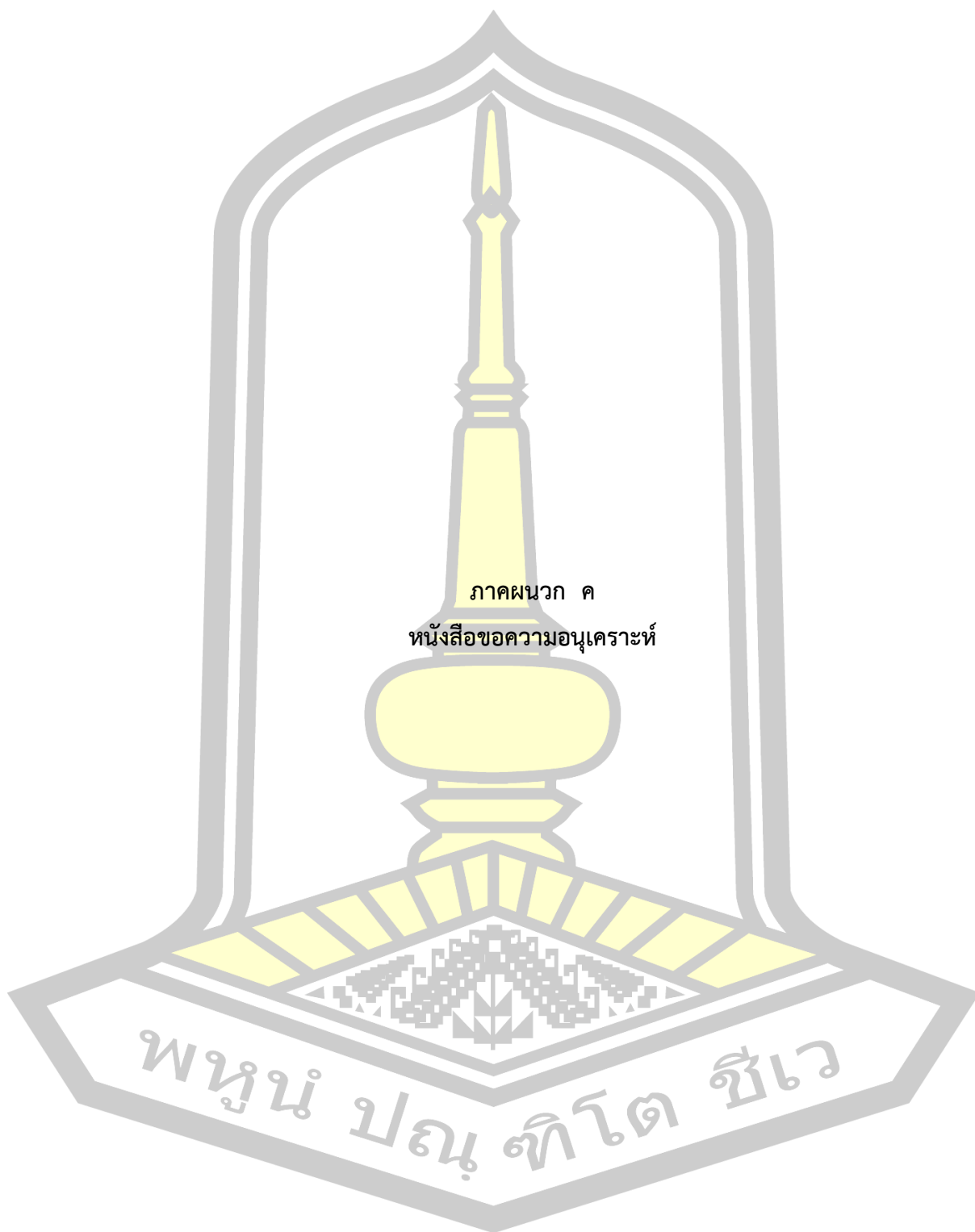
1. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 -6 คน
2. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันระดมความคิดโดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping)
3. ร่วมกันอภิปรายผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แผนผังความคิด (Mind Mapping)

ให้ท่าน สร้างเครื่องมือ ที่ใช้ในการวัดและประเมินผล
ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยบูรณาการ
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของท่าน

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เข้ารับการพัฒนา

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พหุบัน ปณ ทิโต ชีเว

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2030

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 สิงหาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายอัคร ชื่นนิรันดร์

ด้วย นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เผชญิ กิจระการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.นารินทร์ รักวิจิตรกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิการพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0619418965

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2030

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 สิงหาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายณัฐวุฒิ ศักดิ์คำดวง

ด้วย นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ กิจระการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ รักรัตนกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิการพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0619418965

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2030

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 สิงหาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายคมศร บุญเรือง

ด้วย นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เผชิญ กิจระการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.นารินทร์ รักวิจิตรกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิการพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0619418965

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2030

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 สิงหาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางสาวเสาวลักษณ์ นามจันดี

ด้วย นางสาวกรณทิพย์ ชูไตรรัตน์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เผชิญ กิจระการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ รักษิณกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0619418965

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2030

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 สิงหาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางจตุพร วงศ์โพธิสาร

ด้วย นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เผชิญ กิจระการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.นารินทร์ รักวิจิตรกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0619418965

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2857

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

6 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.พายุพงศ์ พายุหะ

ด้วย นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 25 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เผชญิ กิจระการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0619418965

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2857

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

6 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผอ.ทวีศักดิ์ สมนอก

ด้วย นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 25 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เผชญิ กิจระการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0619418965

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2857

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

6 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.จิรัฐติกุล ดอนวิจารย์ขจร

ด้วย นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 25 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เผชญิ กิจระการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0619418965

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2857

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

6 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.ณัฐพงศ์ โสสองชั้น

ด้วย นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนา
โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 25 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา
โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เผธิญ กิจระการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และ
มีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0619418965

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2857

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

6 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.สายสมร ศักดิ์คำดวง

ด้วย นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 25 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เผชญิ กิจระการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0619418965

ที่ ศธ 04255.024/ว023

โรงเรียนชุมแพศึกษา
ถนนมลิวรรณ อำเภอชุมแพ
จังหวัดขอนแก่น 40130

8 มกราคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์บุคลากรในโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง
ในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนจตุรมิตรวิทยาคาร

ด้วยโรงเรียนชุมแพศึกษา มีบุคลากรได้ศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์ มีความต้องการข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร หรือบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้อง
ในโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อใช้ประกอบ
งานวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25” เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำร่างโปรแกรมพัฒนาครู
ดังกล่าว

ในการนี้ โรงเรียนชุมแพศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์บุคลากรในโรงเรียนของ
ท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนะ สมน้อย)

รองผู้อำนวยการ รักษาการในตำแหน่ง
ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมแพศึกษา

กลุ่มอำนวยการ
โทร. 0-4331-1118 ต่อ 0
โทรสาร. 0-4331-2195
e-mail : cpschoso@gmail.com

ที่ ศธ 04255.024/ว023

โรงเรียนชุมแพศึกษา
ถนนมลิวรรณ อำเภอชุมแพ
จังหวัดขอนแก่น 40130

8 มกราคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์บุคลากรในโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง
ในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนกัลยาณวัตร

ด้วยโรงเรียนชุมแพศึกษา มีบุคลากรได้ศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์ มีความต้องการข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร หรือบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้อง
ในโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อใช้ประกอบ
งานวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25” เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำร่างโปรแกรมพัฒนาครู
ดังกล่าว

ในการนี้ โรงเรียนชุมแพศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์บุคลากรในโรงเรียนของ
ท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายธนะ สมน้อย)

รองผู้อำนวยการ รักษาการในตำแหน่ง
ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมแพศึกษา

กลุ่มอำนวยการ
โทร. 0-4331-1118 ต่อ 0
โทรสาร. 0-4331-2195
e-mail : cpschosoa@gmail.com

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวภรณ์ทิพย์ ชูไตรรัตน์
วันเกิด	วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2531
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 80/11 ถนนชัยณรงค์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู อันดับ คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนชุมแพศึกษา อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40130
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2554 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2561 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ่ ปณุ่ ทีโตะ ชีเว